៕ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

អង្គុត្តរនិកាយោ

បញ្ចកនិបាតបាឡិ

១. បឋមបណ្ណាសកំ

១. សេខពលវគ្គោ

១. សំខិត្តសុត្តំ

១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភិក្ខវោ’’តិ។ ‘‘ភទន្តេ’’តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, សេខពលានិ [សេក្ខពលានិ (ក.)]។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, ហិរីពលំ [ហិរិពលំ (សី. បី.)], ឱត្តប្បពលំ, វីរិយពលំ [វិរិយពលំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)], បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សេខពលានិ។

‘‘តស្មាតិហ , ភិក្ខវេ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘សទ្ធាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, ហិរីពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, ឱត្តប្បពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, វីរិយពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, បញ្ញាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេនា’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, ភិក្ខវេ, សិក្ខិតព្ព’’ន្តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ។ បឋមំ។

២. វិត្ថតសុត្តំ

២. ‘‘បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, សេខពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, ហិរីពលំ, ឱត្តប្បពលំ, វីរិយពលំ, បញ្ញាពលំ។ កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធាពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធឹ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាពលំ។

‘‘កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ហិរីពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ហិរិមា ហោតិ, ហិរីយតិ កាយទុច្ចរិតេន វចីទុច្ចរិតេន មនោទុច្ចរិតេន, ហិរីយតិ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ហិរីពលំ។

‘‘កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ឱត្តប្បពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឱត្តប្បី ហោតិ, ឱត្តប្បតិ កាយទុច្ចរិតេន វចីទុច្ចរិតេន មនោទុច្ចរិតេន, ឱត្តប្បតិ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ឱត្តប្បពលំ។

‘‘កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, វីរិយពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វីរិយពលំ។

‘‘កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញាពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាពលំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សេខពលានិ។

‘‘តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘សទ្ធាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, ហិរីពលេន... ឱត្តប្បពលេន ... វីរិយពលេន... បញ្ញាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេនា’តិ។ ឯវញ្ហិ ខោ, ភិក្ខវេ,

សិក្ខិតព្ព’’ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. ទុក្ខសុត្តំ

៣. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ វិហរតិ សវិឃាតំ សឧបាយាសំ សបរិឡាហំ, កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា ទុគ្គតិ បាដិកង្ខា។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អស្សទ្ធោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ, កុសីតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ វិហរតិ សវិឃាតំ សឧបាយាសំ សបរិឡាហំ, កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា ទុគ្គតិ បាដិកង្ខា។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហរតិ អវិឃាតំ អនុបាយាសំ អបរិឡាហំ, កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា សុគតិ បាដិកង្ខា។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, ហិរីមា ហោតិ, ឱត្តប្បី ហោតិ, អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, បញ្ញវា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហរតិ អវិឃាតំ អនុបាយាសំ អបរិឡាហំ, កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា សុគតិ បាដិកង្ខា’’តិ។ តតិយំ។

៤. យថាភតសុត្តំ

៤. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អស្សទ្ធោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ , កុសីតោ ហោតិ , ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, ហិរីមា ហោតិ, ឱត្តប្បី ហោតិ, អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, បញ្ញវា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. សិក្ខាសុត្តំ

៥. ‘‘យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ, តស្ស ទិដ្ឋេវ [ទិដ្ឋេ ចេវ (សី.)] ធម្មេ បញ្ច សហធម្មិកា វាទានុបាតា [វាទានុវាទា (អ. និ. ៨.១២; អ. និ. ៣.៥៨)] គារយ្ហា ឋានា អាគច្ឆន្តិ។ កតមេ បញ្ច? សទ្ធាបិ នាម តេ នាហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ហិរីបិ នាម តេ នាហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ឱត្តប្បម្បិ នាម តេ នាហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, វីរិយម្បិ នាម តេ នាហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, បញ្ញាបិ នាម តេ នាហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ, តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ឥមេ បញ្ច សហធម្មិកា វាទានុបាតា គារយ្ហា ឋានា អាគច្ឆន្តិ។

‘‘យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ ទោមនស្សេន អស្សុមុខោ [អស្សុមុខោបិ (ស្យា.)] រុទមានោ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ, តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បញ្ច សហធម្មិកា បាសំសា ឋានា [បាសំសំ ឋានំ (ស្យា.)] អាគច្ឆន្តិ។ កតមេ បញ្ច? សទ្ធាបិ នាម តេ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ហិរីបិ នាម តេ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ឱត្តប្បម្បិ នាម តេ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, វីរិយម្បិ នាម តេ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, បញ្ញាបិ នាម តេ អហោសិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ ទោមនស្សេន អស្សុមុខោ រុទមានោ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ, តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ឥមេ បញ្ច សហធម្មិកា បាសំសា ឋានា អាគច្ឆន្តី’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សមាបត្តិសុត្តំ

៦. ‘‘ន តាវ, ភិក្ខវេ, អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ យាវ សទ្ធា បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធា អន្តរហិតា ហោតិ, អសទ្ធិយំ បរិយុដ្ឋាយ តិដ្ឋតិ; អថ អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ។

‘‘ន តាវ, ភិក្ខវេ, អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ យាវ ហិរី បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ហិរី អន្តរហិតា ហោតិ, អហិរិកំ បរិយុដ្ឋាយ តិដ្ឋតិ; អថ អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ។

“ន តាវ, ភិក្ខវេ, អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ យាវ ឱត្តប្បំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ឱត្តប្បំ អន្តរហិតំ ហោតិ, អនោត្តប្បំ បរិយុដ្ឋាយ តិដ្ឋតិ; អថ អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ។

“ន តាវ, ភិក្ខវេ, អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ យាវ វីរិយំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, វីរិយំ អន្តរហិតំ ហោតិ, កោសជ្ជំ បរិយុដ្ឋាយ តិដ្ឋតិ; អថ អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ។

“ន តាវ, ភិក្ខវេ, អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតិ យាវ បញ្ញា បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ញា អន្តរហិតា ហោតិ, ទុប្បញ្ញា [ទុប្បញ្ញំ (ក.)] បរិយុដ្ឋាយ តិដ្ឋតិ; អថ អកុសលស្ស សមាបត្តិ ហោតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. កាមសុត្តំ

៧. “យេភុយ្យេន, ភិក្ខវេ, សត្តា កាមេសុ លឡិតា [បលាឡិតា (សី.)]។ អសិតព្យាភង្គី [អសិតព្យាភង្គិ ចេបិ (?)], ភិក្ខវេ, កុលបុត្តោ ឱហាយ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ ហោតិ, ‘សទ្ធាបព្ពជិតោ កុលបុត្តោ’តិ អលំ វចនាយ។ តំ កិស្ស ហេតុ? លព្ភា [លព្ភា ហិ (ស្យា.)], ភិក្ខវេ, យោព្ពនេន កាមា តេ ច ខោ យាទិសា វា តាទិសា វា។ យេ ច, ភិក្ខវេ, ហីនា កាមា យេ ច មជ្ឈិមា កាមា យេ ច បណីតា កាមា , សព្ពេ កាមា ‘កាមា’ត្វេវ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។ សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, ទហរោ កុមារោ មន្ទោ ឧត្តានសេយ្យកោ ធាតិយា បមាទមន្វាយ កដ្ឋំ វា កឋលំ [កថលំ (ក.)] វា មុខេ អាហរេយ្យ។ តមេនំ ធាតិ សីឃំ សីឃំ [សីឃសីឃំ (សី.)] មនសិ ករេយ្យ; សីឃំ សីឃំ មនសិ ករិត្វា សីឃំ សីឃំ អាហរេយ្យ។ នោ ចេ សក្កុណេយ្យ សីឃំ សីឃំ អាហរិតុំ, វាមេន ហត្ថេន សីសំ បរិគ្គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន វង្កង្គុលិ ករិត្វា សលោហិតម្បិ អាហរេយ្យ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ‘អត្ថេសា, ភិក្ខវេ, កុមារស្ស វិហេសា; នេសា នត្ថី’តិ វទាមិ។ ករណីយញ្ច ខោ ឯតំ [ឯវំ (ក.)], ភិក្ខវេ, ធាតិយា អត្ថកាមាយ ហិតេសិនិយា អនុកម្បិកាយ, អនុកម្បំ ឧបាទាយ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, សោ កុមារោ វុឌ្ឍោ ហោតិ អលំបញ្ញោ, អនបេក្ខា ទានិ [អនបេក្ខា បន (សី. ស្យា. កំ.)], ភិក្ខវេ, ធាតិ តស្មិំ កុមារេ ហោតិ – ‘អត្តគុត្តោ ទានិ កុមារោ នាលំ បមាទាយា’តិ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យាវកីវញ្ច ភិក្ខុនោ សទ្ធាយ អកតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ហិរិយា អកតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ឱត្តប្បេន អកតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, វីរិយេន អកតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, បញ្ញាយ អកតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, អនុរក្ខិតព្ពោ តាវ មេ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ហោតិ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សទ្ធាយ កតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ហិរិយា កតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, ឱត្តប្បេន កតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, វីរិយេន កតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, បញ្ញាយ កតំ ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, អនបេក្ខោ ទានាហំ, ភិក្ខវេ [បនាហំ (សី. ស្យា. កំ.)], តស្មិំ ភិក្ខុស្មិំ ហោមិ – ‘អត្តគុត្តោ ទានិ ភិក្ខុ នាលំ បមាទាយា’”តិ។ សត្តមំ។

៨. ចវនសុត្តំ

៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អសទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ ។ អហិរិកោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ អនោត្តប្បី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កុសីតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ទុប្បញ្ញោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ចវតិ , បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ហិរីមា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឱត្តប្បី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ អារទ្ធវីរិយោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ បញ្ញវា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ន ចវតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមអគារវសុត្តំ

៩. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អស្សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចវតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ អហិរិកោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ

អគារវោ អប្បតិស្សោ ចរតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ អនោត្តប្បី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចរតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កុសីតោ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចរតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ទុប្បញ្ញោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចរតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ ចរតិ, នប្បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។

‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ហិរិមា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឱត្តប្បី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ អារទ្ធវីរិយោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ បញ្ញវា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ន ចរតិ, បតិដ្ឋាតិ សទ្ធម្មេ’’តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយអគារវសុត្តំ

១០. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អស្សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ អហិរិកោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ អនោត្តប្បី, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ កុសីតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ ទុប្បញ្ញោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ ហិរិមា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... ឱត្តប្បី, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ...បេ.... អារទ្ធវីរិយោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ...បេ.... បញ្ញវា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ , បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ភព្ពោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ វុទ្ធិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុ’’ន្តិ។ ទសមំ។

សេខពលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សំខិត្តំ វិត្ថតំ ទុក្ខា, ភតំ សិក្ខាយ បញ្ចមំ;
សមាបត្តិ ច កាមេសុ, ចវនា ទ្វេ អគារវាតិ។

២. ពលវគ្គោ

១. អននុស្សុតសុត្តំ

១១. “បុព្ពាហំ , ភិក្ខវេ, អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ អភិញ្ញាវោសានបារមិប្បត្តោ បដិជានាមិ។ បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស តថាគតពលានិ, យេហិ ពលេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ អាសភំ ឋានំ បដិជានាតិ, បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ, ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, ហិរីពលំ, ឱត្តប្បពលំ, វីរិយពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច តថាគតស្ស តថាគតពលានិ យេហិ ពលេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ អាសភំ ឋានំ បដិជានាតិ, បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ, ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតី”តិ។ បឋមំ។

២. កូដសុត្តំ

១២. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, សេខពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, ហិរីពលំ, ឱត្តប្បពលំ, វីរិយពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សេខពលានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ សេខពលានំ ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ បញ្ញាពលំ។

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ , កូដាគារស្ស ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ កូដំ។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ សេខពលានំ ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ បញ្ញាពលំ។

“តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘សទ្ធាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេន, ហិរីពលេន… ឱត្តប្បពលេន… វីរិយពលេន… បញ្ញាពលេន សមន្នាគតា ភវិស្សាម សេខពលេនា’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, ភិក្ខវេ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. សំខិត្តសុត្តំ

១៣. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានី”តិ។ តតិយំ។

៤. វិត្ថតសុត្តំ

១៤. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធាពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធឹ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាពលំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, វីរិយពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វីរិយពលំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ , សតិពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ, ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សតិពលំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សមាធិពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ – ‘ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី’តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា

បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សមាធិពលំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញាពលំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាពលំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទដ្ឋព្ពសុត្តំ

១៥. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធាពលំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ។ ឯត្ថ សទ្ធាពលំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, វីរិយពលំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សម្មប្បធានេសុ។ ឯត្ថ វីរិយពលំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សតិពលំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ។ ឯត្ថ សតិពលំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, សមាធិពលំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ ឈានេសុ។ ឯត្ថ សមាធិពលំ ទដ្ឋព្ពំ។ កត្ថ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញាពលំ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ។ ឯត្ថ បញ្ញាពលំ ទដ្ឋព្ពំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បុនកូដសុត្តំ

១៦. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ពលានំ ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ បញ្ញាពលំ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, កូដាគារស្ស ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ កូដំ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ពលានំ ឯតំ អគ្គំ ឯតំ សង្គាហិកំ ឯតំ សង្ឃាតនិយំ, យទិទំ បញ្ញាពល”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមហិតសុត្តំ

១៧. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ បរហិតាយ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ បរហិតាយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយហិតសុត្តំ

១៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ អត្តហិតាយ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា ន សីលសម្បន្នោ ហោតិ, បរំ សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, បរំ សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បរំ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, បរំ វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, បរំ វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ អត្តហិតាយា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. តតិយហិតសុត្តំ

១៩. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ បរហិតាយ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា ន សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ន វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ។ ឥមេហិ ខោ , ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ បរហិតាយា”តិ។ នវមំ។

១០. ចតុត្ថហិតសុត្តំ

២០. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អត្តហិតាយ ច បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា ច សីលសម្បន្នោ ហោតិ, បរញ្ច សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ច សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, បរញ្ច សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ, អត្តនា ច បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បរញ្ច បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, បរញ្ច វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, បរញ្ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អត្តហិតាយ ច បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ចា”តិ។ ទសមំ។

ពលវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អននុស្សុតកូដញ្ច, សំខិត្តំ វិត្ថតេន ច;
ទដ្ឋព្ពញ្ច បុន កូដំ, ចត្តារោបិ ហិតេន ចាតិ។

៣. បញ្ចង្គិកវគ្គោ

១. បឋមអគារវសុត្តំ

២១. “សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អសភាគវុត្តិកោ ‘សព្រហ្មចារីសុ អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ អបរិបូរេត្វា សេខំ [សេក្ខំ (ក.)] ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សេខំ ធម្មំ អបរិបូរេត្វា សីលានិ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សីលានិ អបរិបូរេត្វា សម្មាទិដ្ឋិំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សម្មាទិដ្ឋិំ អបរិបូរេត្វា សម្មាសមាធិំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ សភាគវុត្តិកោ ‘សព្រហ្មចារីសុ អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេត្វា សេខំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘សេខំ ធម្មំ បរិបូរេត្វា សីលានិ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘សីលានិ បរិបូរេត្វា សម្មាទិដ្ឋិំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘សម្មាទិដ្ឋិំ បរិបូរេត្វា សម្មាសមាធិំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតី”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយអគារវសុត្តំ

២២. “សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អគារវោ អប្បតិស្សោ អសភាគវុត្តិកោ ‘សព្រហ្មចារីសុ អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ អបរិបូរេត្វា សេខំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សេខំ ធម្មំ អបរិបូរេត្វា សីលក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សីលក្ខន្ធំ អបរិបូរេត្វា សមាធិក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ‘សមាធិក្ខន្ធំ អបរិបូរេត្វា បញ្ញាក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សគារវោ សប្បតិស្សោ សភាគវុត្តិកោ ‘សព្រហ្មចារីសុ អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘អាភិសមាចារិកំ ធម្មំ បរិបូរេត្វា សេខំ ធម្មំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ សេខំ ធម្មំ បរិបូរេត្វា សីលក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘សីលក្ខន្ធំ បរិបូរេត្វា សមាធិក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ ‘សមាធិក្ខន្ធំ បរិបូរេត្វា បញ្ញាក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សតី’តិ ឋានមេតំ វិជ្ជតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ឧបក្កិលេសសុត្តំ

២៣. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ កតមេ បញ្ច? អយោ, លោហំ, តិបុ, សីសំ, សជ្ឈំ [សជ្ឈុ (សី.)] – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ជាតរូបស្ស ឧបក្កិលេសា , យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ជាតរូបំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច ន ច សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ជាតរូបំ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឧបក្កិលេសេហិ វិមុត្តំ [វិប្បមុត្តំ (សី.)] ហោតិ, តំ ហោតិ ជាតរូបំ មុទុ ច កម្មនិយញ្ច បភស្សរញ្ច ន ច បភង្គុ សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ។ យស្សា យស្សា ច [យស្ស កស្សចិ (ស្យា. បី.)] បិឡន្ធនវិកតិយា អាកង្ខតិ – យទិ មុទ្ទិកាយ យទិ កុណ្ឌលាយ យទិ គីវេយ្យកាយ [គីវេយ្យកេន (ស្យា. កំ. ក., អ. និ. ៣.១០២)] យទិ សុវណ្ណមាលាយ – តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុភោតិ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច ន ច សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ព្យាបាទោ, ថិនមិទ្ធំ [ថីនមិទ្ធំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)], ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ, វិចិកិច្ឆា – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ន ចេវ មុទុ ហោតិ ន ច កម្មនិយំ ន ច បភស្សរំ បភង្គុ ច ន ច សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ។ យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឧបក្កិលេសេហិ វិមុត្តំ ហោតិ, តំ ហោតិ ចិត្តំ មុទុ ច កម្មនិយញ្ច បភស្សរញ្ច ន ច បភង្គុ សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ។ យស្ស យស្ស ច អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភវេយ្យំ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អស្សំ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ អស្សំ; អាវិភាវំ, តិរោភាវំ; តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆេយ្យំ, សេយ្យថាបិ អាកាសេ; បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករេយ្យំ, សេយ្យថាបិ ឧទកេ; ឧទកេបិ អភិជ្ជមានោ គច្ឆេយ្យំ, សេយ្យថាបិ បថវិយំ; អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមេយ្យំ, សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ; ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ [ចន្ទិមសុរិយេ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសេយ្យំ [បរាមសេយ្យំ (ក.)] បរិមជ្ជេយ្យំ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘ទិព្ពាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណេយ្យំ – ទិព្ពេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ចា’តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានេយ្យំ – សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សំខិត្តំ វា ចិត្តំ សំខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, មហគ្គតំ វា ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យំ, សេយ្យថិទំ [សេយ្យថីទំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] – ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ – អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ; តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ, ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ, សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យំ – ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា, តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា; ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា, តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នាតិ, ឥតិ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ, សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុស្សីលសុត្តំ

២៤. [អ. និ. ៥.១៦៨; ៦.៥០; ៧.៦៥] “ទុស្សីលស្ស , ភិក្ខវេ, សីលវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ អសតិ សម្មាសមាធិវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ អសតិ យថាភូតញាណទស្សនវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ អសតិ និព្ពិទាវិរាគវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។ សេយ្យថាបិ , ភិក្ខវេ, រុក្ខោ សាខាបលាសវិបន្នោ។ តស្ស បបដិកាបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ, តចោបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ, ផេគ្គុបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ, សារោបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ; ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលស្ស សីលវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ អសតិ សម្មាសមាធិវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ អសតិ យថាភូតញាណ

ទស្សនវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ អសតិ និព្ពិទាវិរាគវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។

“សីលវតោ, ភិក្ខវេ, សីលសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ សតិ សម្មាសមាធិសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ សតិ យថាភូតញាណទស្សនសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ សតិ និព្ពិទាវិរាគសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, រុក្ខោ សាខាបលាសសម្បន្នោ។ តស្ស បបដិកាបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ, តចោបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ, ផេគ្គុបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ, សារោបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ; ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ សតិ សម្មាសមាធិសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ សតិ យថាភូតញាណទស្សនសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ សតិ និព្ពិទាវិរាគសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សន”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អនុគ្គហិតសុត្តំ

២៥. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ អនុគ្គហិតា សម្មាទិដ្ឋិ ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោតិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោតិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ច។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, សម្មាទិដ្ឋិ សីលានុគ្គហិតា ច ហោតិ, សុតានុគ្គហិតា ច ហោតិ, សាកច្ឆានុគ្គហិតា ច ហោតិ, សមថានុគ្គហិតា ច ហោតិ, វិបស្សនានុគ្គហិតា ច ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ អនុគ្គហិតា សម្មាទិដ្ឋិ ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោតិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោតិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ចា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. វិមុត្តាយតនសុត្តំ

២៦. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, វិមុត្តាយតនានិ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, តស្ស ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ, អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ [បាមុជ្ជំ (សី. ស្យា. កំ.) ទី. និ. ៣.៣២២] ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ [វេទិយតិ (សី.)]។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បឋមំ វិមុត្តាយតនំ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ, អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយំ វិមុត្តាយតនំ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ, អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ។

សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, តតិយំ វិមុត្តាយតនំ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ...បេ.... យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ, អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ; អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថំ វិមុត្តាយតនំ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ , នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ; អបិ ច ខ្វស្ស អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ។ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ។ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ។ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ។ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមំ វិមុត្តាយតនំ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតិ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច វិមុត្តាយតនានិ យត្ថ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អបរិក្ខីណា វា អាសវា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, អននុប្បត្តំ វា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុបាបុណាតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សមាធិសុត្តំ

២៧. “សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ អប្បមាណំ និបកា បតិស្សតា។ សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវយតំ អប្បមាណំ និបកានំ បតិស្សតានំ បញ្ច ញាណានិ បច្ចត្តញ្ញេវ ឧប្បជ្ជន្តិ។ កតមានិ បញ្ច? ‘អយំ សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកោ’តិ បច្ចត្តញ្ញេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អយំ សមាធិ អរិយោ និរាមិសោ’តិ បច្ចត្តញ្ញេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អយំ សមាធិ អកាបុរិសសេវិតោ’តិ [មហាបុរិសសេវិតោតិ (ក.)] បច្ចត្តញ្ញេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អយំ សមាធិ សន្តោ បណីតោ បដិប្បស្សទ្ធលទ្ធោ ឯកោទិភាវាធិគតោ, ន សង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតគតោ’តិ [ន ច សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតប្បតិតោតិ (សី.), ន ច សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតបត្តោតិ (ស្យា.), ន ច សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិវាវដោតិ (ក.), ន សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិយាធិគតោតិ (?) ទី. និ. ៣.៣៥៥; អ. និ. ៣.១០២; ៩.២៧] បច្ចត្តញ្ញេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ‘សតោ ខោ បនាហំ ឥមំ សមាបជ្ជាមិ សតោ វុដ្ឋហាមី’តិ [សោ ខោ បនាហំ ឥមំ សមាធឹ សតោវ សមាបជ្ជាមិ, សតោ ឧដ្ឋហាមីតិ (សី. ស្យា. កំ.)] បច្ចត្តញ្ញេវ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។

“សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ អប្បមាណំ និបកា បតិស្សតា។ សមាធឹ, ភិក្ខវេ, ភាវយតំ អប្បមាណំ និបកានំ បតិស្សតានំ ឥមានិ បញ្ច ញាណានិ បច្ចត្តញ្ញេវ ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។ សត្តមំ។

៨. បញ្ចង្គិកសុត្តំ

២៨. “អរិយស្ស , ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស ភាវនំ ទេសេស្សាមិ។ តំ សុណាថ, សាធុកំ មនសិ ករោថ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវំ, ភន្តេ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, អរិយស្ស បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស ភាវនា? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ... បេ.... បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ

បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ទក្ខោ ន្ហាបកោ [នហាបកោ (សី. បី.)] វា ន្ហាបកន្តេវាសី វា កំសថាលេ ន្ហានីយចុណ្ណានិ [នហានីយចុណ្ណានិ (សី. បី.)] អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ សន្នេយ្យ។ សាយំ ន្ហានីយបិណ្ឌិ [សាស្ស នហានីយបិណ្ឌី (សី. ស្យា. កំ.)] ស្នេហានុគតា ស្នេហបរេតា សន្តរពាហិរា ផុដា ស្នេហេន, ន ច បគ្ឃរិនី។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ អរិយស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស អយំ បឋមា ភាវនា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា…បេ.… ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សោ ឥមមេវ កាយំ សមាធិជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស សមាធិជេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ឧទករហទោ គម្ភីរោ ឧព្ភិទោទកោ [ឧព្ភិតោទកោ (ស្យា. កំ. ក.)]។ តស្ស នេវស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ, ន បច្ឆិមាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ, ន ឧត្តរាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ, ន ទក្ខិណាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ, ទេវោ ច កាលេន កាលំ សម្មា ធារំ នានុប្បវេច្ឆេយ្យ [ទេវោ ច ន កាលេន… អនុបវេច្ឆេយ្យ (ទី. និ. ១.២២៧ អាទយោ; ម. និ. ២.២៥១ អាទយោ)]។ អថ ខោ តម្ហាវ ឧទករហទា សីតា វារិធារា ឧព្ភិជ្ជិត្វា តមេវ ឧទករហទំ សីតេន វារិនា អភិសន្ទេយ្យ បរិសន្ទេយ្យ បរិបូរេយ្យ បរិប្ផរេយ្យ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ ឧទករហទស្ស សីតេន វារិនា អប្ផុដំ អស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ សមាធិជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស សមាធិជេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ អរិយស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស អយំ ទុតិយា ភាវនា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា…បេ.… តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សោ ឥមមេវ កាយំ និប្បីតិកេន សុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស និប្បីតិកេន សុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ឧប្បលិនិយំ វា បទុមិនិយំ វា បុណ្ឌរីកិនិយំ វា អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ឌរីកានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវឌ្ឍានិ ឧទកានុគ្គតានិ អន្តោ និមុគ្គបោសីនិ។ តានិ យាវ ចគ្គា យាវ ច មូលា សីតេន វារិនា អភិសន្នានិ បរិសន្នានិ បរិបូរានិ បរិប្ផុដានិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ឌរីកានំ វា សីតេន វារិនា អប្ផុដំ អស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ និប្បីតិកេន សុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិបូរេតិ បរិប្ផរតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស និប្បីតិកេន សុខេន អប្ផុដំ ហោតិ។ អរិយស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស អយំ តតិយា ភាវនា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា …បេ.… ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សោ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា និសិន្នោ ហោតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន អប្ផុដំ ហោតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ ឱទាតេន វត្ថេន សសីសំ បារុបិត្វា និសិន្នោ អស្ស; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស ឱទាតេន វត្ថេន អប្ផុដំ អស្ស។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា និសិន្នោ ហោតិ; នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន អប្ផុដំ ហោតិ។ អរិយស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស អយំ ចតុត្ថា ភាវនា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អញ្ញោវ អញ្ញំ [អញ្ញោ វា អញ្ញំ វា (សី.), អញ្ញោ វា អញ្ញំ (ស្យា. កំ.), អញ្ញោ អញ្ញំ (?)] បច្ចវេក្ខេយ្យ, ឋិតោ វា និសិន្នំ បច្ចវេក្ខេយ្យ, និសិន្នោ វា និបន្នំ បច្ចវេក្ខេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ។ អរិយស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ចង្គិកស្ស សម្មាសមាធិស្ស អយំ បញ្ចមា [បញ្ចមី (សី.)] ភាវនា។ ឯវំ ភាវិតេ ខោ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ [ឯវំ ភាវិតេ ខោ ភិក្ខវេ (សី.)] អរិយេ បញ្ចង្គិកេ សម្មាសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ឧទកមណិកោ អាធារេ ឋបិតោ បូរោ ឧទកស្ស សមតិត្តិកោ កាកបេយ្យោ ។ តមេនំ ពលវា បុរិសោ យតោ យតោ អាវជ្ជេយ្យ [អាវដ្ដេយ្យ (ស្យា. កំ.)], អាគច្ឆេយ្យ ឧទក”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ” ។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឯវំ ភាវិតេ អរិយេ បញ្ចង្គិកេ សម្មាសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណី

យស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សមេ ភូមិភាគេ បោក្ខរណី ចតុរំសា អាលិពទ្ធា បូរា ឧទកស្ស សមតិត្តិកា កាកបេយ្យា។ តមេនំ ពលវា បុរិសោ យតោ យតោ អាលឹ មុញ្ចេយ្យ, អាគច្ឆេយ្យ ឧទក”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ”។ “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឯវំ ភាវិតេ អរិយេ បញ្ចង្គិកេ សម្មាសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស...បេ.... សតិ សតិ អាយតនេ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សុភូមិយំ ចតុមហាបថេ [ចាតុម្មហាបថេ (សី. បី.), ចតុម្មហាបថេ (ស្យា. កំ.)] អាជញ្ញរថោ យុត្តោ អស្ស ឋិតោ ឱធស្តបតោទោ ។ តមេនំ ទក្ខោ យោគ្គាចរិយោ អស្សទម្មសារថិ អភិរុហិត្វា វាមេន ហត្ថេន រស្មិយោ គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន បតោទំ គហេត្វា យេនិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ សារេយ្យបិ បច្ចាសារេយ្យបិ។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឯវំ ភាវិតេ អរិយេ បញ្ចង្គិកេ សម្មាសមាធិម្ហិ ឯវំ ពហុលីកតេ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភវេយ្យំ – ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អស្សំ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘ទិព្ពាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណេយ្យំ – ទិព្ពេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ចា’តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អកង្ខតិ – ‘បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានេយ្យំ – សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ, សទោសំ វា ចិត្តំ... វីតទោសំ វា ចិត្តំ... សមោហំ វា ចិត្តំ... វីតមោហំ វា ចិត្តំ... សំខិត្តំ វា ចិត្តំ... វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ... មហគ្គតំ វា ចិត្តំ... អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ... សឧត្តរំ វា ចិត្តំ... អនុត្តរំ វា ចិត្តំ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ... អសមាហិតំ វា ចិត្តំ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យំ, សេយ្យថិទំ – ឯកម្បិ ជាតឹ, ទ្វេបិ ជាតិយោ...បេ.... ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន...បេ.... យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខតិ – ‘អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ចង្កមសុត្តំ

២៩. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ចង្កមេ អានិសំសា។ កតមេ បញ្ច? អទ្ធានក្ខមោ ហោតិ, បធានក្ខមោ ហោតិ, អប្បាពាធោ ហោតិ, អសិតំ បីតំ ខាយិតំ សាយិតំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆតិ, ចង្កមាធិគតោ សមាធិ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ចង្កមេ អានិសំសា”តិ។ នវមំ។

១០. នាគិតសុត្តំ

៣០. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន ឥច្ឆានង្គលំ នាម កោសលានំ ព្រាហ្មណគាមោ តទវសរិ។ តត្រ សុទំ ភគវា ឥច្ឆានង្គលេ វិហរតិ ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌេ។ អស្សោសុំ ខោ ឥច្ឆានង្គលកា [ឥច្ឆានង្គលិកា (សី.) អ. និ. ៦.៤២; អ. និ. ៨.៨៦] ព្រាហ្មណគហបតិកា – “សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ ឥច្ឆានង្គលំ អនុប្បត្តោ; ឥច្ឆានង្គលេ វិហរតិ ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌេ។ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ – ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ

បុរិសទម្មសារថិ, សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ។ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ, កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ។ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតី''តិ។ អថ ខោ ឥច្ឆានង្គលកា ព្រាហ្មណគហបតិកា តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បហូតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ អាទាយ យេន ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ពហិទ្វារកោដ្ឋកេ អដ្ឋំសុ ឧច្ចាសទ្ទមហាសទ្ទា។

តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នាគិតោ ភគវតោ ឧបដ្ឋាកោ ហោតិ។ អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ នាគិតំ អាមន្តេសិ – ''កេ បន តេ, នាគិត, ឧច្ចាសទ្ទមហាសទ្ទា, កេវដ្ដា មញ្ញេ មច្ឆវិលោបេ''តិ? ''ឯតេ, ភន្តេ, ឥច្ឆានង្គលកា ព្រាហ្មណគហបតិកា បហូតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ អាទាយ ពហិទ្វារកោដ្ឋកេ ឋិតា ភគវន្តញ្ញេវ ឧទ្ទិស្ស ភិក្ខុសង្ឃញ្ចា''តិ។ ''មាហំ, នាគិត, យសេន សមាគមំ, មា ច មយា យសោ។ យោ ខោ, នាគិត, នយិមស្ស នេក្ខម្មសុខស្ស បវិវេកសុខស្ស ឧបសមសុខស្ស សម្ពោធសុខស្ស និកាមលាភី អស្ស អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី, យស្សាហំ នេក្ខម្មសុខស្ស បវិវេកសុខស្ស ឧបសមសុខស្ស សម្ពោធសុខស្ស និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ សោ តំ [សោហំ (ក.), សោ (ស្យា. កំ.)] មីឡ្ហសុខំ មិទ្ធសុខំ លាភសក្ការសិលោកសុខំ សាទិយេយ្យា''តិ។

''អធិវាសេតុ ទានិ, ភន្តេ, ភគវា, អធិវាសេតុ សុគតោ; អធិវាសនកាលោ ទានិ, ភន្តេ, ភគវតោ។ យេន យេនេវ ទានិ ភគវា គមិស្សតិ តំនិន្នាវ គមិស្សន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច។ សេយ្យថាបិ, ភន្តេ, ថុល្លផុសិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ យថានិន្នំ ឧទកានិ បវត្តន្តិ; ឯវមេវំ ខោ, ភន្តេ, យេន យេនេវ ទានិ ភគវា គមិស្សតិ, តំនិន្នាវ គមិស្សន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច។ តំ កិស្ស ហេតុ? តថា ហិ, ភន្តេ, ភគវតោ សីលបញ្ញាណ''ន្តិ។

''មាហំ , នាគិត, យសេន សមាគមំ, មា ច មយា យសោ។ យោ ខោ, នាគិត, នយិមស្ស នេក្ខម្មសុខស្ស បវិវេកសុខស្ស ឧបសមសុខស្ស សម្ពោធសុខស្ស និកាមលាភី អស្ស អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី, យស្សាហំ នេក្ខម្មសុខស្ស បវិវេកសុខស្ស ឧបសមសុខស្ស សម្ពោធសុខស្ស និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ សោ តំ មីឡ្ហសុខំ មិទ្ធសុខំ លាភសក្ការសិលោកសុខំ សាទិយេយ្យ។ អសិតបីតខាយិតសាយិតស្ស ខោ, នាគិត, ឧច្ចារបស្សាវោ – ឯសោ តស្ស និស្សន្ទោ។ បិយានំ ខោ, នាគិត, វិបរិណាមញ្ញថាភាវា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា – ឯសោ តស្ស និស្សន្ទោ។ អសុភនិមិត្តានុយោគំ អនុយុត្តស្ស ខោ, នាគិត, សុភនិមិត្តេ បាដិកុល្យតា [បដិក្កូលតា (សី.), បដិក្កូល្យតា (ស្យា. កំ.)] សណ្ឋាតិ – ឯសោ តស្ស និស្សន្ទោ។ ឆសុ ខោ, នាគិត, ផស្សាយតនេសុ អនិច្ចានុបស្សិនោ វិហរតោ ផស្សេ បាដិកុល្យតា សណ្ឋាតិ – ឯសោ តស្ស និស្សន្ទោ។ បញ្ចសុ ខោ, នាគិត, ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្ពយានុបស្សិនោ វិហរតោ ឧបាទានេ បាដិកុល្យតា សណ្ឋាតិ – ឯសោ តស្ស និស្សន្ទោ''តិ។ ទសមំ។

បញ្ចង្គិកវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ អគារវុបក្កិលេសា, ទុស្សីលានុគ្គហិតេន ច;
វិមុត្តិសមាធិបញ្ចង្គិកា, ចង្កមំ នាគិតេន ចាតិ។

៤. សុមនវគ្គោ

១. សុមនសុត្តំ

៣១. ឯកំ សមយំ...បេ.... អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ សុមនា រាជកុមារី បញ្ចហិ រថសតេហិ បញ្ចហិ រាជកុមារិសតេហិ បរិវុតា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ សុមនា រាជកុមារី ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“ឥធស្សុ, ភន្តេ, ភគវតោ ទ្វេ សាវកា សមសទ្ធា សមសីលា សមបញ្ញា – ឯកោ ទាយកោ, ឯកោ អទាយកោ។ តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យុំ។ ទេវភូតានំ បន នេសំ [តេសំ (សី.)], ភន្តេ, សិយា វិសេសោ, សិយា នានាករណ”ន្តិ?

“សិយា, សុមនេ”តិ ភគវា អវោច – “យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ ទេវភូតោ សមានោ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ – ទិព្ពេន អាយុនា, ទិព្ពេន វណ្ណេន, ទិព្ពេន សុខេន, ទិព្ពេន យសេន, ទិព្ពេន អាធិបតេយ្យេន។ យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ ទេវភូតោ សមានោ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ”។

“សចេ បន តេ, ភន្តេ, តតោ ចុតា ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆន្តិ, មនុស្សភូតានំ បន នេសំ, ភន្តេ, សិយា វិសេសោ, សិយា នានាករណ”ន្តិ? “សិយា, សុមនេ”តិ ភគវា អវោច – “យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ មនុស្សភូតោ សមានោ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ – មានុសកេន អាយុនា, មានុសកេន វណ្ណេន, មានុសកេន សុខេន, មានុសកេន យសេន, មានុសកេន អាធិបតេយ្យេន។ យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ មនុស្សភូតោ សមានោ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ”។

“សចេ បន តេ, ភន្តេ, ឧភោ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, បព្ពជិតានំ បន នេសំ, ភន្តេ , សិយា វិសេសោ, សិយា នានាករណ”ន្តិ? “សិយា, សុមនេ”តិ ភគវា អវោច – “យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ បព្ពជិតោ សមានោ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតិ – យាចិតោវ ពហុលំ ចីវរំ បរិភុញ្ជតិ អប្បំ អយាចិតោ, យាចិតោវ ពហុលំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជតិ អប្បំ អយាចិតោ, យាចិតោវ ពហុលំ សេនាសនំ បរិភុញ្ជតិ អប្បំ អយាចិតោ, យាចិតោវ ពហុលំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បរិភុញ្ជតិ អប្បំ អយាចិតោ។ យេហិ ខោ បន សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធិំ វិហរតិ ត្យស្ស មនាបេនេវ ពហុលំ កាយកម្មេន សមុទាចរន្តិ អប្បំ អមនាបេន, មនាបេនេវ ពហុលំ វចីកម្មេន សមុទាចរន្តិ អប្បំ អមនាបេន, មនាបេនេវ ពហុលំ មនោកម្មេន សមុទាចរន្តិ អប្បំ អមនាបេន, មនាបំយេវ ពហុលំ ឧបហារំ ឧបហរន្តិ អប្បំ អមនាបំ ។ យោ សោ, សុមនេ, ទាយកោ សោ អមុំ អទាយកំ បព្ពជិតោ សមានោ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហាតី”តិ។

“សចេ បន តេ, ភន្តេ, ឧភោ អរហត្តំ បាបុណន្តិ, អរហត្តប្បត្តានំ បន នេសំ, ភន្តេ, សិយា វិសេសោ, សិយា នានាករណ”ន្តិ? “ឯត្ថ ខោ បនេសាហំ, សុមនេ, ន កិញ្ចិ នានាករណំ វទាមិ, យទិទំ វិមុត្តិយា វិមុត្តិ”ន្តិ [វិមុត្តន្តិ (ស្យា. កំ.)]។

“អច្ឆរិយំ, ភន្តេ, អព្ភុតំ, ភន្តេ! យាវញ្ចិទំ, ភន្តេ, អលមេវ ទានានិ ទាតុំ អលំ បុញ្ញានិ កាតុំ; យត្រ ហិ នាម ទេវភូតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានិ, មនុស្សភូតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានិ, បព្ពជិតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានី”តិ។ “ឯវមេតំ, សុមនេ! អលញ្ហិ, សុមនេ, ទានានិ ទាតុំ អលំ បុញ្ញានិ កាតុំ! ទេវភូតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានិ, មនុស្សភូតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានិ, បព្ពជិតស្សាបិ ឧបការានិ បុញ្ញានី”តិ ។

ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន [ឥទំ វត្វា (សី. បី.) ឯវមុបរិបិ] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“យថាបិ ចន្ទោ វិមលោ, គច្ឆំ អាកាសធាតុយា;
សព្ពេ តារាគណេ លោកេ, អាភាយ អតិរោចតិ។

“តថេវ សីលសម្បន្នោ, សទ្ធោ បុរិសបុគ្គលោ;
សព្ពេ មច្ឆរិនោ លោកេ, ចាគេន អតិរោចតិ។

“យថាបិ មេឃោ ថនយំ, វិជ្ជុមាលី សតក្កកុ;
ថលំ និន្នញ្ច បូរេតិ, អភិវស្សំ វសុន្ធរំ។

“ឯវំ ទស្សនសម្បន្នោ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ;
មច្ឆរី អធិគណ្ហាតិ, បញ្ចឋានេហិ បណ្ឌិតោ។

“អាយុនា យសសា ចេវ [អាយុនា ច យសេន ច (ក.)], វណ្ណេន ច សុខេន ច;
ស វេ ភោគបរិព្យូឡ្ហោ [ភោគបរិព្ពូឡ្ហោ (សី.)], បេច្ច សគ្គេ បមោទតី”តិ។ បឋមំ;

២. ចុន្ទីសុត្តំ

៣២. ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ។ អថ ខោ ចុន្ទី រាជកុមារី បញ្ចហិ រថសតេហិ បញ្ចហិ ច កុមារិសតេហិ បរិវុតា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ ចុន្ទី រាជកុមារី ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“អម្ហាកំ, ភន្តេ, ភាតា ចុន្ទោ នាម រាជកុមារោ, សោ ឯវមាហ – ‘យទេវ សោ ហោតិ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា ពុទ្ធំ សរណំ គតោ, ធម្មំ សរណំ គតោ, សង្ឃំ សរណំ គតោ, បាណាតិបាតា បដិវិរតោ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ, មុសាវាទា បដិវិរតោ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ, សោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹយេវ ឧបបជ្ជតិ, នោ ទុគ្គតិ’ន្តិ។ សាហំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ បុច្ឆាមិ – ‘កថំរូបេ ខោ, ភន្តេ, សត្ថរិ បសន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹយេវ ឧបបជ្ជតិ, នោ ទុគ្គតឹ? កថំរូបេ ធម្មេ បសន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹយេវ ឧបបជ្ជតិ, នោ ទុគ្គតឹ? កថំរូបេ សង្ឃេ បសន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹយេវ ឧបបជ្ជតិ, នោ ទុគ្គតឹ? កថំរូបេសុ សីលេសុ បរិបូរការី កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹយេវ ឧបបជ្ជតិ, នោ ទុគ្គតិ’”ន្តិ?

“យាវតា, ចុន្ទិ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា [អបាទា វា ទ្វិបាទា វាចតុប្បាទា វា ពហុប្បាទា វា (សី.) អ. និ. ៤.៣៤; ឥតិវុ. ៩០] រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញិនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ យេ ខោ, ចុន្ទិ, ពុទ្ធេ បសន្នា, អគ្គេ តេ បសន្នា។ អគ្គេ ខោ បន បសន្នានំ អគ្គោ វិបាកោ ហោតិ។

“យាវតា, ចុន្ទិ, ធម្មា សង្ខតា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ។ យេ, ចុន្ទិ, អរិយេ អដ្ឋង្គិកេ មគ្គេ បសន្នា, អគ្គេ តេ បសន្នា, អគ្គេ ខោ បន បសន្នានំ អគ្គោ វិបាកោ ហោតិ។

“យាវតា , ចុន្ទិ, ធម្មា សង្ខតា វា អសង្ខតា វា, វិរាគោ តេសំ [តេសំ ធម្មានំ (សី. បី. ក.)] អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – មទនិម្មទនោ បិបាសវិនយោ អាលយសមុគ្ឃាតោ វដ្ដុបច្ឆេទោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ។ យេ ខោ, ចុន្ទិ , វិរាគេ ធម្មេ បសន្នា, អគ្គេ តេ បសន្នា។ អគ្គេ ខោ បន បសន្នានំ អគ្គោ វិបាកោ ហោតិ។

“យាវតា, ចុន្ទិ, សង្ឃា វា គណា វា, តថាគតសាវកសង្ឃោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា, ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។ យេ ខោ, ចុន្ទិ, សង្ឃេ បសន្នា, អគ្គេ តេ បសន្នា។ អគ្គេ ខោ បន បសន្នានំ អគ្គោ វិបាកោ ហោតិ។

“យាវតា, ចុន្ទិ, សីលានិ, អរិយកន្តានិ សីលានិ តេសំ [អរិយកន្តានិតេសំ (សី. ស្យា. កំ.)] អគ្គមក្ខាយតិ, យទិទំ – អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ។ យេ ខោ, ចុន្ទិ, អរិយកន្តេសុ សីលេសុ បរិបូរការិនោ, អគ្គេ តេ បរិបូរការិនោ។ អគ្គេ ខោ បន បរិបូរការីនំ អគ្គោ វិបាកោ ហោតី”តិ។

“អគ្គតោ វេ បសន្នានំ, អគ្គំ ធម្មំ វិជានតំ;
អគ្គេ ពុទ្ធេ បសន្នានំ, ទក្ខិណេយ្យេ អនុត្តរេ។

“អគ្គេ ធម្មេ បសន្នានំ, វិរាគូបសមេ សុខេ;
អគ្គេ សង្ឃេ បសន្នានំ, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ។

“អគ្គស្មិំ ទានំ ទទតំ, អគ្គំ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ;
អគ្គំ អាយុ ច វណ្ណោ ច, យសោ កិត្តិ សុខំ ពលំ។

“អគ្គស្ស ទាតា មេធាវី, អគ្គធម្មសមាហិតោ;
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, អគ្គប្បត្តោ បមោទតី”តិ។ ទុតិយំ;

៣. ឧគ្គហសុត្តំ

៣៣. ឯកំ សមយំ ភគវា ភទ្ទិយេ វិហរតិ ជាតិយា វនេ។ អថ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“អធិវាសេតុ មេ, ភន្តេ, ភគវា ស្វាតនាយ អត្តចតុត្ថោ ភត្ត”ន្តិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន។ អថ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា ភគវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។

អថ ខោ ភគវា តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ឧគ្គហស្ស មេណ្ឌកនត្តុនោ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា ភគវន្តំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ។ អថ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា ភគវន្តំ ភុត្តាវឹ ឱនីតបត្តបាណឹ ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឧគ្គហោ មេណ្ឌកនត្តា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥមា មេ, ភន្តេ, កុមារិយោ បតិកុលានិ គមិស្សន្តិ។ ឱវទតុ តាសំ, ភន្តេ, ភគវា; អនុសាសតុ តាសំ, ភន្តេ, ភគវា, យំ តាសំ អស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយា”តិ។

អថ ខោ ភគវា តា កុមារិយោ ឯតទវោច – “តស្មាតិហ, កុមារិយោ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យស្ស វោ [យស្ស ខោ (សី. ស្យា. កំ.)] មាតាបិតរោ ភត្តុនោ ទស្សន្តិ អត្ថកាមា ហិតេសិនោ អនុកម្បកា អនុកម្បំ ឧបាទាយ, តស្ស ភវិស្សាម បុព្ពុដ្ឋាយិនិយោ បច្ឆានិបាតិនិយោ កិំការបដិស្សាវិនិយោ មនាបចារិនិយោ បិយវាទិនិយោ’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, កុមារិយោ, សិក្ខិតព្ពំ។

“តស្មាតិហ, កុមារិយោ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យេ តេ ភត្តុ គរុនោ [គរុនោ (ក.)] ភវិស្សន្តិ មាតាតិ វា បិតាតិ វា សមណព្រាហ្មណាតិ វា, តេ សក្ករិស្សាម គរុំ ករិស្សាម [គរុករិស្សាម (សី. ស្យា. កំ. បី.)] មានេស្សាម បូជេស្សាម អព្ភាគតេ ច អាសនោទកេន បដិបូជេស្សាមា’តិ [បូជេស្សាមាតិ (សី.)]។ ឯវញ្ហិ វោ, កុមារិយោ, សិក្ខិតព្ពំ។

“តស្មាតិហ , កុមារិយោ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យេ តេ ភត្តុ អព្ភន្តរា កម្មន្តា ឧណ្ណាតិ វា កប្បាសាតិ វា, តត្ថ ទក្ខា ភវិស្សាម អនលសា , តត្រុបាយាយ វីមំសាយ សមន្នាគតា, អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុ’ន្តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, កុមារិយោ, សិក្ខិតព្ពំ។

“តស្មាតិហ, កុមារិយោ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យោ សោ ភត្តុ អព្ភន្តរោ [អព្ភន្តរេ (ក.)] អន្តោជនោ ទាសាតិ វា បេស្សាតិ វា កម្មករាតិ វា, តេសំ កតញ្ច កតតោ ជានិស្សាម អកតញ្ច អកតតោ ជានិស្សាម, គិលានកានញ្ច ពលាពលំ ជានិស្សាម, ខាទនីយំ ភោជនីយញ្ចស្ស បច្ចំសេន [បច្ចយំ តេន (ក. សី.), បច្ចយំសេន (ស្យា. កំ.), បច្ចយំ សេនាសនំ បច្ចត្តំសេន (ក.) អ. និ. ៨.៤៦] សំវិភជិស្សាមា’តិ [វិភជិស្សាមាតិ (សី. ស្យា. កំ.)]។ ឯវញ្ហិ វោ, កុមារិយោ, សិក្ខិតព្ពំ។

“តស្មាតិហ, កុមារិយោ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘យំ ភត្តា អាហរិស្សតិ ធនំ វា ធញ្ញំ វា រជតំ វា ជាតរូបំ វា, តំ អារក្ខេន [តំ អារក្ខាយ (សី.)] គុត្តិយា សម្បាទេស្សាម, តត្ថ ច ភវិស្សាម អធុត្តី អថេនី អសោណ្ឌី អវិនាសិកាយោ’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, កុមារិយោ, សិក្ខិតព្ពំ។ ឥមេហិ ខោ, កុមារិយោ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ មាតុគាមោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា មនាបកាយិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតី”តិ។

“យោ នំ ភរតិ សព្ពទា, និច្ចំ អាតាបិ ឧស្សុកោ;
សព្ពកាមហរំ បោសំ, ភត្តារំ នាតិមញ្ញតិ។

“ន ចាបិ សោត្ថិ ភត្តារំ, ឥស្សាចារេន [ឥច្ឆាចារេន (សី.), ឥស្សាវាទេន (បី.)] រោសយេ;

ភត្តុ ច គរុនោ សព្ពេ, បដិបូជេតិ បណ្ឌិតា។

“ឧដ្ឋាហិកា [ឧដ្ឋាយិកា (ស្យា. កំ. ក.)] អនលសា, សង្គហិតបរិជ្ជនា;
ភត្តុ មនាបំ [មនាបា (សី.)] ចរតិ, សម្ភតំ អនុរក្ខតិ។

“យា ឯវំ វត្តតី នារី, ភត្តុឆន្ទវសានុគា;
មនាបា នាម តេ ទេវា, យត្ថ សា ឧបបជ្ជតី”តិ។ តតិយំ;

៤. សីហសេនាបតិសុត្តំ

៣៤. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ សីហោ សេនាបតិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សីហោ សេនាបតិ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “សក្កា នុ ខោ, ភន្តេ, ភគវា សន្ទិដ្ឋិកំ ទានផលំ បញ្ញាបេតុ”ន្តិ?

“សក្កា, សីហា”តិ ភគវា អវោច – “ទាយកោ, សីហ, ទានបតិ ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ។ យម្បិ, សីហ, ទាយកោ ទានបតិ ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ, ឥទម្បិ សន្ទិដ្ឋិកំ ទានផលំ។

“បុន ចបរំ, សីហ, ទាយកំ ទានបតិំ សន្តោ សប្បុរិសា ភជន្តិ។ យម្បិ, សីហ, ទាយកំ ទានបតិំ សន្តោ សប្បុរិសា ភជន្តិ, ឥទម្បិ សន្ទិដ្ឋិកំ ទានផលំ។

“បុន ចបរំ, សីហ, ទាយកស្ស ទានបតិនោ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ។ យម្បិ, សីហ, ទាយកស្ស ទានបតិនោ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, ឥទម្បិ សន្ទិដ្ឋិកំ ទានផលំ។

“បុន ចបរំ, សីហ, ទាយកោ ទានបតិ យំ យទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ – យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ – វិសារទោ [វិសារទោវ (សី.) អ. និ. ៧.៥៧ បស្សិតព្ពំ] ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ។ យម្បិ, សីហ, ទាយកោ ទានបតិ យំ យទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ – យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ – វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ, ឥទម្បិ សន្ទិដ្ឋិកំ ទានផលំ។

“បុន ចបរំ, សីហ, ទាយកោ ទានបតិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ យម្បិ, សីហ, ទាយកោ ទានបតិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ, ឥទំ [ឥទម្បិ សីហ (ក.)] សម្បរាយិកំ ទានផល”ន្តិ។

ឯវំ វុត្តេ សីហោ សេនាបតិ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “យានិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារិ សន្ទិដ្ឋិកានិ ទានផលានិ អក្ខាតានិ, នាហំ ឯត្ថ ភគវតោ សទ្ធាយ គច្ឆាមិ; អហំ បេតានិ ជានាមិ។ អហំ, ភន្តេ, ទាយកោ ទានបតិ ពហុនោ ជនស្ស បិយោ មនាបោ។ អហំ, ភន្តេ, ទាយកោ ទានបតិ; មំ សន្តោ សប្បុរិសា ភជន្តិ។ អហំ, ភន្តេ, ទាយកោ ទានបតិ; មយ្ហំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ – ‘សីហោ សេនាបតិ ទាយកោ ការកោ សង្ឃុបដ្ឋាកោ’តិ។ អហំ, ភន្តេ , ទាយកោ ទានបតិ យំ យទេវ បរិសំ ឧបសង្កមាមិ – យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ – វិសារទោ ឧបសង្កមាមិ អមង្កុភូតោ។ យានិមានិ, ភន្តេ, ភគវតា ចត្តារិ សន្ទិដ្ឋិកានិ ទានផលានិ អក្ខាតានិ, នាហំ ឯត្ថ ភគវតោ សទ្ធាយ គច្ឆាមិ; អហំ បេតានិ ជានាមិ។ យញ្ច ខោ មំ, ភន្តេ, ភគវា ឯវមាហ – ‘ទាយកោ, សីហ, ទានបតិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតី’តិ, ឯតាហំ ន ជានាមិ; ឯត្ថ ច បនាហំ ភគវតោ សទ្ធាយ គច្ឆាមី”តិ។ “ឯវមេតំ, សីហ, ឯវមេតំ, សីហ! ទាយកោ ទានបតិ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតី”តិ។

“ទទំ បិយោ ហោតិ ភជន្តិ នំ ពហូ,
កិត្តិញ្ច បប្បោតិ យសោ ច វឌ្ឍតិ [យសស្ស វឌ្ឍតិ (ស្យា. កំ.), យសំ បវឌ្ឍតិ (ក.)];
អមង្កុភូតោ បរិសំ វិគាហតិ,
វិសារទោ ហោតិ នរោ អមច្ឆរី។

“តស្មា ហិ ទានានិ ទទន្តិ បណ្ឌិតា,
វិនេយ្យ មច្ឆេរមលំ សុខេសិនោ;

តេ ទីឃរត្តំ តិទិវេ បតិដ្ឋិតា,
ទេវានំ សហព្យគតា រមន្តិ តេ [សហព្យតំ គតា រមន្តិ (សី.), សហព្យតា រមន្តិ តេ (ក.)]។

“កតាវកាសា កតកុសលា ឥតោ ចុតា [តតោ ចុតា (សី.)],
សយំបភា អនុវិចរន្តិ នន្ទនំ [នន្ទនេ (ស្យា. កំ.)];
តេ តត្ថ នន្ទន្តិ រមន្តិ មោទរេ,
សមប្បិតា កាមគុណេហិ បញ្ចហិ;
“កត្វាន វាក្យំ អសិតស្ស តាទិនោ,
រមន្តិ សគ្គេ [រមន្តិ សុមនា (ក.), កមន្តិ សព្ពេ (ស្យា. កំ.)] សុគតស្ស សាវកា”តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. ទានានិសំសសុត្តំ

៣៥. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ទានេ អានិសំសា។ កតមេ បញ្ច? ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ; សន្តោ សប្បុរិសា ភជន្តិ; កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; គិហិធម្មា អនបគតោ [គិហិធម្មា អនបេតោ (សី. បី.), គិហិធម្មមនុបគតោ (ក.)] ហោតិ; កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ទានេ អានិសំសា”តិ។

“ទទមានោ បិយោ ហោតិ, សតំ ធម្មំ អនុក្កមំ;
សន្តោ នំ សទា ភជន្តិ [សន្តោ ភជន្តិ សប្បុរិសា (សី.)], សញ្ញតា ព្រហ្មចារយោ។

“តេ តស្ស ធម្មំ ទេសេន្តិ, សព្ពទុក្ខាបនូទនំ;
យំ សោ ធម្មំ ឥធញ្ញាយ, បរិនិព្ពាតិ អនាសវោ”តិ។ បញ្ចមំ;

៦. កាលទានសុត្តំ

៣៦. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, កាលទានានិ។ កតមានិ បញ្ច? អាគន្តុកស្ស ទានំ ទេតិ; គមិកស្ស ទានំ ទេតិ; គិលានស្ស ទានំ ទេតិ; ទុព្ភិក្ខេ ទានំ ទេតិ; យានិ តានិ នវសស្សានិ នវផលានិ តានិ បឋមំ សីលវន្តេសុ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច កាលទានានី”តិ។

“កាលេ ទទន្តិ សប្បញ្ញា, វទញ្ញូ វីតមច្ឆរា;
កាលេន ទិន្នំ អរិយេសុ, ឧជុភូតេសុ តាទិសុ។

“វិប្បសន្នមនា តស្ស, វិបុលា ហោតិ ទក្ខិណា;
យេ តត្ថ អនុមោទន្តិ, វេយ្យាវច្ចំ ករោន្តិ វា;
ន តេន [ន តេសំ (បី. ក.)] ទក្ខិណា ឩនា, តេបិ បុញ្ញស្ស ភាគិនោ។

“តស្មា ទទេ អប្បដិវានចិត្តោ, យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ;
បុញ្ញានិ បរលោកស្មិំ, បតិដ្ឋា ហោន្តិ បាណិន”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ;

៧. ភោជនសុត្តំ

៣៧. “ភោជនំ , ភិក្ខវេ, ទទមានោ ទាយកោ បដិគ្គាហកានំ បញ្ច ឋានានិ ទេតិ។ កតមានិ បញ្ច? អាយុំ ទេតិ, វណ្ណំ ទេតិ, សុខំ ទេតិ, ពលំ ទេតិ, បដិភានំ [បដិភាណំ (សី.)] ទេតិ។ អាយុំ ខោ បន ទត្វា អាយុស្ស ភាគី ហោតិ ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា; វណ្ណំ ទត្វា វណ្ណស្ស ភាគី ហោតិ ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា; សុខំ ទត្វា សុខស្ស ភាគី ហោតិ ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា; ពលំ ទត្វា ពលស្ស ភាគី ហោតិ ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា; បដិភានំ ទត្វា បដិភានស្ស ភាគី ហោតិ ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា។ ភោជនំ, ភិក្ខវេ, ទទមានោ ទាយកោ បដិគ្គាហកានំ ឥមានិ បញ្ច ឋានានិ ទេតី”តិ។

“អាយុទោ ពលទោ ធីរោ, វណ្ណទោ បដិភានទោ;
សុខស្ស ទាតា មេធាវី, សុខំ សោ អធិគច្ឆតិ។

“អាយុំ ទត្វា ពលំ វណ្ណំ, សុខញ្ច បដិភានកំ [បដិភាណកំ (សី.), បដិភានទោ (ស្យា. កំ. បី. ក.)];
ទីឃាយុ យសវា ហោតិ, យត្ថ យត្ថូបបជ្ជតី”តិ។ សត្តមំ;

៨. សទ្ធសុត្តំ

៣៨. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, សទ្ធេ កុលបុត្តេ អានិសំសា។ កតមេ បញ្ច? យេ តេ, ភិក្ខវេ, លោកេ សន្តោ សប្បុរិសា តេ សទ្ធញ្ញេវ បឋមំ អនុកម្បន្តា អនុកម្បន្តិ, នោ តថា អស្សទ្ធំ; សទ្ធញ្ញេវ បឋមំ ឧបសង្កមន្តា ឧបសង្កមន្តិ, នោ តថា អស្សទ្ធំ; សទ្ធញ្ញេវ បឋមំ បដិគ្គណ្ហន្តា បដិគ្គណ្ហន្តិ, នោ តថា អស្សទ្ធំ; សទ្ធញ្ញេវ បឋមំ ធម្មំ ទេសេន្តា ទេសេន្តិ, នោ តថា អស្សទ្ធំ; សទ្ធោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សទ្ធេ កុលបុត្តេ អានិសំសា។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, សុភូមិយំ ចតុមហាបថេ មហានិគ្រោធោ សមន្តា បក្ខីនំ បដិសរណំ ហោតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធោ កុលបុត្តោ ពហុនោ ជនស្ស បដិសរណំ ហោតិ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកាន”ន្តិ។

“សាខាបត្តផលូបេតោ [សាខាបត្តពហុបេតោ (កត្ថចិ), សាខាបត្តបលាសូបេតោ (?)], ខន្ធិមាវ [ខន្ធិមា ច (សី.)] មហាទុមោ;
មូលវា ផលសម្បន្នោ, បតិដ្ឋា ហោតិ បក្ខិនំ។

“មនោរមេ អាយតនេ, សេវន្តិ នំ វិហង្គមា;
ឆាយំ ឆាយត្ថិកា [ឆាយត្ថិនោ (សី.)] យន្តិ, ផលត្ថា ផលភោជិនោ។

“តថេវ សីលសម្បន្នំ, សទ្ធំ បុរិសបុគ្គលំ;
និវាតវុត្តឹ អត្ថទ្ធំ, សោរតំ សខិលំ មុទុំ។

“វីតរាគា វីតទោសា, វីតមោហា អនាសវា;
បុញ្ញក្ខេត្តានិ លោកស្មឹ, សេវន្តិ តាទិសំ នរំ។

“តេ តស្ស ធម្មំ ទេសេន្តិ, សព្ពទុក្ខាបនូទនំ;
យំ សោ ធម្មំ ឥធញ្ញាយ, បរិនិព្ពាតិ អនាសវោ”តិ។ អដ្ឋមំ;

៩. បុត្តសុត្តំ

៣៩. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ឋានានិ សម្បស្សន្តា មាតាបិតរោ បុត្តំ ឥច្ឆន្តិ កុលេ ជាយមានំ។ កតមានិ បញ្ច? ភតោ វា នោ ភរិស្សតិ; កិច្ចំ វា នោ ករិស្សតិ; កុលវំសោ ចិរំ ឋស្សតិ; ទាយជ្ជំ បដិបជ្ជិស្សតិ; អថ វា បន បេតានំ កាលង្កតានំ ទក្ខិណំ អនុប្បទស្សតីតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ឋានានិ សម្បស្សន្តា មាតាបិតរោ បុត្តំ ឥច្ឆន្តិ កុលេ ជាយមាន”ន្តិ។

[កថា. ៤៩១] “បញ្ច ឋានានិ សម្បស្សំ, បុត្តំ ឥច្ឆន្តិ បណ្ឌិតា;
ភតោ វា នោ ភរិស្សតិ, កិច្ចំ វា នោ ករិស្សតិ។

“កុលវំសោ ចិរំ តិដ្ឋេ, ទាយជ្ជំ បដិបជ្ជតិ;
អថ វា បន បេតានំ, ទក្ខិណំ អនុប្បទស្សតិ។

“ឋានានេតានិ សម្បស្សំ, បុត្តំ ឥច្ឆន្តិ បណ្ឌិតា;
តស្មា សន្តោ សប្បុរិសា, កតញ្ញូ កតវេទិនោ។

“ភរន្តិ មាតាបិតរោ, បុព្ពេ កតមនុស្សរំ;
ករោន្តិ នេសំ កិច្ចានិ, យថា តំ បុព្ពការិនំ។

“ឱវាទការី ភតបោសី, កុលវំសំ អហាបយំ;

សទ្ធោ សីលេន សម្បន្នោ, បុត្តោ ហោតិ បសំសិយោ’’តិ។ នវមំ;

១០. មហាសាលបុត្តសុត្តំ

៤០. ‘‘ហិមវន្តំ, ភិក្ខវេ, បព្ពតរាជំ និស្សាយ មហាសាលា បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍន្តិ។ កតមាហិ បញ្ចហិ? សាខាបត្តបលាសេន វឌ្ឍន្តិ; តចេន វឌ្ឍន្តិ; បបដិកាយ វឌ្ឍន្តិ; ផេគ្គុនា វឌ្ឍន្តិ; សារេន វឌ្ឍន្តិ។ ហិមវន្តំ, ភិក្ខវេ, បព្ពតរាជំ និស្សាយ មហាសាលា ឥមាហិ បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធំ កុលបុត្តំ និស្សាយ អន្តោជនោ បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍតិ។ កតមាហិ បញ្ចហិ? សទ្ធាយ វឌ្ឍតិ; សីលេន វឌ្ឍតិ; សុតេន វឌ្ឍតិ; ចាគេន វឌ្ឍតិ; បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ។ សទ្ធំ, ភិក្ខវេ, កុលបុត្តំ និស្សាយ អន្តោជនោ ឥមាហិ បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍតី’’តិ។

‘‘យថា ហិ បព្ពតោ សេលោ, អរញ្ញស្មិំ ព្រហាវនេ;
តំ រុក្ខា ឧបនិស្សាយ, វឌ្ឍន្តេ តេ វនប្បតី។

‘‘តថេវ សីលសម្បន្នំ, សទ្ធំ កុលបុត្តំ ឥមំ [កុលបតី ឥធ (សី.), កុលបុត្តំ ឥធ (ស្យា.)];
ឧបនិស្សាយ វឌ្ឍន្តិ, បុត្តទារា ច ពន្ធវា;
អមច្ចា ញាតិសង្ឃា ច, យេ ចស្ស អនុជីវិនោ។

‘‘ត្យស្ស សីលវតោ សីលំ, ចាគំ សុចរិតានិ ច;
បស្សមានានុកុព្ពន្តិ, យេ ភវន្តិ វិចក្ខណា។

‘‘ឥមំ ធម្មំ ចរិត្វាន, មគ្គំ [សគ្គំ (ស្យា. ក.)] សុគតិគាមិនំ;
នន្ទិនោ ទេវលោកស្មិំ, មោទន្តិ កាមកាមិនោ’’តិ។ ទសមំ;

សុមនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សុមនា ចុន្ទិ ឧគ្គហោ, សីហោ ទានានិសំសកោ;
កាលភោជនសទ្ធា ច, បុត្តសាលេហិ តេ ទសាតិ។

៥. មុណ្ឌរាជវគ្គោ

១. អាទិយសុត្តំ

៤១. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតិំ ភគវា ឯតទវោច – “បញ្ចិមេ, គហបតិ, ភោគានំ អាទិយា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ អត្តានំ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ; មាតាបិតរោ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ; បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសេ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ។ អយំ បឋមោ ភោគានំ អាទិយោ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ មិត្តាមច្ចេ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ។ អយំ ទុតិយោ ភោគានំ អាទិយោ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ យា តា ហោន្តិ អាបទា – អគ្គិតោ វា ឧទកតោ វា រាជតោ វា ចោរតោ វា អប្បិយតោ វា ទាយាទតោ [អប្បិយតោ វា ទាយាទតោ វា (ពហូសុ) អ. និ. ៤.៦១; ៥.១៤៨] – តថារូបាសុ អាបទាសុ ភោគេហិ បរិយោធាយ វត្តតិ, សោត្ថិំ អត្តានំ ករោតិ។ អយំ តតិយោ ភោគានំ អាទិយោ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ បញ្ចពលិំ កត្តា ហោតិ។ ញាតិពលិំ, អតិថិពលិំ, បុព្ពបេតពលិំ, រាជពលិំ, ទេវតាពលិំ – អយំ ចតុត្ថោ ភោគានំ អាទិយោ។

“បុន ចបរំ, គហបតិ, អរិយសាវកោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា មទប្បមាទា បដិវិរតា ខន្តិសោរច្ចេ និវិដ្ឋា ឯកមត្តានំ ទមេន្តិ ឯកមត្តានំ សមេន្តិ ឯកមត្តានំ បរិនិព្ពាបេន្តិ, តថារូបេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ ឧទ្ធគ្គិកំ ទក្ខិណំ បតិដ្ឋាបេតិ សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិកំ។ អយំ បញ្ចមោ ភោគានំ អាទិយោ។ ឥមេ ខោ, គហបតិ, បញ្ច ភោគានំ អាទិយា។

“តស្ស ចេ, គហបតិ, អរិយសាវកស្ស ឥមេ បញ្ច ភោគានំ អាទិយេ អាទិយតោ ភោគា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ, តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យេ វត ភោគានំ អាទិយា តេ ចាហំ អាទិយាមិ ភោគា ច មេ បរិក្ខយំ គច្ឆន្តី’តិ។ ឥតិស្ស ហោតិ អវិប្បដិសារោ។ តស្ស ចេ, គហបតិ, អរិយសាវកស្ស ឥមេ បញ្ច ភោគានំ អាទិយេ អាទិយតោ ភោគា អភិវឌ្ឍន្តិ , តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យេ វត ភោគានំ អាទិយា តេ ចាហំ អាទិយាមិ ភោគា ច មេ អភិវឌ្ឍន្តី’តិ។ ឥតិស្ស ហោតិ [ឥតិស្ស ហោតិ អវិប្បដិសារោ, (សី. ស្យា.)] ឧភយេនេវ អវិប្បដិសារោ”តិ។

> “ភុត្តា ភោគា ភតា ភច្ចា [គតា តច្ឆា (ក.)], វិតិណ្ណា អាបទាសុ មេ;
> ឧទ្ធគ្គា ទក្ខិណា ទិន្នា, អថោ បញ្ចពលីកតា;
> ឧបដ្ឋិតា សីលវន្តោ, សញ្ញតា ព្រហ្មចារយោ។
>
> “យទត្ថំ ភោគំ ឥច្ឆេយ្យ, បណ្ឌិតោ ឃរមាវសំ;
> សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ, កតំ អននុតាបិយំ។
>
> “ឯតំ [ឯវំ (ក.)] អនុស្សរំ មច្ចោ, អរិយធម្មេ ឋិតោ នរោ;
> ឥធេវ នំ បសំសន្តិ, បេច្ច សគ្គេ បមោទតី”តិ [បេច្ច សគ្គេ ច មោទតីតិ (សី. ស្យា.)]។ បឋមំ;

២. សប្បុរិសសុត្តំ

៤២. “សប្បុរិសោ, ភិក្ខវេ, កុលេ ជាយមានោ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; មាតាបិតូនំ [មាតាបិតុន្នំ (សី. បី.)] អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; បុត្តទារស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ

ហោតិ; ទាសកម្មករបោរិសស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; មិត្តាមច្ចានំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; សមណព្រាហ្មណានំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាមេឃោ សព្ពសស្សានិ សម្បាទេន្តោ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, សប្បុរិសោ កុលេ ជាយមានោ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; មាតាបិតូនំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; បុត្តទារស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; ទាសកម្មករបោរិសស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; មិត្តាមច្ចានំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ; សមណព្រាហ្មណានំ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ហោតី”តិ។

“ហិតោ ពហុន្នំ បដិបជ្ជ ភោគេ, តំ ទេវតា រក្ខតិ ធម្មគុត្តំ;
ពហុស្សុតំ សីលវតូបបន្នំ, ធម្មេ ឋិតំ ន វិជហតិ [វិជហាតិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] កិត្តិ។

“ធម្មដ្ឋំ សីលសម្បន្នំ, សច្ចវាទឹ ហិរីមនំ;
នេក្ខំ ជម្ពោនទស្សេវ, កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ;
ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ, ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោ”តិ។ ទុតិយំ;

៣. ឥដ្ឋសុត្តំ

៤៣. អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ ភគវា ឯតទវោច –

“បញ្ចិមេ, គហបតិ, ធម្មា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ទុល្លភា លោកស្មឹ។ កតមេ បញ្ច? អាយុ, គហបតិ, ឥដ្ឋោ កន្តោ មនាបោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ; វណ្ណោ ឥដ្ឋោ កន្តោ មនាបោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ; សុខំ ឥដ្ឋំ កន្តំ មនាបំ ទុល្លភំ លោកស្មឹ; យសោ ឥដ្ឋោ កន្តោ មនាបោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ; សគ្គា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ទុល្លភា លោកស្មឹ។ ឥមេ ខោ, គហបតិ, បញ្ច ធម្មា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ទុល្លភា លោកស្មឹ។

“ឥមេសំ ខោ, គហបតិ, បញ្ចន្នំ ធម្មានំ ឥដ្ឋានំ កន្តានំ មនាបានំ ទុល្លភានំ លោកស្មឹ ន អាយាចនហេតុ វា បត្ថនាហេតុ វា [ន បត្ថនាហេតុ វា (ស្យា. កំ. បី.)] បដិលាភំ វទាមិ។ ឥមេសំ ខោ, គហបតិ, បញ្ចន្នំ ធម្មានំ ឥដ្ឋានំ កន្តានំ មនាបានំ ទុល្លភានំ លោកស្មឹ អាយាចនហេតុ វា បត្ថនាហេតុ វា បដិលាភោ អភវិស្ស, កោ ឥធ កេន ហាយេថ?

“ន ខោ, គហបតិ, អរហតិ អរិយសាវកោ អាយុកាមោ អាយុំ អាយាចិតុំ វា អភិនន្ទិតុំ វា អាយុស្ស វាបិ ហេតុ។ អាយុកាមេន, គហបតិ, អរិយសាវកេន អាយុសំវត្តនិកា បដិបទា បដិបជ្ជិតព្ពា។ អាយុសំវត្តនិកា ហិស្ស បដិបទា បដិបន្នា អាយុបដិលាភាយ សំវត្តតិ។ សោ លាភី ហោតិ អាយុស្ស ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា។

“ន ខោ, គហបតិ, អរហតិ អរិយសាវកោ វណ្ណកាមោ វណ្ណំ អាយាចិតុំ វា អភិនន្ទិតុំ វា វណ្ណស្ស វាបិ ហេតុ។ វណ្ណកាមេន, គហបតិ, អរិយសាវកេន វណ្ណសំវត្តនិកា បដិបទា បដិបជ្ជិតព្ពា។ វណ្ណសំវត្តនិកា ហិស្ស បដិបទា បដិបន្នា វណ្ណបដិលាភាយ សំវត្តតិ។ សោ លាភី ហោតិ វណ្ណស្ស ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា។

“ន ខោ, គហបតិ, អរហតិ អរិយសាវកោ សុខកាមោ សុខំ អាយាចិតុំ វា អភិនន្ទិតុំ វា សុខស្ស វាបិ ហេតុ។ សុខកាមេន, គហបតិ, អរិយសាវកេន សុខសំវត្តនិកា បដិបទា បដិបជ្ជិតព្ពា។ សុខសំវត្តនិកា ហិស្ស បដិបទា បដិបន្នា សុខបដិលាភាយ សំវត្តតិ។ សោ លាភី ហោតិ សុខស្ស ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា។

“ន ខោ, គហបតិ, អរហតិ អរិយសាវកោ យសកាមោ យសំ អាយាចិតុំ វា អភិនន្ទិតុំ វា យសស្ស វាបិ ហេតុ។ យសកាមេន, គហបតិ, អរិយសាវកេន យសសំវត្តនិកា បដិបទា បដិបជ្ជិតព្ពា។ យសសំវត្តនិកា ហិស្ស បដិបទា បដិបន្នា យសបដិលាភាយ សំវត្តតិ។ សោ លាភី ហោតិ យសស្ស ទិព្ពស្ស វា មានុសស្ស វា។

“ន ខោ, គហបតិ, អរហតិ អរិយសាវកោ សគ្គកាមោ សគ្គំ អាយាចិតុំ វា អភិនន្ទិតុំ វា សគ្គានំ វាបិ ហេតុ។ សគ្គកាមេន, គហបតិ, អរិយសាវកេន សគ្គសំវត្តនិកា បដិបទា បដិបជ្ជិតព្ពា។ សគ្គសំវត្តនិកា ហិស្ស បដិបទា បដិបន្នា សគ្គបដិលាភាយ សំវត្តតិ។ សោ លាភី ហោតិ សគ្គានន្តិ”។

“អាយុំ វណ្ណំ យសំ កិត្តិំ, សគ្គំ ឧច្ចាកុលីនតំ;
រតិយោ បត្ថយានេន [បត្ថយមានេន (ក.)], ឧឡារា អបរាបរា។

“អប្បមាទំ បសំសន្តិ, បុញ្ញកិរិយាសុ បណ្ឌិតា;
“អប្បមត្តោ ឧភោ អត្ថេ, អធិគណ្ហាតិ បណ្ឌិតោ។

“ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច [ទិដ្ឋេវ ធម្មេ (សី.)] យោ អត្ថោ, យោ ចត្ថោ សម្បរាយិកោ;
អត្ថាភិសមយា ធីរោ, បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតី”តិ។ តតិយំ;

៤. មនាបទាយីសុត្តំ

៤៤. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ឧគ្គស្ស គហបតិនោ វេសាលិកស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ ឧគ្គោ គហបតិ វេសាលិកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឧគ្គោ គហបតិ វេសាលិកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ។ មនាបំ មេ, ភន្តេ, សាលបុប្ផកំ [សាលិបុប្ផកំ (ក.)] ខាទនីយំ; តំ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ។ មនាបំ មេ, ភន្តេ, សម្បន្នកោលកំ សូករមំសំ [សម្បន្នសូករមំសំ (សី.), សម្បន្នវរសូករមំសំ (ស្យា.)]; តំ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ។ មនាបំ មេ, ភន្តេ, និព្ពត្តតេលកំ [និពទ្ធតេលកំ (បី. សី. អដ្ឋ.), និព្ពដ្ដតេលកំ (ស្យា. អដ្ឋ.)] នាលិយសាកំ; តំ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ។ មនាបោ មេ, ភន្តេ, សាលីនំ ឱទនោ វិចិតកាឡកោ [វិគតកាលកោ (ស្យា. កំ. បី. ក.)] អនេកសូបោ អនេកព្យញ្ជនោ; តំ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ។ មនាបានិ មេ, ភន្តេ, កាសិកានិ វត្ថានិ; តានិ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។

“សម្មុខា មេតំ, ភន្តេ, ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ – ‘មនាបទាយី លភតេ មនាប’ន្តិ ។ មនាបោ មេ, ភន្តេ, បល្លង្កោ គោនកត្ថតោ បដលិកត្ថតោ កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណោ [កាទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណោ (សី.)] សឧត្តរច្ឆទោ ឧភតោលោហិតកូបធានោ។ អបិ ច, ភន្តេ, មយម្បេតំ ជានាម – ‘នេតំ ភគវតោ កប្បតី’តិ។ ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចន្ទនផលកំ អគ្ឃតិ អធិកសតសហស្សំ; តំ មេ ភគវា បដិគ្គណ្ហាតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បំ ឧបាទាយ។ អថ ខោ ភគវា ឧគ្គំ គហបតិំ វេសាលិកំ ឥមិនា អនុមោទនីយេន អនុមោទិ –

“មនាបទាយី លភតេ មនាបំ,
យោ ឧជ្ជុភូតេសុ [ឧជុភូតេសុ (ស្យា. កំ. បី.)] ទទាតិ ឆន្ទសា;
អច្ឆាទនំ សយនមន្នបានំ [សយនមថន្នបានំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)],
នានាប្បការានិ ច បច្ចយានិ។

“ចត្តញ្ច មុត្តញ្ច អនុគ្គហីតំ [អនគ្គហីតំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)],
ខេត្តូបមេ អរហន្តេ វិទិត្វា;
សោ ទុច្ចជំ សប្បុរិសោ ចជិត្វា,

មនាបទាយី លភតេ មនាប”ន្តិ។

អថ ខោ ភគវា ឧគ្គំ គហបតឹ វេសាលិកំ ឥមិនា អនុមោទនីយេន អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ។

អថ ខោ ឧគ្គោ គហបតិ វេសាលិកោ អបរេន សមយេន កាលមកាសិ។ កាលង្កតោ [កាលកតោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ច ឧគ្គោ គហបតិ វេសាលិកោ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបជ្ជិ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ ឧគ្គោ ទេវបុត្តោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ ឯកមន្តំ ឋិតំ ខោ ឧគ្គំ ទេវបុត្តំ ភគវា ឯតទវោច – “កច្ចិ តេ, ឧគ្គ, យថាធិប្បាយោ”តិ? “តគ្ឃ មេ, ភគវា, យថាធិប្បាយោ”តិ។ អថ ខោ ភគវា ឧគ្គំ ទេវបុត្តំ គាថាហិ អជ្ឈភាសិ –

“មនាបទាយី លភតេ មនាបំ,
អគ្គស្ស ទាតា លភតេ បុនគ្គំ;
វរស្ស ទាតា វរលាភិ ហោតិ,
សេដ្ឋំ ទទោ សេដ្ឋមុបេតិ ឋានំ។

“យោ អគ្គទាយី វរទាយី, សេដ្ឋទាយី ច យោ នរោ;
ទីឃាយុ យសវា ហោតិ, យត្ថ យត្ថូបបជ្ជតី”តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. បុញ្ញាភិសន្ទសុត្តំ

៤៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា សោវគ្គិកា សុខវិបាកា សគ្គសំវត្តនិកា ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តិ។

“កតមេ បញ្ច? យស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចីវរំ បរិភុញ្ជមានោ អប្បមាណំ ចេតោសមាធឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អប្បមាណោ តស្ស បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ សោវគ្គិកោ សុខវិបាកោ សគ្គសំវត្តនិកោ ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតិ។

“យស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជមានោ…បេ.… យស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហារំ បរិភុញ្ជមានោ…បេ.… យស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ មញ្ចបីឋំ បរិភុញ្ជមានោ…បេ.…។

“យស្ស, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ គិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បរិភុញ្ជមានោ អប្បមាណំ ចេតោសមាធឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អប្បមាណោ តស្ស បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ សោវគ្គិកោ សុខវិបាកោ សគ្គសំវត្តនិកោ ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា សោវគ្គិកា សុខវិបាកា សគ្គសំវត្តនិកា ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តិ។

“ឥមេហិ ច បន, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គហេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ សោវគ្គិកោ សុខវិបាកោ សគ្គសំវត្តនិកោ ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតី’តិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ ន សុករំ ឧទកស្ស បមាណំ គហេតុំ – ‘ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសហស្សានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតសហស្សានីតិ វា’; អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាឧទកក្ខន្ធោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ’។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេហិ បញ្ចហិ បុញ្ញាភិសន្ទេហិ កុសលាភិសន្ទេហិ សមន្នាគតស្ស អរិយសាវកស្ស ន សុករំ បុញ្ញស្ស បមាណំ គហេតុំ – ‘ឯត្តកោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ សោវគ្គិកោ សុខវិបាកោ សគ្គសំវត្តនិកោ ឥដ្ឋាយ កន្តាយ មនាបាយ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតី’តិ។ អថ ខោ អសង្ខេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាបុញ្ញក្ខន្ធោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតី”តិ។

“មហោទធឹ អបរិមិតំ មហាសរំ,
ពហុភេរវំ រត្នគណានមាលយំ;

នង្គោ យថា នរគណសង្ឃសេវិតា [មច្ឆគណសំឃសេវិតា (ស្យា. កំ. ក.) សំ. និ. ៥.១០៣៧ បស្សិតព្ពំ],
បុថូ សវន្តី ឧបយន្តិ សាគរំ។

“ឯវំ នរំ អន្នទបានវត្ថទំ,
សេយ្យានិសជ្ជត្ថរណស្ស ទាយកំ;
បុញ្ញស្ស ធារា ឧបយន្តិ បណ្ឌិតំ,
នង្គោ យថា វារិវហាវ សាគរ”ន្តិ។ បញ្ចមំ;

៦. សម្បទាសុត្តំ

៤៦. “បញ្ចិមា, ភិក្ខវេ, សម្បទា។ កតមា បញ្ច? សទ្ធាសម្បទា, សីលសម្បទា, សុតសម្បទា, ចាគសម្បទា, បញ្ញាសម្បទា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សម្បទា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ធនសុត្តំ

៤៧. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ធនានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាធនំ, សីលធនំ, សុតធនំ, ចាគធនំ, បញ្ញាធនំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធាធនំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធឹ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ…. សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាធនំ។

“កតមញ្ច , ភិក្ខវេ, សីលធនំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ…បេ…. សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សីលធនំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, សុតធនំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពហុស្សុតោ ហោតិ…បេ…. ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សុតធនំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ចាគធនំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ វិគតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ចាគធនំ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញាធនំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ បញ្ញវា ហោតិ, ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាធនំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធនានី”តិ។

[អ. និ. ៤.៥២] “យស្ស សទ្ធា តថាគតេ, អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា;
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ, អរិយកន្តំ បសំសិតំ។

“សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ, ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ;
អទលិទ្ទោតិ តំ អាហុ, អមោឃំ តស្ស ជីវិតំ។

“តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច, បសាទំ ធម្មទស្សនំ;
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី, សរំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ។ សត្តមំ;

៨. អលព្ភនីយឋានសុត្តំ

៤៨. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អលព្ភនីយានិ ឋានានិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។ កតមានិ បញ្ច? ‘ជរាធម្មំ មា ជីរី’តិ អលព្ភនីយំ ឋានំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។ ‘ព្យាធិធម្មំ មា ព្យាធីយី’តិ [វ្យាធិធម្មំ “មា វ្យាធីយី”តិ (សី. បី.)] …បេ…. ‘មរណធម្មំ មា មីយី’តិ… ‘ខយធម្មំ មា ខីយី’តិ… ‘នស្សនធម្មំ មា នស្សី’តិ អលព្ភនីយំ ឋានំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។

“អស្សុតវតោ , ភិក្ខវេ, បុថុជ្ជនស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ន ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស [មយ្ហមេវេកស្ស (សី.)] ជរាធម្មំ ជីរតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ ជរាធម្មំ ជីរតិ។ អហញ្ចេវ [អហញ្ចេ (?)] ខោ បន ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ [កម្មន្តោបិ នប្បវត្តេយ្យ (ក.)], អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’ន្តិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ – ‘អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ វិទ្ធោ សវិសេន សោកសល្លេន អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ’”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ព្យាធិធម្មំ ព្យាធីយតិ…បេ…. មរណធម្មំ មីយតិ… ខយធម្មំ ខីយតិ… នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ន ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស នស្សនធម្មំ នស្សតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ , សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’ន្តិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ – ‘អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ វិទ្ធោ សវិសេន សោកសល្លេន អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ’”។

“សុតវតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ ជរាធម្មំ ជីរតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’ន្តិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ, ន ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ – ‘សុតវា អរិយសាវកោ អព្ពហិ [អព្ពុហិ (សី.)] សវិសំ សោកសល្លំ, យេន វិទ្ធោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ។ អសោកោ វិសល្លោ អរិយសាវកោ អត្តានំយេវ បរិនិព្ពាបេតិ’”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សុតវតោ អរិយសាវកស្ស ព្យាធិធម្មំ ព្យាធីយតិ…បេ…. មរណធម្មំ មីយតិ… ខយធម្មំ ខីយតិ… នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស នស្សនធម្មំ នស្សតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’ន្តិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ, ន ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ – ‘សុតវា អរិយសាវកោ អព្ពហិ សវិសំ សោកសល្លំ, យេន វិទ្ធោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ។ អសោកោ វិសល្លោ អរិយសាវកោ អត្តានំយេវ បរិនិព្ពាបេតី’”តិ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អលព្ភនីយានិ ឋានានិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។

[ជា. ១.៥.៩៦ ជាតកេបិ] “ន សោចនាយ បរិទេវនាយ,
អត្ថោធ លព្ភា [អត្ថោ ឥធ លព្ភតិ (ស្យា.), អត្ថោ ឥធ លព្ភា (បី.)] អបិ អប្បកោបិ;
សោចន្តមេនំ ទុខិតំ វិទិត្វា,
បច្ចត្ថិកា អត្តមនា ភវន្តិ។

“យតោ ច ខោ បណ្ឌិតោ អាបទាសុ,
ន វេធតី អត្ថវិនិច្ឆយញ្ញូ;
បច្ចត្ថិកាស្ស ទុខិតា ភវន្តិ,
ទិស្វា មុខំ អវិការំ បុរាណំ។

“ជប្បេន មន្តេន សុភាសិតេន,
អនុប្បទានេន បវេណិយា វា;
យថា យថា យត្ថ [យថា យថា យត្ថ យត្ថ (ក.)] លភេថ អត្ថំ,

តថា តថា តត្ថ បរក្កមេយ្យ។

“សចេ បជានេយ្យ អលព្ភនេយ្យោ,
មយាវ [មយា វា (ស្យា. កំ. បី.)] អញ្ញេន វា ឯស អត្ថោ;
អសោចមានោ អធិវាសយេយ្យ,
កម្មំ ទឡ្ហំ កិន្តិ ករោមិ ទានី”តិ។ អដ្ឋមំ;

៩. កោសលសុត្តំ

៤៩. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ អថ ខោ រាជា បសេនទិ កោសលោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។

(តេន ខោ បន សមយេន មល្លិកា ទេវី កាលង្កតា ហោតិ។) [( ) នត្ថិ (សី.)] អថ ខោ អញ្ញតរោ បុរិសោ យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស ឧបកណ្ណកេ អារោចេតិ – “មល្លិកា ទេវី, ទេវ [ទេវ ទេវី (ស្យា. កំ. បី.)], កាលង្កតា”តិ។ ឯវំ វុត្តេ រាជា បសេនទិ កោសលោ ទុក្ខី ទុម្មនោ បត្តក្ខន្ធោ អធោមុខោ បជ្ឈាយន្តោ អប្បដិភានោ និសីទិ។

អថ ខោ ភគវា រាជានំ បសេនទិំ កោសលំ ទុក្ខឹ ទុម្មនំ បត្តក្ខន្ធំ អធោមុខំ បជ្ឈាយន្តំ អប្បដិភានំ វិទិត្វា រាជានំ បសេនទិំ កោសលំ ឯតទវោច – “បញ្ចិមានិ, មហារាជ, អលព្ភនីយានិ ឋានានិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។ កតមានិ បញ្ច? ‘ជរាធម្មំ មា ជីរី’តិ អលព្ភនីយំ ឋានំ…បេ.… ន សោចនាយ បរិទេវនាយ…បេ.… កម្មំ ទឡ្ហំ កិន្តិ ករោមិ ទានី”តិ។ នវមំ។

១០. នារទសុត្តំ

៥០. ឯកំ សមយំ អាយស្មា នារទោ បាដលិបុត្តេ វិហរតិ កុក្កុដារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ ភទ្ទា ទេវី កាលង្កតា ហោតិ បិយា មនាបា។ សោ ភទ្ទាយ ទេវិយា កាលង្កតាយ បិយាយ មនាបាយ នេវ ន្ហាយតិ [នហាយតិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ន វិលិម្បតិ ន ភត្តំ ភុញ្ជតិ ន កម្មន្តំ បយោជេតិ – រត្តិន្ទិវំ [រត្តិទិវំ (ក.)] ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរេ អជ្ឈោមុច្ឆិតោ។ អថ ខោ មុណ្ឌោ រាជា បិយកំ កោសារក្ខំ [សោការក្ខំ (ស្យា.)] អាមន្តេសិ – “តេន ហិ, សម្ម បិយក , ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរំ អាយសាយ តេលទោណិយា បក្ខិបិត្វា អញ្ញិស្សា អាយសាយ ទោណិយា បដិកុជ្ជថ, យថា មយំ ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរំ ចិរតរំ បស្សេយ្យាមា”តិ។ “ឯវំ, ទេវា”តិ ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ បដិស្សុត្វា ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរំ អាយសាយ តេលទោណិយា បក្ខិបិត្វា អញ្ញិស្សា អាយសាយ ទោណិយា បដិកុជ្ជិ។

អថ ខោ បិយកស្ស កោសារក្ខស្ស ឯតទហោសិ – “ឥមស្ស ខោ មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ ភទ្ទា ទេវី កាលង្កតា បិយា មនាបា។ សោ ភទ្ទាយ ទេវិយា កាលង្កតាយ បិយាយ មនាបាយ នេវ ន្ហាយតិ ន វិលិម្បតិ ន ភត្តំ ភុញ្ជតិ ន កម្មន្តំ បយោជេតិ – រត្តិន្ទិវំ ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរេ អជ្ឈោមុច្ឆិតោ។ កំ [កឹ (ក.)] នុ ខោ មុណ្ឌោ រាជា សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បយិរុបាសេយ្យ, យស្ស ធម្មំ សុត្វា សោកសល្លំ បជហេយ្យា”តិ!

អថ ខោ បិយកស្ស កោសារក្ខស្ស ឯតទហោសិ – “អយំ ខោ អាយស្មា នារទោ បាដលិបុត្តេ វិហរតិ កុក្កុដារាមេ។ តំ ខោ បនាយស្មន្តំ នារទំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ – ‘បណ្ឌិតោ វិយត្តោ [វ្យត្តោ (សី. បី.), ព្យត្តោ (ស្យា. កំ., ទី. និ. ២.៤០៧)] មេធាវី ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី កល្យាណបដិភានោ វុទ្ធោ ចេវ [ពុទ្ធោ ចេវ (ក.)] អរហា ច’ [អរហា ចា’តិ (?)]។ យំនូន មុណ្ឌោ រាជា អាយស្មន្តំ នារទំ បយិរុបាសេយ្យ, អប្បេវ នាម មុណ្ឌោ រាជា អាយស្មតោ នារទស្ស ធម្មំ សុត្វា សោកសល្លំ បជហេយ្យា”តិ។

អថ ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ យេន មុណ្ឌោ រាជា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា មុណ្ឌំ រាជានំ ឯតទវោច – “អយំ ខោ, ទេវ, អាយស្មា នារទោ បាដលិបុត្តេ វិហរតិ កុក្កុដារាមេ។ តំ ខោ បនាយស្មន្តំ នារទំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ – ‘បណ្ឌិតោ វិយត្តោ មេធាវី ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី កល្យាណបដិភានោ វុទ្ធោ ចេវ អរហា ច’ [អរហា ចា’តិ (?)]។ យទិ បន ទេវោ អាយស្មន្តំ នារទំ បយិរុបាសេយ្យ, អប្បេវ នាម ទេវោ អាយស្មតោ នារទស្ស ធម្មំ សុត្វា សោកសល្លំ បជហេយ្យា”តិ។ “តេន ហិ, សម្ម បិយក , អាយស្មន្តំ នារទំ បដិវេទេហិ។ កថញ្ហិ នាម មាទិសោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា វិជិតេ វសន្តំ បុព្ពេ អប្បដិសំវិទិតោ ឧបសង្កមិតព្ពំ មញ្ញេយ្យា”តិ ! “ឯវំ, ទេវា”តិ

ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា នារទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នារទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ អាយស្មន្តំ នារទំ ឯតទវោច –

“ឥមស្ស , ភន្តេ, មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ ភទ្ទា ទេវី កាលង្កតា បិយា មនាបា។ សោ ភទ្ទាយ ទេវិយា កាលង្កតាយ បិយាយ មនាបាយ នេវ ន្ហាយតិ ន វិលិម្បតិ ន ភត្តំ ភុញ្ជតិ ន កម្មន្តំ បយោជេតិ – រត្តិន្ទិវំ ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរេ អជ្ឈោមុច្ឆិតោ។ សាធុ, ភន្តេ, អាយស្មា នារទោ មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា មុណ្ឌោ រាជា អាយស្មតោ នារទស្ស ធម្មំ សុត្វា សោកសល្លំ បជហេយ្យា”តិ។ “យស្សទានិ, បិយក, មុណ្ឌោ រាជា កាលំ មញ្ញតី”តិ។

អថ ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្មន្តំ នារទំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេន មុណ្ឌោ រាជា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា មុណ្ឌំ រាជានំ ឯតទវោច – “កតាវកាសោ ខោ, ទេវ, អាយស្មតា នារទេន។ យស្សទានិ ទេវោ កាលំ មញ្ញតី”តិ។ “តេន ហិ, សម្ម បិយក, ភទ្រានិ ភទ្រានិ យានានិ យោជាបេហី”តិ។ “ឯវំ, ទេវា”តិ ខោ បិយកោ កោសារក្ខោ មុណ្ឌស្ស រញ្ញោ បដិស្សុត្វា ភទ្រានិ ភទ្រានិ យានានិ យោជាបេត្វា មុណ្ឌំ រាជានំ ឯតទវោច – “យុត្តានិ ខោ តេ, ទេវ, ភទ្រានិ ភទ្រានិ យានានិ។ យស្សទានិ ទេវោ កាលំ មញ្ញតី”តិ។

អថ ខោ មុណ្ឌោ រាជា ភទ្រំ យានំ [ភទ្រំ ភទ្រំ យានំ (ស្យា. កំ. ក.), ភទ្ទំ យានំ (បី.)] អភិរុហិត្វា ភទ្រេហិ ភទ្រេហិ យានេហិ យេន កុក្កុដារាមោ តេន បាយាសិ មហច្ចា [មហច្ច (ពហូសុ)] រាជានុភាវេន អាយស្មន្តំ នារទំ ទស្សនាយ។ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា, យានា បច្ចោរោហិត្វា បត្តិកោវ អារាមំ បាវិសិ។ អថ ខោ មុណ្ឌោ រាជា យេន អាយស្មា នារទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នារទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ មុណ្ឌំ រាជានំ អាយស្មា នារទោ ឯតទវោច –

“បញ្ចិមានិ, មហារាជ, អលព្ភនីយានិ ឋានានិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។ កតមានិ បញ្ច? ‘ជរាធម្មំ មា ជីរី’តិ អលព្ភនីយំ ឋានំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។ ‘ព្យាធិធម្មំ មា ព្យាធីយី’តិ...បេ.... ‘មរណធម្មំ មា មីយី’តិ... ‘ខយធម្មំ មា ខីយី’តិ... ‘នស្សនធម្មំ មា នស្សី’តិ អលព្ភនីយំ ឋានំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។

“អស្សុតវតោ , មហារាជ, បុថុជ្ជនស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ន ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ ជរាធម្មំ ជីរតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’តិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, មហារាជ – ‘អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ វិទ្ធោ សវិសេន សោកសល្លេន អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ’”។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ព្យាធិធម្មំ ព្យាធីយតិ...បេ.... មរណធម្មំ មីយតិ... ខយធម្មំ ខីយតិ... នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ន ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស នស្សនធម្មំ នស្សតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’តិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, មហារាជ – ‘អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ វិទ្ធោ សវិសេន សោកសល្លេន អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ’”។

“សុតវតោ ច ខោ, មហារាជ, អរិយសាវកស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស ជរាធម្មំ ជីរតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ ជរាធម្មំ ជីរតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សុ’តិ។ សោ ជរាធម្មេ ជិណ្ណេ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ, ន ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ,

ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, មហារាជ – ‘សុតវា អរិយសាវកោ អព្ពុហិ សវិសំ សោកសល្លំ, យេន វិទ្ធោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ។ អសោកោ វិសល្លោ អរិយសាវកោ អត្តានំយេវ បរិនិព្ពាបេតិ’”។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សុតវតោ អរិយសាវកស្ស ព្យាធិធម្មំ ព្យាធីយតិ…បេ… មរណធម្មំ មីយតិ… ខយធម្មំ ខីយតិ… នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស នស្សនធម្មំ នស្សតិ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ នស្សនធម្មំ នស្សតិ។ អហញ្ចេវ ខោ បន នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ សោចេយ្យំ កិលមេយ្យំ បរិទេវេយ្យំ, ឧរត្តាឡិំ កន្ទេយ្យំ, សម្មោហំ អាបជ្ជេយ្យំ, ភត្តម្បិ មេ នច្ឆាទេយ្យ, កាយេបិ ទុព្ពណ្ណិយំ ឱក្កមេយ្យ, កម្មន្តាបិ នប្បវត្តេយ្យុំ, អមិត្តាបិ អត្តមនា អស្សុ, មិត្តាបិ ទុម្មនា អស្សូ’តិ។ សោ នស្សនធម្មេ នដ្ឋេ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ, ន ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ, ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតិ, មហារាជ – ‘សុតវា អរិយសាវកោ អព្ពុហិ សវិសំ សោកសល្លំ, យេន វិទ្ធោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អត្តានំយេវ បរិតាបេតិ។ អសោកោ វិសល្លោ អរិយសាវកោ អត្តានំយេវ បរិនិព្ពាបេតិ’”។

“ឥមានិ ខោ, មហារាជ, បញ្ច អលព្ភនីយានិ ឋានានិ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។

“ន សោចនាយ បរិទេវនាយ,
អត្ថោធ លព្ភា អបិ អប្បកោបិ;
សោចន្តមេនំ ទុខិតំ វិទិត្វា,
បច្ចត្ថិកា អត្តមនា ភវន្តិ។

“យតោ ច ខោ បណ្ឌិតោ អាបទាសុ,
ន វេធតី អត្ថវិនិច្ឆយញ្ញូ;
បច្ចត្ថិកាស្ស ទុខិតា ភវន្តិ,
ទិស្វា មុខំ អវិការំ បុរាណំ។

“ជប្បេន មន្តេន សុភាសិតេន,
អនុប្បទានេន បវេណិយា វា;
យថា យថា យត្ថ លភេថ អត្ថំ,
តថា តថា តត្ថ បរក្កមេយ្យ។

“សចេ បជានេយ្យ អលព្ភនេយ្យោ,
មយាវ អញ្ញេន វា ឯស អត្ថោ;
អសោចមានោ អធិវាសយេយ្យ,
កម្មំ ទឡ្ហំ កិន្តិ ករោមិ ទានី”តិ [ជា. ១ ជាតកេបិ]។

ឯវំ វុត្តេ មុណ្ឌោ រាជា អាយស្មន្តំ នារទំ ឯតទវោច – “កោ នាមោ [កោ នុ ខោ (សី. បី.)] អយំ, ភន្តេ, ធម្មបរិយាយោ”តិ? “សោកសល្លហរណោ នាម អយំ, មហារាជ, ធម្មបរិយាយោ”តិ។ “តគ្ឃ, ភន្តេ, សោកសល្លហរណោ [តគ្ឃ ភន្តេ សោកសល្លហរណោ, តគ្ឃ ភន្តេ សោកសល្លហរណោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]! ឥមញ្ហិ មេ, ភន្តេ, ធម្មបរិយាយំ សុត្វា សោកសល្លំ បហីន”ន្តិ។

អថ ខោ មុណ្ឌោ រាជា បិយកំ កោសារក្ខំ អាមន្តេសិ – “តេន ហិ, សម្ម បិយក, ភទ្ទាយ ទេវិយា សរីរំ ឈាបេថ; ថូបញ្ចស្សា ករោថ។ អជ្ជតគ្គេ ទានិ មយំ ន្ហាយិស្សាម ចេវ វិលិម្បិស្សាម ភត្តញ្ច ភុញ្ជិស្សាម កម្មន្តេ ច បយោជេស្សាមា”តិ។ ទសមំ។

មុណ្ឌរាជវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អាទិយោ សប្បុរិសោ ឥដ្ឋា, មនាបទាយីភិសន្ទំ;

សម្បទា ច ធនំ ឋានំ, កោសលោ នារទេន ចាតិ។

បឋមបណ្ណាសកំ សមត្តំ។

២. ទុតិយបណ្ណាសកំ

(៦) ១. នីវរណវគ្គោ

១. អាវរណសុត្តំ

៥១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ភិក្ខវោ”តិ។ “ភទន្តេ”តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ អជ្ឈារុហោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ព្យាបាទោ, ភិក្ខវេ, អាវរណោ នីវរណោ ចេតសោ អជ្ឈារុហោ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណោ។ ថិនមិទ្ធំ, ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ អជ្ឈារុហំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ, ភិក្ខវេ, អាវរណំ នីវរណំ ចេតសោ អជ្ឈារុហំ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ។ វិចិកិច្ឆា, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាវរណា នីវរណា ចេតសោ អជ្ឈារុហា បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា។

“សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមេ បញ្ច អាវរណេ នីវរណេ ចេតសោ អជ្ឈារុហេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ អប្បហាយ, អពលាយ បញ្ញាយ ទុព្ពលាយ អត្តត្ថំ វា ញស្សតិ បរត្ថំ វា ញស្សតិ ឧភយត្ថំ វា ញស្សតិ ឧត្តរិ [ឧត្តរឹ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វា មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសំ សច្ឆិករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, នទី បព្ពតេយ្យា ទូរង្គមា [ទូរគមា (សី.)] សីឃសោតា ហារហារិនី។ តស្សា បុរិសោ ឧភតោ នង្គលមុខានិ វិវរេយ្យ។ ឯវញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, មជ្ឈេ នទិយា សោតោ វិក្ខិត្តោ វិសដោ ព្យាទិណ្ណោ នេវ [ន ចេវ (ក.)] ទូរង្គមោ អស្ស ន [ន ច (ក.)] សីឃសោតោ ន [ន ច (ក.)] ហារហារី [ហារហារិណី (សី.)]។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, សោ វត ភិក្ខុ ឥមេ បញ្ច អាវរណេ នីវរណេ ចេតសោ អជ្ឈារុហេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ អប្បហាយ, អពលាយ បញ្ញាយ ទុព្ពលាយ អត្តត្ថំ វា ញស្សតិ បរត្ថំ វា ញស្សតិ ឧភយត្ថំ វា ញស្សតិ ឧត្តរិ វា មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសំ សច្ឆិករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។

“សោ វត, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥមេ បញ្ច អាវរណេ នីវរណេ ចេតសោ អជ្ឈារុហេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ បហាយ, ពលវតិយា បញ្ញាយ អត្តត្ថំ វា ញស្សតិ បរត្ថំ វា ញស្សតិ ឧភយត្ថំ វា ញស្សតិ ឧត្តរិ វា មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសំ សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, នទី បព្ពតេយ្យា ទូរង្គមា សីឃសោតា ហារហារិនី។ តស្សា បុរិសោ ឧភតោ នង្គលមុខានិ បិទហេយ្យ។ ឯវញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, មជ្ឈេ នទិយា សោតោ អវិក្ខិត្តោ អវិសដោ អព្យាទិណ្ណោ ទូរង្គមោ ចេវ អស្ស សីឃសោតោ ច ហារហារី ច។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, សោ វត ភិក្ខុ ឥមេ បញ្ច អាវរណេ នីវរណេ ចេតសោ អជ្ឈារុហេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ បហាយ, ពលវតិយា បញ្ញាយ អត្តត្ថំ វា ញស្សតិ បរត្ថំ វា ញស្សតិ ឧភយត្ថំ វា ញស្សតិ ឧត្តរិ វា មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសំ សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតី”តិ។ បឋមំ។

២. អកុសលរាសិសុត្តំ

៥២. “អកុសលរាសីតិ , ភិក្ខវេ, វទមានោ បញ្ច នីវរណេ [ឥមេ បញ្ច នីវរណេ (សី.)] សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ [ហយំ (សី.), ចាយំ (ស្យា. កំ.), សាយំ (ក.)], ភិក្ខវេ, អកុសលរាសិ យទិទំ បញ្ច នីវរណា។ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទនីវរណំ, ព្យាបាទនីវរណំ, ថិនមិទ្ធនីវរណំ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ, វិចិកិច្ឆានីវរណំ។ អកុសលរាសីតិ, ភិក្ខវេ, វទមានោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, អកុសលរាសិ យទិទំ បញ្ច នីវរណា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បធានិយង្គសុត្តំ

៥៣. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, បធានិយង្គានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា’តិ ។ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ; សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ; អសឋោ ហោតិ អមាយាវី; យថាភូតំ អត្តានំ អាវិកត្តា សត្ថរិ វា វិញ្ញូសុ វា សព្រហ្មចារីសុ; អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ; បញ្ញវា ហោតិ,

ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បធានិយង្គានី”តិ។ តតិយំ។

៤. សមយសុត្តំ

៥៤. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អសមយា បធានាយ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ជិណ្ណោ ហោតិ ជរាយាភិភូតោ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ អសមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ព្យាធិតោ ហោតិ ព្យាធិនាភិភូតោ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ អសមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ ទុស្សស្សំ ទុល្លភបិណ្ឌំ, ន សុករំ ឧញ្ឆេន បគ្គហេន យាបេតុំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ អសមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភយំ ហោតិ អដវិសង្កោបោ, ចក្កសមារូឡ្ហា ជានបទា បរិយាយន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ អសមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សង្ឃោ ភិន្នោ ហោតិ។ សង្ឃេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ភិន្នេ អញ្ញមញ្ញំ អក្កោសា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិភាសា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិក្ខេបា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ចជា ច ហោន្តិ។ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ នប្បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ឯកច្ចានំ អញ្ញថត្តំ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ អសមយោ បធានាយ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អសមយា បធានាយាតិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, សមយា បធានាយ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ទហរោ ហោតិ យុវា សុសុ កាឡកេសោ ភទ្រេន យោព្ពនេន សមន្នាគតោ បឋមេន វយសា។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ សមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ, សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ សមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សុភិក្ខំ ហោតិ សុសស្សំ សុលភបិណ្ឌំ, សុករំ ឧញ្ឆេន បគ្គហេន យាបេតុំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ សមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, មនុស្សា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ សមយោ បធានាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សង្ឃោ សមគ្គោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតិ។ សង្ឃេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សមគ្គេ ន ចេវ អញ្ញមញ្ញំ អក្កោសា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិភាសា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិក្ខេបា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ចជា ហោន្តិ។ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ភិយ្យោភាវោ [ភីយ្យោភាវាយ (ក.)] ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ សមយោ បធានាយ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សមយា បធានាយា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. មាតាបុត្តសុត្តំ

៥៥. ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន សាវត្ថិយំ ឧភោ មាតាបុត្តា វស្សាវាសំ ឧបគមឹសុ [ឧបសង្កមឹសុ (ក.)] – ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនី ច។ តេ អញ្ញមញ្ញស្ស អភិណ្ហំ ទស្សនកាមា អហេសុំ។ មាតាបិ បុត្តស្ស អភិណ្ហំ ទស្សនកាមា អហោសិ; បុត្តោបិ មាតរំ អភិណ្ហំ ទស្សនកាមោ អហោសិ។ តេសំ អភិណ្ហំ ទស្សនា សំសគ្គោ អហោសិ។ សំសគ្គេ សតិ វិស្សាសោ អហោសិ។ វិស្សាសេ សតិ ឱតារោ អហោសិ។ តេ ឱតិណ្ណចិត្តា សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិំសុ។

អថ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ – “ឥធ, ភន្តេ, សាវត្ថិយំ ឧភោ មាតាបុត្តា វស្សាវាសំ ឧបគមឹសុ – ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនី ច, តេ អញ្ញមញ្ញស្ស អភិណ្ហំ ទស្សនកាមា អហេសុំ, មាតាបិ បុត្តស្ស

អភិណ្ហំ ទស្សនកាមា អហោសិ, បុត្តោបិ មាតរំ អភិណ្ហំ ទស្សនកាមោ អហោសិ។ តេសំ អភិណ្ហំ ទស្សនា សំសគ្គោ អហោសិ, សំសគ្គេ សតិ វិស្សាសោ អហោសិ, វិស្សាសេ សតិ ឱតារោ អហោសិ, តេ ឱតិណ្ណចិត្តា សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិំសូ’’តិ។

‘‘កិំ នុ សោ, ភិក្ខវេ, មោឃបុរិសោ មញ្ញតិ – ‘ន មាតា បុត្តេ សារជ្ជតិ, បុត្តោ វា បន មាតរី’តិ? នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯករូបម្បិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ [យំ ឯវំ (សី.)] រជនីយំ ឯវំ កមនីយំ ឯវំ មទនីយំ ឯវំ ពន្ធនីយំ ឯវំ មុច្ឆនីយំ ឯវំ អន្តរាយករំ អនុត្តរស្ស យោគក្ខេមស្ស អធិគមាយ យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ឥត្ថិរូបំ។ ឥត្ថិរូបេ, ភិក្ខវេ, សត្តា រត្តា គិទ្ធា គថិតា [គធិតា (ស្យា. បី. ក.)] មុច្ឆិតា អជ្ឈោសន្នា [អជ្ឈោបន្នា (ពហូសុ)]។ តេ ទីឃរត្តំ សោចន្តិ ឥត្ថិរូបវសានុគា។

‘‘នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកសទ្ទម្បិ...បេ.... ឯកគន្ធម្បិ... ឯករសម្បិ... ឯកផោដ្ឋព្ពម្បិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ រជនីយំ ឯវំ កមនីយំ ឯវំ មទនីយំ ឯវំ ពន្ធនីយំ ឯវំ មុច្ឆនីយំ ឯវំ អន្តរាយករំ អនុត្តរស្ស យោគក្ខេមស្ស អធិគមាយ យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ឥត្ថិផោដ្ឋព្ពំ ។ ឥត្ថិផោដ្ឋព្ពេ, ភិក្ខវេ, សត្តា រត្តា គិទ្ធា គថិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោសន្នា។ តេ ទីឃរត្តំ សោចន្តិ ឥត្ថិផោដ្ឋព្ពវសានុគា។

‘‘ឥត្ថី, ភិក្ខវេ, គច្ឆន្តីបិ បុរិសស្ស ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ; ឋិតាបិ...បេ.... និសិន្នាបិ... សយានាបិ... ហសន្តីបិ... ភណន្តីបិ... គាយន្តីបិ... រោទន្តីបិ... ឧគ្ឃាតិតាបិ [ឧគ្ឃានិតាបិ (សី.)] ... មតាបិ បុរិសស្ស ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ។ យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមន្តបាសោ មារស្សា’តិ មាតុគាមំយេវ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមន្តបាសោ មារស្សា’’’តិ។

‘‘សល្លបេ អសិហត្ថេន, បិសាចេនាបិ សល្លបេ;
អាសីវិសម្បិ អាសីទេ [អាសទ្ទេ (ស្យា. កំ.)], យេន ទដ្ឋោ ន ជីវតិ។

‘‘នត្វេវ ឯកោ ឯកាយ, មាតុគាមេន សល្លបេ;
មុដ្ឋស្សតី តា ពន្ធន្តិ, បេក្ខិតេន សិតេន ច [ម្ហិតេន ច (ស្យា. កំ.)]។

‘‘អថោបិ ទុន្និវត្ថេន, មញ្ជុនា ភណិតេន ច;
នេសោ ជនោ ស្វាសិសទោ, អបិ ឧគ្ឃាតិតោ មតោ។

‘‘បញ្ច កាមគុណា ឯតេ, ឥត្ថិរូបស្មិំ ទិស្សរេ;
រូបា សទ្ទា រសា គន្ធា, ផោដ្ឋព្ពា ច មនោរមា។

‘‘តេសំ កាមោឃវូឡ្ហានំ, កាមេ អបរិជានតំ;
កាលំ គតិ [គតី (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ភវាភវំ, សំសារស្មិំ បុរក្ខតា។

‘‘យេ ច កាមេ បរិញ្ញាយ, ចរន្តិ អកុតោភយា;
តេ វេ បារង្គតា លោកេ, យេ បត្តា អាសវក្ខយ’’ន្តិ។ បញ្ចមំ;

៦. ឧបជ្ឈាយសុត្តំ

៥៦. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន សកោ ឧបជ្ឈាយោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា សកំ ឧបជ្ឈាយំ ឯតទវោច – ‘‘ឯតរហិ មេ, ភន្តេ, មធុរកជាតោ ចេវ កាយោ, ទិសា ច មេ ន បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច មំ នប្បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ, អត្ថិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា’’តិ។

អថ ខោ សោ ភិក្ខុ តំ សទ្ធិវិហារិកំ ភិក្ខុំ អាទាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ‘‘អយំ, ភន្តេ, ភិក្ខុ ឯវមាហ – ‘ឯតរហិ មេ, ភន្តេ, មធុរកជាតោ ចេវ កាយោ, ទិសា ច មំ ន បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច មេ នប្បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ, អត្ថិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា’’’តិ។

“ឯវញ្ចេតំ , ភិក្ខុ, ហោតិ ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារស្ស, ភោជនេ អមត្តញ្ញុនោ, ជាគរិយំ អននុយុត្តស្ស, អវិបស្សកស្ស កុសលានំ ធម្មានំ, បុព្ពរត្តាបររត្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ភាវនានុយោគំ អននុយុត្តស្ស វិហរតោ, យំ មធុរកជាតោ ចេវ កាយោ ហោតិ, ទិសា ចស្ស ន បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច តំ នប្បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ចស្ស ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ, ហោតិ ចស្ស ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា។ តស្មាតិហ តេ, ភិក្ខុ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ភវិស្សាមិ, ភោជនេ មត្តញ្ញូ, ជាគរិយំ អនុយុត្តោ, វិបស្សកោ កុសលានំ ធម្មានំ, បុព្ពរត្តាបររត្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ភាវនានុយោគំ អនុយុត្តោ វិហរិស្សាមី’តិ។ ឯវញ្ហិ តេ, ភិក្ខុ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតា ឥមិនា ឱវាទេន ឱវទិតោ ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។ អថ ខោ សោ ភិក្ខុ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ។ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសិ។

អថ ខោ សោ ភិក្ខុ អរហត្តំ បត្តោ យេន សកោ ឧបជ្ឈាយោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា សកំ ឧបជ្ឈាយំ ឯតទវោច – “ឯតរហិ មេ, ភន្តេ, ន ចេវ [ន ត្វេវ (សី.)] មធុរកជាតោ កាយោ, ទិសា ច មេ បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច មំ បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ, នត្ថិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា”តិ។ អថ ខោ សោ ភិក្ខុ តំ សទ្ធិវិហារិកំ ភិក្ខុំ អាទាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អយំ, ភន្តេ, ភិក្ខុ ឯវមាហ – ‘ឯតរហិ មេ, ភន្តេ, ន ចេវ មធុរកជាតោ កាយោ, ទិសា ច មេ បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច មំ បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ច មេ ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ, នត្ថិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា’”តិ។

“ឯវញ្ចេតំ, ភិក្ខុ, ហោតិ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារស្ស, ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ, ជាគរិយំ អនុយុត្តស្ស, វិបស្សកស្ស កុសលានំ ធម្មានំ, បុព្ពរត្តាបររត្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ភាវនានុយោគំ អនុយុត្តស្ស វិហរតោ, យំ ន ចេវ មធុរកជាតោ កាយោ ហោតិ, ទិសា ចស្ស បក្ខាយន្តិ, ធម្មា ច តំ បដិភន្តិ, ថិនមិទ្ធញ្ចស្ស ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, អភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ, ន ចស្ស ហោតិ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆា។ តស្មាតិហ វោ, ភិក្ខវេ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភវិស្សាម, ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ, ជាគរិយំ អនុយុត្តា, វិបស្សកា កុសលានំ ធម្មានំ, បុព្ពរត្តាបររត្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ភាវនានុយោគំ អនុយុត្តា វិហរិស្សាមា’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, ភិក្ខវេ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អភិណ្ហបច្ចវេក្ខិតព្ពឋានសុត្តំ

៥៧. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ឋានានិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពានិ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។ កតមានិ បញ្ច? ‘ជរាធម្មោម្ហិ, ជរំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។ ‘ព្យាធិធម្មោម្ហិ, ព្យាធិំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។ ‘មរណធម្មោម្ហិ, មរណំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។ ‘សព្ពេហិ មេ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។ ‘កម្មស្សកោម្ហិ, កម្មទាយាទោ កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មបដិសរណោ។ យំ កម្មំ ករិស្សាមិ – កល្យាណំ វា បាបកំ វា – តស្ស ទាយាទោ ភវិស្សាមី’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘ជរាធម្មោម្ហិ, ជរំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ យោព្ពនេ យោព្ពនមទោ, យេន មទេន មត្តា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ យោ យោព្ពនេ យោព្ពនមទោ សោ សព្ពសោ វា បហីយតិ តនុ វា បន ហោតិ។ ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘ជរាធម្មោម្ហិ, ជរំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“កិញ្ច , ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘ព្យាធិធម្មោម្ហិ, ព្យាធិំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ អារោគ្យេ អារោគ្យមទោ, យេន មទេន មត្តា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ យោ

អារោគ្យេ អារោគ្យមទោ សោ សព្ពសោ វា បហីយតិ តនុ វា បន ហោតិ។ ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘ព្យាធិធម្មោម្ហិ, ព្យាធឹ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘មរណធម្មោម្ហិ, មរណំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ ជីវិតេ ជីវិតមទោ, យេន មទេន មត្តា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ យោ ជីវិតេ ជីវិតមទោ សោ សព្ពសោ វា បហីយតិ តនុ វា បន ហោតិ។ ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘មរណធម្មោម្ហិ, មរណំ អនតីតោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘សព្ពេហិ មេ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ បិយេសុ មនាបេសុ យោ ឆន្ទរាគោ យេន រាគេន រត្តា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ យោ បិយេសុ មនាបេសុ ឆន្ទរាគោ សោ សព្ពសោ វា បហីយតិ តនុ វា បន ហោតិ។ ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘សព្ពេហិ មេ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘កម្មស្សកោម្ហិ, កម្មទាយាទោ កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មបដិសរណោ, យំ កម្មំ ករិស្សាមិ – កល្យាណំ វា បាបកំ វា – តស្ស ទាយាទោ ភវិស្សាមី’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ សព្ពសោ វា ទុច្ចរិតំ បហីយតិ តនុ វា បន ហោតិ។ ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថវសំ បដិច្ច ‘កម្មស្សកោម្ហិ, កម្មទាយាទោ កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មបដិសរណោ, យំ កម្មំ ករិស្សាមិ – កល្យាណំ វា បាបកំ វា – តស្ស ទាយាទោ ភវិស្សាមី’តិ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា។

“ស ខោ [សចេ (បី. ក.)] សោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ អហញ្ញេវេកោ ជរាធម្មោ [អហញ្ញេវេកោ ជរាធម្មោម្ហិ (ក.)] ជរំ អនតីតោ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេ សត្តា ជរាធម្មា ជរំ អនតីតា’តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សំយោជនានិ សព្ពសោ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ អហញ្ញេវេកោ ព្យាធិធម្មោ ព្យាធឹ អនតីតោ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេ សត្តា ព្យាធិធម្មា ព្យាធឹ អនតីតា’តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សំយោជនានិ សព្ពសោ បហីយន្តិ, អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ អហញ្ញេវេកោ មរណធម្មោ មរណំ អនតីតោ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេ សត្តា មរណធម្មា មរណំ អនតីតា’តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សំយោជនានិ សព្ពសោ បហីយន្តិ, អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ មយ្ហេវេកស្ស សព្ពេហិ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ, អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេសំ សត្តានំ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ’តិ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សំយោជនានិ សព្ពសោ បហីយន្តិ, អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ន ខោ អហញ្ញេវេកោ កម្មស្សកោ កម្មទាយាទោ កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មប្បដិសរណោ, យំ កម្មំ ករិស្សាមិ – កល្យាណំ វា បាបកំ វា – តស្ស ទាយាទោ ភវិស្សាមិ; អថ ខោ យាវតា សត្តានំ អាគតិ គតិ ចុតិ ឧបបត្តិ សព្ពេ សត្តា កម្មស្សកា កម្មទាយាទា កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មប្បដិសរណា, យំ កម្មំ ករិស្សន្តិ – កល្យាណំ វា បាបកំ វា – តស្ស ទាយាទា ភវិស្សន្តី’តិ ។ តស្ស តំ ឋានំ អភិណ្ហំ

បច្ចវេក្ខតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ។ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សំយោជនានិ សព្ពសោ បហីយន្តិ, អនុសយា ព្យន្តីហោន្តី”តិ។

“ព្យាធិធម្មា ជរាធម្មា, អថោ មរណធម្មិនោ;
យថា ធម្មា តថា សត្តា [សន្តា (ស្យា. កំ.)], ជិគុច្ឆន្តិ បុថុជ្ជនា។

“អហញ្ចេ តំ ជិគុច្ឆេយ្យំ, ឯវំ ធម្មេសុ បាណិសុ;
ន មេតំ បតិរូបស្ស, មម ឯវំ វិហារិនោ។

“សោហំ ឯវំ វិហរន្តោ, ញត្វា ធម្មំ និរូបធិំ;
អារោគ្យេ យោព្ពនស្មិញ្ច, ជីវិតស្មិញ្ច យេ មទា។

“សព្ពេ មទេ អភិភោស្មិ, នេក្ខម្មំ ទដ្ឋុ ខេមតោ [នេក្ខម្មេ ទដ្ឋុ ខេមតំ (អ. និ. ៣.៣៩) ឧភយត្ថបិ អដ្ឋកថាយ សមេតិ];
តស្ស មេ អហុ ឧស្សាហោ, និព្ពានំ អភិបស្សតោ។

“នាហំ ភព្ពោ ឯតរហិ, កាមានិ បដិសេវិតុំ;
អនិវត្តិ [អនិវត្តី (?)] ភវិស្សាមិ, ព្រហ្មចរិយបរាយណោ”តិ។ សត្តមំ;

៨. លិច្ឆវិកុមារកសុត្តំ

៥៨. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ មហាវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ ទិវាវិហារំ និសីទិ។

តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា លិច្ឆវិកុមារកា សជ្ជានិ ធនូនិ អាទាយ កុក្កុរសង្ឃបរិវុតា មហាវនេ អនុចង្កមមានា អនុវិចរមានា អទ្ទសុ ភគវន្តំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសិន្នំ; ទិស្វាន សជ្ជានិ ធនូនិ និក្ខិបិត្វា កុក្កុរសង្ឃំ ឯកមន្តំ ឧយ្យោជេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា តុណ្ហីភូតា តុណ្ហីភូតា បញ្ជលិកា ភគវន្តំ បយិរុបាសន្តិ។

តេន ខោ បន សមយេន មហានាមោ លិច្ឆវិ មហាវនេ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អទ្ទស តេ លិច្ឆវិកុមារកេ តុណ្ហីភូតេ តុណ្ហីភូតេ បញ្ជលិកេ ភគវន្តំ បយិរុបាសន្តេ; ទិស្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មហានាមោ លិច្ឆវិ ឧទានំ ឧទានេសិ – ‘ភវិស្សន្តិ វជ្ជី, ភវិស្សន្តិ វជ្ជី’”តិ!

“កិំ បន ត្វំ, មហានាម, ឯវំ វទេសិ – ‘ភវិស្សន្តិ វជ្ជី, ភវិស្សន្តិ វជ្ជី’”តិ? “ឥមេ, ភន្តេ, លិច្ឆវិកុមារកា ចណ្ឌា ផរុសា អបានុភា [អបជហាតិ (សី.), អបាដុភា (ស្យា. កំ.), អបជហា (បី.), អបានុតា (កត្ថចិ)]។ យានិបិ តានិ កុលេសុ បហេណកានិ [បហីនកានិ (សី.), បហីណកានិ (ស្យា. កំ. បី.)] បហីយន្តិ, ឧច្ឆូតិ វា ពទរាតិ វា បូវាតិ វា មោទកាតិ វា សំកុលិកាតិ វា [សក្ខលិកាតិ វា (សី. បី.)], តានិ វិលុម្បិត្វា វិលុម្បិត្វា ខាទន្តិ; កុលិត្ថីនម្បិ កុលកុមារីនម្បិ បច្ឆាលិយំ ខិបន្តិ។ តេ ទានិមេ តុណ្ហីភូតា តុណ្ហីភូតា បញ្ជលិកា ភគវន្តំ បយិរុបាសន្តី”តិ។

“យស្ស កស្សចិ, មហានាម, កុលបុត្តស្ស បញ្ច ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ – យទិ វា រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស, យទិ វា រដ្ឋិកស្ស បេត្តនិកស្ស [មុទ្ធាភិសិត្តស្ស (ក.) អ. និ. ៥.១៣៥, ១៣៦ បស្សិតព្ពំ], យទិ វា សេនាយ សេនាបតិកស្ស, យទិ វា គាមគាមណិកស្ស, យទិ វា បូគគាមណិកស្ស, យេ វា បន កុលេសុ បច្ចេកាធិបច្ចំ ការេន្តិ, វុឌ្ឍិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, មហានាម, កុលបុត្តោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ មាតាបិតរោ សក្ករោតិ គរុំ ករោតិ មានេតិ បូជេតិ ។ តមេនំ មាតាបិតរោ សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា កល្យាណេន មនសា អនុកម្បន្តិ – ‘ចិរំ ជីវ, ទីឃមាយុំ បាលេហី’តិ។ មាតាបិតានុកម្បិតស្ស, មហានាម, កុលបុត្តស្ស វុឌ្ឍិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“បុន ចបរំ, មហានាម, កុលបុត្តោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសេ [... សាមន្តសំវោហារេ (សី. បី.)] សក្ករោតិ គរុំ ករោតិ មានេតិ បូជេតិ។ តមេនំ បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសា សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា កល្យាណេន មនសា អនុកម្បន្តិ – ‘ចិរំ ជីវ, ទីឃមាយុំ បាលេហី’តិ។ បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសានុកម្បិតស្ស, មហានាម, កុលបុត្តស្ស វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“បុន ចបរំ, មហានាម, កុលបុត្តោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ ខេត្តកម្មន្តសាមន្តសព្យោហារេ សក្ករោតិ គរុំ ករោតិ មានេតិ បូជេតិ។ តមេនំ ខេត្តកម្មន្តសាមន្តសព្យោហារា សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា កល្យាណេន មនសា អនុកម្បន្តិ – ‘ចិរំ ជីវ, ទីឃមាយុំ បាលេហី’តិ។ ខេត្តកម្មន្តសាមន្តសព្យោហារានុកម្បិតស្ស, មហានាម, កុលបុត្តស្ស វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“បុន ចបរំ, មហានាម, កុលបុត្តោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ យាវតា ពលិបដិគ្គាហិកា ទេវតា សក្ករោតិ គរុំ ករោតិ មានេតិ បូជេតិ។ តមេនំ ពលិបដិគ្គាហិកា ទេវតា សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា កល្យាណេន មនសា អនុកម្បន្តិ – ‘ចិរំ ជីវ, ទីឃមាយុំ បាលេហី’តិ។ ទេវតានុកម្បិតស្ស, មហានាម, កុលបុត្តស្ស វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“បុន ចបរំ, មហានាម, កុលបុត្តោ ឧដ្ឋានវីរិយាធិគតេហិ ភោគេហិ ពាហាពលបរិចិតេហិ សេទាវក្ខិត្តេហិ ធម្មិកេហិ ធម្មលទ្ធេហិ សមណព្រាហ្មណេ សក្ករោតិ គរុំ ករោតិ មានេតិ បូជេតិ។ តមេនំ សមណព្រាហ្មណា សក្កតា គរុកតា មានិតា បូជិតា កល្យាណេន មនសា អនុកម្បន្តិ – ‘ចិរំ ជីវ, ទីឃមាយុំ បាលេហី’តិ។ សមណព្រាហ្មណានុកម្បិតស្ស , មហានាម, កុលបុត្តស្ស វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានិ។

“យស្ស កស្សចិ, មហានាម, កុលបុត្តស្ស ឥមេ បញ្ច ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ – យទិ វា រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស, យទិ វា រដ្ឋិកស្ស បេត្តនិកស្ស , យទិ វា សេនាយ សេនាបតិកស្ស, យទិ វា គាមគាមណិកស្ស, យទិ វា បូគគាមណិកស្ស, យេ វា បន កុលេសុ បច្ចេកាធិបច្ចំ ការេន្តិ, វុទ្ធិយេវ បាដិកង្ខា, នោ បរិហានី”តិ។

> “មាតាបិតុកិច្ចករោ, បុត្តទារហិតោ សទា;
> អន្តោជនស្ស អត្ថាយ, យេ ចស្ស អនុជីវិនោ។
>
> “ឧភិន្នញ្ចេវ អត្ថាយ, វទញ្ញូ ហោតិ សីលវា;
> ញាតីនំ បុព្ពបេតានំ, ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច ជីវតំ [ជីវិនំ (សី.), ជីវិតំ (ស្យា. កំ. បី. ក.)]។
>
> “សមណានំ ព្រាហ្មណានំ, ទេវតានញ្ច បណ្ឌិតោ;
> វិត្តិសញ្ជននោ ហោតិ, ធម្មេន ឃរមាវសំ។
>
> “សោ ករិត្វាន កល្យាណំ, បុជ្ជោ ហោតិ បសំសិយោ;
> ឥធេវ នំ បសំសន្តិ, បេច្ច សគ្គេ បមោទតី”តិ។ អដ្ឋមំ;

៩. បឋមវុឌ្ឍបព្ពជិតសុត្តំ

៥៩. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ទុល្លភោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ទុល្លភោ, ភិក្ខវេ, វុឌ្ឍបព្ពជិតោ និបុណោ, ទុល្លភោ អាកប្បសម្បន្នោ, ទុល្លភោ ពហុស្សុតោ , ទុល្លភោ ធម្មកថិកោ, ទុល្លភោ វិនយធរោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ទុល្លភោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយវុឌ្ឍបព្ពជិតសុត្តំ

៦០. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ទុល្លភោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ទុល្លភោ, ភិក្ខវេ, វុឌ្ឍបព្ពជិតោ សុវចោ, ទុល្លភោ សុគ្គហិតគ្គាហី , ទុល្លភោ បទក្ខិណគ្គាហី, ទុល្លភោ ធម្មកថិកោ, ទុល្លភោ វិនយធរោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ទុល្លភោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ”តិ។ ទសមំ។

នីវរណវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អាវរណំ រាសិ អង្គានិ, សមយំ មាតុបុត្តិកា;
ឧបជ្ឈា ឋានា លិច្ឆវិ, កុមារា អបរា ទុវេតិ។

(៧) ២. សញ្ញាវគ្គោ

១. បឋមសញ្ញាសុត្តំ

៦១. “បញ្ចិមា , ភិក្ខវេ, សញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា អមតោគធា អមតបរិយោសានា។ កតមា បញ្ច? អសុភសញ្ញា, មរណសញ្ញា, អាទីនវសញ្ញា, អាហារេ បដិកូលសញ្ញា, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញា [អនភិរតិសញ្ញា (ក.) អ. និ. ៥.១២១-១២២, ៣០៣-៣០៤ បស្សិតព្ពំ] – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា អមតោគធា អមតបរិយោសានា”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយសញ្ញាសុត្តំ

៦២. “បញ្ចិមា, ភិក្ខវេ, សញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា អមតោគធា អមតបរិយោសានា។ កតមា បញ្ច? អនិច្ចសញ្ញា, អនត្តសញ្ញា, មរណសញ្ញា, អាហារេ បដិកូលសញ្ញា, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា មហប្ផលា ហោន្តិ មហានិសំសា អមតោគធា អមតបរិយោសានា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមវឌ្ឍិសុត្តំ

៦៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍមានោ អរិយសាវកោ អរិយាយ វឌ្ឍិយា វឌ្ឍតិ, សារាទាយី ច ហោតិ វរាទាយី ច កាយស្ស។ កតមាហិ បញ្ចហិ? សទ្ធាយ វឌ្ឍតិ, សីលេន វឌ្ឍតិ, សុតេន វឌ្ឍតិ, ចាគេន វឌ្ឍតិ, បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ – ឥមាហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍមានោ អរិយសាវកោ អរិយាយ វឌ្ឍិយា វឌ្ឍតិ, សារាទាយី ច ហោតិ វរាទាយី ច កាយស្សា”តិ។

> “សទ្ធាយ សីលេន ច យោ បវឌ្ឍតិ [យោធ វឌ្ឍតិ (សី.)],
> បញ្ញាយ ចាគេន សុតេន ចូភយំ;
> សោ តាទិសោ សប្បុរិសោ វិចក្ខណោ,
> អាទីយតី សារមិធេវ អត្តនោ”តិ។ តតិយំ;

៤. ទុតិយវឌ្ឍិសុត្តំ

៦៤. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍមានា អរិយសាវិកា អរិយាយ វឌ្ឍិយា វឌ្ឍតិ, សារាទាយិនី ច ហោតិ វរាទាយិនី ច កាយស្ស។ កតមាហិ បញ្ចហិ? សទ្ធាយ វឌ្ឍតិ, សីលេន វឌ្ឍតិ, សុតេន វឌ្ឍតិ, ចាគេន វឌ្ឍតិ, បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ – ឥមាហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ វឌ្ឍីហិ វឌ្ឍមានា អរិយសាវិកា អរិយាយ វឌ្ឍិយា វឌ្ឍតិ, សារាទាយិនី ច ហោតិ វរាទាយិនី ច កាយស្សា”តិ។

> “សទ្ធាយ សីលេន ច យា បវឌ្ឍតិ [យាធ វឌ្ឍតិ (សី.)],
> បញ្ញាយ ចាគេន សុតេន ចូភយំ;
> សា តាទិសី សីលវតី ឧបាសិកា,
> អាទីយតី សារមិធេវ អត្តនោ”តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. សាកច្ឆសុត្តំ

៦៥. [អ. និ. ៥.១៦៤] “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាកច្ឆោ សព្រហ្មចារីនំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា ច សីលសម្បន្នោ ហោតិ, សីលសម្បទាយ កថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, សមាធិសម្បទាយ កថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បញ្ញាសម្បទាយ កថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិសម្បទាយ កថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ កថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាកច្ឆោ សព្រហ្មចារីន”ន្តិ។ បឋមំ។

៦. សាជីវសុត្តំ

៦៦. [អ. និ. ៥.១៦៤] “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាជីវោ សព្រហ្មចារីនំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្តនា ច សីលសម្បន្នោ ហោតិ, សីលសម្បទាយ កថាយ ច កតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, សមាធិសម្បទាយ កថាយ ច កតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បញ្ញាសម្បទាយ កថាយ ច កតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិសម្បទាយ កថាយ ច កតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ កថាយ ច កតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាជីវោ សព្រហ្មចារីន”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមឥទ្ធិបាទសុត្តំ

៦៧. “យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា បញ្ច ធម្មេ [ឥមេ បញ្ច ធម្មេ (ក.)] ភាវេតិ, បញ្ច ធម្មេ [ឥមេ បញ្ច ធម្មេ (ក.)] ពហុលីករោតិ, តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, វីរិយសមាធិ... បេ.... ចិត្តសមាធិ... វីមំសាសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ, ឧស្សោឡ្ហិញ្ញេវ បញ្ចមី [ឧស្សោឡ្ហីយេវ បញ្ចមី (សី.)]។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ឥមេ បញ្ច ធម្មេ ភាវេតិ, ឥមេ បញ្ច ធម្មេ ពហុលីករោតិ, តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយឥទ្ធិបាទសុត្តំ

៦៨. “បុព្ពេវាហំ, ភិក្ខវេ, សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោវ សមានោ បញ្ច ធម្មេ ភាវេសិំ, បញ្ច ធម្មេ ពហុលីកាសិំ [ពហុលិមកាសិំ (ក.), ពហុលមកាសិំ (ក.)]។ កតមេ បញ្ច? ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេសិំ , វីរិយសមាធិ... ចិត្តសមាធិ... វីមំសាសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេសិំ, ឧស្សោឡ្ហិញ្ញេវ បញ្ចមិំ។ សោ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ឧស្សោឡ្ហិបញ្ចមានំ ធម្មានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសិំ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណិំ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខិំ – ‘អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភវេយ្យំ...បេ.... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណិំ សតិ សតិ អាយតនេ។

“សោ សចេ អាកង្ខិំ...បេ.... ‘អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណិំ សតិ សតិ អាយតនេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. និព្ពិទាសុត្តំ

៦៩. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តិ។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ, អាហារេ បដិកូលសញ្ញី, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញី [អនភិរតិសញ្ញី (ក.) អ. និ. ៥.១២១-១២២, ៣០៣-៣០៤ បស្សិតព្ពំ], សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី, មរណសញ្ញា ខោ បនស្ស អជ្ឈត្តំ សូបដ្ឋិតា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. អាសវក្ខយសុត្តំ

៧០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ, អាហារេ បដិកូលសញ្ញី , សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញី, សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី, មរណសញ្ញា ខោ បនស្ស អជ្ឈត្តំ សូបដ្ឋិតា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា អាសវានំ ខយាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទសមំ។

សញ្ញាវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ ច សញ្ញា ទ្វេ វឌ្ឍី ច, សាកច្ឆេន ច សាជីវំ;
ឥទ្ធិបាទា ច ទ្វេ វុត្តា, និព្ពិទា ចាសវក្ខយាតិ។

(៨) ៣. យោធាជីវវគ្គោ

១. បឋមចេតោវិមុត្តិផលសុត្តំ

៧១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ច។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ, អាហារេ បដិកូលសញ្ញី [បដិក្កូលសញ្ញី (សី. ស្យា. កំ. បី.)], សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញី, សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី, មរណសញ្ញា ខោ បនស្ស អជ្ឈត្តំ សូបដ្ឋិតា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ច។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេតោវិមុត្តោ ច ហោតិ បញ្ញាវិមុត្តោ ច ហោតិ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ឥតិបិ, សំកិណ្ណបរិខោ [សំកិណ្ណបរិក្ខោ (ស្យា. កំ.)] ឥតិបិ, អព្ពូឡ្ហេសិកោ ឥតិបិ, និរគ្គឡោ ឥតិបិ, អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ឥតិបិ’”។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សំកិណ្ណបរិខោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បោនោភវិកោ [បោនោព្ភវិកោ (ស្យា. ក.)] ជាតិសំសារោ បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំកតោ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សំកិណ្ណបរិខោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អព្ពូឡ្ហេសិកោ ហោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ តណ្ហា បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អព្ពូឡ្ហេសិកោ ហោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរគ្គឡោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ បហីនានិ ហោន្តិ ឧច្ឆិន្នមូលានិ តាលាវត្ថុកតានិ អនភាវំកតានិ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មានិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរគ្គឡោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អស្មិមានោ បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំកតោ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ហោតី”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយចេតោវិមុត្តិផលសុត្តំ

៧២. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ច។ កតមេ បញ្ច? អនិច្ចសញ្ញា, អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា, ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា, បហានសញ្ញា, វិរាគសញ្ញា – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច, បញ្ញាវិមុត្តិផលា ច ហោន្តិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ច។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចេតោវិមុត្តោ ច ហោតិ បញ្ញាវិមុត្តោ ច – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ‘ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ឥតិបិ, សំកិណ្ណបរិខោ ឥតិបិ, អព្ពូឡ្ហេសិកោ ឥតិបិ, និរគ្គឡោ ឥតិបិ, អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ឥតិបិ’”។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិឃោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សំកិណ្ណបរិខោ ហោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បោនោភវិកោ ជាតិសំសារោ បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំកតោ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សំកិណ្ណបរិខោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អព្ពូឡ្ហេសិកោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ តណ្ហា បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អព្ពូឡ្ហេសិកោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរគ្គឡោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ បហីនានិ ហោន្តិ ឧច្ឆិន្នមូលានិ តាលាវត្ថុកតានិ អនភាវំកតានិ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មានិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរគ្គឡោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អស្មិមានោ បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំកតោ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរិយោ បន្នទ្ធជោ បន្នភារោ វិសំយុត្តោ ហោតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមធម្មវិហារីសុត្តំ

៧៣. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘ធម្មវិហារី, ធម្មវិហារី’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ភិក្ខុ ធម្មវិហារី ហោតី”តិ?

“ឥធ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ។ សោ តាយ ធម្មបរិយត្តិយា ទិវសំ អតិនាមេតិ, រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ បរិយត្តិពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ។ សោ តាយ ធម្មបញ្ញត្តិយា ទិវសំ អតិនាមេតិ, រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ បញ្ញត្តិពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ។ សោ តេន សជ្ឈាយេន ទិវសំ អតិនាមេតិ, រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ សជ្ឈាយពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’”។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ។ សោ តេហិ ធម្មវិតក្កេហិ ទិវសំ អតិនាមេតិ, រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ វិតក្កពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’”។

“ឥធ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ។ សោ តាយ ធម្មបរិយត្តិយា ន ទិវសំ អតិនាមេតិ, នាបិ រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មវិហារី ហោតិ។

“ឥតិ ខោ, ភិក្ខុ, ទេសិតោ មយា បរិយត្តិពហុលោ, ទេសិតោ បញ្ញត្តិពហុលោ, ទេសិតោ សជ្ឈាយពហុលោ, ទេសិតោ វិតក្កពហុលោ, ទេសិតោ ធម្មវិហារី។ យំ ខោ, ភិក្ខុ [យំ ភិក្ខុ (ស្យា. កំ. បី.)], សត្ថារាករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ, កតំ វោ តំ មយា។ ឯតានិ, ភិក្ខុ, រុក្ខមូលានិ, ឯតានិ សុញ្ញាគារានិ។ ឈាយថ, ភិក្ខុ, មា បមាទត្ថ , មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយធម្មវិហារីសុត្តំ

៧៤. អថ ខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “‘ធម្មវិហារី ធម្មវិហារី’តិ, ភន្តេ, វុច្ចតិ។ កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ភិក្ខុ ធម្មវិហារី ហោតី”តិ?

“ឥធ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ; ឧត្តរិ [ឧត្តរឹ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ចស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ នប្បជានាតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ

បរិយត្តិពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’’។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, ឧត្តរិ ចស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ នប្បជានាតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ បញ្ញត្តិពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’’។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ, ឧត្តរិ ចស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ នប្បជានាតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ សជ្ឈាយពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’’។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ, ឧត្តរិ ចស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ នប្បជានាតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខុ – ‘ភិក្ខុ វិតក្កពហុលោ, នោ ធម្មវិហារី’’។

“ឥធ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ; ឧត្តរិ ចស្ស បញ្ញាយ អត្ថំ បជានាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខុ, ភិក្ខុ ធម្មវិហារី ហោតិ។

“ឥតិ ខោ, ភិក្ខុ, ទេសិតោ មយា បរិយត្តិពហុលោ, ទេសិតោ បញ្ញត្តិពហុលោ, ទេសិតោ សជ្ឈាយពហុលោ, ទេសិតោ វិតក្កពហុលោ, ទេសិតោ ធម្មវិហារី។ យំ ខោ, ភិក្ខុ, សត្ថារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិនា អនុកម្បកេន អនុកម្បំ ឧបាទាយ, កតំ វោ តំ មយា។ ឯតានិ, ភិក្ខុ, រុក្ខមូលានិ, ឯតានិ សុញ្ញាគារានិ។ ឈាយថ ភិក្ខុ, មា បមាទត្ថ, មា បច្ឆា វិប្បដិសារិនោ អហុវត្ថ។ អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមយោធាជីវសុត្តំ

៧៥. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, យោធាជីវា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ យោធាជីវោ រជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវរូបោបិ [ឯវរូបោ (សី.) បុ. ប. ១៩៣], ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ [ឯកច្ចោ (សី.)] យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ; អបិ ច ខោ ធជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ សហតិ ធជគ្គំ; អបិ ច ខោ ឧស្សារណញ្ញេវ [ឧស្សាទនំយេវ (សី. បី.)] សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ; អបិ ច ខោ សម្បហារេ ហញ្ញតិ [អាហញ្ញតិ (សី.)] ព្យាបជ្ជតិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ, សហតិ សម្បហារំ។ សោ តំ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច យោធាជីវា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ យោធាជីវូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា ភិក្ខូសុ ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ រជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ [សន្តានេតុំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ កិមស្ស រជគ្គស្មិំ? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ សុណាតិ – ‘អមុកស្មិំ នាម គាមេ វា និគមេ វា ឥត្ថី វា កុមារី វា អភិរូបា ទស្សនីយា បាសាទិកា បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតា’តិ។ សោ តំ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ ឥទមស្ស រជគ្គស្មិំ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ រជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សហតិ រជគ្គំ; អបិ ច ខោ ធជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ កិមស្ស ធជគ្គស្មឹ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន ហេវ ខោ សុណាតិ – ‘អមុកស្មឹ នាម គាមេ វា និគមេ វា ឥត្ថី វា កុមារី វា អភិរូបា ទស្សនីយា បាសាទិកា បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតា’តិ; អបិ ច ខោ សាមំ បស្សតិ ឥត្ថឹ វា កុមារឹ វា អភិរូបំ ទស្សនីយំ បាសាទិកំ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតំ។ សោ តំ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ ឥទមស្ស ធជគ្គស្មឹ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ; អបិ ច ខោ ធជគ្គញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ; អបិ ច ខោ ឧស្សារណញ្ញេវ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ កិមស្ស ឧស្សារណាយ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុំ អរញ្ញគតំ វា រុក្ខមូលគតំ វា សុញ្ញាគារគតំ វា មាតុគាមោ ឧបសង្កមិត្វា ឩហសតិ [ឧហសតិ (ក.), ឱហសតិ (ស្យា. កំ.) បុ. ប. ១៩៦] ឧល្លបតិ ឧជ្ជគ្ឃតិ ឧប្បណ្ឌេតិ។ សោ មាតុគាមេន ឩហសិយមានោ ឧល្លបិយមានោ ឧជ្ជគ្ឃិយមានោ ឧប្បណ្ឌិយមានោ សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ ឥទមស្ស ឧស្សារណាយ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ; អបិ ច ខោ ឧស្សារណញ្ញេវ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ, ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ; អបិ ច ខោ សម្បហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ។ កិមស្ស សម្បហារស្មឹ ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុំ អរញ្ញគតំ វា រុក្ខមូលគតំ វា សុញ្ញាគារគតំ វា មាតុគាមោ ឧបសង្កមិត្វា អភិនិសីទតិ អភិនិបជ្ជតិ អជ្ឈោត្ថរតិ។ សោ មាតុគាមេន អភិនិសីទិយមានោ អភិនិបជ្ជិយមានោ អជ្ឈោត្ថរិយមានោ សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ។ ឥទមស្ស សម្បហារស្មឹ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ, អបិ ច ខោ សម្បហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ, សហតិ សម្បហារំ, សោ តំ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ ។ កិមស្ស សង្គាមវិជយស្មឹ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតំ វា រុក្ខមូលគតំ វា សុញ្ញាគារគតំ វា មាតុគាមោ ឧបសង្កមិត្វា អភិនិសីទតិ អភិនិបជ្ជតិ អជ្ឈោត្ថរតិ។ សោ មាតុគាមេន អភិនិសីទិយមានោ អភិនិបជ្ជិយមានោ អជ្ឈោត្ថរិយមានោ វិនិវេឋេត្វា វិនិមោចេត្វា យេន កាមំ បក្កមតិ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្ពតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ។

“សោ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហរតិ, អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធេតិ; ព្យាបាទបទោសំ បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ, សព្ពបាណភូតហិតានុកម្បី ព្យាបាទបទោសា ចិត្តំ បរិសោធេតិ; ថិនមិទ្ធំ បហាយ វិគតថិនមិទ្ធោ វិហរតិ អាលោកសញ្ញី សតោ សម្បជានោ, ថិនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធេតិ; ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ វូបសន្តចិត្តោ, ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធេតិ; វិចិកិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ វិហរតិ អកថំកថី កុសលេសុ ធម្មេសុ, វិចិកិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធេតិ។ សោ ឥមេ

បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ វិវិច្ចេវ កាមេហិ...បេ.... បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ, សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ – 'ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី'តិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា, បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។

"សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ។ សោ 'ឥទំ ទុក្ខ'ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ ទុក្ខសមុទយោ'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ ទុក្ខនិរោធោ'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'ឥមេ អាសវា'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ អាសវសមុទយោ'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ អាសវនិរោធោ'តិ យថាភូតំ បជានាតិ, 'អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទា'តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ, វិមុត្តស្មិំ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ។ 'ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា'តិ បជានាតិ។ ឥទមស្ស សង្គាមវិជយស្មិំ។

"សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ សហតិ រជគ្គំ, សហតិ ធជគ្គំ, សហតិ ឧស្សារណំ, សហតិ សម្បហារំ, សោ តំ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច យោធាជីវូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា ភិក្ខូសូ"តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយយោធាជីវសុត្តំ

៧៦. "បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ។ សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ។ តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ហនន្តិ បរិយាបាទេន្តិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

"បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ។ សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ។ តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ [ឧបលិខន្តិ (ក.)], តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ។ សោ ញាតកេហិ នីយមានោ អប្បត្វាវ ញាតកេ អន្តរាមគ្គេ កាលំ ករោតិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

"បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ។ សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ។ តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ, តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ។ តមេនំ ញាតកា ឧបដ្ឋហន្តិ បរិចរន្តិ។ សោ ញាតកេហិ ឧបដ្ឋហិយមានោ បរិចរិយមានោ តេនេវ អាពាធេន កាលំ ករោតិ ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

"បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ។ សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ។ តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ, តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ។ តមេនំ ញាតកា ឧបដ្ឋហន្តិ បរិចរន្តិ។ សោ ញាតកេហិ ឧបដ្ឋហិយមានោ បរិចរិយមានោ វុដ្ឋាតិ តម្ហា អាពាធា។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។

"បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ។ សោ តំ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ យោធាជីវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ យោធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច យោធាជីវា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ យោធាជីវូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា ភិក្ខូសុ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ។ សោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ អរក្ខិតេនេវ កាយេន អរក្ខិតាយ វាចាយ អរក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសំវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុគាមំ ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា។ តស្ស តំ មាតុគាមំ ទិស្វា ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេតិ។ សោ រាគានុទ្ធំសិតេន ចិត្តេន សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ, សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ, តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ហនន្តិ បរិយាបាទេន្តិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ។ សោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ អរក្ខិតេនេវ កាយេន អរក្ខិតាយ វាចាយ អរក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសំវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុគាមំ ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា។ តស្ស តំ មាតុគាមំ ទិស្វា ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេតិ។ សោ រាគានុទ្ធំសិតេន ចិត្តេន បរិឌយ្ហតេវ កាយេន បរិឌយ្ហតិ ចេតសា។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យំនូនាហំ អារាមំ គន្ត្វា ភិក្ខូនំ អារោចេយ្យំ – រាគបរិយុដ្ឋិតោម្ហិ [រាគាយិតោម្ហិ (សី. ស្យា. កំ)], អាវុសោ, រាគបរេតោ, ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ; សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’តិ។ សោ អារាមំ គច្ឆន្តោ អប្បត្វាវ អារាមំ អន្តរាមគ្គេ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ, សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ, តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ, តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ។ សោ ញាតកេហិ នីយមានោ អប្បត្វាវ ញាតកេ អន្តរាមគ្គេ កាលំ ករោតិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ។ សោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ អរក្ខិតេនេវ កាយេន អរក្ខិតាយ វាចាយ អរក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសំវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុគាមំ ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា។ តស្ស តំ មាតុគាមំ ទិស្វា ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេតិ។ សោ រាគានុទ្ធំសិតេន ចិត្តេន បរិឌយ្ហតេវ កាយេន បរិឌយ្ហតិ ចេតសា។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យំនូនាហំ អារាមំ គន្ត្វា ភិក្ខូនំ អារោចេយ្យំ – រាគបរិយុដ្ឋិតោម្ហិ, អាវុសោ, រាគបរេតោ, ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ; សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’តិ។ សោ អារាមំ គន្ត្វា ភិក្ខូនំ អារោចេតិ – ‘រាគបរិយុដ្ឋិតោម្ហិ, អាវុសោ, រាគបរេតោ, ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ; សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’”តិ។

“តមេនំ សព្រហ្មចារី ឱវទន្តិ អនុសាសន្តិ – ‘អប្បស្សាទា , អាវុសោ, កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា [ពហូបាយាសា (សី. ស្យា. កំ. បី.) បាចិ. ៤១៧; ចូឡវ. ៦៥; ម. និ. ១.២៣៤], អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អដ្ឋិកង្កលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ មំសបេសូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ តិណុក្កូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អង្គារកាសូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ សុបិនកូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ យាចិតកូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ រុក្ខផលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អសិសូនូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ សត្តិសូលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អភិរមតាយស្មា ព្រហ្មចរិយេ; មាយស្មា សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តី’”តិ។

“សោ សព្រហ្មចារីហិ ឯវំ ឱវទិយមានោ ឯវំ អនុសាសិយមានោ ឯវមាហ – ‘កិញ្ចាបិ, អាវុសោ, អប្បស្សាទា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ; អថ ខោ នេវាហំ សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ

សន្ធារេតុំ, សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’’តិ។ សោ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ, សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ, តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ, តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ, តមេនំ ញាតកា ឧបដ្ឋហន្តិ បរិចរន្តិ ។ សោ ញាតកេហិ ឧបដ្ឋហិយមានោ បរិចរិយមានោ តេនេវ អាពាធេន កាលំ ករោតិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ។ សោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ អរក្ខិតេនេវ កាយេន អរក្ខិតាយ វាចាយ អរក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសំវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុគាមំ ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា។ តស្ស តំ មាតុគាមំ ទិស្វា ទុន្និវត្ថំ វា ទុប្បារុតំ វា រាគោ ចិត្តំ អនុទ្ធំសេតិ។ សោ រាគានុទ្ធំសិតេន ចិត្តេន បរិឌយ្ហតេវ កាយេន បរិឌយ្ហតិ ចេតសា។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យំនូនាហំ អារាមំ គន្ត្វា ភិក្ខូនំ អារោចេយ្យំ – រាគបរិយុដ្ឋិតោម្ហិ, អាវុសោ, រាគបរេតោ, ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ; សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’តិ។ សោ អារាមំ គន្ត្វា ភិក្ខូនំ អារោចេតិ – ‘រាគបរិយុដ្ឋិតោម្ហិ, អាវុសោ, រាគបរេតោ, ន សក្កោមិ ព្រហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ; សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’’’តិ។

“តមេនំ សព្រហ្មចារី ឱវទន្តិ អនុសាសន្តិ – ‘អប្បស្សាទា, អាវុសោ, កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អដ្ឋិកង្កលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ មំសបេសូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា…បេ…. តិណុក្កូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… អង្គារកាសូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… សុបិនកូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… យាចិតកូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… រុក្ខផលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… អសិសូនូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… សត្តិសូលូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា… សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា ភគវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា, អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ។ អភិរមតាយស្មា ព្រហ្មចរិយេ; មាយស្មា សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តី’’’តិ។

“សោ សព្រហ្មចារីហិ ឯវំ ឱវទិយមានោ ឯវំ អនុសាសិយមានោ ឯវមាហ – ‘ឧស្សហិស្សាមិ , អាវុសោ, វាយមិស្សាមិ, អាវុសោ, អភិរមិស្សាមិ, អាវុសោ! ន ទានាហំ, អាវុសោ, សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’’’តិ។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ, សោ តស្មិំ សង្គាមេ ឧស្សហតិ វាយមតិ, តមេនំ ឧស្សហន្តំ វាយមន្តំ បរេ ឧបលិក្ខន្តិ, តមេនំ អបនេន្តិ; អបនេត្វា ញាតកានំ នេន្តិ, តមេនំ ញាតកា ឧបដ្ឋហន្តិ បរិចរន្តិ។ សោ ញាតកេហិ ឧបដ្ឋហិយមានោ បរិចរិយមានោ វុដ្ឋាតិ តម្ហា អាពាធា; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ។ សោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ រក្ខិតេនេវ កាយេន រក្ខិតាយ វាចាយ រក្ខិតេន ចិត្តេន ឧបដ្ឋិតាយ សតិយា សំវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ។ សោ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី។ យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ, តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ; រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ; ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា… ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា … ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា… កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា… មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី។ យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ, តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ; រក្ខតិ មនិន្ទ្រិយំ; មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ។ សោ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្ពតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ។ សោ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ…បេ…. សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ វិវិច្ចេវ កាមេហិ…បេ…. ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។

“សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ។ សោ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ...បេ.... នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ”។

“សេយ្យថាបិ សោ, ភិក្ខវេ, យោធាជីវោ អសិចម្មំ គហេត្វា ធនុកលាបំ សន្នយ្ហិត្វា វិយូឡ្ហំ សង្គាមំ ឱតរតិ, សោ តំ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឯវរូបោបិ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខូសុ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ , បញ្ច យោធាជីវូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា ភិក្ខូសូ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមអនាគតភយសុត្តំ

៧៧. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អនាគតភយានិ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន [អារញ្ញកេន (សព្ពត្ថ អ. និ. ៥.១៨១; បរិ. ៤៤៣)] ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ឯកកោ អរញ្ញេ វិហរាមិ។ ឯកកំ ខោ បន មំ [ឯកកំ ខោ បន (ស្យា. កំ.)] អរញ្ញេ វិហរន្តំ អហិ វា មំ ឌំសេយ្យ, វិច្ឆិកោ [វិច្ឆិកា (ស្យា.)] វា មំ ឌំសេយ្យ, សតបទី វា មំ ឌំសេយ្យ, តេន មេ អស្ស កាលង្កិរិយា, សោ មមស្ស អន្តរាយោ; ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បឋមំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ឯកកោ អរញ្ញេ វិហរាមិ។ ឯកកោ ខោ បនាហំ អរញ្ញេ វិហរន្តោ ឧបក្ខលិត្វា វា បបតេយ្យំ, ភត្តំ វា ភុត្តំ មេ ព្យាបជ្ជេយ្យ, បិត្តំ វា មេ កុប្បេយ្យ, សេម្ហំ វា មេ កុប្បេយ្យ, សត្ថកា វា មេ វាតា កុប្បេយ្យុំ, តេន មេ អស្ស កាលង្កិរិយា, សោ មមស្ស អន្តរាយោ; ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ឯកកោ អរញ្ញេ វិហរាមិ។ ឯកកោ ខោ បនាហំ អរញ្ញេ វិហរន្តោ វាឡេហិ សមាគច្ឆេយ្យំ, សីហេន វា ព្យគ្ឃេន វា ទីបិនា វា អច្ឆេន វា តរច្ឆេន វា, តេ មំ ជីវិតា វោរោបេយ្យុំ, តេន មេ អស្ស កាលង្កិរិយា , សោ មមស្ស អន្តរាយោ; ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, តតិយំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ឯកកោ អរញ្ញេ វិហរាមិ។ ឯកកោ ខោ បនាហំ អរញ្ញេ វិហរន្តោ មាណវេហិ សមាគច្ឆេយ្យំ កតកម្មេហិ វា អកតកម្មេហិ វា, តេ មំ ជីវិតា វោរោបេយ្យុំ, តេន មេ អស្ស កាលង្កិរិយា , សោ មមស្ស អន្តរាយោ; ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកោ ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ឯកកោ អរញ្ញេ វិហរាមិ។ សន្តិ ខោ បនារញ្ញេ វាឡា អមនុស្សា, តេ មំ ជីវិតា វោរោបេយ្យុំ, តេន មេ អស្ស កាលង្កិរិយា, សោ មមស្ស អន្តរាយោ; ហន្ទាហំ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អនាគតភយានិ សម្បស្សមានេន អលមេវ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយអនាគតភយសុត្តំ

៧៨. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, អនាគតភយានិ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ ទហរោ យុវា សុសុកាឡកេសោ ភទ្រេន យោព្ពនេន សមន្នាគតោ បឋមេន វយសា ។ ហោតិ ខោ បន សោ សមយោ យំ ឥមំ កាយំ ជរា ផុសតិ។ ជិណ្ណេន ខោ បន ជរាយ អភិភូតេន ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិ កាតុំ, ន សុករានិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ បុរា មំ សោ ធម្មោ អាគច្ឆតិ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អមនាបោ; ហន្ទាហំ បដិកច្ចេវ [បដិគច្ចេវ (សី.)] វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យេនាហំ ធម្មេន សមន្នាគតោ ជិណ្ណកោបិ ផាសុំ [ផាសុ (បី. ក.)] វិហរិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បឋមំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘អហំ ខោ ឯតរហិ អប្បាពាធោ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ។ ហោតិ ខោ បន សោ សមយោ យំ ឥមំ កាយំ ព្យាធិ ផុសតិ។ ព្យាធិតេន ខោ បន ព្យាធិនា អភិភូតេន [ព្យាធាភិភូតេន (សី. បី. ក.)] ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិ កាតុំ, ន សុករានិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ បុរា មំ សោ ធម្មោ អាគច្ឆតិ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អមនាបោ; ហន្ទាហំ បដិកច្ចេវ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ , យេនាហំ ធម្មេន សមន្នាគតោ ព្យាធិតោបិ ផាសុំ វិហរិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ឯតរហិ ខោ សុភិក្ខំ សុសស្សំ សុលភបិណ្ឌំ , សុករំ ឧញ្ឆេន បគ្គហេន យាបេតុំ។ ហោតិ ខោ បន សោ សមយោ យំ ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ ទុស្សស្សំ ទុល្លភបិណ្ឌំ, ន សុករំ ឧញ្ឆេន បគ្គហេន យាបេតុំ។ ទុព្ភិក្ខេ ខោ បន មនុស្សា យេន សុភិក្ខំ តេន សង្កមន្តិ [តេនុបសង្កមន្តិ (ក.)]។ តត្ថ សង្គណិកវិហារោ ហោតិ អាកិណ្ណវិហារោ។ សង្គណិកវិហារេ ខោ បន សតិ អាកិណ្ណវិហារេ ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិ កាតុំ, ន សុករានិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ បុរា មំ សោ ធម្មោ អាគច្ឆតិ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អមនាបោ; ហន្ទាហំ បដិកច្ចេវ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យេនាហំ ធម្មេន សមន្នាគតោ ទុព្ភិក្ខេបិ ផាសុ វិហរិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, តតិយំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ឯតរហិ ខោ មនុស្សា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរន្តិ។ ហោតិ ខោ បន សោ សមយោ យំ ភយំ ហោតិ អដវិសង្កោបោ, ចក្កសមារូឡ្ហា ជានបទា បរិយាយន្តិ។ ភយេ ខោ បន សតិ មនុស្សា យេន ខេមំ តេន សង្កមន្តិ។ តត្ថ សង្គណិកវិហារោ ហោតិ អាកិណ្ណវិហារោ។ សង្គណិកវិហារេ ខោ បន សតិ អាកិណ្ណវិហារេ ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិ កាតុំ, ន សុករានិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ បុរា មំ សោ ធម្មោ អាគច្ឆតិ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អមនាបោ; ហន្ទាហំ បដិកច្ចេវ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យេនាហំ ធម្មេន សមន្នាគតោ ភយេបិ ផាសុំ វិហរិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ – ‘ឯតរហិ ខោ សង្ឃោ សមគ្គោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតិ។ ហោតិ ខោ បន សោ សមយោ យំ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ។ សង្ឃេ ខោ បន ភិន្នេ ន សុករំ ពុទ្ធានំ សាសនំ មនសិ កាតុំ, ន សុករានិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ បុរា មំ សោ ធម្មោ

អាគច្ឆតិ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អមនាបោ; ហន្ទាហំ បដិកច្ចេវ វីរិយំ អារភាមិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យេនាហំ ធម្មេន សមន្នាគតោ ភិន្នេបិ សង្ឃេ ផាសុំ វិហរិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមំ អនាគតភយំ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អនាគតភយានិ សម្បស្សមានេន អលមេវ ភិក្ខុនា អប្បមត្តេន អាតាបិនា បហិតត្តេន វិហរិតុំ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៨. តតិយអនាគតភយសុត្តំ

៧៩. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, អនាគតភយានិ ឯតរហិ អសមុប្បន្នានិ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សន្តិ។ តានិ វោ [ខោ (កត្ថចិ)] បដិពុជ្ឈិតព្ពានិ ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តេសំ បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“កតមានិ បញ្ច? ភវិស្សន្តិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា អញ្ញេ ឧបសម្បាទេស្សន្តិ។ តេបិ [តេ (សី.)] ន សក្ខិស្សន្តិ វិនេតុំ អធិសីលេ អធិចិត្តេ អធិបញ្ញាយ។ តេបិ ភវិស្សន្តិ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា អញ្ញេ ឧបសម្បាទេស្សន្តិ។ តេបិ [តេ (?)] ន សក្ខិស្សន្តិ វិនេតុំ អធិសីលេ អធិចិត្តេ អធិបញ្ញាយ។ តេបិ ភវិស្សន្តិ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មសន្ទោសា វិនយសន្ទោសោ; វិនយសន្ទោសា ធម្មសន្ទោសោ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បឋមំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា អញ្ញេសំ និស្សយំ ទស្សន្តិ។ តេបិ ន សក្ខិស្សន្តិ វិនេតុំ អធិសីលេ អធិចិត្តេ អធិបញ្ញាយ ។ តេបិ ភវិស្សន្តិ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា អញ្ញេសំ និស្សយំ ទស្សន្តិ។ តេបិ ន សក្ខិស្សន្តិ វិនេតុំ អធិសីលេ អធិចិត្តេ អធិបញ្ញាយ។ តេបិ ភវិស្សន្តិ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មសន្ទោសា វិនយសន្ទោសោ; វិនយសន្ទោសា ធម្មសន្ទោសោ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា អភិធម្មកថំ វេទល្លកថំ កថេន្តា កណ្ហធម្មំ ឱក្កមមានា ន ពុជ្ឈិស្សន្តិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មសន្ទោសា វិនយសន្ទោសោ; វិនយសន្ទោសា ធម្មសន្ទោសោ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, តតិយំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា យេ តេ សុត្តន្តា តថាគតភាសិតា គម្ភីរា គម្ភីរត្ថា លោកុត្តរា សុញ្ញតាប្បដិសំយុត្តា, តេសុ ភញ្ញមានេសុ ន សុស្សូសិស្សន្តិ, ន សោតំ ឱទហិស្សន្តិ, ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេស្សន្តិ, ន ច តេ ធម្មេ ឧគ្គហេតព្ពំ បរិយាបុណិតព្ពំ មញ្ញិស្សន្តិ។ យេ បន តេ សុត្តន្តា កវិតា [កវិកតា (សី. ស្យា. កំ. បី., សំ. និ. ២.២២៩) ដីកា ឱលោកេតព្ពា] កាវេយ្យា ចិត្តក្ខរា ចិត្តព្យញ្ជនា ពាហិរកា សាវកភាសិតា, តេសុ ភញ្ញមានេសុ សុស្សូសិស្សន្តិ, សោតំ ឱទហិស្សន្តិ, អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេស្សន្តិ, តេ ច ធម្មេ ឧគ្គហេតព្ពំ បរិយាបុណិតព្ពំ មញ្ញិស្សន្តិ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មសន្ទោសា វិនយសន្ទោសោ; វិនយសន្ទោសា ធម្មសន្ទោសោ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អភាវិតកាយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា ។ តេ អភាវិតកាយា សមានា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិតបញ្ញា ថេរា ភិក្ខូ ពាហុលិកា [ពាហុល្លិកា (ស្យា. កំ.) អ. និ. ២.៤៩; ៣.៩៦] ភវិស្សន្តិ សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា, ន

វីរិយំ អារភិស្សន្តិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជិស្សតិ។ សាបិ ភវិស្សតិ ពាហុលិកា សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា, ន វីរិយំ អារភិស្សតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ធម្មសន្ទោសា វិនយសន្ទោសោ; វិនយសន្ទោសា ធម្មសន្ទោសោ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អនាគតភយានិ ឯតរហិ អសមុប្បន្នានិ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សន្តិ។ តានិ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពានិ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តេសំ បហានាយ វាយមិតព្ព”ន្តិ។ នវមំ។

១០. ចតុត្ថអនាគតភយសុត្តំ

៨០. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អនាគតភយានិ ឯតរហិ អសមុប្បន្នានិ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សន្តិ។ តានិ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពានិ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តេសំ បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“កតមានិ បញ្ច? ភវិស្សន្តិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ ចីវរេ កល្យាណកាមា។ តេ ចីវរេ កល្យាណកាមា សមានា រិញ្ចិស្សន្តិ បំសុកូលិកត្តំ, រិញ្ចិស្សន្តិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ; គាមនិគមរាជធានីសុ ឱសរិត្វា វាសំ កប្បេស្សន្តិ, ចីវរហេតុ ច អនេកវិហិតំ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បឋមំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ បិណ្ឌបាតេ កល្យាណកាមា។ តេ បិណ្ឌបាតេ កល្យាណកាមា សមានា រិញ្ចិស្សន្តិ បិណ្ឌបាតិកត្តំ , រិញ្ចិស្សន្តិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ; គាមនិគមរាជធានីសុ ឱសរិត្វា វាសំ កប្បេស្សន្តិ ជិវ្ហគ្គេន រសគ្គានិ បរិយេសមានា, បិណ្ឌបាតហេតុ ច អនេកវិហិតំ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ សេនាសនេ កល្យាណកាមា។ តេ សេនាសនេ កល្យាណកាមា សមានា រិញ្ចិស្សន្តិ រុក្ខមូលិកត្តំ [អារញ្ញកត្តំ (ស្យា. កំ.)], រិញ្ចិស្សន្តិ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ; គាមនិគមរាជធានីសុ ឱសរិត្វា វាសំ កប្បេស្សន្តិ, សេនាសនហេតុ ច អនេកវិហិតំ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជិស្សន្តិ។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, តតិយំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ ភិក្ខុនីសិក្ខមានាសមណុទ្ទេសេហិ សំសដ្ឋា វិហរិស្សន្តិ។ ភិក្ខុនីសិក្ខមានាសមណុទ្ទេសេហិ សំសគ្គេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សតិ ឯតំ បាដិកង្ខំ – ‘អនភិរតា វា ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សន្តិ, អញ្ញតរំ វា សំកិលិដ្ឋំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិស្សន្តិ, សិក្ខំ វា បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សន្តិ’។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភវិស្សន្តិ ភិក្ខូ អនាគតមទ្ធានំ អារាមិកសមណុទ្ទេសេហិ សំសដ្ឋា វិហរិស្សន្តិ។ អារាមិកសមណុទ្ទេសេហិ សំសគ្គេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សតិ ឯតំ បាដិកង្ខំ – ‘អនេកវិហិតំ សន្និធិការបរិភោគំ អនុយុត្តា វិហរិស្សន្តិ, ឱឡារិកម្បិ និមិត្តំ ករិស្សន្តិ, បថវិយាបិ ហរិតគ្គេបិ’។ ឥទំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមំ អនាគតភយំ ឯតរហិ អសមុប្បន្នំ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សតិ។ តំ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពំ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តស្ស បហានាយ វាយមិតព្ពំ។

“ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អនាគតភយានិ ឯតរហិ អសមុប្បន្នានិ អាយតិំ សមុប្បជ្ជិស្សន្តិ។ តានិ វោ បដិពុជ្ឈិតព្ពានិ; បដិពុជ្ឈិត្វា ច តេសំ បហានាយ វាយមិតព្ព”ន្តិ។ ទសមំ។

យោធាជីវវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ ចេតោវិមុត្តិផលា, ទ្វេ ច ធម្មវិហារិនោ;

យោជាជីវា ច ទ្វេ វុត្តា, ចត្តារោ ច អនាគតាតិ។

(៨) ៤. ថេរវគ្គោ

១. រជនីយសុត្តំ

៨១. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? រជនីយេ រជ្ជតិ, ទុស្សនីយេ [ទុសនីយេ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ទុស្សតិ, មោហនីយេ មុយ្ហតិ, កុប្បនីយេ [កុបនីយេ (សី. ស្យា. កំ.), កោបនីយេ (បី.)] កុប្បតិ, មទនីយេ មជ្ជតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? រជនីយេ ន រជ្ជតិ, ទុស្សនីយេ ន ទុស្សតិ, មោហនីយេ ន មុយ្ហតិ, កុប្បនីយេ ន កុប្បតិ, មទនីយេ ន មជ្ជតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ។ បឋមំ។

២. វីតរាគសុត្តំ

៨២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អវីតរាគោ ហោតិ, អវីតទោសោ ហោតិ, អវីតមោហោ ហោតិ, មក្ខី ច, បឡាសី ច – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? វីតរាគោ ហោតិ, វីតទោសោ ហោតិ, វីតមោហោ ហោតិ, អមក្ខី ច, អបឡាសី ច – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. កុហកសុត្តំ

៨៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? កុហកោ ច ហោតិ, លបកោ ច, នេមិត្តិកោ [និមិត្តិកោ (ស្យា. កំ.), និមិត្តកោ (ក.)] ច, និប្បេសិកោ ច, លាភេន ច លាភំ និជិគីសិតា [និជិគីសិតា (សី. ស្យា. កំ. បី.)] – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន ច កុហកោ ហោតិ, ន ច លបកោ, ន ច នេមិត្តិកោ, ន ច និប្បេសិកោ, ន ច លាភេន លាភំ និជិគីសិតា – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ។ តតិយំ។

៤. អស្សទ្ធសុត្តំ

៨៤. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ, អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អស្សទ្ធោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ , កុសីតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ ហោតិ, ហិរិមា ហោតិ, ឱត្តប្បី ហោតិ, អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, បញ្ញវា

ហោតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អក្ខមសុត្តំ

៨៥. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ, អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ខមោ ហោតិ រូបានំ, ខមោ សទ្ទានំ, ខមោ គន្ធានំ, ខមោ រសានំ, ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បដិសម្ភិទាបត្តសុត្តំ

៨៦. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អត្ថបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, ធម្មបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, និរុត្តិបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, បដិភានបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ , យានិ តានិ សព្រហ្មចារីនំ ឧច្ចាវចានិ កិំករណីយានិ តត្ថ ទក្ខោ ហោតិ អនលសោ តត្រុបាយាយ វីមំសាយ សមន្នាគតោ អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុំ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សីលវន្តសុត្តំ

៨៧. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សីលវា ហោតិ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ។ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ [សាត្ថា សព្យញ្ជនា (សី.)] កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា [ធតា (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; កល្យាណវាចោ ហោតិ កល្យាណវាក្ករណោ បោរិយា វាចាយ សមន្នាគតោ វិស្សដ្ឋាយ អនេលគឡាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’’តិ។ សត្តមំ។

៨. ថេរសុត្តំ

៨៨. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ ពហុជនអហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនអសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ។

‘‘កតមេហិ បញ្ចហិ? ថេរោ ហោតិ រត្តញ្ញូ ចិរបព្ពជិតោ; ញាតោ ហោតិ យសស្សី សគហដ្ឋបព្ពជិតានំ [គហដ្ឋបព្ពជិតានំ (សី.)] ពហុជនបរិវារោ; លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា អប្បដិវិទ្ធា; មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ វិបរីតទស្សនោ, សោ ពហុជនំ សទ្ធម្មា វុដ្ឋាបេត្វា អសទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ថេរោ ភិក្ខុ រត្តញ្ញូ ចិរបព្ពជិតោ ឥតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជន្តិ , ញាតោ ថេរោ ភិក្ខុ យសស្សី សគហដ្ឋបព្ពជិតានំ ពហុជនបរិវារោ ឥតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជន្តិ, លាភី ថេរោ ភិក្ខុ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ឥតិបិស្ស

ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ, ពហុស្សុតោ ថេរោ ភិក្ខុ សុតធរោ សុតសន្និចយោ តតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ ពហុជនអហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនអសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ថេរោ ហោតិ រត្តញ្ញូ ចិរបព្ពជិតោ; ញាតោ ហោតិ យសស្សី សគហដ្ឋបព្ពជិតានំ ពហុជនបរិវារោ; លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ អវិបរីតទស្សនោ, សោ ពហុជនំ អសទ្ធម្មា វុដ្ឋាបេត្វា សទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ថេរោ ភិក្ខុ រត្តញ្ញូ ចិរបព្ពជិតោ តតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ, ញាតោ ថេរោ ភិក្ខុ យសស្សី សគហដ្ឋបព្ពជិតានំ ពហុជនបរិវារោ តតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ, លាភី ថេរោ ភិក្ខុ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ តតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ, ពហុស្សុតោ ថេរោ ភិក្ខុ សុតធរោ សុតសន្និចយោ តតិបិស្ស ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជន្តិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សាន”ន្តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមសេខសុត្តំ

៨៩. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច ? កម្មារាមតា, ភស្សារាមតា, និទ្ទារាមតា, សង្គណិការាមតា, យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ ន បច្ចវេក្ខតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ន កម្មារាមតា, ន ភស្សារាមតា, ន និទ្ទារាមតា, ន សង្គណិការាមតា, យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយសេខសុត្តំ

៩០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ពហុកិច្ចោ ហោតិ ពហុករណីយោ វិយត្តោ កឹករណីយេសុ; រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ អប្បមត្តកេន កម្មេន ទិវសំ អតិនាមេតិ; រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ សំសដ្ឋោ វិហរតិ គហដ្ឋបព្ពជិតេហិ អននុលោមិកេន គិហិសំសគ្គេន; រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ អកាលេន គាមំ បវិសតិ, អតិទិវា បដិក្កមតិ; រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ យាយំ កថា អាភិសល្លេខិកា ចេតោវិវរណសប្បាយា, សេយ្យថិទំ – អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា, ឯវរូបិយា កថាយ ន និកាមលាភី ហោតិ ន អកិច្ឆលាភី ន អកសិរលាភី [កិច្ឆលាភី កសិរលាភី (សី. ស្យា. កំ. បី)]; រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, នានុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ

ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ន ពហុកិច្ចោ ហោតិ ន ពហុករណីយោ វិយត្តោ កឹករណីយេសុ; ន រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ន អប្បមត្តកេន កម្មេន ទិវសំ អតិនាមេតិ; ន រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ អសំសដ្ឋោ វិហរតិ គហដ្ឋបព្ពជិតេហិ អននុលោមិកេន គិហិសំសគ្គេន; ន រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ ន អតិកាលេន គាមំ បវិសតិ, នាតិទិវា បដិក្កមតិ; ន រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សេខោ ភិក្ខុ យាយំ កថា អាភិសល្លេខិកា ចេតោវិវរណសប្បាយា, សេយ្យថិទំ – អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា, ឯវរូបិយា កថាយ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; ន រិញ្ចតិ បដិសល្លានំ, អនុយុញ្ជតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ ធម្មោ សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សេខស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទសមំ។

ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

រជនីយោ វីតរាគោ, កុហកាស្សទ្ធអក្ខមា;
បដិសម្ភិទា ច សីលេន, ថេរោ សេខា បរេ ទុវេតិ។

(១០) ៥. កកុធវគ្គោ

១. បឋមសម្បទាសុត្តំ

៨១. “បញ្ចិមា , ភិក្ខវេ, សម្បទា។ កតមា បញ្ច? សទ្ធាសម្បទា, សីលសម្បទា, សុតសម្បទា, ចាគសម្បទា, បញ្ញាសម្បទា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សម្បទា”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយសម្បទាសុត្តំ

៨២. “បញ្ចិមា , ភិក្ខវេ, សម្បទា។ កតមា បញ្ច? សីលសម្បទា, សមាធិសម្បទា, បញ្ញាសម្បទា, វិមុត្តិសម្បទា, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សម្បទា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. ព្យាករណសុត្តំ

៨៣. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អញ្ញាព្យាករណានិ។ កតមានិ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា អញ្ញំ ព្យាករោតិ; បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ អញ្ញំ ព្យាករោតិ; ឧម្មាទា ចិត្តក្ខេបា អញ្ញំ ព្យាករោតិ; អធិមានេន អញ្ញំ ព្យាករោតិ; សម្មទេវ អញ្ញំ ព្យាករោតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អញ្ញាព្យាករណានី”តិ។ តតិយំ។

៤. ផាសុវិហារសុត្តំ

៨៤. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ផាសុវិហារា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; វិតក្កវិចារានំ វូបសមា…បេ…. ទុតិយំ ឈានំ… តតិយំ ឈានំ… ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ផាសុវិហារា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អកុប្បសុត្តំ

៨៥. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, ធម្មបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, និរុត្តិបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, បដិភានបដិសម្ភិទាបត្តោ ហោតិ, យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. សុតធរសុត្តំ

៨៦. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ អាសេវន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បដ្ឋោ ហោតិ អប្បកិច្ចោ សុភរោ សុសន្តោសោ ជីវិតបរិក្ខារេសុ; អប្បាហារោ ហោតិ អនោទរិកត្តំ អនុយុត្តោ; អប្បមិទ្ធោ ហោតិ ជាគរិយំ អនុយុត្តោ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ អាសេវន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. កថាសុត្តំ

៨៧. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ ភាវេន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បដ្ឋោ ហោតិ អប្បកិច្ចោ សុភរោ សុសន្តោសោ ជីវិតបរិក្ខារេសុ; អប្បាហារោ ហោតិ អនោទរិកត្តំ អនុយុត្តោ; អប្បមិទ្ធោ ហោតិ ជាគរិយំ អនុយុត្តោ; យាយំ កថា អាភិសល្លេខិកា ចេតោវិវរណសប្បាយា, សេយ្យថិទំ – អប្បិច្ឆកថា…បេ…. វិមុត្តិញាណទស្សនកថា, ឯវរូបិយា កថាយ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ ភាវេន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. អារញ្ញកសុត្តំ

៩៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ ពហុលីករោន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អប្បដ្ឋោ ហោតិ អប្បកិច្ចោ សុភរោ សុសន្តោសោ ជីវិតបរិក្ខារេសុ; អប្បាហារោ ហោតិ អនោទរិកត្តំ អនុយុត្តោ; អប្បមិទ្ធោ ហោតិ ជាគរិយំ អនុយុត្តោ; អារញ្ញកោ ហោតិ បន្តសេនាសនោ; យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អានាបានស្សតិំ ពហុលីករោន្តោ នចិរស្សេវ អកុប្បំ បដិវិជ្ឈតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សីហសុត្តំ

៩៩. “សីហោ, ភិក្ខវេ, មិគរាជា សាយន្ហសមយំ អាសយា និក្ខមតិ; អាសយា និក្ខមិត្វា វិជម្ភតិ; វិជម្ភិត្វា សមន្តា ចតុទ្ទិសំ [ចតុទ្ទិសា (ស្យា. កំ. បី. ក.) អ. និ. ៤.៣៣; សំ. និ. ៣.៧៨ បស្សិតព្ពំ] អនុវិលោកេតិ; សមន្តា ចតុទ្ទិសំ [ចតុទ្ទិសា (ស្យា. កំ. បី. ក.) អ. និ. ៤.៣៣; សំ. និ. ៣.៧៨ បស្សិតព្ពំ] អនុវិលោកេត្វា តិក្ខត្តុំ សីហនាទំ នទតិ; តិក្ខត្តុំ សីហនាទំ នទិត្វា គោចរាយ បក្កមតិ។ សោ ហត្ថិស្ស ចេបិ បហារំ ទេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ បហារំ ទេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; មហិំសស្ស [មហិសស្ស (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ចេបិ បហារំ ទេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ បហារំ ទេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; គវស្ស ចេបិ បហារំ ទេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ បហារំ ទេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; ទីបិស្ស ចេបិ បហារំ ទេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ បហារំ ទេតិ , នោ អសក្កច្ចំ; ខុទ្ទកានញ្ចេបិ បាណានំ បហារំ ទេតិ អន្តមសោ សសពិឡារានម្បិ [សសពិឡារានំ (ក.)], សក្កច្ចញ្ញេវ បហារំ ទេតិ, នោ អសក្កច្ចំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ‘មា មេ យោគ្គបថោ នស្សា’តិ។

“សីហោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ យំ ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ បរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ, ឥទមស្ស ហោតិ សីហនាទស្មិំ។ ភិក្ខូនញ្ចេបិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; ភិក្ខុនីនញ្ចេបិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; ឧបាសកានញ្ចេបិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; ឧបាសិកានញ្ចេបិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, សក្កច្ចញ្ញេវ តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, នោ អសក្កច្ចំ; បុថុជ្ជនានញ្ចេបិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អន្តមសោ អន្នភារនេសាទានម្បិ [អន្នភារនេសាទានំ (ក.)], សក្កច្ចញ្ញេវ តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ, នោ អសក្កច្ចំ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ធម្មគរុ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ធម្មគារវោ”តិ។ នវមំ។

១០. កកុធថេរសុត្តំ

១០០. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្បិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ [ចូឡវ. ៣៣៣, ៣៤១] តេន ខោ បន សមយេន កកុធោ នាម កោលិយបុត្តោ [កោឡិយបុត្តោ (សី. ស្យា. ក.)] អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ឧបដ្ឋាកោ អធុនាកាលង្កតោ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ។ តស្ស ឯវរូបោ អត្តភាវបដិលាភោ ហោតិ – សេយ្យថាបិ នាម ទ្វេ វា តីណិ វា មាគធកានិ [មាគធិកានិ (សី. បី. ក.)] គាមក្ខេត្តានិ។ សោ តេន អត្តភាវបដិលាភេន នេវ អត្តានំ [នេវត្តានំ ព្យាពាធេតិ (សី.)] នោ បរំ ព្យាពាធេតិ។

អថ ខោ កកុធោ ទេវបុត្តោ យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ កកុធោ ទេវបុត្តោ អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ ឯតទវោច – “ទេវទត្តស្ស, ភន្តេ, ឯវរូបំ ឥច្ឆាគតំ ឧប្បជ្ជិ – ‘អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី’តិ។ សហ ចិត្តុប្បាទា ច, ភន្តេ, ទេវទត្តោ តស្សា ឥទ្ធិយា បរិហីនោ”តិ។ ឥទមវោច កកុធោ ទេវបុត្តោ។ ឥទំ វត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយិ។

អថ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“កកុធោ នាម, ភន្តេ, កោលិយបុត្តោ មមំ ឧបដ្ឋាកោ អធុនាកាលង្កតោ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ ហោតិ។ តស្ស ឯវរូបោ អត្តភាវបដិលាភោ – សេយ្យថាបិ នាម ទ្វេ វា តីណិ វា មាគធកានិ គាមក្ខេត្តានិ។ សោ តេន អត្តភាវបដិលាភេន នេវ អត្តានំ នោ បរំ ព្យាពាធេតិ។ អថ ខោ, ភន្តេ, កកុធោ ទេវបុត្តោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ, ភន្តេ, កកុធោ ទេវបុត្តោ មំ ឯតទវោច – ‘ទេវទត្តស្ស, ភន្តេ, ឯវរូបំ ឥច្ឆាគតំ ឧប្បជ្ជិ – អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ

បរិហរិស្សាមីតិ។ សហចិត្តុប្បាទា ច, ភន្តេ, ទេវទត្តោ តស្សា ឥទ្ធិយា បរិហីនោ’តិ។ ឥទមវោច, ភន្តេ, កកុធោ ទេវបុត្តោ។ ឥទំ វត្វា មំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេវន្តរធាយី’’តិ។

‘‘កឹ បន តេ, មោគ្គល្លាន, កកុធោ ទេវបុត្តោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ – ‘យំ កិញ្ចិ កកុធោ ទេវបុត្តោ ភាសតិ សព្ពំ តំ តថេវ ហោតិ, នោ អញ្ញថា’’’តិ? ‘‘ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ មេ, ភន្តេ, កកុធោ ទេវបុត្តោ – ‘យំ កិញ្ចិ កកុធោ ទេវបុត្តោ ភាសតិ សព្ពំ តំ តថេវ ហោតិ, នោ អញ្ញថា’’’តិ។ ‘‘រក្ខស្សេតំ, មោគ្គល្លាន, វាចំ! (រក្ខស្សេតំ, មោគ្គល្លាន, វាចំ) [( ) សី. ស្យា. កំ. បី. បោត្ថកេសុ នត្ថិ ចូឡវ. ៣៣៣ បន សព្ពត្ថបិ ទិស្សតិយេវ]! ឥទានិ សោ មោឃបុរិសោ អត្តនាវ អត្តានំ បាតុករិស្សតិ ។

‘‘បញ្ចិមេ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារោ សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ , មោគ្គល្លាន, ឯកច្ចោ សត្ថា អបរិសុទ្ធសីលោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធសីលោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ សីលំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ តមេនំ សាវកា ឯវំ ជានន្តិ – ‘អយំ ខោ ភវំ សត្ថា អបរិសុទ្ធសីលោ សមានោ បរិសុទ្ធសីលោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ សីលំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ មយញ្ចេវ ខោ បន គិហីនំ អារោចេយ្យាម, នាស្សស្ស មនាបំ។ យំ ខោ បនស្ស អមនាបំ, កថំ នំ [កថំ នុ តំ (សី.), កថំ នុ (ស្យា. កំ. បី. ក.), កថំ តំ (កត្ថចិ)] មយំ តេន សមុទាចរេយ្យាម – ‘សម្មន្នតិ ខោ បន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; យំ តុមោ ករិស្សតិ តុមោវ តេន បញ្ញាយិស្សតី’តិ ។ ឯវរូបំ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារំ សាវកា សីលតោ រក្ខន្តិ; ឯវរូបោ ច បន សត្ថា សាវកេហិ សីលតោ រក្ខំ បច្ចាសីសតិ [បច្ចាសីសតិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។

‘‘បុន ចបរំ, មោគ្គល្លាន, ឥធេកច្ចោ សត្ថា អបរិសុទ្ធាជីវោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធាជីវោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធោ មេ អាជីវោ បរិយោទាតោ អសំកិលិដ្ឋោ’តិ។ តមេនំ សាវកា ឯវំ ជានន្តិ – ‘អយំ ខោ ភវំ សត្ថា អបរិសុទ្ធាជីវោ សមានោ បរិសុទ្ធាជីវោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធោ មេ អាជីវោ បរិយោទាតោ អសំកិលិដ្ឋោ’តិ។ មយញ្ចេវ ខោ បន គិហីនំ អារោចេយ្យាម, នាស្សស្ស មនាបំ។ យំ ខោ បនស្ស អមនាបំ, កថំ នំ មយំ តេន សមុទាចរេយ្យាម – ‘សម្មន្នតិ ខោ បន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; យំ តុមោ ករិស្សតិ តុមោវ តេន បញ្ញាយិស្សតី’តិ។ ឯវរូបំ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារំ សាវកា អាជីវតោ រក្ខន្តិ; ឯវរូបោ ច បន សត្ថា សាវកេហិ អាជីវតោ រក្ខំ បច្ចាសីសតិ។

‘‘បុន ចបរំ, មោគ្គល្លាន, ឥធេកច្ចោ សត្ថា អបរិសុទ្ធធម្មទេសនោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធធម្មទេសនោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធា មេ ធម្មទេសនា បរិយោទាតា អសំកិលិដ្ឋា’តិ។ តមេនំ សាវកា ឯវំ ជានន្តិ – ‘អយំ ខោ ភវំ សត្ថា អបរិសុទ្ធធម្មទេសនោ សមានោ បរិសុទ្ធធម្មទេសនោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធា មេ ធម្មទេសនា បរិយោទាតា អសំកិលិដ្ឋា’តិ។ មយញ្ចេវ ខោ បន គិហីនំ អារោចេយ្យាម, នាស្សស្ស មនាបំ។ យំ ខោ បនស្ស អមនាបំ, កថំ នំ មយំ តេន សមុទាចរេយ្យាម – ‘សម្មន្នតិ ខោ បន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; យំ តុមោ ករិស្សតិ តុមោវ តេន បញ្ញាយិស្សតី’តិ។ ឯវរូបំ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារំ សាវកា ធម្មទេសនតោ រក្ខន្តិ ; ឯវរូបោ ច បន សត្ថា សាវកេហិ ធម្មទេសនតោ រក្ខំ បច្ចាសីសតិ។

‘‘បុន ចបរំ, មោគ្គល្លាន, ឥធេកច្ចោ សត្ថា អបរិសុទ្ធវេយ្យាករណោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធវេយ្យាករណោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ វេយ្យាករណំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ តមេនំ សាវកា ឯវំ ជានន្តិ – ‘អយំ ខោ ភវំ សត្ថា អបរិសុទ្ធវេយ្យាករណោ សមានោ បរិសុទ្ធវេយ្យាករណោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ វេយ្យាករណំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ មយញ្ចេវ ខោ បន គិហីនំ អារោចេយ្យាម, នាស្សស្ស មនាបំ ។ យំ ខោ បនស្ស អមនាបំ, កថំ នំ មយំ តេន សមុទាចរេយ្យាម – ‘សម្មន្នតិ ខោ បន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; យំ តុមោ ករិស្សតិ តុមោវ តេន បញ្ញាយិស្សតី’តិ។ ឯវរូបំ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារំ សាវកា វេយ្យាករណតោ រក្ខន្តិ; ឯវរូបោ ច បន សត្ថា សាវកេហិ វេយ្យាករណតោ រក្ខំ បច្ចាសីសតិ។

‘‘បុន ចបរំ, មោគ្គល្លាន, ឥធេកច្ចោ សត្ថា អបរិសុទ្ធញាណទស្សនោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធញាណទស្សនោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ ញាណទស្សនំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ តមេនំ សាវកា ឯវំ ជានន្តិ – ‘អយំ ខោ ភវំ សត្ថា អបរិសុទ្ធញាណទស្សនោ សមានោ បរិសុទ្ធញាណទស្សនោម្ហី’តិ បដិជានាតិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ ញាណទស្សនំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ មយញ្ចេវ ខោ បន គិហីនំ អារោចេយ្យាម, នាស្សស្ស មនាបំ។ យំ ខោ បនស្ស អមនាបំ, កថំ នំ មយំ តេន សមុទាចរេយ្យាម – ‘សម្មន្នតិ ខោ បន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; យំ តុមោ ករិស្សតិ តុមោវ តេន បញ្ញាយិស្សតី’តិ។ ឯវរូបំ ខោ, មោគ្គល្លាន, សត្ថារំ សាវកា ញាណទស្សនតោ រក្ខន្តិ; ឯវរូបោ ច បន សត្ថា សាវកេហិ ញាណទស្សនតោ រក្ខំ បច្ចាសីសតិ។ ឥមេ ខោ, មោគ្គល្លាន, បញ្ច សត្ថារោ សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។

“អហំ ខោ បន, មោគ្គល្លាន, បរិសុទ្ធសីលោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធសីលោម្ហី’តិ បដិជានាមិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ សីលំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ ន ច មំ សាវកា សីលតោ រក្ខន្តិ, ន ចាហំ សាវកេហិ សីលតោ រក្ខំ បច្ចាសីសាមិ។ បរិសុទ្ធាជីវោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធាជីវោម្ហី’តិ បដិជានាមិ ‘បរិសុទ្ធោ មេ អាជីវោ បរិយោទាតោ អសំកិលិដ្ឋោ’តិ។ ន ច មំ សាវកា អាជីវតោ រក្ខន្តិ, ន ចាហំ សាវកេហិ អាជីវតោ រក្ខំ បច្ចាសីសាមិ។ បរិសុទ្ធធម្មទេសនោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធធម្មទេសនោម្ហី’តិ បដិជានាមិ ‘បរិសុទ្ធា មេ ធម្មទេសនា បរិយោទាតា អសំកិលិដ្ឋា’តិ។ ន ច មំ សាវកា ធម្មទេសនតោ រក្ខន្តិ, ន ចាហំ សាវកេហិ ធម្មទេសនតោ រក្ខំ បច្ចាសីសាមិ។ បរិសុទ្ធវេយ្យាករណោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធវេយ្យាករណោម្ហី’តិ បដិជានាមិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ វេយ្យាករណំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ ន ច មំ សាវកា វេយ្យាករណតោ រក្ខន្តិ, ន ចាហំ សាវកេហិ វេយ្យាករណតោ រក្ខំ បច្ចាសីសាមិ។ បរិសុទ្ធញាណទស្សនោ សមានោ ‘បរិសុទ្ធញាណទស្សនោម្ហី’តិ បដិជានាមិ ‘បរិសុទ្ធំ មេ ញាណទស្សនំ បរិយោទាតំ អសំកិលិដ្ឋ’ន្តិ។ ន ច មំ សាវកា ញាណទស្សនតោ រក្ខន្តិ, ន ចាហំ សាវកេហិ ញាណទស្សនតោ រក្ខំ បច្ចាសីសាមី”តិ។ ទសមំ។

កកុធវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ សម្បទា ព្យាករណំ, ផាសុ អកុប្បបញ្ចមំ;
សុតំ កថា អារញ្ញកោ, សីហោ ច កកុធោ ទសាតិ។

ទុតិយបណ្ណាសកំ សមត្តំ។

៣. តតិយបណ្ណាសកំ

(១១) ១. ផាសុវិហារវគ្គោ

១. សារជ្ជសុត្តំ

១០១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, សេខវេសារជ្ជករណា ធម្មា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, សីលវា ហោតិ, ពហុស្សុតោ ហោតិ, អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, បញ្ញវា ហោតិ។

“យំ, ភិក្ខវេ, អស្សទ្ធស្ស សារជ្ជំ ហោតិ, សទ្ធស្ស តំ សារជ្ជំ ន ហោតិ។ តស្មាយំ ធម្មោ សេខវេសារជ្ជករណោ។

“យំ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលស្ស សារជ្ជំ ហោតិ, សីលវតោ តំ សារជ្ជំ ន ហោតិ។ តស្មាយំ ធម្មោ សេខវេសារជ្ជករណោ។

“យំ, ភិក្ខវេ, អប្បស្សុតស្ស សារជ្ជំ ហោតិ, ពហុស្សុតស្ស តំ សារជ្ជំ ន ហោតិ។ តស្មាយំ ធម្មោ សេខវេសារជ្ជករណោ។

“យំ, ភិក្ខវេ, កុសីតស្ស សារជ្ជំ ហោតិ, អារទ្ធវីរិយស្ស តំ សារជ្ជំ ន ហោតិ។ តស្មាយំ ធម្មោ សេខវេសារជ្ជករណោ។

“យំ, ភិក្ខវេ, ទុប្បញ្ញស្ស សារជ្ជំ ហោតិ, បញ្ញវតោ តំ សារជ្ជំ ន ហោតិ។ តស្មាយំ ធម្មោ សេខវេសារជ្ជករណោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សេខវេសារជ្ជករណា ធម្មា”តិ។ បឋមំ។

២. ឧស្សង្កិតសុត្តំ

១០២. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ឧស្សង្កិតបរិសង្កិតោ ហោតិ បាបភិក្ខូតិ អបិ អកុប្បធម្មោបិ [អបិ អកុប្បធម្មោ (សី. ស្យា. កំ.)]។

កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វេសិយាគោចរោ វា ហោតិ, វិធវាគោចរោ វា ហោតិ, ថុល្លកុមារិកាគោចរោ វា ហោតិ, បណ្ឌកគោចរោ វា ហោតិ, ភិក្ខុនីគោចរោ វា ហោតិ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ឧស្សង្កិតបរិសង្កិតោ ហោតិ បាបភិក្ខូតិ អបិ អកុប្បធម្មោបី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. មហាចោរសុត្តំ

១០៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ មហាចោរោ សន្ធិម្បិ ឆិន្ទតិ, និល្លោបម្បិ ហរតិ, ឯកាគារិកម្បិ ករោតិ, បរិបន្ថេបិ តិដ្ឋតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ វិសមនិស្សិតោ ច ហោតិ, គហននិស្សិតោ ច, ពលវនិស្សិតោ ច, ភោគចាគី ច, ឯកចារី ច។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ វិសមនិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ នទីវិទុគ្គំ វា និស្សិតោ ហោតិ បព្ពតវិសមំ វា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ វិសមនិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ គហននិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ តិណគហនំ វា និស្សិតោ ហោតិ រុក្ខគហនំ វា រោធំ [គេធំ (សី.) អ. និ. ៣.៥១] វា មហាវនសណ្ឌំ វា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ គហននិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ពលវនិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ រាជានំ វា រាជមហាមត្តានំ វា និស្សិតោ ហោតិ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘សចេ មំ កោចិ កិញ្ចិ វក្ខតិ, ឥមេ មេ រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្ថំ ភណិស្សន្តី’តិ។ សចេ នំ កោចិ កិញ្ចិ អាហ, ត្យស្ស រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្ថំ ភណន្តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ពលវនិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ភោគចាគី ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ អឌ្ឍោ ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘សចេ មំ កោចិ កិញ្ចិ វក្ខតិ, ឥតោ ភោគេន បដិសន្ថរិស្សាមី’តិ។ សចេ នំ កោចិ កិញ្ចិ អាហ, តតោ ភោគេន បដិសន្ថរតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ភោគចាគី ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ឯកចារី ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ឯកកោវ គហណានិ [និគ្គហណានិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] កត្តា ហោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ‘មា មេ គុយ្ហមន្តា ពហិទ្ធា សម្ភេទំ អគមំសូ’តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, មហាចោរោ ឯកចារី ហោតិ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហង្គេហិ សមន្នាគតោ មហាចោរោ សន្ធិម្បិ ឆិន្ទតិ និល្លោបម្បិ ហរតិ ឯកាគារិកម្បិ ករោតិ បរិបន្ថេបិ តិដ្ឋតិ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បាបភិក្ខុ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ, សាវជ្ជោ ច ហោតិ សានុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ, ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ វិសមនិស្សិតោ ច ហោតិ, គហននិស្សិតោ ច, ពលវនិស្សិតោ ច, ភោគចាគី ច, ឯកចារី ច។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ វិសមនិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ វិសមេន កាយកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ, វិសមេន វចីកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ, វិសមេន មនោកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ វិសមនិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ គហននិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ អន្តគ្គាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ គហននិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ពលវនិស្សិតោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ រាជានំ វា រាជមហាមត្តានំ វា និស្សិតោ ហោតិ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘សចេ មំ កោចិ កិញ្ចិ វក្ខតិ, ឥមេ មេ រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្ថំ ភណិស្សន្តី’តិ។ សចេ នំ កោចិ កិញ្ចិ អាហ, ត្យស្ស រាជានោ វា រាជមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្ថំ ភណន្តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ពលវនិស្សិតោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ភោគចាគី ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘សចេ មំ កោចិ កិញ្ចិ វក្ខតិ, ឥតោ លាភេន បដិសន្ថរិស្សាមី’តិ។ សចេ នំ កោចិ កិញ្ចិ អាហ, តតោ លាភេន បដិសន្ថរតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ភោគចាគី ហោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ឯកចារី ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ឯកកោវ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ និវាសំ កប្បេតិ។ សោ តត្ថ កុលានិ ឧបសង្កមន្តោ លាភំ លភតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បាបភិក្ខុ ឯកចារី ហោតិ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បាបភិក្ខុ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ, សាវជ្ជោ ច ហោតិ សានុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ, ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវតី”តិ។ តតិយំ។

៤. សមណសុខុមាលសុត្តំ

១០៤. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សមណេសុ សមណសុខុមាលោ ហោតិ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យាចិតោវ ពហុលំ ចីវរំ បរិភុញ្ជតិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជតិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ សេនាសនំ បរិភុញ្ជតិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បរិភុញ្ជតិ, អប្បំ អយាចិតោ។ យេហិ ខោ បន សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធិំ វិហរតិ , ត្យស្ស [ត្យាស្ស (ក.) អ. និ. ៤.៨៧] មនាបេនេវ ពហុលំ កាយកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន; មនាបេនេវ ពហុលំ វចីកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន; មនាបេនេវ ពហុលំ មនោកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន; មនាបំយេវ ឧបហារំ ឧបហរន្តិ, អប្បំ អមនាបំ។ យានិ ខោ បន តានិ វេទយិតានិ បិត្តសមុដ្ឋានានិ វា សេម្ហសមុដ្ឋានានិ វា វាតសមុដ្ឋានានិ វា សន្និបាតិកានិ វា ឧតុបរិណាមជានិ វា វិសមបរិហារជានិ វា ឱបក្កមិកានិ វា កម្មវិបាកជានិ វា, តានិស្ស ន ពហុទេវ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អប្បាពាធោ ហោតិ, ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី,

អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សមណេសុ សមណសុខុមាលោ ហោតិ។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមណេសុ សមណសុខុមាលោ’តិ, មមេវ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា [មមេវ តំ សម្មា (?)] វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមណេសុ សមណសុខុមាលោ’តិ ។ អហញ្ហិ, ភិក្ខវេ, យាចិតោវ ពហុលំ ចីវរំ បរិភុញ្ជាមិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជាមិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ សេនាសនំ បរិភុញ្ជាមិ, អប្បំ អយាចិតោ; យាចិតោវ ពហុលំ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បរិភុញ្ជាមិ, អប្បំ អយាចិតោ។ យេហិ ខោ បន ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ វិហរាមិ, តេ មំ មនាបេនេវ ពហុលំ កាយកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន ; មនាបេនេវ ពហុលំ វចីកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន; មនាបេនេវ ពហុលំ មនោកម្មេន សមុទាចរន្តិ, អប្បំ អមនាបេន; មនាបំយេវ ឧបហារំ ឧបហរន្តិ, អប្បំ អមនាបំ។ យានិ ខោ បន តានិ វេទយិតានិ – បិត្តសមុដ្ឋានានិ វា សេម្ហសមុដ្ឋានានិ វា វាតសមុដ្ឋានានិ វា សន្និបាតិកានិ វា ឧតុបរិណាមជានិ វា វិសមបរិហារជានិ វា ឱបក្កមិកានិ វា កម្មវិបាកជានិ វា – តានិ មេ ន ពហុទេវ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អប្បាពាធោហមស្មិ, ចតុន្នំ ខោ បនស្មិ [ចតុន្នំ ខោ បន (សី.), ចតុន្នំ (ស្យា. បី.)] ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី [និកាមលាភី ហោមិ (សី. ក.)] អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី, អាសវានំ ខយា... បេ.... សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ។

“យញ្ហិ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមណេសុ សមណសុខុមាលោ’តិ, មមេវ តំ, ភិក្ខវេ, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘សមណេសុ សមណសុខុមាលោ’”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ផាសុវិហារសុត្តំ

១០៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ផាសុវិហារា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច, មេត្តំ វចីកម្មំ...បេ.... មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវិ ចេវ រហោ ច។ យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ, តថារូបេហិ សីលេហិ សីលសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច។ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ, តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អាវិ ចេវ រហោ ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ផាសុវិហារា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. អានន្ទសុត្តំ

១០៦. ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, ភិក្ខុ សង្ឃេ [ភិក្ខុសំឃោ (ស្យា. បី.)] វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ? “យតោ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តនា [អត្តនា ច (បី. ក.)] សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ [នោ ច (ក.)] បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា [សម្បវត្តា ហោតិ (ក.)]; ឯត្តាវតាបិ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ។

“សិយា បន, ភន្តេ, អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ? “សិយា, អានន្ទ [អានន្ទាតិ ភគវា អវោច (ស្យា. បី.)]! យតោ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា; អត្តានុបេក្ខី ច ហោតិ, នោ បរានុបេក្ខី; ឯត្តាវតាបិ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ។

“សិយា បន, ភន្តេ, អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ? “សិយា, អានន្ទ! យតោ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា; អត្តានុបេក្ខី ច ហោតិ, នោ បរានុបេក្ខី; អបញ្ញាតោ ច ហោតិ, តេន ច អបញ្ញាតកេន នោ បរិតស្សតិ; ឯត្តាវតាបិ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ។

“សិយា បន, ភន្តេ, អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា”តិ? “សិយា, អានន្ទ! យតោ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា; អត្តានុបេក្ខី ច ហោតិ,

នោ បរានុបេក្ខី; អបញ្ញាតោ ច ហោតិ, តេន ច អបញ្ញាតកេន នោ បរិតស្សតិ; ចតុន្នញ្ច [ចតុន្នំ (បី. ក.)] ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; ឯត្តាវតាបិ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា''តិ។

''សិយា បន, ភន្តេ, អញ្ញោបិ បរិយាយោ យថា ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យា''តិ? ''សិយា, អានន្ទ! យតោ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ, នោ បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា; អត្តានុបេក្ខី ច ហោតិ, នោ បរានុបេក្ខី; អបញ្ញាតោ ច ហោតិ, តេន ច អបញ្ញាតកេន នោ បរិតស្សតិ; ចតុន្នញ្ច ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានញ្ច [អាសវានំ (សី. បី. ក.)] ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ; ឯត្តាវតាបិ ខោ, អានន្ទ, ភិក្ខុ សង្ឃេ វិហរន្តោ ផាសុំ វិហរេយ្យ។

''ឥមម្ហា ចាហំ, អានន្ទ, ផាសុវិហារា អញ្ញោ ផាសុវិហារោ ឧត្តរិតរោ វា បណីតតរោ វា នត្ថីតិ វទាមី''តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. សីលសុត្តំ

១០៧. ''បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។

''កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ ហោតិ, សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ។

''ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា''តិ។ សត្តមំ។

៨. អសេខសុត្តំ

១០៨. ''បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ...បេ. ... អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។

''កតមេហិ, បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសេខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, អសេខេន សមាធិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, អសេខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, អសេខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ, អសេខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ...បេ.... អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា''តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ចាតុទ្ទិសសុត្តំ

១០៩. ''បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ចាតុទ្ទិសោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ , យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ, ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ចាតុទ្ទិសោ ហោតី''តិ។ នវមំ។

១០. អរញ្ញសុត្តំ

១១០. ''បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ...បេ.... សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ;

ពហុស្សុតោ ហោតិ…បេ…. ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវិតុ’’ន្តិ។ ទសមំ។

ផាសុវិហារវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សារជ្ជំ សង្កិតោ ចោរោ, សុខុមាលំ ផាសុ បញ្ចមំ;
អានន្ទ សីលាសេខា ច, ចាតុទ្ទិសោ អរញ្ញេន ចាតិ។

(១២) ២. អន្ធកវិន្ទវគ្គោ

១. កុលូបកសុត្តំ

១១១. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ កុលូបកោ ភិក្ខុ កុលេសុ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អសន្ថវវិស្សាសី [អសន្ថុតវិស្សាសី (សី.), អសន្ធវវិស្សាសី (ក.)] ច ហោតិ, អនិស្សរវិកប្បី ច, វិស្សដ្ឋុបសេវី [វិយត្តុបសេវី (សី.), ព្យត្តុបសេវី (ស្យា. កំ.), វ្យត្តុបសេវី (បី.)] ច, ឧបកណ្ណកជប្បី ច, អតិយាចនកោ ច។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ កុលូបកោ ភិក្ខុ កុលេសុ អប្បិយោ ច ហោតិ អមនាបោ ច អគរុ ច អភាវនីយោ ច។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ កុលូបកោ ភិក្ខុ កុលេសុ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន អសន្ថវវិស្សាសី ច ហោតិ, ន អនិស្សរវិកប្បី ច, ន វិស្សដ្ឋុបសេវី ច, ន ឧបកណ្ណកជប្បី ច, ន អតិយាចនកោ ច។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ កុលូបកោ ភិក្ខុ កុលេសុ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ។ បឋមំ។

២. បច្ឆាសមណសុត្តំ

១១២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បច្ឆាសមណោ ន អាទាតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អតិទូរេ វា គច្ឆតិ អច្ចាសន្នេ វា , ន បត្តបរិយាបន្នំ គណ្ហតិ, អាបត្តិសាមន្តា ភណមានំ ន និវារេតិ, ភណមានស្ស អន្តរន្តរា កថំ ឱបាតេតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ជឡោ ឯឡមូគោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បច្ឆាសមណោ ន អាទាតព្ពោ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បច្ឆាសមណោ អាទាតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? នាតិទូរេ គច្ឆតិ ន អច្ចាសន្នេ, បត្តបរិយាបន្នំ គណ្ហតិ, អាបត្តិសាមន្តា ភណមានំ និវារេតិ , ភណមានស្ស ន អន្តរន្តរា កថំ ឱបាតេតិ, បញ្ញវា ហោតិ អជឡោ អនេឡមូគោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បច្ឆាសមណោ អាទាតព្ពោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សម្មាសមាធិសុត្តំ

១១៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អភព្ពោ សម្មាសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ, អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អភព្ពោ សម្មាសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្ពោ សម្មាសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រូបានំ, ខមោ សទ្ទានំ, ខមោ គន្ធានំ, ខមោ រសានំ, ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្ពោ សម្មាសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុ”ន្តិ។ តតិយំ។

៤. អន្ធកវិន្ទសុត្តំ

១១៤. ឯកំ សមយំ ភគវា មគធេសុ វិហរតិ អន្ធកវិន្ទេ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច –

“យេ តេ, អានន្ទ, ភិក្ខូ នវា អចិរបព្ពជិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ, តេ វោ, អានន្ទ, ភិក្ខូ បញ្ចសុ ធម្មេសុ សមាទបេតព្ពា [សមាទាបេតព្ពា (?)] និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា ។ កតមេសុ បញ្ចសុ? ‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, សីលវា ហោថ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតា វិហរថ អាចារគោចរសម្បន្នា អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវិនោ, សមាទាយ សិក្ខថ សិក្ខាបទេសូ’តិ – ឥតិ បាតិមោក្ខសំវរេ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

“‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា វិហរថ អារក្ខសតិនោ និបក្កសតិនោ [និបកសតិនោ (សី. ស្យា.), នេបក្កសតិនោ (?)], សារក្ខិតមានសា សតារក្ខេន ចេតសា សមន្នាគតា’តិ – ឥតិ ឥន្ទ្រិយសំវរេ

សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

‘‘‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, អប្បភស្សា ហោថ, ភស្សេ បរិយន្តការិនោ’តិ – ឥតិ ភស្សបរិយន្តេ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

‘‘‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, អារញ្ញិកា ហោថ, អរញ្ញវនបត្ថានិ បន្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវថា’តិ – ឥតិ កាយវូបកាសេ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។

‘‘‘ឯថ តុម្ហេ, អាវុសោ, សម្មាទិដ្ឋិកា ហោថ សម្មាទស្សនេន សមន្នាគតា’តិ – ឥតិ សម្មាទស្សនេ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា។ យេ តេ, អានន្ទ, ភិក្ខូ នវា អចិរបព្ពជិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ, តេ វោ, អានន្ទ, ភិក្ខូ ឥមេសុ បញ្ចសុ ធម្មេសុ សមាទបេតព្ពា និវេសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា’’តិ ។ ចតុត្ថំ។

៥. មច្ឆរិនីសុត្តំ

១១៥. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អាវាសមច្ឆរិនី ហោតិ, កុលមច្ឆរិនី ហោតិ, លាភមច្ឆរិនី ហោតិ, វណ្ណមច្ឆរិនី ហោតិ, ធម្មមច្ឆរិនី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន អាវាសមច្ឆរិនី ហោតិ, ន កុលមច្ឆរិនី ហោតិ, ន លាភមច្ឆរិនី ហោតិ, ន វណ្ណមច្ឆរិនី ហោតិ, ន ធម្មមច្ឆរិនី ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. វណ្ណនាសុត្តំ

១១៦. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ឋានេ បសាទំ ឧបទំសេតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា បសាទនីយេ ឋានេ អប្បសាទំ ឧបទំសេតិ, សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ឋានេ អប្បសាទំ ឧបទំសេតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា បសាទនីយេ ឋានេ បសាទំ ឧបទំសេតិ, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ឥស្សុកិនីសុត្តំ

១១៧. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, ឥស្សុកិនី ច ហោតិ, មច្ឆរិនី ច, សទ្ធាទេយ្យំ [សទ្ធាទេយ្យញ្ច (ស្យា.)] វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ , អនិស្សុកិនី ច ហោតិ, អមច្ឆរិនី ច, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ សត្តមំ។

៨. មិច្ឆាទិដ្ឋិកសុត្តំ

១១៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកា ច ហោតិ, មិច្ឆាសង្កប្បា ច, សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, សម្មាទិដ្ឋិកា ច, ហោតិ, សម្មាសង្កប្បា ច, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. មិច្ឆាវាចាសុត្តំ

១១៩. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, មិច្ឆាវាចា ច ហោតិ, មិច្ឆាកម្មន្តា ច, សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, សម្មាវាចា ច ហោតិ, សម្មាកម្មន្តា ច, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ”តិ។ នវមំ។

១០. មិច្ឆាវាយាមសុត្តំ

១២០. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, មិច្ឆាវាយាមា ច ហោតិ, មិច្ឆាសតិនី ច [មិច្ឆាសតិ ច (ស្យា.)], សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ, អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, សម្មាវាយាមា ច ហោតិ, សម្មាសតិនី ច, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ”តិ។ ទសមំ។

អន្ធកវិន្ទវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

កុល្លូបកោ បច្ឆាសមណោ, សមាធិអន្ធកវិន្ទំ;
មច្ឆរី វណ្ណនា ឥស្សា, ទិដ្ឋិវាចាយ វាយមាតិ។

(១៣) ៣. គិលានវគ្គោ

១. គិលានសុត្តំ

១២១. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន គិលានសាលា តេនុបសង្កមិ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ ទុព្ពលំ គិលានកំ; ទិស្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ –

“យំ កិញ្ចិ [យំ កិញ្ចិ (ស្យា. កំ.)], ភិក្ខវេ, ភិក្ខុំ ទុព្ពលំ [ភិក្ខវេ ទុព្ពលំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] គិលានកំ បញ្ច ធម្មា ន វិជហន្តិ, តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ‘នចិរស្សេវ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សតី’”តិ។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ, អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញី, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញី [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ], សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី, មរណសញ្ញា ខោ បនស្ស អជ្ឈត្តំ សូបដ្ឋិតា ហោតិ។ យំ កិញ្ចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុំ ទុព្ពលំ គិលានកំ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ន វិជហន្តិ, តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ‘នចិរស្សេវ អាសវានំ ខយា…បេ.… សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សតី’”តិ។ បឋមំ។

២. សតិសូបដ្ឋិតសុត្តំ

១២២. “យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា បញ្ច ធម្មេ ភាវេតិ បញ្ច ធម្មេ ពហុលីករោតិ, តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា។

“កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អជ្ឈត្តញ្ញេវ សតិ សូបដ្ឋិតា ហោតិ ធម្មានំ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ, អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ, អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញី, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញី, សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី។ យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ឥមេ បញ្ច ធម្មេ ភាវេតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មេ ពហុលីករោតិ, តស្ស ទ្វិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ បាដិកង្ខំ – ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា, សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាគាមិតា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. បឋមឧបដ្ឋាកសុត្តំ

១២៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ ទូបដ្ឋាកោ [ទុបដ្ឋាកោ (ស្យា. កំ. បី. ក.) មហាវ. ៣៦៦] ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អសប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ន ជានាតិ, ភេសជ្ជំ នប្បដិសេវិតា ហោតិ, អត្ថកាមស្ស គិលានុបដ្ឋាកស្ស ន យថាភូតំ អាពាធំ អាវិកត្តា ហោតិ អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ ឋិតំ វា ឋិតោតិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ [តិប្បានំ (សី.) មហាវ. ៣៦៦] ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អនធិវាសកជាតិកោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ ទូបដ្ឋាកោ ហោតិ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ សូបដ្ឋាកោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ជានាតិ, ភេសជ្ជំ បដិសេវិតា ហោតិ, អត្ថកាមស្ស គិលានុបដ្ឋាកស្ស យថាភូតំ អាពាធំ អាវិកត្តា ហោតិ អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ ឋិតំ វា ឋិតោតិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ សូបដ្ឋាកោ ហោតី”តិ។ តតិយំ។

៤. ទុតិយឧបដ្ឋាកសុត្តំ

១២៤. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ នាលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? នប្បដិពលោ ហោតិ ភេសជ្ជំ សំវិធាតុំ; សប្បាយាសប្បាយំ ន ជានាតិ, អសប្បាយំ ឧបនាមេតិ, សប្បាយំ អបនាមេតិ; អាមិសន្តរោ គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ មេត្តចិត្តោ ; ជេគុច្ឆី ហោតិ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា វន្តំ វា ខេឡំ វា នីហរិតុំ; នប្បដិពលោ ហោតិ គិលានំ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ [សមា

ទាបេតុំ (?) មហាវ. ៣៦៦] សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ នាលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។

"បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ អលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បដិពលោ ហោតិ ភេសជ្ជំ សំវិធាតុំ; សប្បាយាសប្បាយំ ជានាតិ, អសប្បាយំ អបនាមេតិ, សប្បាយំ ឧបនាមេតិ; មេត្តចិត្តោ គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ អាមិសន្តរោ; អជេគុច្ឆី ហោតិ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា វន្តំ វា ខេឡំ វា នីហរិតុំ; បដិពលោ ហោតិ គិលានំ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ អលំ គិលានំ ឧបដ្ឋាតុ"ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមអនាយុស្សាសុត្តំ

១២៥. "បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មា អនាយុស្សា។ កតមេ បញ្ច? អសប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ន ជានាតិ, អបរិណតភោជី ច ហោតិ, អកាលចារី ច ហោតិ, អព្រហ្មចារី ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា អនាយុស្សា។

"បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អាយុស្សា។ កតមេ បញ្ច? សប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ជានាតិ, បរិណតភោជី ច ហោតិ, កាលចារី ច ហោតិ, ព្រហ្មចារី ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា អាយុស្សា"តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយអនាយុស្សាសុត្តំ

១២៦. "បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អនាយុស្សា។ កតមេ បញ្ច? អសប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ន ជានាតិ, អបរិណតភោជី ច ហោតិ, ទុស្សីលោ ច, បាបមិត្តោ ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា អនាយុស្សា។

"បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អាយុស្សា។ កតមេ បញ្ច ? សប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ជានាតិ, បរិណតភោជី ច ហោតិ, សីលវា ច, កល្យាណមិត្តោ ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា អាយុស្សា"តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. វបកាសសុត្តំ

១២៧. "បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នាលំ សង្ឃម្ហា វបកាសិតុំ [វិ + អប + កាសិតុំ = វបកាសិតុំ]។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន ចីវរេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន សេនាសនេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន, កាមសង្កប្បពហុលោ ច វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ នាលំ សង្ឃម្ហា វបកាសិតុំ។

"បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ សង្ឃម្ហា វបកាសិតុំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន ចីវរេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន សេនាសនេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន , នេក្ខម្មសង្កប្បពហុលោ [ន កាមសង្កប្បពហុលោ (ក.)] ច វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ សង្ឃម្ហា វបកាសិតុ"ន្តិ។ សត្តមំ។

៨. សមណសុខសុត្តំ

១២៨. "បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, សមណទុក្ខានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន ចីវរេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន សេនាសនេន, អសន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន, អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សមណទុក្ខានិ។

"បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, សមណសុខានិ។ កតមានិ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន ចីវរេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ ឥតរីតរេន សេនាសនេន, សន្តុដ្ឋោ ហោតិ

ឥតរិតរេន គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន, អភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សមណសុខានី’’តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បរិកុប្បសុត្តំ

១២៩. ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាបាយិកា នេរយិកា បរិកុប្បា អតេកិច្ឆា។ កតមេ បញ្ច? មាតា [មាតរំ (ក.)] ជីវិតា វោរោបិតា ហោតិ, បិតា [បិតរំ (ក.)] ជីវិតា វោរោបិតោ [វោរោបិតា (ក.)] ហោតិ, អរហំ [អរហន្តំ (ក.), អរហា (ស្យា.)] ជីវិតា វោរោបិតោ ហោតិ, តថាគតស្ស ទុដ្ឋេន ចិត្តេន លោហិតំ ឧប្បាទិតំ ហោតិ, សង្ឃោ ភិន្នោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាបាយិកា នេរយិកា បរិកុប្បា អតេកិច្ឆា’’តិ។ នវមំ។

១០. ព្យសនសុត្តំ

១៣០. ‘‘បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, ព្យសនានិ។ កតមានិ បញ្ច? ញាតិព្យសនំ, ភោគព្យសនំ, រោគព្យសនំ, សីលព្យសនំ, ទិដ្ឋិព្យសនំ។ ន, ភិក្ខវេ, សត្តា ញាតិព្យសនហេតុ វា ភោគព្យសនហេតុ វា រោគព្យសនហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ។ សីលព្យសនហេតុ វា, ភិក្ខវេ, សត្តា ទិដ្ឋិព្យសនហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ព្យសនានិ។

‘‘បញ្ចិមា, ភិក្ខវេ, សម្បទា។ កតមា បញ្ច? ញាតិសម្បទា, ភោគសម្បទា, អារោគ្យសម្បទា, សីលសម្បទា, ទិដ្ឋិសម្បទា។ ន, ភិក្ខវេ, សត្តា ញាតិសម្បទាហេតុ វា ភោគសម្បទាហេតុ វា អារោគ្យសម្បទាហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ សីលសម្បទាហេតុ វា, ភិក្ខវេ, សត្តា ទិដ្ឋិសម្បទាហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សម្បទា’’តិ។ ទសមំ។

គិលានវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

គិលានោ សតិសូបដ្ឋិ, ទ្វេ ឧបដ្ឋាកា ទុវាយុសា;
វបកាសសមណសុខា, បរិកុប្បំ ព្យសនេន ចាតិ។

(១៤) ៤. រាជវគ្គោ

១. បឋមចក្កានុវត្តនសុត្តំ

១៣១. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រាជា ចក្កវត្តី ធម្មេនេវ ចក្កំ វត្តេតិ [បវត្តេតិ (ស្យា. បី. ក.)]; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ [អប្បតិវត្តិយំ (សី.)] កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បាណិនា។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រាជា ចក្កវត្តី អត្ថញ្ញូ ច ហោតិ, ធម្មញ្ញូ ច, មត្តញ្ញូ ច, កាលញ្ញូ ច, បរិសញ្ញូ ច។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រាជា ចក្កវត្តី ធម្មេនេវ ចក្កំ បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បាណិនា។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មេនេវ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អត្ថញ្ញូ, ធម្មញ្ញូ, មត្តញ្ញូ, កាលញ្ញូ, បរិសញ្ញូ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មេនេវ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ធម្មចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយចក្កានុវត្តនសុត្តំ

១៣២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ បិតរា បវត្តិតំ ចក្កំ ធម្មេនេវ អនុប្បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បាណិនា។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ អត្ថញ្ញូ ច ហោតិ, ធម្មញ្ញូ ច, មត្តញ្ញូ ច, កាលញ្ញូ ច, បរិសញ្ញូ ច។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ បិតរា បវត្តិតំ ចក្កំ ធម្មេនេវ អនុប្បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បាណិនា។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សារិបុត្តោ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ សម្មទេវ អនុប្បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, សារិបុត្តោ អត្ថញ្ញូ, ធម្មញ្ញូ, មត្តញ្ញូ , កាលញ្ញូ, បរិសញ្ញូ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សារិបុត្តោ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ សម្មទេវ អនុប្បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. ធម្មរាជាសុត្តំ

១៣៣. “យោបិ សោ [យោបិ ខោ (សី. ស្យា. បី.)], ភិក្ខវេ, រាជា ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា, សោបិ ន អរាជកំ ចក្កំ វត្តេតី”តិ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កោ បន, ភន្តេ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ធម្មិកស្ស ធម្មរញ្ញោ រាជា”តិ? “ធម្មោ, ភិក្ខូ”តិ ភគវា អវោច។

“ឥធ, ភិក្ខុ, រាជា ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តិំ សំវិទហតិ អន្តោជនស្មិំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, រាជា ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តិំ សំវិទហតិ ខត្តិយេសុ អនុ

យន្តេសុ [អនុយុត្តេសុ (សី.) អ. និ. ៣.១៤] ...បេ.... ពលកាយស្មឹ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមជានបទេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ មិគបក្ខីសុ។ ស ខោ សោ, ភិក្ខុ, រាជា ចក្កវត្តី ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា អន្តោជនស្មឹ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា ខត្តិយេសុ អនុយន្តេសុ ពលកាយស្មឹ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមជានបទេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ មិគបក្ខីសុ ធម្មេនេវ ចក្កំ បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ កេនចិ មនុស្សភូតេន បច្ចត្ថិកេន បាណិនា។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខុ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហតិ ភិក្ខូសុ – ‘ឯវរូបំ កាយកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ កាយកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបំ វចីកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ វចីកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបំ មនោកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ មនោកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបោ អាជីវោ សេវិតព្ពោ, ឯវរូបោ អាជីវោ ន សេវិតព្ពោ; ឯវរូបោ គាមនិគមោ សេវិតព្ពោ, ឯវរូបោ គាមនិគមោ ន សេវិតព្ពោ’តិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខុ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហតិ ភិក្ខុនីសុ [ភិក្ខូសុ ភិក្ខុនីសុ (សី. បី.)] ...បេ.... ឧបាសកេសុ...បេ.... ឧបាសិកាសុ – ‘ឯវរូបំ កាយកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ កាយកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបំ វចីកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ វចីកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបំ មនោកម្មំ សេវិតព្ពំ, ឯវរូបំ មនោកម្មំ ន សេវិតព្ពំ; ឯវរូបោ អាជីវោ សេវិតព្ពោ, ឯវរូបោ អាជីវោ ន សេវិតព្ពោ; ឯវរូបោ គាមនិគមោ សេវិតព្ពោ, ឯវរូបោ គាមនិគមោ ន សេវិតព្ពោ’”តិ។

“ស ខោ សោ, ភិក្ខុ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មញ្ញេវ និស្សាយ ធម្មំ សក្ករោន្តោ ធម្មំ គរុំ ករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមានោ ធម្មទ្ធជោ ធម្មកេតុ ធម្មាធិបតេយ្យោ ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា ភិក្ខូសុ, ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា ភិក្ខុនីសុ, ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា ឧបាសកេសុ, ធម្មិកំ រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិទហិត្វា ឧបាសិកាសុ ធម្មេនេវ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ; តំ ហោតិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិ”ន្តិ។ តតិយំ។

៤. យស្សំទិសំសុត្តំ

១៣៤. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ យស្សំ យស្សំ ទិសាយំ វិហរតិ, សកស្មិំយេវ វិជិតេ វិហរតិ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន; អឌ្ឍោ ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ បរិបុណ្ណកោសកោដ្ឋាគារោ; ពលវា ខោ បន ហោតិ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ សមន្នាគតោ អស្សវាយ ឱវាទបដិករាយ; បរិណាយកោ ខោ បនស្ស ហោតិ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ មេធាវី បដិពលោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ អត្ថេ ចិន្តេតុំ; តស្សិមេ ចត្តារោ ធម្មា យសំ បរិបាចេន្តិ។ សោ ឥមិនា យសបញ្ចមេន [យសេន បញ្ចមេន (ក.), បញ្ចមេន (សី.)] ធម្មេន សមន្នាគតោ យស្សំ យស្សំ ទិសាយំ វិហរតិ, សកស្មិំយេវ វិជិតេ វិហរតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯវញ្ហេតំ, ភិក្ខវេ, ហោតិ វិជិតាវីនំ។

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យស្សំ យស្សំ ទិសាយំ វិហរតិ, វិមុត្តចិត្តោវ [វិមុត្តចិត្តោ (សី. បី.), វិមុត្តចិត្តោ ច (ក.)] វិហរតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ – រាជាវ ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ជាតិសម្បន្នោ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា – រាជាវ ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ អឌ្ឍោ មហទ្ធនោ មហាភោគោ បរិបុណ្ណកោសកោដ្ឋាគារោ; អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ – រាជាវ ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ពលសម្បន្នោ; បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា – រាជាវ ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ បរិណាយកសម្បន្នោ; តស្សិមេ

ចត្តារោ ធម្មា វិមុត្តិំ បរិបាចេន្តិ ។ សោ ឥមិនា វិមុត្តិបញ្ចមេន ធម្មេន សមន្នាគតោ យស្សំ យស្សំ ទិសាយំ វិហរតិ វិមុត្តចិត្តោវ វិហរតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? ឯវញ្ហេតំ, ភិក្ខវេ, ហោតិ វិមុត្តចិត្តាន''ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមបត្ថនាសុត្តំ

១៣៥. ''បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ រជ្ជំ បត្ថេតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន; អភិរូបោ ហោតិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ; មាតាបិតូនំ បិយោ ហោតិ មនាបោ; នេគមជានបទស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ; យានិ តានិ រញ្ញំ ខត្តិយានំ មុទ្ធាវសិត្តានំ សិប្បដ្ឋានានិ ហត្ថិស្មិំ វា អស្សស្មិំ វា រថស្មិំ វា ធនុស្មិំ វា ថរុស្មិំ វា តត្ថ សិក្ខិតោ ហោតិ អនវយោ។

''តស្ស ឯវំ ហោតិ – 'អហំ ខោម្ហិ ឧភតោ សុជាតោ មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន។ កស្មាហំ រជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អភិរូបោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ។ កស្មាហំ រជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ មាតាបិតូនំ បិយោ មនាបោ។ កស្មាហំ រជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ នេគមជានបទស្ស បិយោ មនាបោ។ កស្មាហំ រជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ យានិ តានិ រញ្ញំ ខត្តិយានំ មុទ្ធាវសិត្តានំ សិប្បដ្ឋានានិ ហត្ថិស្មិំ វា អស្សស្មិំ វា រថស្មិំ វា ធនុស្មិំ វា ថរុស្មិំ វា, តត្ថ [តត្ថម្ហិ (សី.), តត្ថបិ (ក.)] សិក្ខិតោ អនវយោ។ កស្មាហំ រជ្ជំ ន បត្ថេយ្យ'ន្តិ! ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ រជ្ជំ បត្ថេតិ។

''ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បត្ថេតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ – 'ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា'តិ។ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ, សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ; អសឋោ ហោតិ អមាយាវី, យថាភូតំ អត្តានំ អាវិកត្តា សត្ថរិ វា វិញ្ញូសុ វា សព្រហ្មចារីសុ; អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ; បញ្ញវា ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។

''តស្ស ឯវំ ហោតិ – 'អហំ ខោម្ហិ សទ្ធោ, សទ្ទហាមិ តថាគតស្ស ពោធិំ – ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ...បេ.... សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា'តិ។ 'កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អប្បាពាធោ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ មជ្ឈិមាយ បធានក្ខមាយ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អសឋោ អមាយាវី យថាភូតំ អត្តានំ អាវិកត្តា សត្ថរិ វា វិញ្ញូសុ វា សព្រហ្មចារីសុ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អារទ្ធវីរិយោ វិហរាមិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ បញ្ញវា ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យ'ន្តិ! ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បត្ថេតី''តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយបត្ថនាសុត្តំ

១៣៦. ''បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ ឱបរជ្ជំ [ឧបរជ្ជំ (ស្យា. បី. ក.)] បត្ថេតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន; អភិរូបោ ហោតិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ; មាតាបិតូនំ បិយោ ហោតិ មនាបោ, ពលកាយស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ; បណ្ឌិតោ ហោតិ វិយត្តោ មេធាវី បដិពលោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ អត្ថេ ចិន្តេតុំ។

''តស្ស ឯវំ ហោតិ – 'អហំ ខោម្ហិ ឧភតោ សុជាតោ មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន។ កស្មាហំ ឱបរជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អភិរូបោ

ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ។ កស្មាហំ ឱបរជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ មាតាបិតូនំ បិយោ មនាបោ។ កស្មាហំ ឱបរជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ ពលកាយស្ស បិយោ មនាបោ។ កស្មាហំ ឱបរជ្ជំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ មេធាវី បដិពលោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ អត្ថេ ចិន្តេតុំ។ កស្មាហំ ឱបរជ្ជំ ន បត្ថេយ្យ'ន្តិ! ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ជេដ្ឋោ បុត្តោ ឱបរជ្ជំ បត្ថេតិ។

"ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បត្ថេតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ...បេ.... សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ...បេ.... ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ [សុបដ្ឋិតចិត្តោ (សី. ស្យា.), សូបដ្ឋិតចិត្តោ (ក.)] ហោតិ; អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ; បញ្ញវា ហោតិ, ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។

"តស្ស ឯវំ ហោតិ – 'អហំ ខោម្ហិ សីលវា, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរាមិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខាមិ សិក្ខាបទេសុ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ ពហុស្សុតោ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ [សត្ថា ព្យញ្ជនា (សី.)] កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបា មេ ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ អារទ្ធវីរិយោ វិហរាមិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យំ! អហំ ខោម្ហិ បញ្ញវា ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ កស្មាហំ អាសវានំ ខយំ ន បត្ថេយ្យ'ន្តិ! ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បត្ថេតី"តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អប្បំសុបតិសុត្តំ

១៣៧. "បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អប្បំ រត្តិយា សុបន្តិ, ពហុំ ជគ្គន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥត្ថី, ភិក្ខវេ, បុរិសាធិប្បាយា អប្បំ រត្តិយា សុបតិ, ពហុំ ជគ្គតិ។ បុរិសោ, ភិក្ខវេ, ឥត្ថាធិប្បាយោ អប្បំ រត្តិយា សុបតិ, ពហុំ ជគ្គតិ។ ចោរោ, ភិក្ខវេ, អាទានាធិប្បាយោ អប្បំ រត្តិយា សុបតិ, ពហុំ ជគ្គតិ។ រាជា [រាជយុត្តោ (បី. ក.)], ភិក្ខវេ, រាជករណីយេសុ យុត្តោ អប្បំ រត្តិយា សុបតិ, ពហុំ ជគ្គតិ។ ភិក្ខុ, ភិក្ខវេ, វិសំយោគាធិប្បាយោ អប្បំ រត្តិយា សុបតិ, ពហុំ ជគ្គតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អប្បំ រត្តិយា សុបន្តិ, ពហុំ ជគ្គន្តី"តិ។ សត្តមំ។

៨. ភត្តាទកសុត្តំ

១៣៨. "បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ ភត្តាទកោ ច ហោតិ ឱកាសផរណោ ច លណ្ឌសារណោ ច សលាកគ្គាហី ច រញ្ញោ នាគោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ, អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ ភត្តាទកោ ច ឱកាសផរណោ ច លណ្ឌសារណោ ច សលាកគ្គាហី ច, រញ្ញោ នាគោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

"ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភត្តាទកោ ច ហោតិ, ឱកាសផរណោ ច មញ្ចបីឋមទ្ទនោ [បីឋមទ្ទនោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ច សលាកគ្គាហី ច, ភិក្ខុត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ, អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភត្តាទកោ ច ហោតិ ឱកាសផរណោ ច មញ្ចបីឋមទ្ទនោ ច សលាកគ្គាហី ច, ភិក្ខុត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតី"តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. អក្ខមសុត្តំ

១៣៩. "បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ ន រាជារហោ ហោតិ ន រាជភោគ្គោ, ន រញ្ញោ អង្គំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ,

អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ហត្ថិកាយំ វា ទិស្វា អស្សកាយំ វា ទិស្វា រថកាយំ វា ទិស្វា បត្តិកាយំ វា ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ហត្ថិសទ្ទំ វា សុត្វា អស្សសទ្ទំ វា សុត្វា រថសទ្ទំ វា សុត្វា បត្តិសទ្ទំ វា សុត្វា ភេរិបណវសង្ខតិណវនិន្នាទសទ្ទំ វា សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ គន្ធានំ? ឥធ , ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ យេ តេ រញ្ញោ នាគា អភិជាតា សង្គាមាវចរា តេសំ មុត្តករីសស្ស គន្ធំ ឃាយិត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ គន្ធានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រសានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ឯកិស្សា វា តិណោទកទត្តិយា វិមានិតោ [វិហនីតោ (ស្យា.), វិហានិតោ (កត្ថចិ)] ទ្វីហិ វា តីហិ វា ចតូហិ វា បញ្ចហិ វា តិណោទកទត្តីហិ វិមានិតោ សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ រសានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ឯកេន វា សរវេគេន វិទ្ធោ, ទ្វីហិ វា តីហិ វា ចតូហិ វា បញ្ចហិ វា សរវេគេហិ វិទ្ធោ សំសីទតិ វិសីទតិ, ន សន្ថម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ អក្ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ ន រាជារហោ ហោតិ ន រាជភោគ្គោ ន រញ្ញោ អង្គំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ន អាហុនេយ្យោ ហោតិ ន បាហុនេយ្យោ ន ទក្ខិណេយ្យោ ន អញ្ជលិករណីយោ ន អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ, អក្ខមោ សទ្ទានំ, អក្ខមោ គន្ធានំ, អក្ខមោ រសានំ, អក្ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា រជនីយេ រូបេ សារជ្ជតិ, ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រូបានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា រជនីយេ សទ្ទេ សារជ្ជតិ, ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ គន្ធានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា រជនីយេ គន្ធេ សារជ្ជតិ, ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ គន្ធានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រសានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា រជនីយេ រសេ សារជ្ជតិ, ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ រសានំ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា រជនីយេ ផោដ្ឋព្ពេ សារជ្ជតិ, ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ន អាហុនេយ្យោ ហោតិ ន បាហុនេយ្យោ ន ទក្ខិណេយ្យោ ន អញ្ជលិករណីយោ ន អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ រូបានំ, ខមោ សទ្ទានំ, ខមោ គន្ធានំ, ខមោ រសានំ, ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ រូបានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ហត្ថិកាយំ វា ទិស្វា អស្សកាយំ វា ទិស្វា រថកាយំ វា ទិស្វា បត្តិកាយំ វា ទិស្វា ន សំសីទតិ ន វិសីទតិ, សន្ថម្ភតិ សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ រូបានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ? ឥធ , ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ហត្ថិសទ្ទំ វា សុត្វា អស្សសទ្ទំ វា សុត្វា រថសទ្ទំ វា សុត្វា បត្តិសទ្ទំ វា សុត្វា ភេរិបណវសង្ខតិណវនិន្ទាទសទ្ទំ វា សុត្វា ន សំសីទតិ ន វិសីទតិ, សន្ថម្ភតិ សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ គន្ធានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ យេ តេ រញ្ញោ នាគា អភិជាតា សង្គាមាវចរា តេសំ មុត្តករីសស្ស គន្ធំ ឃាយិត្វា ន សំសីទតិ ន វិសីទតិ, សន្ថម្ភតិ សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ គន្ធានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ រសានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ឯកិស្សា វា តិណោទកទត្តិយា វិមានិតោ ទ្វីហិ វា តីហិ វា ចតូហិ វា បញ្ចហិ វា តិណោទកទត្តីហិ វិមានិតោ ន សំសីទតិ ន វិសីទតិ, សន្ថម្ភតិ សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ រសានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ឯកេន វា សរវេគេន វិទ្ធោ, ទ្វីហិ វា តីហិ វា ចតូហិ វា បញ្ចហិ វា សរវេគេហិ វិទ្ធោ ន សំសីទតិ ន វិសីទតិ, សន្ថម្ភតិ សក្កោតិ សង្គាមំ ឱតរិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រូបានំ, ខមោ សទ្ទានំ, ខមោ គន្ធានំ, ខមោ រសានំ, ខមោ ផោដ្ឋព្ពានំ ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រូបានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា រជនីយេ រូបេ ន សារជ្ជតិ, សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រូបានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា រជនីយេ សទ្ទេ ន សារជ្ជតិ, សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ សទ្ទានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ គន្ធានំ។ ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា រជនីយេ គន្ធេ ន សារជ្ជតិ, សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ គន្ធានំ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រសានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា រជនីយេ រសេ ន សារជ្ជតិ, សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ រសានំ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា រជនីយេ ផោដ្ឋព្ពេ ន សារជ្ជតិ, សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ ផោដ្ឋព្ពានំ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា”តិ។ នវមំ។

១០. សោតសុត្តំ

១៤០. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គំត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សោតា ច ហោតិ, ហន្តា ច, រក្ខិតា ច, ខន្តា ច, គន្តា ច។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សោតា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ យមេនំ ហត្ថិទម្មសារថិ [ហត្ថិទម្មសារថី (សី.)] ការណំ ការេតិ – យទិ វា កតបុព្ពំ យទិ វា អកតបុព្ពំ – តំ អដ្ឋឹ កត្វា [អដ្ឋិកត្វា (សី. ស្យា. កំ. បី.) អ. និ. ៤.១១៤] មនសិ កត្វា សព្ពំ ចេតសា [សព្ពចេតសា (?)] សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតោ សុណាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សោតា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ហន្តា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ហត្ថិម្បិ ហនតិ [ហន្តិ (សី. បី.)], ហត្ថារុហម្បិ ហនតិ, អស្សម្បិ ហនតិ, អស្សារុហម្បិ ហនតិ, រថម្បិ ហនតិ, រថិកម្បិ [រថារុហម្បិ (បី.)] ហនតិ, បត្តិកម្បិ ហនតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ហន្តា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ រក្ខិតា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ រក្ខតិ បុរិមំ កាយំ, រក្ខតិ បច្ឆិមំ កាយំ, រក្ខតិ បុរិមេ បាទេ, រក្ខតិ បច្ឆិមេ បាទេ, រក្ខតិ សីសំ, រក្ខតិ កណ្ណេ, រក្ខតិ ទន្តេ, រក្ខតិ សោណ្ឌំ, រក្ខតិ វាលធឹ, រក្ខតិ ហត្ថារុហំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ រក្ខិតា ហោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខន្តា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ សង្គាមគតោ ខមោ ហោតិ សត្តិប្បហារានំ អសិប្បហារានំ ឧសុប្បហារានំ ផរសុប្បហារានំ ភេរិបណវសង្ខតិណវនិន្នាទសទ្ទានំ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ ខន្តា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ គន្តា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ យមេនំ ហត្ថិទម្មសារថិ ទិសំ បេសេតិ – យទិ វា គតបុព្ពំ យទិ វា អគតបុព្ពំ – តំ ខិប្បមេវ គន្តា ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, រញ្ញោ នាគោ គន្តា ហោតិ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ នាគោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គន្តេ្វវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សោតា ច ហោតិ, ហន្តា ច, រក្ខិតា ច, ខន្តា ច, គន្តា ច។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សោតា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ ទេសិយមានេ អដ្ឋឹកត្វា មនសិ កត្វា សព្ពំ ចេតសា សមន្នាហរិត្វា ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សោតា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ហន្តា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតិ, បជហតិ វិនោទេតិ (ហនតិ) [( ) នត្ថិ សី. បី. បោត្ថកេសុ អ. និ. ៤.១១៤] ព្យន្តីករោតិ អនភាវំ គមេតិ; ឧប្បន្នំ ព្យាបាទវិតក្កំ…បេ.… ឧប្បន្នំ វិហឹសាវិតក្កំ…បេ.… ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ នាធិវាសេតិ , បជហតិ វិនោទេតិ (ហនតិ) [( ) នត្ថិ សី. បី. បោត្ថកេសុ អ. និ. ៤.១១៤] ព្យន្តីករោតិ អនភាវំ គមេតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ហន្តា ហោតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ រក្ខិតា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី។ យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ, តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ; រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ; ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា… ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា… ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា… កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា… មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី។ យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ, តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ; រក្ខតិ មនិន្ទ្រិយំ; មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ រក្ខិតា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខន្តា ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខមោ ហោតិ សីតស្ស ឧណ្ហស្ស ជិឃច្ឆាយ បិបាសាយ ឌំសមកសវាតាតបសរីសប [… សិរិំសប (សី. ស្យា. កំ. បី.)] បសម្ផស្សានំ; ទុរុត្តានំ ទុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ខន្តា ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ គន្តា ហោតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យា សា ទិសា អគតបុព្ពា ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា, យទិទំ សព្ពសង្ខារសមថោ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ, តំ ខិប្បញ្ញេវ គន្តា ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ គន្តា ហោតិ។

“ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ…បេ.… អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា”តិ។ ទសមំ។

រាជវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

> ចក្កានុវត្តនា រាជា, យស្សំទិសំ ទ្វេ ចេវ បត្ថនា;
> អប្បំសុបតិ ភត្តាទោ, អក្ខមោ ច សោតេន ចាតិ។

(១៥) ៥. តិកណ្ឌកីវគ្គោ

១. អវជានាតិសុត្តំ

១៤១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? ទត្វា អវជានាតិ, សំវាសេន អវជានាតិ, អាធេយ្យមុខោ [អាទិយ្យមុខោ (សី.), អាទេយ្យមុខោ (ស្យា. កំ.), អាទិយមុខោ (បី.) អដ្ឋកថាយ បឋមសំវណ្ណនានុរូបំ។ បុ. ប. ១៩៣ បស្សិតព្ពំ] ហោតិ, លោលោ ហោតិ, មន្ទោ មោមូហោ ហោតិ [មន្ទោ ហោតិ មោមូហោ (សី.)]។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ ទត្វា អវជានាតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ បុគ្គលស្ស ទេតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘អហំ ទេមិ; អយំ បដិគ្គណ្ហាតី’តិ។ តមេនំ ទត្វា អវជានាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ ទត្វា អវជានាតិ។

“កថញ្ច , ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ សំវាសេន អវជានាតិ? ឥធ , ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ បុគ្គលេន សទ្ធិំ សំវសតិ ទ្វេ វា តីណិ វា វស្សានិ។ តមេនំ សំវាសេន អវជានាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ សំវាសេន អវជានាតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ អាធេយ្យមុខោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ បរស្ស វណ្ណេ វា អវណ្ណេ វា ភាសិយមានេ តំ ខិប្បញ្ញេវ អធិមុច្ចិតា [អធិមុច្ចិតោ (ស្យា.)] ហោតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ អាធេយ្យមុខោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឥត្តរសទ្ធោ ហោតិ ឥត្តរភត្តី ឥត្តរបេមោ ឥត្តរប្បសាទោ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ មន្ទោ មោមូហោ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ កុសលាកុសលេ ធម្មេ ន ជានាតិ, សាវជ្ជានវជ្ជេ ធម្មេ ន ជានាតិ, ហីនប្បណីតេ ធម្មេ ន ជានាតិ , កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគេ ធម្មេ ន ជានាតិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលោ មន្ទោ មោមូហោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិ”ន្តិ។ បឋមំ។

២. អារភតិសុត្តំ

១៤២. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អារភតិ ច វិប្បដិសារី ច ហោតិ; តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។

[បុ. ប. ១៩១] “ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អារភតិ, ន វិប្បដិសារី ហោតិ; តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។

“ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន អារភតិ, វិប្បដិសារី ហោតិ; តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។

“ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន អារភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ; តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។

“ឥធ បន, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ន អារភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ; តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ។

“តត្រ, ភិក្ខវេ, ឃ្វាយំ បុគ្គលោ អារភតិ ច វិប្បដិសារី ច ហោតិ, តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – ‘អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា [អារព្ភជា (បី. ក.), អារភជា (ស្យា. កំ.)] អាសវា សំវិជ្ជន្តិ, វិប្បដិសារជា អាសវា ប

វឌ្ឍន្តិ [សំវឌ្ឍន្តិ (ក.)], សាធុ វតាយស្មា អារម្ភជេ អាសវេ បហាយ វិប្បដិសារជេ អាសវេ បដិវិនោទេត្វា ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ [ភាវេតុំ (សី. បី.)]; ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតី'''តិ។

"តត្រ, ភិក្ខវេ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អារភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ, តញ្ច ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – 'អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា សំវិជ្ជន្តិ, វិប្បដិសារជា អាសវា ន បវឌ្ឍន្តិ, សាធុ វតាយស្មា អារម្ភជេ អាសវេ បហាយ ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ; ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតី'''តិ។

"តត្រ, ភិក្ខវេ, យ្វាយំ បុគ្គលោ ន អារភតិ វិប្បដិសារី ហោតិ, តញ្ច ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – 'អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា ន សំវិជ្ជន្តិ, វិប្បដិសារជា អាសវា បវឌ្ឍន្តិ, សាធុ វតាយស្មា វិប្បដិសារជេ អាសវេ បដិវិនោទេត្វា ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ; ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតី''' តិ។

"តត្រ, ភិក្ខវេ, យ្វាយំ បុគ្គលោ ន អារភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ, តញ្ច ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ, សោ ឯវមស្ស វចនីយោ – 'អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា ន សំវិជ្ជន្តិ, វិប្បដិសារជា អាសវា ន បវឌ្ឍន្តិ, សាធុ វតាយស្មា ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ; ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតី'''តិ។

"ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេ ចត្តារោ បុគ្គលា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន ឯវំ ឱវទិយមានា ឯវំ អនុសាសិយមានា អនុបុព្ពេន អាសវានំ ខយំ បាបុណន្តី''តិ [បុ. ប. ១៩១]។ ទុតិយំ។

៣. សារន្ទទសុត្តំ

១៤៣. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ អថ ខោ ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វេសាលឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានំ លិច្ឆវិសតានំ សារន្ទទេ ចេតិយេ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ – "បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? ហត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, អស្សរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, មណិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, ឥត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, គហបតិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិ''ន្តិ។

អថ ខោ តេ លិច្ឆវី មគ្គេ បុរិសំ ឋបេសុំ [បេសេសុំ (ស្យា. ក.)] – "យទា តុំ [យថា ត្វំ (សី. បី.)], អម្ភោ បុរិស, បស្សេយ្យាសិ ភគវន្តំ, អថ អម្ហាកំ អារោចេយ្យាសី''តិ។ អទ្ទសា ខោ សោ បុរិសោ ភគវន្តំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ; ទិស្វាន យេន តេ លិច្ឆវី តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តេ លិច្ឆវី ឯតទវោច – "អយំ សោ, ភន្តេ, ភគវា គច្ឆតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ; យស្សទានិ កាលំ មញ្ញថា''តិ។

អថ ខោ តេ លិច្ឆវី យេន ភគវា តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ ឯកមន្តំ ឋិតា ខោ តេ លិច្ឆវី ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ –

"សាធុ, ភន្តេ, យេន សារន្ទទំ ចេតិយំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយា''តិ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន។ អថ ខោ ភគវា យេន សារន្ទទំ ចេតិយំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា តេ លិច្ឆវី ឯតទវោច – "កាយ នុត្ថ, លិច្ឆវី, ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា, កា ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បកតា''តិ? "ឥធ, ភន្តេ, អម្ហាកំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ – 'បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ ? ហត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, អស្សរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, មណិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, ឥត្ថិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, គហបតិរតនស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិ'''ន្តិ។

"កាមាធិមុត្តានំ វត, ភោ, លិច្ឆវីនំ [កាមាធិមុត្តានំ វត វោ លិច្ឆវីនំ (សី.), កាមាធិមុត្តានំ វត វោ លិច្ឆវី (ស្យា.), កាមាធិមុត្តានំវ វោ លិច្ឆវី (?)] កាមំយេវ អារព្ភ អន្តរាកថា ឧទបាទិ។ បញ្ចន្នំ, លិច្ឆវី, រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ

លោកស្មឹ, តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសេតា បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសិតស្ស វិញ្ញាតា បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសិតស្ស វិញ្ញាតា [វិញ្ញាតស្ស (សី. បី.) អ. និ. ៥.១៩៥] ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ, កតញ្ញូ កតវេទី បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មឹ។ ឥមេសំ ខោ, លិច្ឆវី, បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិ’’ន្តិ។ តតិយំ។

៤. តិកណ្ឌកីសុត្តំ

១៤៤. ឯកំ សមយំ ភគវា សាកេតេ វិហរតិ តិកណ្ឌកីវនេ [កណ្ដកីវនេ (សំ. និ. ៥.៩០២)]។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ‘‘ភិក្ខវោ’’តិ។ ‘‘ភទន្តេ’’តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

‘‘សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី [អប្បដិក្កូលេ បដិក្កូលសញ្ញី (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វិហរេយ្យ។ សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។ សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។ សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។ សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ បដិកូលញ្ច អប្បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យ សតោ សម្បជានោ។

‘‘កិញ្ច [កថញ្ច (សី. បី. ក.)], ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ? ‘មា មេ រជនីយេសុ ធម្មេសុ រាគោ ឧទបាទី’តិ – ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។

‘‘កិញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ? ‘មា មេ ទោសនីយេសុ ធម្មេសុ ទោសោ ឧទបាទី’តិ – ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។

‘‘កិញ្ច , ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ? ‘មា មេ រជនីយេសុ ធម្មេសុ រាគោ ឧទបាទិ, មា មេ ទោសនីយេសុ ធម្មេសុ ទោសោ ឧទបាទី’តិ – ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។

‘‘កិញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ? ‘មា មេ ទោសនីយេសុ ធម្មេសុ ទោសោ ឧទបាទិ, មា មេ រជនីយេសុ ធម្មេសុ រាគោ ឧទបាទី’តិ – ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ។

‘‘កិញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលញ្ច អប្បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យ? ‘សតោ សម្បជានោ មា មេ ក្វចនិ [ក្វចិនិ (សី. ស្យា. បី.)] កត្ថចិ កិញ្ចនំ [កិញ្ចន (សី. បី.)] រជនីយេសុ ធម្មេសុ រាគោ ឧទបាទិ, មា មេ ក្វចនិ កត្ថចិ កិញ្ចនំ ទោសនីយេសុ ធម្មេសុ ទោសោ ឧទបាទិ, មា មេ ក្វចនិ កត្ថចិ កិញ្ចនំ មោហនីយេសុ ធម្មេសុ មោហោ ឧទបាទី’តិ – ឥទំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អត្ថវសំ បដិច្ច បដិកូលញ្ច អប្បដិកូលញ្ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យ សតោ សម្បជានោ’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. និរយសុត្តំ

១៤៥. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារី ហោតិ, មុសាវាទី ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. មិត្តសុត្តំ

១៤៦. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ មិត្តោ ន សេវិតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? កម្មន្តំ ការេតិ, អធិករណំ អាទិយតិ, បាមោក្ខេសុ ភិក្ខូសុ បដិវិរុទ្ធោ ហោតិ, ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ [អវត្ថានចារិកំ (ស្យា.)] អនុយុត្តោ វិហរតិ, នប្បដិពលោ ហោតិ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ មិត្តោ ន សេវិតព្ពោ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ មិត្តោ សេវិតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន កម្មន្តំ ការេតិ, ន អធិករណំ អាទិយតិ, ន បាមោក្ខេសុ ភិក្ខូសុ បដិវិរុទ្ធោ ហោតិ, ន ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ អនុយុត្តោ វិហរតិ, បដិពលោ ហោតិ កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុំ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ មិត្តោ សេវិតព្ពោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. អសប្បុរិសទានសុត្តំ

១៤៧. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, អសប្បុរិសទានានិ។ កតមានិ បញ្ច? អសក្កច្ចំ ទេតិ, អចិត្តីកត្វា [អចិត្តិកត្វា (បី.), អចិតី កត្វា (ស្យា.), អចិត្តឹ កត្វា (ក.)] ទេតិ, អសហត្ថា ទេតិ, អបវិទ្ធំ [អបវិដ្ឋំ (ស្យា. កំ.)] ទេតិ, អនាគមនទិដ្ឋិកោ ទេតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អសប្បុរិសទានានិ។

“បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, សប្បុរិសទានានិ។ កតមានិ បញ្ច? សក្កច្ចំ ទេតិ, ចិត្តីកត្វា ទេតិ, សហត្ថា ទេតិ, អនបវិទ្ធំ ទេតិ, អាគមនទិដ្ឋិកោ ទេតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សប្បុរិសទានានី”តិ។ សត្តមំ។

៨. សប្បុរិសទានសុត្តំ

១៤៨. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, សប្បុរិសទានានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាយ ទានំ ទេតិ, សក្កច្ចំ ទានំ ទេតិ, កាលេន ទានំ ទេតិ, អនុគ្គហិតចិត្តោ [អនគ្គហិតចិត្តោ (សី.)] ទានំ ទេតិ, អត្តានញ្ច បរញ្ច អនុបហច្ច ទានំ ទេតិ។

“សទ្ធាយ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទានំ ទត្វា យត្ថ យត្ថ តស្ស ទានស្ស វិបាកោ និព្ពត្តតិ, អឌ្ឍោ ច ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ, អភិរូបោ ច ហោតិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ។

“សក្កច្ចំ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទានំ ទត្វា យត្ថ យត្ថ តស្ស ទានស្ស វិបាកោ និព្ពត្តតិ, អឌ្ឍោ ច ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ។ យេបិស្ស តេ ហោន្តិ បុត្តាតិ វា ទារាតិ វា ទាសាតិ វា បេស្សាតិ វា កម្មករាតិ [កម្មការាតិ (ក.)] វា, តេបិ សុស្សូសន្តិ សោតំ ឱទហន្តិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ។

“កាលេន ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទានំ ទត្វា យត្ថ យត្ថ តស្ស ទានស្ស វិបាកោ និព្ពត្តតិ, អឌ្ឍោ ច ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ; កាលាគតា ចស្ស អត្ថា បចុរា ហោន្តិ។

“អនុគ្គហិតចិត្តោ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទានំ ទត្វា យត្ថ យត្ថ តស្ស ទានស្ស វិបាកោ និព្ពត្តតិ, អឌ្ឍោ ច ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ; ឧឡារេសុ ច បញ្ចសុ កាមគុណេសុ ភោគាយ ចិត្តំ នមតិ។

“អត្តានញ្ច បរញ្ច អនុបហច្ច ខោ បន, ភិក្ខវេ, ទានំ ទត្វា យត្ថ យត្ថ តស្ស ទានស្ស វិបាកោ និព្ពត្តតិ, អឌ្ឍោ ច ហោតិ មហទ្ធនោ មហាភោគោ; ន ចស្ស កុតោចិ ភោគានំ ឧបឃាតោ អាគច្ឆតិ អគ្គិតោ វា ឧទកតោ វា រាជតោ វា ចោរតោ វា អប្បិយតោ វា ទាយាទតោ វា [អប្បិយតោ វា ទាយាទតោ វា (សី. ស្យា. កំ. បី.), អប្បិយទាយាទតោ វា (ក.)]។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សប្បុរិសទានានី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមសមយវិមុត្តសុត្តំ

១៤៩. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? កម្មារាមតា, ភស្សារាមតា, និទ្ទារាមតា , សង្គណិការាមតា, យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ ន បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ន កម្មារាមតា, ន ភស្សារាមតា, ន និទ្ទារាមតា, ន សង្គណិការាមតា, យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា

សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយសមយវិមុត្តសុត្តំ

១៥០. [កថា. ២៦៧] “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? កម្មារាមតា, ភស្សារាមតា, និទ្ទារាមតា, ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារតា, ភោជនេ អមត្តញ្ញុតា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ន កម្មារាមតា, ន ភស្សារាមតា, ន និទ្ទារាមតា, ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា, ភោជនេ មត្តញ្ញុតា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សមយវិមុត្តស្ស ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ទសមំ។

តិកណ្ឌកីវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទត្វា អវជានាតិ អារភតិ ច, សារន្ទទ តិកណ្ឌ និរយេន ច;
មិត្តោ អសប្បុរិសសប្បុរិសេន, សមយវិមុត្តំ អបរេ ទ្វេតិ។

តតិយបណ្ណាសកំ សមត្តំ។

៤. ចតុត្ថបណ្ណាសកំ

(១៦) ១. សទ្ធម្មវគ្គោ

១. បឋមសម្មត្តនិយាមសុត្តំ

១៥១. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? កថំ បរិភោតិ, កថិកំ [កថិតំ (ក.)] បរិភោតិ, អត្តានំ បរិភោតិ, វិក្ខិត្តចិត្តោ ធម្មំ សុណាតិ, អនេកគ្គចិត្តោ អយោនិសោ ច [អយោនិសោ (ស្យា. កំ.)] មនសិ ករោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន កថំ បរិភោតិ, ន កថិកំ បរិភោតិ, ន អត្តានំ បរិភោតិ, អវិក្ខិត្តចិត្តោ ធម្មំ សុណាតិ, ឯកគ្គចិត្តោ យោនិសោ ច មនសិ ករោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្ត”ន្តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយសម្មត្តនិយាមសុត្តំ

១៥២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? កថំ បរិភោតិ, កថិកំ បរិភោតិ, អត្តានំ បរិភោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ជឡោ ឯឡមូគោ, អនញ្ញាតេ អញ្ញាតមានី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ , ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន កថំ បរិភោតិ, ន កថិកំ បរិភោតិ, ន អត្តានំ បរិភោតិ, បញ្ញវា ហោតិ អជឡោ អនេឡមូគោ, ន អនញ្ញាតេ អញ្ញាតមានី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្ត”ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. តតិយសម្មត្តនិយាមសុត្តំ

១៥៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? មក្ខី ធម្មំ សុណាតិ មក្ខបរិយុដ្ឋិតោ, ឧបារម្ភចិត្តោ [សឧបារម្ភចិត្តោ (ស្យា. កំ.)] ធម្មំ សុណាតិ រន្ធគវេសី, ធម្មទេសកេ អាហតចិត្តោ ហោតិ ខីលជាតោ [ខិលជាតោ (ស្យា. បី.)], ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ជឡោ ឯឡមូគោ, អនញ្ញាតេ អញ្ញាតមានី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោបិ សទ្ធម្មំ អភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អមក្ខី ធម្មំ សុណាតិ ន មក្ខបរិយុដ្ឋិតោ, អនុបារម្ភចិត្តោ ធម្មំ សុណាតិ ន រន្ធគវេសី, ធម្មទេសកេ អនាហតចិត្តោ ហោតិ អខីលជាតោ, បញ្ញវា ហោតិ អជឡោ អនេឡមូគោ, ន អនញ្ញាតេ អញ្ញាតមានី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សុណន្តោ សទ្ធម្មំ ភព្ពោ និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្ត”ន្តិ។ តតិយំ។

៤. បឋមសទ្ធម្មសម្មោសសុត្តំ

១៥៤. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ន សក្កច្ចំ ធម្មំ សុណន្តិ, ន សក្កច្ចំ ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ, ន សក្កច្ចំ ធម្មំ ធារេន្តិ, ន សក្កច្ចំ ធាតានំ [ធតានំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ធម្មានំ អត្ថំ ឧបបរិក្ខន្តិ, ន សក្កច្ចំ អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មានុធម្មំ បដិបជ្ជន្តិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សក្កច្ចំ ធម្មំ សុណន្តិ, សក្កច្ចំ ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ, សក្កច្ចំ ធម្មំ ធារេន្តិ, សក្កច្ចំ ធាតានំ ធម្មានំ អត្ថំ

ឧបបរិក្ខន្តិ, សក្កច្ចំ អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មានុធម្មំ បដិបជ្ជន្តិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយសទ្ធម្មសម្មោសសុត្តំ

១៥៥. ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ធម្មំ ន បរិយាបុណន្តិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ន វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ន វិត្ថារេន បរំ [បរេសំ (សី. ស្យា. កំ. បី.), បរេ (?)] វាចេន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ន វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ន ចេតសា អនុវិតក្កេន្តិ អនុវិចារេន្តិ មនសានុបេក្ខន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។

‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ – សុត្តំ, គេយ្យំ, វេយ្យាករណំ, គាថំ, ឧទានំ, ឥតិវុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតធម្មំ, វេទល្លំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរំ វាចេន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេន្តិ អនុវិចារេន្តិ មនសានុបេក្ខន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តី’’តិ។ បញ្ចមំ។

៦. តតិយសទ្ធម្មសម្មោសសុត្តំ

១៥៦. [អ. និ. ៤.១៦០] ‘‘បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ទុគ្គហិតំ សុត្តន្តំ បរិយាបុណន្តិ ទុន្និក្ខិត្តេហិ បទព្យញ្ជនេហិ ។ ទុន្និក្ខិត្តស្ស, ភិក្ខវេ, បទព្យញ្ជនស្ស អត្ថោបិ ទុន្នយោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ ទុព្ពចា ហោន្តិ, ទោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា, អក្ខមា អប្បទក្ខិណគ្គាហិនោ អនុសាសនិំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

‘‘បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, យេ តេ ភិក្ខូ ពហុស្សុតា អាគតាគមា ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា, តេ ន សក្កច្ចំ សុត្តន្តំ បរំ វាចេន្តិ; តេសំ អច្ចយេន ឆិន្នមូលកោ សុត្តន្តោ ហោតិ អប្បដិសរណោ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ

សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ថេរា ភិក្ខូ ពាហុលិកា ហោន្តិ សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា , ន វីរិយំ អារភន្តិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតិ។ សាបិ ហោតិ ពាហុលិកា សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា, ន វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សង្ឃោ ភិន្នោ ហោតិ។ សង្ឃេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ភិន្នេ អញ្ញមញ្ញំ អក្កោសា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិភាសា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិក្ខេបា ច ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ចជនា [បរិច្ចជា (ស្យា. កំ.)] ច ហោន្តិ។ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ នប្បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ឯកច្ចានំ អញ្ញថត្តំ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តិ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សុគ្គហិតំ សុត្តន្តំ បរិយាបុណន្តិ សុនិក្ខិត្តេហិ បទព្យញ្ជនេហិ។ សុនិក្ខិត្តស្ស, ភិក្ខវេ, បទព្យញ្ជនស្ស អត្ថោបិ សុនយោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ សុវចា ហោន្តិ សោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា, ខមា បទក្ខិណគ្គាហិនោ អនុសាសនឹ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, យេ តេ ភិក្ខូ ពហុស្សុតា អាគតាគមា ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា, តេ សក្កច្ចំ សុត្តន្តំ បរំ វាចេន្តិ; តេសំ អច្ចយេន ន ឆិន្នមូលកោ [អច្ឆិន្នមូលកោ (ក.) អ. និ. ៤.១៦០] សុត្តន្តោ ហោតិ សប្បដិសរណោ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ថេរា ភិក្ខូ ន ពាហុលិកា ហោន្តិ ន សាថលិកា, ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្ពង្គមា; វីរិយំ អារភន្តិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតិ។ សាបិ ហោតិ ន ពាហុលិកា ន សាថលិកា, ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្ពង្គមា, វីរិយំ អារភតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សង្ឃោ សមគ្គោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុំ វិហរតិ។ សង្ឃេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សមគ្គេ ន ចេវ អញ្ញមញ្ញំ អក្កោសា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិភាសា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិក្ខេបា ហោន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ចជនា ហោន្តិ។ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ភិយ្យោភាវោ ហោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មា សទ្ធម្មស្ស ឋិតិយា អសម្មោសាយ អនន្តរធានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុក្កថាសុត្តំ

១៥៧. “បញ្ចន្នំ , ភិក្ខវេ, បុគ្គលានំ កថា ទុក្កថា បុគ្គលេ បុគ្គលំ [បុគ្គលំ បុគ្គលំ (សី. បី.)] ឧបនិធាយ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? អស្សទ្ធស្ស, ភិក្ខវេ, សទ្ធាកថា ទុក្កថា; ទុស្សីលស្ស សីលកថា ទុក្កថា; អប្បស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា ទុក្កថា; មច្ឆរិស្ស [មច្ឆរិយស្ស (សី. បី. ក.)] ចាគកថា ទុក្កថា; ទុប្បញ្ញស្ស បញ្ញាកថា ទុក្កថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, អស្សទ្ធស្ស សទ្ធាកថា ទុក្កថា? អស្សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាកថាយ កច្ឆមានាយ អភិសជ្ជតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិត្ថីយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាសម្បទំ អត្តនិ ន សមនុបស្សតិ [ន សម្បស្សតិ (សី.)], ន ច លភតិ តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា អស្សទ្ធស្ស សទ្ធាកថា ទុក្កថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលស្ស សីលកថា ទុក្កថា? ទុស្សីលោ, ភិក្ខវេ, សីលកថាយ កច្ឆមានាយ អភិសជ្ជតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិត្ថីយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ , ភិក្ខវេ, សីលសម្បទំ អត្តនិ ន សមនុបស្សតិ ន ច លភតិ តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា ទុស្សីលស្ស សីលកថា ទុក្កថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, អប្បស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា ទុក្កថា? អប្បស្សុតោ, ភិក្ខវេ, ពាហុសច្ចកថាយ កច្ឆមានាយ អភិសជ្ជតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិត្ថីយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, សុតសម្បទំ អត្តនិ ន សមនុបស្សតិ, ន ច លភតិ តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា អប្បស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា ទុក្កថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, មច្ឆរិស្ស ចាគកថា ទុក្កថា? មច្ឆរី, ភិក្ខវេ, ចាគកថាយ កច្ឆមានាយ អភិសជ្ជតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិត្ថីយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ចាគសម្បទំ អត្តនិ ន សមនុបស្សតិ ន ច លភតិ តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា មច្ឆរិស្ស ចាគកថា ទុក្កថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, ទុប្បញ្ញស្ស បញ្ញាកថា ទុក្កថា? ទុប្បញ្ញោ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាកថាយ កច្ឆមានាយ អភិសជ្ជតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិត្ថីយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាសម្បទំ អត្តនិ ន សមនុបស្សតិ, ន ច លភតិ តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា ទុប្បញ្ញស្ស បញ្ញាកថា ទុក្កថា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ បុគ្គលានំ កថា ទុក្កថា បុគ្គលេ បុគ្គលំ ឧបនិធាយ។

“បញ្ចន្នំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលានំ កថា សុកថា បុគ្គលេ បុគ្គលំ ឧបនិធាយ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? សទ្ធស្ស, ភិក្ខវេ, សទ្ធាកថា សុកថា; សីលវតោ សីលកថា សុកថា; ពហុស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា សុកថា; ចាគវតោ ចាគកថា សុកថា; បញ្ញវតោ បញ្ញាកថា សុកថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, សទ្ធស្ស សទ្ធាកថា សុកថា? សទ្ធោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាកថាយ កច្ឆមានាយ នាភិសជ្ជតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបជ្ជតិ ន បតិត្ថីយតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, សទ្ធាសម្បទំ អត្តនិ សមនុបស្សតិ លភតិ ច តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ ។ តស្មា សទ្ធស្ស សទ្ធាកថា សុកថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, សីលវតោ សីលកថា សុកថា? សីលវា, ភិក្ខវេ, សីលកថាយ កច្ឆមានាយ នាភិសជ្ជតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបជ្ជតិ ន បតិត្ថីយតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, សីលសម្បទំ អត្តនិ សមនុបស្សតិ, លភតិ ច តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា សីលវតោ សីលកថា សុកថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, ពហុស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា សុកថា? ពហុស្សុតោ, ភិក្ខវេ, ពាហុសច្ចកថាយ កច្ឆមានាយ នាភិសជ្ជតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបជ្ជតិ ន បតិត្ថីយតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, សុតសម្បទំ អត្តនិ សមនុបស្សតិ, លភតិ ច តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា ពហុស្សុតស្ស ពាហុសច្ចកថា សុកថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, ចាគវតោ ចាគកថា សុកថា? ចាគវា, ភិក្ខវេ, ចាគកថាយ កច្ឆមានាយ នាភិសជ្ជតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបជ្ជតិ ន បតិត្ថីយតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ចាគសម្បទំ អត្តនិ សមនុបស្សតិ, លភតិ ច តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា ចាគវតោ ចាគកថា សុកថា។

“កស្មា ច, ភិក្ខវេ, បញ្ញវតោ បញ្ញាកថា សុកថា? បញ្ញវា, ភិក្ខវេ, បញ្ញាកថាយ កច្ឆមានាយ នាភិសជ្ជតិ ន កុប្បតិ ន ព្យាបជ្ជតិ ន បតិត្ថីយតិ ន កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? តញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាសម្បទំ អត្តនិ សមនុបស្សតិ លភតិ ច តតោនិទានំ បីតិបាមោជ្ជំ។ តស្មា បញ្ញវតោ បញ្ញាកថា សុកថា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ បុគ្គលានំ កថា សុកថា បុគ្គលេ បុគ្គលំ ឧបនិធាយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. សារជ្ជសុត្តំ

១៥៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សារជ្ជំ ឱក្កន្តោ [ឱក្កមន្តោ (ក.)] ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អស្សទ្ធោ ហោតិ, ទុស្សីលោ ហោតិ, អប្បស្សុតោ ហោតិ, កុសីតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ សារជ្ជំ ឱក្កន្តោ ហោតិ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ វិសារទោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, សីលវា ហោតិ, ពហុស្សុតោ ហោតិ, អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, បញ្ញវា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ វិសារទោ ហោតី”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. ឧទាយីសុត្តំ

១៥៩. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ឧទាយី មហតិយា គិហិបរិសាយ បរិវុតោ ធម្មំ ទេសេន្តោ និសិន្នោ ហោតិ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មន្តំ ឧទាយឹ មហតិយា គិហិបរិសាយ បរិវុតំ ធម្មំ ទេសេន្តំ និសិន្នំ។ ទិស្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អាយស្មា, ភន្តេ, ឧទាយី មហតិយា គិហិបរិសាយ បរិវុតោ ធម្មំ ទេសេតី”តិ [ទេសេន្តោ និសិន្នោ”តិ (ស្យា.)]។

“ន ខោ, អានន្ទ , សុករំ បរេសំ ធម្មំ ទេសេតុំ។ បរេសំ, អានន្ទ, ធម្មំ ទេសេន្តេន បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋាបេត្វា បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ។ កតមេ បញ្ច? ‘អនុបុព្ពឹ កថំ [អានុបុព្ពិកថំ (សី.), អនុបុព្ពិកថំ (ស្យា. បី. ក.)] កថេស្សាមី’តិ បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ; ‘បរិយាយទស្សាវី កថំ កថេស្សាមី’តិ បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ; ‘អនុទ្ទយតំ បដិច្ច កថំ កថេស្សាមី’តិ បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ; ‘ន អាមិសន្តរោ កថំ កថេស្សាមី’តិ បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ; ‘អត្តានញ្ច បរញ្ច អនុបហច្ច កថំ កថេស្សាមី’តិ បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ។ ន ខោ, អានន្ទ, សុករំ បរេសំ ធម្មំ ទេសេតុំ។ បរេសំ, អានន្ទ, ធម្មំ ទេសេន្តេន ឥមេ បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋាបេត្វា បរេសំ ធម្មោ ទេសេតព្ពោ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុប្បដិវិនោទយសុត្តំ

១៦០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ឧប្បន្នា ទុប្បដិវិនោទយា។ កតមេ បញ្ច? ឧប្បន្នោ រាគោ ទុប្បដិវិនោទយោ, ឧប្បន្នោ ទោសោ ទុប្បដិវិនោទយោ, ឧប្បន្នោ មោហោ ទុប្បដិវិនោទយោ, ឧប្បន្នំ បដិភានំ ទុប្បដិវិនោទយំ, ឧប្បន្នំ គមិកចិត្តំ ទុប្បដិវិនោទយំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ឧប្បន្នា ទុប្បដិវិនោទយា”តិ។ ទសមំ។

សទ្ធម្មវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

តយោ សម្មត្តនិយាមា, តយោ សទ្ធម្មសម្មោសា;
ទុក្កថា ចេវ សារជ្ជំ, ឧទាយិទុព្ពិនោទយាតិ។

(១៧) ២. អាឃាតវគ្គោ

១. បឋមអាឃាតបដិវិនយសុត្តំ

១៦១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាឃាតបដិវិនយា យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្ពសោ បដិវិនេតព្ពោ។ កតមេ បញ្ច? យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, មេត្តា តស្មិំ បុគ្គលេ ភាវេតព្ពា; ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, ករុណា តស្មិំ បុគ្គលេ ភាវេតព្ពា; ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, ឧបេក្ខា តស្មិំ បុគ្គលេ ភាវេតព្ពា; ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, អសតិអមនសិការោ តស្មិំ បុគ្គលេ អាបជ្ជិតព្ពោ; ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ យស្មិំ , ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, កម្មស្សកតា តស្មិំ បុគ្គលេ អធិដ្ឋាតព្ពា – ‘កម្មស្សកោ អយមាយស្មា កម្មទាយាទោ កម្មយោនិ កម្មពន្ធុ កម្មប្បដិសរណោ, យំ កម្មំ ករិស្សតិ កល្យាណំ វា បាបកំ វា តស្ស ទាយាទោ ភវិស្សតី’តិ; ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាឃាតបដិវិនយា, យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្ពសោ បដិវិនេតព្ពោ”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយអាឃាតបដិវិនយសុត្តំ

១៦២. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អាវុសោ ភិក្ខវេ”តិ។ “អាវុសោ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ។ អាយស្មា សារិបុត្តោ ឯតទវោច –

“បញ្ចិមេ, អាវុសោ, អាឃាតបដិវិនយា យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្ពសោ បដិវិនេតព្ពោ។ កតមេ បញ្ច? ឥធាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ ហោតិ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ ឥធ បនាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ ហោតិ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ ឥធ បនាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ ហោតិ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ, លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ ឥធ បនាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ ហោតិ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ, ន ច លភតិ កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ ឥធ បនាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ, លភតិ ច កាលេន វា កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។

“តត្រាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ, កថំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ? សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, ភិក្ខុ បំសុកូលិកោ រថិយាយ នន្តកំ ទិស្វា វាមេន បាទេន និគ្គណ្ហិត្វា ទក្ខិណេន បាទេន បត្ថរិត្វា [វិត្ថារេត្វា (សី. បី.)], យោ តត្ថ សារោ តំ បរិបាតេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ; ឯវមេវំ ខ្វាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ, យាស្ស អបរិសុទ្ធកាយសមាចារតា ន សាស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា, យា ច ខ្វាស្ស បរិសុទ្ធវចីសមាចារតា សាស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា។ ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។

“តត្រាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ, កថំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ? សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, បោក្ខរណី សេវាលបណកបរិយោនទ្ធា។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ។ សោ តំ បោក្ខរណិំ ឱគាហេត្វា ឧភោហិ ហត្ថេហិ ឥតិចិតិ ច សេវាលបណកំ អបវិយូហិត្វា អញ្ជលិនា បិវិត្វា បក្កមេយ្យ។ ឯវមេវំ ខោ, អាវុសោ , យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ, យាស្ស អបរិសុទ្ធវចីសមាចារតា ន សាស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា, យា ច ខ្វាស្ស បរិសុទ្ធកាយសមាចារតា សាស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា។ ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។

“តត្រាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, កថំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ? សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, បរិត្តំ គោបទេ [គោបទកេ (សី. ស្យា.)] ឧទកំ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ

បិបាសិតោ។ តស្ស ឯវមស្ស – ‘ឥទំ ខោ បរិត្តំ គោបទេ ឧទកំ។ សចាហំ អញ្ជលិនា វា បិវិស្សាមិ ភាជនេន វា ខោភេស្សាមិបិ តំ លោឡេស្សាមិបិ តំ អបេយ្យម្បិ តំ ករិស្សាមិ។ យំនូនាហំ ចតុក្កុណ្ឌិកោ [ចតុគុណ្ឌិកោ (សី.), ចតុកុណ្ឌិកោ (ស្យា. កំ. បី.), ចតុកោណ្ឌិកោ (ទី. និ. ៣.៧)] និបតិត្វា គោបីតកំ បិវិត្វា បក្កមេយ្យ’ន្តិ។ សោ ចតុក្កុណ្ឌិកោ និបតិត្វា គោបីតកំ បិវិត្វា បក្កមេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, យាស្ស អបរិសុទ្ធកាយសមាចារតា ន សាស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា; យាបិស្ស អបរិសុទ្ធវចីសមាចារតា ន សាបិស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា។ យញ្ច ខោ សោ លភតិ កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, តមេវស្ស [តទេវស្ស (សី. ស្យា.)] តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពំ។ ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។

“តត្រាវុសោ , យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ ន ច លភតិ កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, កថំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ? សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, បុរិសោ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ។ តស្ស បុរតោបិស្ស ទូរេ គាមោ បច្ឆតោបិស្ស ទូរេ គាមោ។ សោ ន លភេយ្យ សប្បាយានិ ភោជនានិ, ន លភេយ្យ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ, ន លភេយ្យ បតិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ, ន លភេយ្យ គាមន្តនាយកំ។ តមេនំ អញ្ញតរោ បុរិសោ បស្សេយ្យ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ។ សោ តស្មិំ បុរិសេ ការុញ្ញំយេវ ឧបដ្ឋាបេយ្យ, អនុទ្ទយំយេវ ឧបដ្ឋាបេយ្យ, អនុកម្បំយេវ ឧបដ្ឋាបេយ្យ – ‘អហោ វតាយំ បុរិសោ លភេយ្យ សប្បាយានិ ភោជនានិ, លភេយ្យ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ, លភេយ្យ បតិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ, លភេយ្យ គាមន្តនាយកំ! តំ កិស្ស ហេតុ? មាយំ [អយំ (ក.)] បុរិសោ ឥធេវ អនយព្យសនំ អាបជ្ជី’តិ [អាបជ្ជេយ្យ (ក.)]! ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ អបរិសុទ្ធវចីសមាចារោ ន ច លភតិ កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, ឯវរូបេបិ [ឯវរូបេ (បី.)], អាវុសោ, បុគ្គលេ ការុញ្ញំយេវ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ អនុទ្ទយាយេវ ឧបដ្ឋាបេតព្ពា អនុកម្បាយេវ ឧបដ្ឋាបេតព្ពា – ‘អហោ វត អយមាយស្មា កាយទុច្ចរិតំ បហាយ កាយសុចរិតំ ភាវេយ្យ, វចីទុច្ចរិតំ បហាយ វចីសុចរិតំ ភាវេយ្យ, មនោទុច្ចរិតំ បហាយ មនោសុចរិតំ ភាវេយ្យ ! តំ កិស្ស ហេតុ? មាយំ អាយស្មា [អយមាយស្មា (ក.)] កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជី’តិ [ឧបបជ្ជតីតិ (ក.)]! ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។

“តត្រាវុសោ , យ្វាយំ បុគ្គលោ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, កថំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ? សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, បោក្ខរណី អច្ឆោទកា សាតោទកា សីតោទកា [អច្ឆោទិកា សាតោទិកា សីតោទិកា (សី.)] សេតកា [សេតោទកា (ក.)] សុបតិត្ថា រមណីយា នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នា។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ ។ សោ តំ បោក្ខរណិំ ឱគាហេត្វា ន្ហាត្វា ច បិវិត្វា ច បច្ចុត្តរិត្វា តត្ថេវ រុក្ខច្ឆាយាយ និសីទេយ្យ វា និបជ្ជេយ្យ វា។

ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, យ្វាយំ បុគ្គលោ បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, យាបិស្ស បរិសុទ្ធកាយសមាចារតា សាបិស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា; យាបិស្ស បរិសុទ្ធវចីសមាចារតា សាបិស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពា; យម្បិ លភតិ កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ, តម្បិស្ស តស្មិំ សមយេ មនសិ កាតព្ពំ។ ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្ពោ។ សមន្តបាសាទិកំ, អាវុសោ, បុគ្គលំ អាគម្ម ចិត្តំ បសីទតិ។

“ឥមេ ខោ, អាវុសោ, បញ្ច អាឃាតបដិវិនយា, យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្ពសោ បដិវិនេតព្ពោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សាកច្ឆសុត្តំ

១៦៣. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “អាវុសោ ភិក្ខវេ”តិ។ “អាវុសោ”តិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ។ អាយស្មា សារិបុត្តោ ឯតទវោច –

[អ. និ. ៥.៦៥-៦៦] “បញ្ចហាវុសោ , ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ សាកច្ឆោ សព្រហ្មចារីនំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ អត្តនា ច សីលសម្បន្នោ ហោតិ, សីលសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, សមាធិសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បញ្ញាសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិ

សម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, អាវុសោ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ សាកច្ឆោ សព្រហ្មចារីន''ន្តិ។ តតិយំ។

៤. សាជីវសុត្តំ

១៦៤. [អ. និ. ៥.៦៥] តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ...បេ.... ''បញ្ចហិ, អាវុសោ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាជីវោ សព្រហ្មចារីនំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ អត្តនា ច សីលសម្បន្នោ ហោតិ , សីលសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច សមាធិសម្បន្នោ ហោតិ, សមាធិសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ, បញ្ញាសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ; អត្តនា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ, វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាកថាយ ច អាគតំ បញ្ហំ ព្យាកត្តា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, អាវុសោ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំសាជីវោ សព្រហ្មចារីន''ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បញ្ហបុច្ឆាសុត្តំ

១៦៥. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ...បេ.... ''យោ ហិ កោចិ, អាវុសោ, បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, សព្ពោ សោ បញ្ចហិ ឋានេហិ, ឯតេសំ វា អញ្ញតរេន។ កតមេហិ បញ្ចហិ? មន្ទត្តា មោមូហត្តា [មោមុហត្តា (សី.)] បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, បរិភវំ បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, អញ្ញាតុកាមោ បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, អថ វា បនេវំចិត្តោ [អថ វា បកុប្បន្តោ (សី. បី.)] បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ – 'សចេ មេ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សម្មទេវ ព្យាករិស្សតិ ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ [នោ ច (ស្យា.)] មេ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សម្មទេវ ព្យាករិស្សតិ អហមស្ស សម្មទេវ ព្យាករិស្សាមី'តិ។ យោ ហិ កោចិ, អាវុសោ, បរំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, សព្ពោ សោ ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ, ឯតេសំ វា អញ្ញតរេន។ អហំ ខោ បនាវុសោ, ឯវំចិត្តោ បរំ បញ្ហំ បុច្ឆាមិ – 'សចេ មេ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សម្មទេវ ព្យាករិស្សតិ ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ មេ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សម្មទេវ ព្យាករិស្សតិ, អហមស្ស សម្មទេវ ព្យាករិស្សាមី''តិ។ បញ្ចមំ។

៦. និរោធសុត្តំ

១៦៦. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ...បេ.... ''ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ [សមាបជ្ជេយ្យបិ វុដ្ឋហេយ្យបិ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] – អត្ថេតំ ឋានំ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ, អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ [កពឡីការាហារភក្ខានំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋាន''ន្តិ។

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា ឧទាយី អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – ''អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ, អាវុសោ សារិបុត្ត, អនវកាសោ យំ សោ ភិក្ខុ អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – នត្ថេតំ ឋាន''ន្តិ។

ទុតិយម្បិ ខោ...បេ.... តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ''ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋានំ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ, អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋាន''ន្តិ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា ឧទាយី អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – ''អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ, អាវុសោ សារិបុត្ត , អនវកាសោ យំ សោ ភិក្ខុ អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – នត្ថេតំ ឋាន''ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស ឯតទហោសិ – ''យាវតតិយកម្បិ [យាវតតិយម្បិ (សី. ស្យា. បី.)] ខោ មេ អាយស្មា ឧទាយី បដិក្កោសតិ, ន ច មេ កោចិ ភិក្ខុ អនុមោទតិ។ យំនូនាហំ យេន ភគវា តេនុបសង្កមេយ្យ''ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – ''ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ

សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋានំ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ, អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋាន”ន្តិ។

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា ឧទាយី អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – “អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ, អាវុសោ សារិបុត្ត, អនវកាសោ យំ សោ ភិក្ខុ អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – នត្ថេតំ ឋាន”ន្តិ។

ទុតិយម្បិ ខោ...បេ.... តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឥធាវុសោ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋានំ ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ, អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋាន”ន្តិ។

តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា ឧទាយី អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – “អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ, អាវុសោ សារិបុត្ត, អនវកាសោ យំ សោ ភិក្ខុ អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – នត្ថេតំ ឋាន”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស ឯតទហោសិ – “ភគវតោបិ ខោ មេ សម្មុខា អាយស្មា ឧទាយី យាវតតិយកំ បដិក្កោសតិ, ន ច មេ កោចិ ភិក្ខុ អនុមោទតិ។ យំនូនាហំ តុណ្ហី អស្ស”ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ។

អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ឧទាយី អាមន្តេសិ – “កំ បន ត្វំ, ឧទាយិ, មនោមយំ កាយំ បច្ចេសី”តិ? “យេ តេ, ភន្តេ, ទេវា អរូបិនោ សញ្ញាមយា”តិ។ “កឹ នុ ខោ តុយ្ហំ, ឧទាយិ, ពាលស្ស អព្យត្តស្ស ភណិតេន! ត្វម្បិ នាម ភណិតព្ពំ មញ្ញសី”តិ! អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ – “អត្ថិ នាម, អានន្ទ, ថេរំ ភិក្ខុំ វិហេសិយមានំ អជ្ឈុបេក្ខិស្សថ ។ ន ហិ នាម, អានន្ទ, ការុញ្ញម្បិ ភវិស្សតិ ថេរម្ហិ [ព្យត្តម្ហិ (ស្យា. កំ. ក.)] ភិក្ខុម្ហិ វិហេសិយមានម្ហី”តិ។

អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋានំ។ នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ , អតិក្កម្មេវ កពឡីការាហារភក្ខានំ ទេវានំ សហព្យតំ អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ ឧបបន្នោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជេយ្យាបិ វុដ្ឋហេយ្យាបិ – អត្ថេតំ ឋាន”ន្តិ។ ឥទមវោច ភគវា។ ឥទំ វត្វាន សុគតោ ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បាវិសិ។

អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អចិរបក្កន្តស្ស ភគវតោ យេនាយស្មា ឧបវាណោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ឧបវាណំ ឯតទវោច – “ឥធាវុសោ ឧបវាណ, អញ្ញេ ថេរេ ភិក្ខូ វិហេសេន្តិ។ មយំ តេន ន មុច្ចាម។ អនច្ឆរិយំ ខោ, បនេតំ អាវុសោ ឧបវាណ, យំ ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ ឯតទេវ អារព្ភ ឧទាហរេយ្យ យថា អាយស្មន្តំយេវេត្ថ ឧបវាណំ បដិភាសេយ្យ។ ឥទានេវ អម្ហាកំ សារជ្ជំ ឱក្កន្ត”ន្តិ។ អថ ខោ ភគវា សាយន្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ឧបវាណំ ឯតទវោច –

“កតីហិ នុ ខោ, ឧបវាណ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ? “បញ្ចហិ, ភន្តេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភន្តេ, ថេរោ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ...បេ.... សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ...បេ.... ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; កល្យាណវាចោ ហោតិ កល្យាណវាក្ករណោ បោរិយា វាចាយ សមន្នាគតោ វិស្សដ្ឋាយ អនេលគលាយ [អនេលគឡាយ (ស្យា. កំ.)] អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានំ ខយា...បេ.... សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភន្តេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា”តិ។

“សាធុ សាធុ, ឧបាលិ! ឥមេហិ ខោ, ឧបាលិ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ថេរោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។ ឥមេ ចេ, ឧបាលិ, បញ្ច ធម្មា ថេរស្ស ភិក្ខុនោ ន សំវិជ្ជេយ្យុំ, តំ សព្រហ្មចារី ន សក្ករេយ្យុំ ន គរុំ ករេយ្យុំ ន មានេយ្យុំ ន បូជេយ្យុំ ខណ្ឌិច្ចេន បាលិច្ចេន វលិត្តចតាយ។ យស្មា ច ខោ, ឧបាលិ, ឥមេ បញ្ច ធម្មា ថេរស្ស ភិក្ខុនោ សំវិជ្ជន្តិ, តស្មា តំ សព្រហ្មចារី សក្ករោន្តិ គរុំ ករោន្តិ មានេន្តិ បូជេន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ចោទនាសុត្តំ

១៦៧. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ចោទកេន, អាវុសោ, ភិក្ខុនា បរំ ចោទេតុកាមេន បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋាបេត្វា បរោ ចោទេតព្ពោ”។

“កតមេ បញ្ច? កាលេន វក្ខាមិ, នោ អកាលេន; ភូតេន វក្ខាមិ, នោ អភូតេន; សណ្ហេន វក្ខាមិ, នោ ផរុសេន; អត្ថសំហិតេន វក្ខាមិ, នោ អនត្ថសំហិតេន; មេត្តចិត្តោ [មេត្តចិត្តេន (សី. បី. ក.) ចូឡវ. ៤០០ បស្សិតព្ពំ] វក្ខាមិ, នោ ទោសន្តរោ [ទោសន្តរេន (សី. បី. ក.)]។ ចោទកេន, អាវុសោ, ភិក្ខុនា បរំ ចោទេតុកាមេន ឥមេ បញ្ច ធម្មេ អជ្ឈត្តំ ឧបដ្ឋាបេត្វា បរោ ចោទេតព្ពោ។

“ឥធាហំ , អាវុសោ, ឯកច្චំ បុគ្គលំ បស្សាមិ អកាលេន ចោទិយមានំ នោ កាលេន កុបិតំ, អភូតេន ចោទិយមានំ នោ ភូតេន កុបិតំ, ផរុសេន ចោទិយមានំ នោ សណ្ហេន កុបិតំ, អនត្ថសំហិតេន ចោទិយមានំ នោ អត្ថសំហិតេន កុបិតំ, ទោសន្តរេន ចោទិយមានំ នោ មេត្តចិត្តេន កុបិតំ។

“អធម្មចុទិតស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ បញ្ចហាការេហិ អវិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ [ឧបទហិតព្ពោ (សី. ស្យា. បី.)] – ‘អកាលេនាយស្មា ចុទិតោ នោ កាលេន , អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; អភូតេនាយស្មា ចុទិតោ នោ ភូតេន , អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; ផរុសេនាយស្មា ចុទិតោ នោ សណ្ហេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ ; អនត្ថសំហិតេនាយស្មា ចុទិតោ នោ អត្ថសំហិតេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; ទោសន្តរេនាយស្មា ចុទិតោ នោ មេត្តចិត្តេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយា’តិ។ អធម្មចុទិតស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អវិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ។

“អធម្មចោទកស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ បញ្ចហាការេហិ វិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ – ‘អកាលេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ [ចុទិតោ (សី. ស្យា. បី.)] នោ កាលេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; អភូតេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ ភូតេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; ផរុសេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ សណ្ហេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; អនត្ថសំហិតេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ អត្ថសំហិតេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; ទោសន្តរេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ មេត្តចិត្តេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយា’តិ។ អធម្មចោទកស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ វិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យថា ន អញ្ញោបិ ភិក្ខុ អភូតេន ចោទេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ។

“ឥធ បនាហំ, អាវុសោ, ឯកច្ចំ បុគ្គលំ បស្សាមិ កាលេន ចោទិយមានំ នោ អកាលេន កុបិតំ, ភូតេន ចោទិយមានំ នោ អភូតេន កុបិតំ, សណ្ហេន ចោទិយមានំ នោ ផរុសេន កុបិតំ, អត្ថសំហិតេន ចោទិយមានំ នោ អនត្ថសំហិតេន កុបិតំ, មេត្តចិត្តេន ចោទិយមានំ នោ ទោសន្តរេន កុបិតំ។

“ធម្មចុទិតស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ បញ្ចហាការេហិ វិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ – ‘កាលេនាយស្មា ចុទិតោ នោ អកាលេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; ភូតេនាយស្មា ចុទិតោ នោ អភូតេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; សណ្ហេនាយស្មា ចុទិតោ នោ ផរុសេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; អត្ថសំហិតេនាយស្មា ចុទិតោ នោ អនត្ថសំហិតេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយ; មេត្តចិត្តេនាយស្មា ចុទិតោ នោ ទោសន្តរេន, អលំ តេ វិប្បដិសារាយា’តិ។ ធម្មចុទិតស្ស , អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ វិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ។

“ធម្មចោទកស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ បញ្ចហាការេហិ អវិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ – ‘កាលេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ អកាលេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; ភូតេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ អភូតេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; សណ្ហេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ ផរុសេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; អត្ថសំហិតេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ អនត្ថសំហិតេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយ; មេត្តចិត្តេន តេ, អាវុសោ, ចោទិតោ នោ

ទោសន្តរេន, អលំ តេ អវិប្បដិសារាយា’តិ។ ធម្មចោទកស្ស, អាវុសោ, ភិក្ខុនោ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អវិប្បដិសារោ ឧបទហាតព្ពោ។ តំ កិស្ស ហេតុ? យថា អញ្ញោបិ ភិក្ខុ ភូតេន ចោទិតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ។

“ចុទិតេន, អាវុសោ, បុគ្គលេន ទ្វីសុ ធម្មេសុ បតិដ្ឋាតព្ពំ – សច្ចេ ច, អកុប្បេ ច។ មំ ចេបិ [បរេ្ចហិ (ស្យា. ក.)], អាវុសោ, បរេ ចោទេយ្យុំ កាលេន វា អកាលេន វា ភូតេន វា អភូតេន វា សណ្ហេន វា ផរុសេន វា អត្ថសំហិតេន វា អនត្ថសំហិតេន វា មេត្តចិត្តា [មេត្តចិត្តេន (សី. បី. ក.) ម. និ. ១.២២៧ បស្សិតព្វំ] វា ទោសន្តរា [ទោសន្តរេន (សី. បី. ក.)] វា, អហម្បិ ទ្វីសុយេវ ធម្មេសុ បតិដ្ឋហេយ្យំ – សច្ចេ ច, អកុប្បេ ច។ សចេ ជានេយ្យំ – ‘អត្ថេសោ មយិ ធម្មោ’តិ, ‘អត្ថី’តិ នំ វទេយ្យំ – ‘សំវិជ្ជតេសោ មយិ ធម្មោ’តិ។ សចេ ជានេយ្យំ – ‘នត្ថេសោ មយិ ធម្មោ’តិ, ‘នត្ថី’តិ នំ វទេយ្យំ – ‘នេសោ ធម្មោ មយិ សំវិជ្ជតី’តិ។

“ឯវម្បិ ខោ តេ [ឯវម្បិ ខោ (ក.)], សារិបុត្ត, វុច្ចមានា អថ ច បនិធេកច្ចេ មោឃបុរិសា ន បទក្ខិណំ គណ្ហន្តី”តិ។

“យេ តេ, ភន្តេ, បុគ្គលា អស្សទ្ធា ជីវិកត្ថា ន សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា សឋា មាយាវិនោ កេតពិនោ [កេដុភិនោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ឧទ្ធតា ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារា ភោជនេ អមត្តញ្ញុនោ ជាគរិយំ អននុយុត្តា សាមញ្ញេ អនបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ ន តិព្ពគារវា ពាហុលិកា សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា កុសីតា ហីនវីរិយា មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ភន្តចិត្តា ទុប្បញ្ញា ឯឡមូគា, តេ មយា ឯវំ វុច្ចមានា ន បទក្ខិណំ គណ្ហន្តិ។

“យេ បន តេ, ភន្តេ, កុលបុត្តា សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា អសឋា អមាយាវិនោ អកេតពិនោ អនុទ្ធតា អនុន្នឡា អចបលា អមុខរា អវិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ ជាគរិយំ អនុយុត្តា សាមញ្ញេ អបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ តិព្ពគារវា ន ពាហុលិកា ន សាថលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្ពង្គមា អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ សម្បជានា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា បញ្ញវន្តោ អនេឡមូគា, តេ មយា ឯវំ វុច្ចមានា បទក្ខិណំ គណ្ហន្តីតិ។

“យេ តេ, សារិបុត្ត, បុគ្គលា អស្សទ្ធា ជីវិកត្ថា ន សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា សឋា មាយាវិនោ កេតពិនោ ឧទ្ធតា ឧន្នឡា ចបលា មុខរា វិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារា ភោជនេ អមត្តញ្ញុនោ ជាគរិយំ អននុយុត្តា សាមញ្ញេ អនបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ ន តិព្ពគារវា ពាហុលិកា សាថលិកា ឱក្កមនេ បុព្ពង្គមា បវិវេកេ និក្ខិត្តធុរា កុសីតា ហីនវីរិយា មុដ្ឋស្សតិនោ អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ភន្តចិត្តា ទុប្បញ្ញា ឯឡមូគា, តិដ្ឋន្តុ តេ។

“យេ បន, តេ សារិបុត្ត, កុលបុត្តា សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតា អសឋា អមាយាវិនោ អកេតពិនោ អនុទ្ធតា អនុន្នឡា អចបលា អមុខរា អវិកិណ្ណវាចា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ ជាគរិយំ អនុយុត្តា សាមញ្ញេ អបេក្ខវន្តោ សិក្ខាយ តិព្ពគារវា ន ពាហុលិកា ន សាថលិកា ឱក្កមនេ និក្ខិត្តធុរា បវិវេកេ បុព្ពង្គមា អារទ្ធវីរិយា បហិតត្តា ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ សម្បជានា សមាហិតា ឯកគ្គចិត្តា បញ្ញវន្តោ អនេឡមូគា, តេ ត្វំ, សារិបុត្ត, វទេយ្យាសិ ។ ឱវទ, សារិបុត្ត , សព្រហ្មចារី; អនុសាស, សារិបុត្ត, សព្រហ្មចារី – ‘អសទ្ធម្មា វុដ្ឋាបេត្វា សទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាបេស្សាមិ សព្រហ្មចារី’តិ។ ឯវញ្ហិ តេ, សារិបុត្ត, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។ សត្តមំ។

៨. សីលសុត្តំ

១៦៨. តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ទុស្សីលស្ស, អាវុសោ, សីលវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ អសតិ សម្មាសមាធិវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ អសតិ យថាភូតញាណទស្សនវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ អសតិ និព្ពិទាវិរាគវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។ សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, រុក្ខោ សាខាបលាសវិបន្នោ។ តស្ស បបដិកាបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ, តចោបិ ...បេ.... ផេគ្គុបិ... សារោបិ ន បារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវំ ខោ, អាវុសោ, ទុស្សីលស្ស សីលវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ អសតិ សម្មាសមាធិវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ អសតិ យថាភូតញាណទស្សនវិបន្នស្ស ហតូបនិសោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ អសតិ និព្ពិទាវិរាគវិបន្នស្ស ហតូបនិសំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។

“សីលវតោ, អាវុសោ, សីលសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ សតិ សម្មាសមាធិសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ សតិ យថាភូតញាណទស្សនសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ សតិ និព្ពិទាវិរាគសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ។ សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, រុក្ខោ, សាខាបលាសសម្បន្នោ។ តស្ស បបដិកាបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ, តចោបិ...បេ.... ផេគ្គុបិ... សារោបិ បារិបូរិំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ សម្មាសមាធិ; សម្មាសមាធិម្ហិ សតិ សម្មាសមាធិសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ យថាភូតញាណទស្សនំ; យថាភូតញាណទស្សនេ សតិ យថាភូតញាណទស្សនសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នោ ហោតិ និព្ពិទាវិរាគោ; និព្ពិទាវិរាគេ សតិ និព្ពិទាវិរាគសម្បន្នស្ស ឧបនិសសម្បន្នំ ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សន”ន្តិ [អ. និ. ៥.១៦៨; ៦.៥០; ៧.៦៥]។ អដ្ឋមំ។

៩. ខិប្បនិសន្តិសុត្តំ

១៦៩. អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេនាយស្មា សារិបុត្តោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា សារិបុត្តេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ [សារាណីយំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច –

“កិត្តាវតា នុ ខោ, អាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុ ខិប្បនិសន្តិ ច ហោតិ, កុសលេសុ ធម្មេសុ សុគ្គហិតគ្គាហី ច, ពហុញ្ច គណ្ហាតិ, គហិតញ្ចស្ស នប្បមុស្សតី”តិ? “អាយស្មា ខោ អានន្ទោ ពហុស្សុតោ។ បដិភាតុ អាយស្មន្តំយេវ អានន្ទ”ន្តិ។ “តេនហាវុសោ សារិបុត្ត, សុណាហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវមាវុសោ”តិ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចស្សោសិ។ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតទវោច –

“ឥធាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុ អត្ថកុសលោ ច ហោតិ, ធម្មកុសលោ ច, ព្យញ្ជនកុសលោ ច , និរុត្តិកុសលោ ច, បុព្ពាបរកុសលោ ច។ ឯត្តាវតា ខោ , អាវុសោ សារិបុត្ត, ភិក្ខុ ខិប្បនិសន្តិ ច ហោតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ, សុគ្គហិតគ្គាហី ច, ពហុញ្ច គណ្ហាតិ, គហិតញ្ចស្ស នប្បមុស្សតី”តិ។ “អច្ឆរិយំ, អាវុសោ! អព្ភុតំ, អាវុសោ!! យាវ សុភាសិតំ ចិទំ អាយស្មតា អានន្ទេន។ ឥមេហិ ច មយំ បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតំ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ធារេម – ‘អាយស្មា អានន្ទោ អត្ថកុសលោ ធម្មកុសលោ ព្យញ្ជនកុសលោ និរុត្តិកុសលោ បុព្ពាបរកុសលោ’”តិ។ នវមំ។

១០. ភទ្ទជិសុត្តំ

១៧០. ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ។ អថ ខោ អាយស្មា ភទ្ទជិ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ ភទ្ទជិំ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតទវោច – “កិំ នុ ខោ, អាវុសោ ភទ្ទជិ, ទស្សនានំ អគ្គំ, កិំ សវនានំ អគ្គំ, កិំ សុខានំ អគ្គំ, កិំ សញ្ញានំ អគ្គំ, កិំ ភវានំ អគ្គ”ន្តិ?

“អត្ថាវុសោ, ព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញទត្ថុទសោ វសវត្តី, យោ តំ ព្រហ្មានំ បស្សតិ, ឥទំ ទស្សនានំ អគ្គំ។ អត្ថាវុសោ, អាភស្សរា នាម ទេវា សុខេន អភិសន្នា បរិសន្នា។ តេ កទាចិ ករហចិ ឧទានំ ឧទានេន្តិ – ‘អហោ សុខំ, អហោ សុខ’ន្តិ! យោ តំ សទ្ទំ សុណាតិ, ឥទំ សវនានំ អគ្គំ។ អត្ថាវុសោ, សុភកិណ្ហា នាម ទេវា។ តេ សន្តំយេវ តុសិតា សុខំ បដិវេទេន្តិ, ឥទំ សុខានំ អគ្គំ។ អត្ថាវុសោ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា ទេវា, ឥទំ សញ្ញានំ អគ្គំ។ អត្ថាវុសោ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគា ទេវា, ឥទំ ភវានំ អគ្គ”ន្តិ។ “សមេតិ ខោ ឥទំ អាយស្មតោ ភទ្ទជិស្ស, យទិទំ ពហុនា ជនេនា”តិ?

“អាយស្មា ខោ, អានន្ទោ, ពហុស្សុតោ។ បដិភាតុ អាយស្មន្តំយេវ អានន្ទ”ន្តិ។ “តេនហាវុសោ ភទ្ទជិ, សុណាហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវមាវុសោ”តិ ខោ អាយស្មា ភទ្ទជិ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចស្សោសិ។ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតទវោច –

“យថា បស្សតោ ខោ, អាវុសោ, អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ឥទំ ទស្សនានំ អគ្គំ។ យថា សុណតោ អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ឥទំ សវនានំ អគ្គំ។ យថា សុខិតស្ស អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ឥទំ សុខានំ អគ្គំ។ យថា សញ្ញិស្ស អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ឥទំ សញ្ញានំ អគ្គំ។ យថា ភូតស្ស អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ, ឥទំ ភវានំ អគ្គ”ន្តិ។ ទសមំ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ អាឃាតវិនយា, សាកច្ឆា សាជីវតោ បញ្ហំ;
បុច្ឆា និរោធោ ចោទនា, សីលំ និសន្តិ ភទ្ទជីតិ។

(១៨) ៣. ឧបាសកវគ្គោ

១. សារជ្ជសុត្តំ

១៧១. ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ – “ភិក្ខវោ”តិ ។ “ភទន្តេ”តិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ។ ភគវា ឯតទវោច –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ សារជ្ជំ ឱក្កន្តោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារី ហោតិ, មុសាវាទី ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ សារជ្ជំ ឱក្កន្តោ ហោតិ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ វិសារទោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ វិសារទោ ហោតី”តិ។ បឋមំ។

២. វិសារទសុត្តំ

១៧២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ អវិសារទោ អគារំ អជ្ឈាវសតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ…បេ… សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ អវិសារទោ អគារំ អជ្ឈាវសតិ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ វិសារទោ អគារំ អជ្ឈាវសតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ…បេ… សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ វិសារទោ អគារំ អជ្ឈាវសតី”តិ។ ទុតិយំ។

៣. និរយសុត្តំ

១៧៣. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ…បេ… សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ…បេ… សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ តតិយំ។

៤. វេរសុត្តំ

១៧៤. អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ ភគវា ឯតទវោច –

“បញ្ច, គហបតិ, ភយានិ វេរានិ អប្បហាយ ‘ទុស្សីលោ’ ឥតិ វុច្ចតិ, និរយញ្ច ឧបបជ្ជតិ។ កតមានិ បញ្ច? បាណាតិបាតំ, អទិន្នាទានំ, កាមេសុមិច្ឆាចារំ, មុសាវាទំ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ – ឥមានិ ខោ, គហបតិ, បញ្ច ភយានិ វេរានិ អប្បហាយ ‘ទុស្សីលោ’ ឥតិ វុច្ចតិ, និរយញ្ច ឧបបជ្ជតិ។

“បញ្ច, គហបតិ, ភយានិ វេរានិ បហាយ ‘សីលវា’ ឥតិ វុច្ចតិ, សុគតិញ្ច ឧបបជ្ជតិ ។ កតមានិ បញ្ច? បាណាតិបាតំ, អទិន្នាទានំ, កាមេសុមិច្ឆាចារំ, មុសាវាទំ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ – ឥមានិ ខោ, គហបតិ, បញ្ច ភយានិ វេរានិ បហាយ ‘សីលវា’ ឥតិ វុច្ចតិ, សុគតិញ្ច ឧបបជ្ជតិ។

“យំ, គហបតិ, បាណាតិបាតី បាណាតិបាតបច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, សម្បរាយិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, ចេតសិកម្បិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ, បាណាតិបាតា បដិវិរតោ នេវ ទិដ្ឋធម្មិកំ ភយំ វេរំ បសវតិ, ន សម្បរាយិកំ ភយំ វេរំ បសវតិ, ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ។ បាណាតិបាតា បដិវិរតស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វូបសន្តំ ហោតិ។

“យំ, គហបតិ, អទិន្នាទាយី…បេ….។

“យំ, គហបតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារី…បេ….។

“យំ, គហបតិ, មុសាវាទី…បេ….។

“យំ, គហបតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានបច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, សម្បរាយិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, ចេតសិកម្បិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ នេវ ទិដ្ឋធម្មិកំ ភយំ វេរំ បសវតិ, ន សម្បរាយិកំ ភយំ វេរំ បសវតិ, ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ។ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វូបសន្តំ ហោតី”តិ។

“យោ បាណមតិបាតេតិ, មុសាវាទញ្ច ភាសតិ;
លោកេ អទិន្នំ អាទិយតិ, បរទារញ្ច គច្ឆតិ;
សុរាមេរយបានញ្ច, យោ នរោ អនុយុញ្ជតិ។

“អប្បហាយ បញ្ច វេរានិ, ទុស្សីលោ ឥតិ វុច្ចតិ;
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ, និរយំ សោបបជ្ជតិ។

“យោ បាណំ នាតិបាតេតិ, មុសាវាទំ ន ភាសតិ;
លោកេ អទិន្នំ នាទិយតិ, បរទារំ ន គច្ឆតិ;
សុរាមេរយបានញ្ច , យោ នរោ នានុយុញ្ជតិ។

“បហាយ បញ្ច វេរានិ, សីលវា ឥតិ វុច្ចតិ;
កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ, សុគតឹ សោបបជ្ជតី”តិ។ ចតុត្ថំ;

៥. ចណ្ឌាលសុត្តំ

១៧៥. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសកចណ្ឌាលោ ច ហោតិ ឧបាសកមលញ្ច ឧបាសកបតិកុដ្ឋោ ច [ឧបាសកបតិកិដ្ឋោ ច (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អស្សទ្ធោ ហោតិ; ទុស្សីលោ ហោតិ; កោតូហលមង្គលិកោ ហោតិ, មង្គលំ បច្ចេតិ នោ កម្មំ; ឥតោ ច ពហិទ្ធា ទក្ខិណេយ្យំ គវេសតិ; តត្ថ ច បុព្ពការំ ករោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសកចណ្ឌាលោ ច ហោតិ ឧបាសកមលញ្ច ឧបាសកបតិកុដ្ឋោ ច។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសករតនញ្ច ហោតិ ឧបាសកបទុមញ្ច ឧបាសកបុណ្ឌរីកញ្ច [ឧបាសកបុណ្ឌរីកោ ច (បី. ក.)]។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ ហោតិ; សីលវា ហោតិ; អកោតូហលមង្គលិកោ ហោតិ, កម្មំ បច្ចេតិ នោ មង្គលំ; ន ឥតោ ពហិទ្ធា ទក្ខិណេយ្យំ គវេសតិ; ឥធ ច បុព្ពការំ ករោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសករតនញ្ច ហោតិ ឧបាសកបទុមញ្ច ឧបាសកបុណ្ឌរីកញ្ចា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បីតិសុត្តំ

១៧៦. អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ បញ្ចមត្តេហិ ឧបាសកសតេហិ បរិវុតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតឹ ភគវា ឯតទវោច –

“តុម្ហេ ខោ, គហបតិ, ភិក្ខុសង្ឃំ បច្ចុបដ្ឋិតា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន ។ ន ខោ, គហបតិ, តាវតកេនេវ តុដ្ឋិ ករណីយា – ‘មយំ ភិក្ខុសង្ឃំ បច្ចុបដ្ឋិតា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេនា’តិ ។ តស្មាតិហ, គហបតិ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘កិន្តិ មយំ កាលេន កាលំ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យាមា’តិ! ឯវញ្ហិ វោ, គហបតិ, សិក្ខិតព្ព”ន្តិ។

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “អច្ឆរិយំ, ភន្តេ, អព្ភុតំ, ភន្តេ! យាវ សុភាសិតំ ចិទំ, ភន្តេ, ភគវតា – ‘តុម្ហេ ខោ, គហបតិ, ភិក្ខុសង្ឃំ បច្ចុបដ្ឋិតា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន។ ន ខោ, គហបតិ, តាវតកេនេវ តុដ្ឋិ ករណីយា – មយំ ភិក្ខុសង្ឃំ បច្ចុបដ្ឋិតា ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេនាតិ។ តស្មាតិហ, គហបតិ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – កិន្តិ មយំ កាលេន កាលំ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យាមាតិ! ឯវញ្ហិ វោ, គហបតិ, សិក្ខិតព្ព’ន្តិ។ យស្មឹ, ភន្តេ, សមយេ អរិយសាវកោ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, បញ្ចស្ស ឋានានិ តស្មឹ សមយេ ន ហោន្តិ។ យម្បិស្ស កាមូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស កាមូបសំហិតំ សុខំ សោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស អកុសលូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស អកុសលូបសំហិតំ សុខំ សោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស កុសលូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យស្មឹ, ភន្តេ, សមយេ អរិយសាវកោ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឥមានិស្ស បញ្ច [ឥមានិ បញ្ចស្ស (ស្យា. កំ.)] ឋានានិ តស្មឹ សមយេ ន ហោន្តី”តិ។

“សាធុ សាធុ, សារិបុត្ត! យស្មឹ, សារិបុត្ត, សមយេ អរិយសាវកោ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, បញ្ចស្ស ឋានានិ តស្មឹ សមយេ ន ហោន្តិ។ យម្បិស្ស កាមូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស កាមូបសំហិតំ សុខំ សោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស អកុសលូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស អកុសលូបសំហិតំ សុខំ សោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យម្បិស្ស កុសលូបសំហិតំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ, តម្បិស្ស តស្មឹ សមយេ ន ហោតិ។ យស្មឹ, សារិបុត្ត, សមយេ អរិយសាវកោ បវិវេកំ បីតឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, ឥមានិស្ស [ឥមានេត្ថ (សី.)] បញ្ច ឋានានិ តស្មឹ សមយេ ន ហោន្តី”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. វណិជ្ជាសុត្តំ

១៧៧. “បញ្ចិមា , ភិក្ខវេ, វណិជ្ជា ឧបាសកេន អករណីយា។ កតមា បញ្ច? សត្ថវណិជ្ជា, សត្តវណិជ្ជា, មំសវណិជ្ជា, មជ្ជវណិជ្ជា, វិសវណិជ្ជា – ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច វណិជ្ជា ឧបាសកេន អករណីយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. រាជាសុត្តំ

១៧៨. “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ តុម្ហេហិ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា – ‘អយំ បុរិសោ បាណាតិបាតំ បហាយ បាណាតិបាតា បដិវិរតោតិ [បដិវិរតោ ហោតីតិ (សី.), បដិវិរតោ ហោតិ (ស្យា. កំ. បី.)]។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា បាណាតិបាតា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។ “សាធុ, ភិក្ខវេ! មយាបិ ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, នេវ ទិដ្ឋំ ន សុតំ – ‘អយំ បុរិសោ បាណាតិបាតំ បហាយ បាណាតិបាតា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា បាណាតិបាតា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ។ អបិ ច, ខ្វស្ស តថេវ បាបកម្មំ បវេទេន្តិ [តថេវ បាបកំ កម្មំ បវេទយន្តិ (សី.), តទេវ បាបកម្មំ បវេទេតិ (ស្យា. កំ.)] – ‘អយំ បុរិសោ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា ជីវិតា វោរោបេសីតិ [វោរោបេតីតិ (ស្យា. កំ.)]។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា បាណាតិបាតហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តិ។ អបិ នុ តុម្ហេហិ ឯវរូបំ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា’”តិ? “ទិដ្ឋញ្ច នោ, ភន្តេ, សុតញ្ច សុយ្យិស្សតិ [សូយិស្សតិ (សី. បី.)] ចា”តិ។

“តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ តុម្ហេហិ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា – ‘អយំ បុរិសោ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា អទិន្នាទានា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’”តិ? “នោ ហេតំ ភន្តេ”។ “សាធុ, ភិក្ខវេ! មយាបិ ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, នេវ ទិដ្ឋំ ន សុតំ – ‘អយំ បុរិសោ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា អទិន្នាទានា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ។ អបិ ច ខ្វស្ស តថេវ បាបកម្មំ បវេទេន្តិ – ‘អយំ បុរិសោ គាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយីតិ [អាទិយតិ (ស្យា. កំ.)]។ តមេនំ រាជានោ គហេ

ត្វា អទិន្នាទានហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តិ។ អបិ នុ តុម្ហេហិ ឯវរូបំ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា’”តិ? “ទិដ្ឋញ្ច នោ, ភន្តេ, សុតញ្ច សុយ្យិស្សតិ ចា”តិ។

“តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ តុម្ហេហិ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា – ‘អយំ បុរិសោ កាមេសុមិច្ឆាចារំ បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’”តិ? “នោ ហេតំ , ភន្តេ”។ “សាធុ, ភិក្ខវេ! មយាបិ ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, នេវ ទិដ្ឋំ ន សុតំ – ‘អយំ បុរិសោ កាមេសុមិច្ឆាចារំ បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ។ អបិ ច ខ្វស្ស តថេវ បាបកម្មំ បវេទេន្តិ – ‘អយំ បុរិសោ បរិត្ថីសុ បរកុមារីសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជីតិ [អាបជ្ជតិ (ស្យា. កំ.)]។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា កាមេសុមិច្ឆាចារហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តិ។ អបិ នុ តុម្ហេហិ ឯវរូបំ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា’”តិ? “ទិដ្ឋញ្ច នោ, ភន្តេ, សុតញ្ច សុយ្យិស្សតិ ចា”តិ។

“តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ តុម្ហេហិ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា – ‘អយំ បុរិសោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា មុសាវាទា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។ “សាធុ, ភិក្ខវេ! មយាបិ ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, នេវ ទិដ្ឋំ ន សុតំ – ‘អយំ បុរិសោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា មុសាវាទា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ។ អបិ ច ខ្វស្ស តថេវ បាបកម្មំ បវេទេន្តិ – ‘អយំ បុរិសោ គហបតិស្ស វា គហបតិបុត្តស្ស វា មុសាវាទេន អត្ថំ បភញ្ជីតិ [ភញ្ជតីតិ (សី.), ភញ្ជតិ (ស្យា. កំ.), ភញ្ជីតិ (បី.)]។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា មុសាវាទហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តិ។ អបិ នុ តុម្ហេហិ ឯវរូបំ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា’”តិ? “ទិដ្ឋញ្ច នោ, ភន្តេ, សុតញ្ច សុយ្យិស្សតិ ចា”តិ ។

“តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, អបិ នុ តុម្ហេហិ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា – ‘អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ បហាយ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។ “សាធុ, ភិក្ខវេ! មយាបិ ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, នេវ ទិដ្ឋំ ន សុតំ – ‘អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ បហាយ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា វេរមណិហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តី’តិ។ អបិ ច ខ្វស្ស តថេវ បាបកម្មំ បវេទេន្តិ – ‘អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ អនុយុត្តោ ឥត្ថិំ វា បុរិសំ វា ជីវិតា វោរោបេសិ [វោរោបេតិ (ស្យា.)]; អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ អនុយុត្តោ គាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយិ [អាទិយតិ (សី. ស្យា.)]; អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ អនុយុត្តោ បរិត្ថីសុ បរកុមារីសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជិ [អាបជ្ជតិ (សី. ស្យា.)]; អយំ បុរិសោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានំ អនុយុត្តោ គហបតិស្ស វា គហបតិបុត្តស្ស វា មុសាវាទេន អត្ថំ បភញ្ជីតិ។ តមេនំ រាជានោ គហេត្វា សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានហេតុ ហនន្តិ វា ពន្ធន្តិ វា បព្ពាជេន្តិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោន្តិ។ អបិ នុ តុម្ហេហិ ឯវរូបំ ទិដ្ឋំ វា សុតំ វា’”តិ? “ទិដ្ឋញ្ច នោ, ភន្តេ, សុតញ្ច សុយ្យិស្សតិ ចា”តិ។ អដ្ឋមំ។

៨. គិហិសុត្តំ

១៧៩. អថ ខោ អនាថបិណ្ឌិកោ គហបតិ បញ្ចមត្តេហិ ឧបាសកសតេហិ បរិវុតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ អថ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អាមន្តេសិ – “យំ កញ្ចិ [យំ កិញ្ចិ (សី. បី.)], សារិបុត្ត, ជានេយ្យាថ គិហិំ ឱទាតវសនំ បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ សំវុតកម្មន្តំ ចតុន្នំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភិំ អកិច្ឆលាភិំ អកសិរលាភិំ, សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។

“កតមេសុ បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ សំវុតកម្មន្តោ ហោតិ? ឥធ , សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេសុ បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ សំវុតកម្មន្តោ ហោតិ។

“កតមេសំ ចតុន្នំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី? ឥធ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ, សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ

ភគវា’តិ។ អយមស្ស បឋមោ អាភិចេតសិកោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារោ អធិគតោ ហោតិ អវិសុទ្ធស្ស ចិត្តស្ស វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតស្ស ចិត្តស្ស បរិយោទបនាយ។

“បុន ចបរំ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ ធម្មេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនេយ្យិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហី’តិ។ អយមស្ស ទុតិយោ អាភិចេតសិកោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារោ អធិគតោ ហោតិ អវិសុទ្ធស្ស ចិត្តស្ស វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតស្ស ចិត្តស្ស បរិយោទបនាយ។

“បុន ចបរំ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ សង្ឃេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ – ‘សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ឧជុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ, យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា’តិ។ អយមស្ស តតិយោ អាភិចេតសិកោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារោ អធិគតោ ហោតិ អវិសុទ្ធស្ស ចិត្តស្ស វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតស្ស ចិត្តស្ស បរិយោទបនាយ។

“បុន ចបរំ, សារិបុត្ត, អរិយសាវកោ អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ អច្ឆិទ្ទេហិ អសពលេហិ អកម្មាសេហិ ភុជិស្សេហិ វិញ្ញុប្បសត្ថេហិ អបរាមដ្ឋេហិ សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ អយមស្ស ចតុត្ថោ អាភិចេតសិកោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារោ អធិគតោ ហោតិ អវិសុទ្ធស្ស ចិត្តស្ស វិសុទ្ធិយា អបរិយោទាតស្ស ចិត្តស្ស បរិយោទបនាយ។ ឥមេសំ ចតុន្នំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។

“យំ កញ្ចិ, សារិបុត្ត, ជានេយ្យាថ គិហី ឱទាតវសនំ – ឥមេសុ បញ្ចសុ សិក្ខាបទេសុ សំវុតកម្មន្តំ, ឥមេសញ្ច ចតុន្នំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី, សោ អាកង្ខមានោ អត្តនាវ អត្តានំ ព្យាករេយ្យ – ‘ខីណនិរយោម្ហិ ខីណតិរច្ឆានយោនិ ខីណបេត្តិវិសយោ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោ, សោតាបន្នោហមស្មិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ’”តិ។

“និរយេសុ ភយំ ទិស្វា, បាបានិ បរិវជ្ជយេ;
អរិយធម្មំ សមាទាយ, បណ្ឌិតោ បរិវជ្ជយេ។

“ន ហឹសេ បាណភូតានិ, វិជ្ជមានេ បរក្កមេ;
មុសា ច ន ភណេ ជានំ, អទិន្នំ ន បរាមសេ។

“សេហិ ទារេហិ សន្តុដ្ឋោ, បរទារញ្ច អារមេ [នារមេ (សី. ស្យា.)];
មេរយំ វារុណិំ ជន្តុ, ន បិវេ ចិត្តមោហនិំ។

“អនុស្សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ, ធម្មញ្ចានុវិតក្កយេ;
អព្យាបជ្ជំ [អព្យាបជ្ឈំ (?) អព្យាបជ្ឈំ (ក.)] ហិតំ ចិត្តំ, ទេវលោកាយ ភាវយេ។

“ឧបដ្ឋិតេ ទេយ្យធម្មេ, បុញ្ញត្ថស្ស ជិគីសតោ [ជិគីសតោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)];
សន្តេសុ បឋមំ ទិន្នា, វិបុលា ហោតិ ទក្ខិណា។

“សន្តោ ហវេ បវក្ខាមិ, សារិបុត្ត សុណោហិ មេ;
ឥតិ កណ្ហាសុ សេតាសុ, រោហិណីសុ ហរីសុ វា។

“កម្មាសាសុ សរូបាសុ, គោសុ បារេវតាសុ វា;
យាសុ កាសុចិ ឯតាសុ, ទន្តោ ជាយតិ បុង្គវោ។

“ធោរយ្ហោ ពលសម្បន្នោ, កល្យាណជវនិក្កមោ;
តមេវ ភារេ យុញ្ជន្តិ, នាស្ស វណ្ណំ បរិក្ខរេ។

“ឯវមេវំ មនុស្សេសុ, យស្មិំ កិស្មិញ្ចិ ជាតិយេ;

ខត្តិយេ ព្រាហ្មណេ វេស្សេ, សុទ្ទេ ចណ្ឌាលបុក្កុសេ។

“យាសុ កាសុចិ ឯតាសុ, ទន្តោ ជាយតិ សុព្ពតោ;
ធម្មដ្ឋោ សីលសម្បន្នោ, សច្ចវាទី ហិរីមនោ។

“បហីនជាតិមរណោ, ព្រហ្មចរិយស្ស កេវលី;
បន្នភារោ វិសំយុត្តោ, កតកិច្ចោ អនាសវោ។

“បារគូ សព្ពធម្មានំ, អនុបាទាយ និព្ពុតោ;
តស្មិញ្ច វិរជេ ខេត្តេ, វិបុលា ហោតិ ទក្ខិណា។

“ពាលា ច អវិជានន្តា, ទុម្មេធា អស្សុតាវិនោ;
ពហិទ្ធា ទទន្តិ ទានានិ, ន ហិ សន្តេ ឧបាសរេ។

“យេ ច សន្តេ ឧបាសន្តិ, សប្បញ្ញេ ធីរសម្មតេ;
សទ្ធា ច នេសំ សុគតេ, មូលជាតា បតិដ្ឋិតា។

“ទេវលោកញ្ច តេ យន្តិ, កុលេ វា ឥធ ជាយរេ;
អនុបុព្ពេន និព្ពានំ, អធិគច្ឆន្តិ បណ្ឌិតា”តិ។ នវមំ;

១០. គវេសីសុត្តំ

១៨០. ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ អញ្ញតរស្មិំ បទេសេ មហន្តំ សាលវនំ; ទិស្វាន [ទិស្វា (សី. បី.)] មគ្គា ឱក្កម្ម [ឧក្កម្ម (កត្ថចិ)] យេន តំ សាលវនំ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តំ សាលវនំ អជ្ឈោគាហេត្វា អញ្ញតរស្មិំ បទេសេ សិតំ បាត្វាកាសិ។

អថ ខោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ឯតទហោសិ – “កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ ភគវតោ សិតស្ស បាតុកម្មាយ? ន អការណេន តថាគតា សិតំ បាតុករោន្តី”តិ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កោ នុ ខោ, ភន្តេ, ហេតុ កោ បច្ចយោ ភគវតោ សិតស្ស បាតុកម្មាយ? ន អការណេន តថាគតា សិតំ បាតុករោន្តី”តិ។

“ភូតបុព្ពំ, អានន្ទ, ឥមស្មិំ បទេសេ នគរំ អហោសិ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច ពហុជនំ អាកិណ្ណមនុស្សំ។ តំ ខោ បនានន្ទ, នគរំ កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឧបនិស្សាយ វិហាសិ។ កស្សបស្ស ខោ បនានន្ទ, ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស គវេសី នាម ឧបាសកោ អហោសិ សីលេសុ អបរិបូរការី។ គវេសិនា ខោ, អានន្ទ, ឧបាសកេន បញ្ចមត្តានិ ឧបាសកសតានិ បដិទេសិតានិ សមាទបិតានិ [សមាទាបិតានិ (?)] អហេសុំ សីលេសុ អបរិបូរការិនោ។ អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសិស្ស ឧបាសកស្ស ឯតទហោសិ – ‘អហំ ខោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ពហូបការោ [ពហុការោ (កត្ថចិ)] បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា [សមាទាបេតា (?)], អហញ្ចម្ហិ សីលេសុ អបរិបូរការី, ឥមានិ ច បញ្ច ឧបាសកសតានិ សីលេសុ អបរិបូរការិនោ។ ឥច្ចេតំ សមសមំ, នត្ថិ កិញ្ចិ អតិរេកំ; ហន្ទាហំ អតិរេកាយា’”តិ។

“អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសី ឧបាសកោ យេន តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ឯតទវោច – ‘អជ្ជតគ្គេ មំ អាយស្មន្តោ សីលេសុ បរិបូរការិំ ធារេថា’តិ! អថ ខោ, អានន្ទ, តេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ឯតទហោសិ – ‘អយ្យោ ខោ គវេសី អម្ហាកំ ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា ។ អយ្យោ ហិ នាម គវេសី សីលេសុ បរិបូរការី ភវិស្សតិ។ កិមង្គំ [កិមង្គ (សី. បី.)] បន មយ’ន្តិ [បន ន មយន្តិ (សី.) អ. និ. ៤.១៥៩; ចូឡវ. ៣៣០; សំ. និ. ៥.១០២០ បាឡិយា សំសន្ទេតព្ពំ]! អថ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ យេន គវេសី ឧបាសកោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា គវេសី ឧបាសកំ ឯតទវោចុំ – ‘អជ្ជតគ្គេ អយ្យោ គវេសី ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ សីលេសុ បរិបូរការិនោ ធារេតូ’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសិស្ស ឧបាសកស្ស ឯតទហោសិ – ‘អហំ ខោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ពហូបការោ

បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា, អហញ្ចម្ហិ សីលេសុ បរិបូរការី, ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ សីលេសុ បរិបូរការិនោ ។ ឥច្ចេតំ សមសមំ, នត្ថិ កិញ្ចិ អតិរេកំ; ហន្ទាហំ អតិរេកាយា’’’តិ!

‘‘អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសី ឧបាសកោ យេន តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ឯតទវោច – ‘អជ្ជតគ្គេ មំ អាយស្មន្តោ ព្រហ្មចារិំ ធារេថ អារាចារិំ [អនាចារិំ (បី.)] វិរតំ មេថុនា គាមធម្មា’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, តេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ឯតទហោសិ – ‘អយ្យោ ខោ គវេសី អម្ហាកំ ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា។ អយ្យោ ហិ នាម គវេសី ព្រហ្មចារី ភវិស្សតិ អារាចារី វិរតោ មេថុនា គាមធម្មា។ កិមង្គំ បន មយ’ន្តិ! អថ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ យេន គវេសី ឧបាសកោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា គវេសីំ ឧបាសកំ ឯតទវោចុំ – ‘អជ្ជតគ្គេ អយ្យោ គវេសី ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ព្រហ្មចារិនោ ធារេតុ អារាចារិនោ វិរតា មេថុនា គាមធម្មា’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសិស្ស ឧបាសកស្ស ឯតទហោសិ – ‘អហំ ខោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា។ អហញ្ចម្ហិ សីលេសុ បរិបូរការី។ ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ សីលេសុ បរិបូរការិនោ។ អហញ្ចម្ហិ ព្រហ្មចារី អារាចារី វិរតោ មេថុនា គាមធម្មា។ ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ព្រហ្មចារិនោ អារាចារិនោ វិរតា មេថុនា គាមធម្មា។ ឥច្ចេតំ សមសមំ, នត្ថិ កិញ្ចិ អតិរេកំ; ហន្ទាហំ អតិរេកាយា’’’តិ។

‘‘អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសី ឧបាសកោ យេន តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ឯតទវោច – ‘អជ្ជតគ្គេ មំ អាយស្មន្តោ ឯកភត្តិកំ ធារេថ រត្តូបរតំ វិរតំ វិកាលភោជនា’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, តេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ឯតទហោសិ – ‘អយ្យោ ខោ គវេសី ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា។ អយ្យោ ហិ នាម គវេសី ឯកភត្តិកោ ភវិស្សតិ រត្តូបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា។ កិមង្គំ បន មយ’ន្តិ! អថ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ យេន គវេសី ឧបាសកោ តេនុបសង្កមឹសុ; ឧបសង្កមិត្វា គវេសីំ ឧបាសកំ ឯតទវោចុំ – ‘អជ្ជតគ្គេ អយ្យោ គវេសី ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ឯកភត្តិកេ ធារេតុ រត្តូបរតេ វិរតេ វិកាលភោជនា’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសិស្ស ឧបាសកស្ស ឯតទហោសិ – ‘អហំ ខោ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា។ អហញ្ចម្ហិ សីលេសុ បរិបូរការី។ ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ សីលេសុ បរិបូរការិនោ។ អហញ្ចម្ហិ ព្រហ្មចារី អារាចារី វិរតោ មេថុនា គាមធម្មា។ ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ព្រហ្មចារិនោ អារាចារិនោ វិរតា មេថុនា គាមធម្មា។ អហញ្ចម្ហិ ឯកភត្តិកោ រត្តូបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា។ ឥមានិបិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ ឯកភត្តិកា រត្តូបរតា វិរតា វិកាលភោជនា។ ឥច្ចេតំ សមសមំ, នត្ថិ កិញ្ចិ អតិរេកំ; ហន្ទាហំ អតិរេកាយា’’’តិ។

‘‘អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសី ឧបាសកោ យេន កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនុបសង្កមិ ; ឧបសង្កមិត្វា កស្សបំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទវោច – ‘លភេយ្យាហំ, ភន្តេ, ភគវតោ សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ លភេយ្យំ ឧបសម្បទ’ន្តិ។ អលត្ថ ខោ, អានន្ទ, គវេសី ឧបាសកោ កស្សបស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ, អលត្ថ ឧបសម្បទំ។ អចិរូបសម្បន្នោ ខោ បនានន្ទ, គវេសី ភិក្ខុ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ។ ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ អព្ភញ្ញាសិ។ អញ្ញតរោ ច បនានន្ទ, គវេសី ភិក្ខុ អរហតំ អហោសិ។

‘‘អថ ខោ, អានន្ទ, តេសំ បញ្ចន្នំ ឧបាសកសតានំ ឯតទហោសិ – ‘អយ្យោ ខោ គវេសី អម្ហាកំ ពហូបការោ បុព្ពង្គមោ សមាទបេតា។ អយ្យោ ហិ នាម គវេសី កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិស្សតិ។ កិមង្គំ បន មយ’ន្តិ! អថ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ យេន កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេនុបសង្កមឹសុ ; ឧបសង្កមិត្វា កស្សបំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ឯតទវោចុំ – ‘លភេយ្យាម មយំ, ភន្តេ, ភគវតោ សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ, លភេយ្យាម ឧបសម្បទ’ន្តិ។ អលភឹសុ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ឧបាសកសតានិ កស្សបស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ, អលភឹសុ ឧបសម្បទំ។

‘‘អថ ខោ, អានន្ទ, គវេសិស្ស ភិក្ខុនោ ឯតទហោសិ – ‘អហំ ខោ ឥមស្ស អនុត្តរស្ស វិមុត្តិសុខស្ស និកាមលាភី ហោមិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ អហោ វតិមានិបិ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ ឥមស្ស អនុត្តរស្ស វិមុត្តិសុខស្ស និកាមលាភិនោ អស្សុ អកិច្ឆលាភិនោ អកសិរលាភិនោ’តិ។ អថ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ វូបកដ្ឋា [ភិក្ខុសតានិ ឯកេកា វូបកដ្ឋា (ស្យា. កំ.)] អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា នចិរស្សេវ – យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជន្តិ, តទនុត្តរំ – ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរឹសុ។ ‘ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, នាបរំ ឥត្ថត្តាយា’តិ អព្ភញ្ញឹសុ’’។

‘‘ឥតិ ខោ, អានន្ទ, តានិ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ គវេសីបមុខានិ ឧត្តរុត្តរិ [ឧត្តរុត្តរឹ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] បណីតបណីតំ វាយមមានា អនុត្តរំ វិមុត្តិំ សច្ឆាកំសុ។ តស្មាតិហ, អានន្ទ, ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ – ‘ឧត្តរុត្តរិ បណីតបណីតំ វាយមមានា អនុត្តរំ វិមុត្តិំ សច្ឆិករិស្សាមា’តិ។ ឯវញ្ហិ វោ, អានន្ទ, សិក្ខិតព្ព’’ន្តិ។ ទសមំ។

ឧបាសកវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សារជ្ជំ វិសារទោ និរយំ, វេរំ ចណ្ឌាលបញ្ចមំ;
បីតិ វណិជ្ជា រាជានោ, គិហី ចេវ គវេសិនាតិ។

(១៨) ៤. អរញ្ញវគ្គោ

១. អារញ្ញិកសុត្តំ

១៨១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អារញ្ញិកា [អារញ្ញកា (សព្ពត្ថ) បរិ. ៤៤៣ បស្សិតព្ពំ]។ កតមេ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា អារញ្ញិកោ ហោតិ, បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ អារញ្ញិកោ ហោតិ, ឧម្មាទា ចិត្តក្ខេបា អារញ្ញិកោ ហោតិ, វណ្ណិតំ ពុទ្ធេហិ ពុទ្ធសាវកេហីតិ អារញ្ញិកោ ហោតិ, អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋីយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ [ឥទមដ្ឋិតំយេវ (សី. បី.)] និស្សាយ អារញ្ញិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អារញ្ញិកា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ អារញ្ញិកានំ យ្វាយំ អារញ្ញិកោ អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋីយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ អារញ្ញិកោ ហោតិ, អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អារញ្ញិកានំ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច មោក្ខោ [បាមោក្ខោ (អ. និ. ៤.៩៥; ១០.៩១)] ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គវា ខីរំ, ខីរម្ហា ទធិ, ទធិម្ហា នវនីតំ, នវនីតម្ហា សប្បិ, សប្បិម្ហា សប្បិមណ្ឌោ, សប្បិមណ្ឌោ [សប្បិម្ហា សប្បិមណ្ឌោ (ក.) សំ. និ. ៣.៦៦២] តត្ថ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អារញ្ញិកានំ យ្វាយំ អារញ្ញិកោ អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋីយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ អារញ្ញិកោ ហោតិ, អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ អារញ្ញិកានំ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច មោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ចា”តិ។ បឋមំ។

២. ចីវរសុត្តំ

១៨២. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, បំសុកូលិកា។ កតមេ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា បំសុកូលិកោ ហោតិ…បេ…. ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ បំសុកូលិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បំសុកូលិកា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. រុក្ខមូលិកសុត្តំ

១៨៣. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, រុក្ខមូលិកា។ កតមេ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា រុក្ខមូលិកោ ហោតិ…បេ…. ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ រុក្ខមូលិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច រុក្ខមូលិកា”តិ។ តតិយំ។

៤. សោសានិកសុត្តំ

១៨៤. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, សោសានិកា។ កតមេ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា សោសានិកោ ហោតិ…បេ…. ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ សោសានិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច សោសានិកា”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អព្ភោកាសិកសុត្តំ

១៨៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អព្ភោកាសិកា…បេ….។ បញ្ចមំ។

៦. នេសជ្ជិកសុត្តំ

១៨៦. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, នេសជ្ជិកា…បេ….។ ឆដ្ឋំ។

៧. យថាសន្ថតិកសុត្តំ

១៨៧. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, យថាសន្ថតិកា…បេ….។ សត្តមំ។

៨. ឯកាសនិកសុត្តំ

១៨៨. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ឯកាសនិកា…បេ….។ អដ្ឋមំ។

៩. ខលុបច្ឆាភត្តិកសុត្តំ

១៨៩. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ខលុបច្ឆាភត្តិកា…បេ….។ នវមំ។

១០. បត្តបិណ្ឌិកសុត្តំ

១៩០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, បត្តបិណ្ឌិកា។ កតមេ បញ្ច? មន្ទត្តា មោមូហត្តា បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, ឧម្មាទា ចិត្តក្ខេបា បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, ‘វណ្ណិតំ ពុទ្ធេហិ ពុទ្ធសាវកេហី’តិ បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិំយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បត្តបិណ្ឌិកា។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ បត្តបិណ្ឌិកានំ យ្វាយំ បត្តបិណ្ឌិកោ អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិំយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ បត្តបិណ្ឌិកានំ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច មោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច។

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គវា ខីរំ, ខីរម្ហា ទធិ, ទធិម្ហា នវនីតំ, នវនីតម្ហា សប្បិ, សប្បិម្ហា សប្បិមណ្ឌោ, សប្បិមណ្ឌោ តត្ថ អគ្គមក្ខាយតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ បញ្ចន្នំ បត្តបិណ្ឌិកានំ យ្វាយំ បត្តបិណ្ឌិកោ អប្បិច្ឆតំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិំយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ បវិវេកំយេវ និស្សាយ ឥទមត្ថិតំយេវ និស្សាយ បត្តបិណ្ឌិកោ ហោតិ, អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ បត្តបិណ្ឌិកានំ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច មោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ចា”តិ។ ទសមំ។

អរញ្ញវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អរញ្ញំ ចីវរំ រុក្ខ, សុសានំ អព្ភោកាសិកំ;
នេសជ្ជំ សន្ថតំ ឯកាសនិកំ, ខលុបច្ឆាបិណ្ឌិកេន ចាតិ។

(២០) ៥. ព្រាហ្មណវគ្គោ

១. សោណសុត្តំ

១៩១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, បោរាណា ព្រាហ្មណធម្មា ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សន្តិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។ កតមេ បញ្ច? បុព្ពេ សុទំ [បុព្ពស្សុទំ (ក.)], ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំយេវ គច្ឆន្តិ, នោ អព្រាហ្មណិំ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិម្បិ គច្ឆន្តិ, អព្រាហ្មណិម្បិ គច្ឆន្តិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, សុនខា សុនខិំយេវ គច្ឆន្តិ, នោ អសុនខិំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ បោរាណោ ព្រាហ្មណធម្មោ ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សតិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។

“បុព្ពេ សុទំ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ ឧតុនិំយេវ គច្ឆន្តិ, នោ អនុតុនិំ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ ឧតុនិម្បិ គច្ឆន្តិ, អនុតុនិម្បិ គច្ឆន្តិ ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, សុនខា សុនខិំ ឧតុនិំយេវ គច្ឆន្តិ, នោ អនុតុនិំ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ បោរាណោ ព្រាហ្មណធម្មោ ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សតិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។

“បុព្ពេ សុទំ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ នេវ កិណន្តិ នោ វិក្កិណន្តិ, សម្បិយេនេវ សំវាសំ សំពន្ធាយ [សំសគ្គត្ថាយ (សី. បី.)] សំបវត្តេន្តិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ កិណន្តិបិ វិក្កិណន្តិបិ, សម្បិយេនបិ សំវាសំ សំពន្ធាយ សំបវត្តេន្តិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, សុនខា សុនខិំ នេវ កិណន្តិ នោ វិក្កិណន្តិ, សម្បិយេនេវ សំវាសំ សំពន្ធាយ សំបវត្តេន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ បោរាណោ ព្រាហ្មណធម្មោ ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សតិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។

“បុព្ពេ សុទំ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា ន សន្និធិំ ករោន្តិ ធនស្សបិ ធញ្ញស្សបិ រជតស្សបិ ជាតរូបស្សបិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា សន្និធិំ ករោន្តិ ធនស្សបិ ធញ្ញស្សបិ រជតស្សបិ ជាតរូបស្សបិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, សុនខា ន សន្និធិំ ករោន្តិ ធនស្សបិ ធញ្ញស្សបិ រជតស្សបិ ជាតរូបស្សបិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ បោរាណោ ព្រាហ្មណធម្មោ ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សតិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។

“បុព្ពេ សុទំ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា សាយំ សាយមាសាយ បាតោ បាតរាសាយ ភិក្ខំ បរិយេសន្តិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណា យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា អវសេសំ អាទាយ បក្កមន្តិ។ ឯតរហិ, ភិក្ខវេ, សុនខា សាយំ សាយមាសាយ បាតោ បាតរាសាយ ភិក្ខំ បរិយេសន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ បោរាណោ ព្រាហ្មណធម្មោ ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សតិ, នោ ព្រាហ្មណេសុ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច បោរាណា ព្រាហ្មណធម្មា ឯតរហិ សុនខេសុ សន្ទិស្សន្តិ, នោ ព្រាហ្មណេសូ”តិ។ បឋមំ។

២. ទោណព្រាហ្មណសុត្តំ

១៩២. អថ ខោ ទោណោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ទោណោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“សុតំ មេតំ, ភោ គោតម – ‘ន សមណោ គោតមោ ព្រាហ្មណេ ជិណ្ណេ វុឌ្ឍេ មហល្លកេ អទ្ធគតេ វយោអនុប្បត្តេ អភិវាទេតិ វា បច្ចុដ្ឋេតិ វា អាសនេន វា និមន្តេតី’តិ។ តយិទំ, ភោ គោតម, តថេវ។ ន ហិ ភវំ គោតមោ ព្រាហ្មណេ ជិណ្ណេ វុឌ្ឍេ មហល្លកេ អទ្ធគតេ វយោអនុប្បត្តេ អភិវាទេតិ វា បច្ចុដ្ឋេតិ វា អាសនេន វា និមន្តេតិ។ តយិទំ, ភោ គោតម, ន សម្បន្នមេវា”តិ។ “ត្វម្បិ នោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ បដិជានាសី”តិ? “យញ្ហិ តំ, ភោ គោតម, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ – ‘ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិតោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន, អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ សនិឃណ្ឌុកេដុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ, បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ’តិ, មមេវ តំ, ភោ គោតម, សម្មា វទមានោ វទេយ្យ។ អហញ្ហិ, ភោ គោតម, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន, អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ សនិឃណ្ឌុកេដុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ, បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ”តិ។

“យេ ខោ, តេ ទោណ, ព្រាហ្មណានំ បុព្ពកា ឥសយោ មន្តានំ កត្តារោ មន្តានំ បវត្តារោ, យេសមិទំ ឯតរហិ ព្រាហ្មណា បោរាណំ មន្តបទំ គីតំ បវុត្តំ សមិហិតំ តទនុគាយន្តិ តទនុភាសន្តិ ភាសិតមនុភាសន្តិ សជ្ឈាយិតមនុសជ្ឈាយន្តិ វាចិតមនុវាចេន្តិ, សេយ្យថិទំ – អដ្ឋកោ, វាមកោ, វាមទេវោ, វេស្សាមិត្តោ, យមទគ្គិ [យមតគ្គិ (សី.) ទី. និ. ១.២៨៤, ៥២៦, ៥៣៦; ម. និ. ២.៤២៧; មហាវ. ៣០០; អ. និ. ៥.១៩២ បស្សិតព្ពំ], អង្គីរសោ, ភារទ្វាជោ, វាសេដ្ឋោ, កស្សបោ, ភគុ; ត្យាស្សុ’មេ បញ្ច ព្រាហ្មណេ បញ្ញាបេន្តិ – ព្រហ្មសមំ, ទេវសមំ, មរិយាទំ, សម្ភិន្នមរិយាទំ, ព្រាហ្មណចណ្ឌាលំយេវ បញ្ចមំ។ តេសំ ត្វំ ទោណ, កតមោ”តិ?

“ន ខោ មយំ, ភោ គោតម, បញ្ច ព្រាហ្មណេ ជានាម, អថ ខោ មយំ ព្រាហ្មណាត្វេវ ជានាម។ សាធុ មេ ភវំ គោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា អហំ ឥមេ បញ្ច ព្រាហ្មណេ ជានេយ្យ”ន្តិ។ “តេន ហិ, ព្រាហ្មណ, សុណោហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ; ភាសិស្សាមី”តិ។ “ឯវំ ភោ”តិ ខោ ទោណោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ។ ភគវា ឯតទវោច –

“កថញ្ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ព្រហ្មសមោ ហោតិ? ឥធ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន។ សោ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ [កោធារំ ព្រហ្មចរិយំ (ស្យា. ក.)] ចរតិ មន្តេ អធីយមានោ។ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា មន្តេ អធីយិត្វា អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន។

“តត្ថ ច, ទោណ, កោ ធម្មោ? នេវ កសិយា ន វណិជ្ជាយ ន គោរក្ខេន ន ឥស្សត្ថេន [ន ឥស្សត្ថេន (ក.)] ន រាជបោរិសេន ន សិប្បញ្ញតរេន, កេវលំ ភិក្ខាចរិយាយ កបាលំ អនតិមញ្ញមានោ។ សោ អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ និយ្យាទេត្វា [នីយ្យាទេត្វា (សី.), នីយាទេត្វា (បី.), និយ្យាតេត្វា (កត្ថចិ)] កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជតិ។ សោ ឯវំ បព្ពជិតោ សមានោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ, តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ [ចតុត្ថី (សី.)], ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន [អព្យាបជ្ឈេន (ក.) អព្យាពជ្ឈេន (?)] ផរិត្វា វិហរតិ។ ករុណា…បេ…. មុទិតា… ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ, តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ , ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ។ សោ ឥមេ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ភាវេត្វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ ព្រហ្មលោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឯវំ ខោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ព្រហ្មសមោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ទេវសមោ ហោតិ? ឥធ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន ។ សោ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរតិ មន្តេ អធីយមានោ។ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា មន្តេ អធីយិត្វា អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន។ តត្ថ ច, ទោណ, កោ ធម្មោ? នេវ កសិយា ន វណិជ្ជាយ ន គោរក្ខេន ន ឥស្សត្ថេន ន រាជបោរិសេន ន សិប្បញ្ញតរេន, កេវលំ ភិក្ខាចរិយាយ កបាលំ អនតិមញ្ញមានោ។ សោ អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ និយ្យាទេត្វា ទារំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន។

“តត្ថ ច, ទោណ, កោ ធម្មោ? នេវ កយេន ន វិក្កយេន, ព្រាហ្មណីយេវ ឧទកូបស្សដ្ឋំ។ សោ ព្រាហ្មណីយេវ គច្ឆតិ, ន ខត្តិយឹ ន វេស្សឹ ន សុទ្ទឹ ន ចណ្ឌាលឹ ន នេសាទឹ ន វេនឹ [ន វេណឹ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] ន រថការឹ ន បុក្កុសឹ គច្ឆតិ, ន គព្ភិនឹ គច្ឆតិ, ន បាយមានំ គច្ឆតិ, ន អនុតុនឹ គច្ឆតិ។ កស្មា ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន គព្ភិនឹ គច្ឆតិ? សចេ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ គព្ភិនឹ គច្ឆតិ, អតិមីឡ្ហជោ នាម សោ ហោតិ មាណវកោ វា មាណវិកា [មាណវកី (ក.)] វា ។ តស្មា, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន គព្ភិនឹ គច្ឆតិ។ កស្មា ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន បាយមានំ គច្ឆតិ? សចេ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ បាយមានំ គច្ឆតិ, អសុចិបដិបីឡិតោ នាម សោ ហោតិ មាណវកោ វា មាណវិកា វា។ តស្មា, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន បាយមានំ គច្ឆតិ។ តស្ស សា ហោតិ ព្រាហ្មណី នេវ កាមត្ថា ន ទវត្ថា ន រតត្ថា, បជត្ថាវ ព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណី ហោតិ។ សោ មេថុនំ ឧប្បាទេត្វា កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជតិ។ សោ ឯវំ បព្ពជិតោ សមានោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ…បេ…. ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ សោ ឥមេ ចត្តារោ ឈានេ ភាវេត្វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឯវំ ខោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ទេវសមោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ មរិយាទោ ហោតិ? ឥធ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន។ សោ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរតិ មន្តេ អធីយមានោ។ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា មន្តេ អធីយិត្វា អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន ។ តត្ថ ច, ទោណ, កោ ធម្មោ? នេវ កសិយា ន វណិជ្ជាយ ន គោរក្ខេន ន ឥស្សត្ថេន ន រាជបោរិសេន ន សិប្បញ្ញតរេន, កេវលំ ភិក្ខាចរិយាយ កបាលំ អនតិមញ្ញមានោ។ សោ អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ និយ្យាទេត្វា ទារំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន។

“តត្ថ ច, ទោណ , កោ ធម្មោ? នេវ កយេន ន វិក្កយេន, ព្រាហ្មណិយេវ ឧទកូបស្សដ្ឋំ។ សោ ព្រាហ្មណិយេវ គច្ឆតិ, ន ខត្តិយិំ ន វេស្សិំ ន សុទ្ទិំ ន ចណ្ឌាលិំ ន នេសាទិំ ន វេនិំ ន រថការិំ ន បុក្កុសិំ គច្ឆតិ, ន គព្ភិនិំ គច្ឆតិ, ន បាយមានំ គច្ឆតិ, ន អនុតុនិំ គច្ឆតិ។ កស្មា ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន គព្ភិនិំ គច្ឆតិ? សចេ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ គព្ភិនិំ គច្ឆតិ, អតិមីឡ្ហជោ នាម សោ ហោតិ មាណវកោ វា មាណវិកា វា។ តស្មា, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន គព្ភិនិំ គច្ឆតិ។ កស្មា ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន បាយមានំ គច្ឆតិ? សចេ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ បាយមានំ គច្ឆតិ, អសុចិបដិបីឡិតោ នាម សោ ហោតិ មាណវកោ វា មាណវិកា វា។ តស្មា, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ន បាយមានំ គច្ឆតិ។ តស្ស សា ហោតិ ព្រាហ្មណី នេវ កាមត្ថា ន ទវត្ថា ន រតត្ថា, បជត្ថាវ ព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណី ហោតិ។ សោ មេថុនំ ឧប្បាទេត្វា តមេវ បុត្តស្សាទំ និកាមយមានោ កុដុម្ពំ អជ្ឈាវសតិ, ន អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជតិ។ យាវ បោរាណានំ ព្រាហ្មណានំ មរិយាទោ តត្ថ តិដ្ឋតិ, តំ ន វីតិក្កមតិ។ ‘យាវ បោរាណានំ ព្រាហ្មណានំ មរិយាទោ តត្ថ ព្រាហ្មណោ ឋិតោ តំ ន វីតិក្កមតី’តិ, ខោ, ទោណ, តស្មា ព្រាហ្មណោ មរិយាទោតិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ខោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ មរិយាទោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ សម្ភិន្នមរិយាទោ ហោតិ? ឥធ , ទោណ, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន ។ សោ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរតិ មន្តេ អធីយមានោ។ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា មន្តេ អធីយិត្វា អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ បរិយេសតិ ធម្មេនេវ, នោ អធម្មេន។

“តត្ថ ច, ទោណ, កោ ធម្មោ? នេវ កសិយា ន វណិជ្ជាយ ន គោរក្ខេន ន ឥស្សត្ថេន ន រាជបោរិសេន ន សិប្បញ្ញតរេន, កេវលំ ភិក្ខាចរិយាយ កបាលំ អនតិមញ្ញមានោ។ សោ អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ និយ្យាទេត្វា ទារំ បរិយេសតិ ធម្មេនបិ អធម្មេនបិ កយេនបិ វិក្កយេនបិ ព្រាហ្មណិម្បិ ឧទកូបស្សដ្ឋំ។ សោ ព្រាហ្មណិម្បិ គច្ឆតិ ខត្តិយិម្បិ គច្ឆតិ វេស្សិម្បិ គច្ឆតិ សុទ្ទិម្បិ គច្ឆតិ ចណ្ឌាលិម្បិ គច្ឆតិ នេសាទិម្បិ គច្ឆតិ វេនិម្បិ គច្ឆតិ រថការិម្បិ គច្ឆតិ បុក្កុសិម្បិ គច្ឆតិ គព្ភិនិម្បិ គច្ឆតិ បាយមានម្បិ គច្ឆតិ ឧតុនិម្បិ គច្ឆតិ អនុតុនិម្បិ គច្ឆតិ។ តស្ស សា ហោតិ ព្រាហ្មណី កាមត្ថាបិ ទវត្ថាបិ រតត្ថាបិ បជត្ថាបិ ព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណី ហោតិ។ យាវ បោរាណានំ ព្រាហ្មណានំ មរិយាទោ តត្ថ ន តិដ្ឋតិ, តំ វីតិក្កមតិ។ ‘យាវ បោរាណានំ ព្រាហ្មណានំ មរិយាទោ តត្ថ ព្រាហ្មណោ ន ឋិតោ តំ វីតិក្កមតី’តិ ខោ, ទោណ, តស្មា ព្រាហ្មណោ សម្ភិន្នមរិយាទោតិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ខោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ សម្ភិន្នមរិយាទោ ហោតិ។

“កថញ្ច, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណចណ្ឌាលោ ហោតិ? ឥធ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ – មាតិតោ ច បិតិតោ ច, សំសុទ្ធគហណិកោ, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន។ សោ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរតិ មន្តេ អធីយមានោ។ អដ្ឋចត្តាលីសវស្សានិ កោមារព្រហ្មចរិយំ ចរិត្វា មន្តេ អធីយិត្វា អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ បរិយេសតិ ធម្មេនបិ អធម្មេនបិ កសិយាបិ វណិជ្ជាយបិ គោរក្ខេនបិ ឥស្សត្ថេនបិ រាជបោរិសេនបិ សិប្បញ្ញតរេនបិ, កេវលម្បិ ភិក្ខាចរិយាយ, កបាលំ អនតិមញ្ញមានោ។

“សោ អាចរិយស្ស អាចរិយធនំ និយ្យាទេត្វា ទារំ បរិយេសតិ ធម្មេនបិ អធម្មេនបិ កយេនបិ វិក្កយេនបិ ព្រាហ្មណិម្បិ ឧទកូបស្សដ្ឋំ។ សោ ព្រាហ្មណិម្បិ គច្ឆតិ ខត្តិយិម្បិ គច្ឆតិ វេស្សិម្បិ គច្ឆតិ សុទ្ទិម្បិ គច្ឆតិ ចណ្ឌាលិម្បិ គច្ឆតិ នេសាទិម្បិ គច្ឆតិ វេនិម្បិ គច្ឆតិ រថការិម្បិ គច្ឆតិ បុក្កុសិម្បិ គច្ឆតិ គព្ភិនិម្បិ គច្ឆតិ បាយមានម្បិ គច្ឆតិ ឧតុនិម្បិ គច្ឆតិ អនុតុនិម្បិ គច្ឆតិ។ តស្ស សា ហោតិ ព្រាហ្មណី កាមត្ថាបិ ទវត្ថាបិ រតត្ថាបិ បជត្ថាបិ ព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណី ហោតិ។ សោ សព្ពកម្មេហិ ជីវិកំ [ជីវិតំ (ក.)] កប្បេតិ។ តមេនំ ព្រាហ្មណា ឯវមាហំសុ – ‘កស្មា ភវំ ព្រាហ្មណោ បដិជានមានោ សព្ពកម្មេហិ ជីវិកំ កប្បេតី’តិ? សោ ឯវមាហ – ‘សេយ្យថាបិ, ភោ, អគ្គិ សុចិម្បិ ឌហតិ អសុចិម្បិ ឌហតិ, ន ច តេន អគ្គិ ឧបលិប្បតិ [ឧបលិម្បតិ (ក.)]; ឯវមេវំ ខោ, ភោ, សព្ពកម្មេហិ

ចេបិ ព្រាហ្មណោ ជីវិកំ កប្បេតិ, ន ច តេន ព្រាហ្មណោ ឧបលិប្បតិ’។ ‘សព្ពកម្មេហិ ជីវិកំ កប្បេតី’តិ ខោ, ទោណ, តស្មា ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណចណ្ឌាលោតិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ខោ, ទោណ, ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណចណ្ឌាលោ ហោតិ។

“យេ ខោ តេ, ទោណ, ព្រាហ្មណានំ បុព្ពកា ឥសយោ មន្តានំ កត្តារោ មន្តានំ បវត្តារោ យេសមិទំ ឯតរហិ ព្រាហ្មណា បោរាណំ មន្តបទំ គីតំ បវុត្តំ សមីហិតំ តទនុគាយន្តិ តទនុភាសន្តិ ភាសិតមនុភាសន្តិ សជ្ឈាយិតមនុសជ្ឈាយន្តិ វាចិតមនុវាចេន្តិ, សេយ្យថិទំ – អដ្ឋកោ, វាមកោ, វាមទេវោ, វេស្សាមិត្តោ, យមទគ្គិ, អង្គីរសោ, ភារទ្វាជោ, វាសេដ្ឋោ , កស្សបោ, ភគុ; ត្យាស្សុមេ បញ្ច ព្រាហ្មណេ បញ្ញាបេន្តិ – ព្រហ្មសមំ, ទេវសមំ, មរិយាទំ, សម្ភិន្នមរិយាទំ, ព្រាហ្មណចណ្ឌាលំយេវ បញ្ចមំ។ តេសំ ត្វំ, ទោណ, កតមោ”តិ?

“ឯវំ សន្តេ មយំ, ភោ គោតម, ព្រាហ្មណចណ្ឌាលម្បិ ន បូរេម។ អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម…បេ.… ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ ទុតិយំ។

៣. សង្គារវសុត្តំ

១៩៣. អថ ខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ។ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កោ នុ ខោ, ភោ គោតម, ហេតុ កោ បច្ចយោ, យេន កទាចិ ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា? កោ បន, ភោ គោតម, ហេតុ កោ បច្ចយោ, យេន កទាចិ ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា”តិ?

“យស្មិំ, ព្រាហ្មណ, សមយេ កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ , អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ សំសដ្ឋោ លាខាយ វា ហលិទ្ទិយា វា នីលិយា វា មញ្ជិដ្ឋាយ វា។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវំ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ.… ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ.… ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អគ្គិនា សន្តត្តោ ឧក្កុធិតោ [ឧក្កុដ្ឋិតោ (សី. បី.), ឧក្កុដ្ឋិតោ (ស្យា. កំ.)] ឧស្សទកជាតោ [ឧសុមកជាតោ (កត្ថចិ), ឧស្សុរកជាតោ (ក.), ឧស្មុទកជាតោ (ម. និ. ៣ មជ្ឈិមនិកាយេ)]។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវំ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ.… ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ , បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ.… ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ សេវាលបណកបរិយោនទ្ធោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវំ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មិំ សមយេ ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ថិនមិទ្ធបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ថិនមិទ្ធស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ…បេ.… ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ វាតេរិតោ ចលិតោ ភន្តោ ឩមិជាតោ [ឧម្មិជាតោ (បី.)]។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ វិចិកិច្ឆាបរេតេន , ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អាវិលោ លុឡិតោ កលលីភូតោ អន្ធការេ និក្ខិត្តោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យ ន បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ នប្បជានាតិ ន បស្សតិ, ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា។

“យស្មិញ្ច ខោ, ព្រាហ្មណ, សមយេ ន កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន កាមរាគបរេតេន, ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អសំសដ្ឋោ លាខាយ វា ហលិទ្ទិយា វា នីលិយា វា មញ្ជិដ្ឋាយ វា។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ បជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ.... ។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អគ្គិនា អសន្តត្តោ អនុក្កុធិតោ អនុស្សទកជាតោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ បជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ....។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ ន សេវាលបណកបរិយោនទ្ធោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ បជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ថិនមិទ្ធបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ....។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ , យស្មឹ សមយេ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ...បេ.... សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ ន វាតេរិតោ ន ចលិតោ ន ភន្តោ ន ឩមិជាតោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ បជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ...បេ....។

“បុន ចបរំ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ , អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, បរត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, ឧភយត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។ សេយ្យថាបិ, ព្រាហ្មណ, ឧទបត្តោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ អាលោកេ និក្ខិត្តោ។ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិសោ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចវេក្ខមានោ យថាភូតំ បជានេយ្យ បស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, ព្រាហ្មណ, យស្មឹ សមយេ ន វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ន វិចិកិច្ឆាបរេតេន, ឧប្បន្នាយ ច វិចិកិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាភូតំ បជានាតិ, អត្តត្ថម្បិ តស្មឹ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ

បស្សតិ, បរត្ថម្បិ...បេ.... ឧភយត្ថម្បិ តស្មិំ សមយេ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតិ, ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា។

“អយំ ខោ, ព្រាហ្មណ, ហេតុ អយំ បច្ចយោ, យេន កទាចិ ទីឃរត្តំ សជ្ឈាយកតាបិ មន្តា នប្បដិភន្តិ, បគេវ អសជ្ឈាយកតា ។ អយំ បន, ព្រាហ្មណ, ហេតុ អយំ បច្ចយោ, យេន កទាចិ ទីឃរត្តំ អសជ្ឈាយកតាបិ មន្តា បដិភន្តិ, បគេវ សជ្ឈាយកតា”តិ។

“អភិក្កន្តំ, ភោ គោតម...បេ.... ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ តតិយំ។

៤. ការណបាលីសុត្តំ

១៩៤. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ តេន ខោ បន សមយេន ការណបាលី [ករណបាលី (ក.)] ព្រាហ្មណោ លិច្ឆវីនំ កម្មន្តំ ការេតិ។ អទ្ទសា ខោ ការណបាលី ព្រាហ្មណោ បិង្គិយានី ព្រាហ្មណំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ; ទិស្វា បិង្គិយានី ព្រាហ្មណំ ឯតទវោច –

“ហន្ទ, កុតោ នុ ភវំ បិង្គិយានី អាគច្ឆតិ ទិវា ទិវស្សា”តិ? “ឥតោហំ [ឥធាហំ (ស្យា. កំ.), ឥតោ ហិ ខោ អហំ (ម. និ. ១.២៨៨)], ភោ, អាគច្ឆាមិ សមណស្ស គោតមស្ស សន្តិកា”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញតិ ភវំ, បិង្គិយានី, សមណស្ស គោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ? បណ្ឌិតោ មញ្ញេ”តិ? “កោ ចាហំ, ភោ, កោ ច សមណស្ស គោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ ជានិស្សាមិ! សោបិ នូនស្ស តាទិសោវ យោ សមណស្ស គោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ ជានេយ្យា”តិ! “ឧឡារាយ ខលុ ភវំ, បិង្គិយានី, សមណំ គោតមំ បសំសាយ បសំសតី”តិ។ “កោ ចាហំ, ភោ, កោ ច សមណំ គោតមំ បសំសិស្សាមិ! បសត្ថប្បសត្ថោវ [បសដ្ឋបសដ្ឋោ ច (ស្យា. កំ. ក.)] សោ ភវំ គោតមោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សាន”ន្តិ។ “កិំ បន ភវំ, បិង្គិយានី, អត្ថវសំ សម្បស្សមានោ សមណេ គោតមេ ឯវំ អភិប្បសន្នោ”តិ?

“សេយ្យថាបិ, ភោ, បុរិសោ អគ្គរសបរិតិត្តោ ន អញ្ញេសំ ហីនានំ រសានំ បិហេតិ; ឯវមេវំ ខោ, ភោ, យតោ យតោ តស្ស ភោតោ គោតមស្ស ធម្មំ សុណាតិ – យទិ សុត្តសោ, យទិ គេយ្យសោ, យទិ វេយ្យាករណសោ, យទិ អព្ភុតធម្មសោ – តតោ តតោ ន អញ្ញេសំ បុថុសមណព្រាហ្មណប្បវាទានំ បិហេតិ។

“សេយ្យថាបិ, ភោ, បុរិសោ ជិឃច្ឆាទុព្ពល្យបរេតោ មធុបិណ្ឌិកំ អធិគច្ឆេយ្យ។ សោ យតោ យតោ សាយេថ, លភតេវ [សាយេយ្យ, លភេថេវ (ម. និ. ១.២០៥)] សាទុរសំ អសេចនកំ; ឯវមេវំ ខោ, ភោ, យតោ យតោ តស្ស ភោតោ គោតមស្ស ធម្មំ សុណាតិ – យទិ សុត្តសោ, យទិ គេយ្យសោ, យទិ វេយ្យាករណសោ, យទិ អព្ភុតធម្មសោ – តតោ តតោ លភតេវ អត្តមនតំ, លភតិ ចេតសោ បសាទំ។

“សេយ្យថាបិ, ភោ, បុរិសោ ចន្ទនឃដិកំ អធិគច្ឆេយ្យ – ហរិចន្ទនស្ស វា លោហិតចន្ទនស្ស វា។ សោ យតោ យតោ ឃាយេថ – យទិ មូលតោ, យទិ មជ្ឈតោ, យទិ អគ្គតោ – អធិគច្ឆតេវ [អធិគច្ឆេថេវ (?)] សុរភិគន្ធំ អសេចនកំ; ឯវមេវំ ខោ, ភោ, យតោ យតោ តស្ស ភោតោ គោតមស្ស ធម្មំ សុណាតិ – យទិ សុត្តសោ, យទិ គេយ្យសោ, យទិ វេយ្យាករណសោ, យទិ អព្ភុតធម្មសោ – តតោ តតោ អធិគច្ឆតិ បាមោជ្ជំ អធិគច្ឆតិ សោមនស្សំ។

“សេយ្យថាបិ, ភោ, បុរិសោ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ។ តស្ស កុសលោ ភិសក្កោ ឋានសោ អាពាធំ នីហរេយ្យ; ឯវមេវំ ខោ, ភោ, យតោ យតោ តស្ស ភោតោ គោតមស្ស ធម្មំ សុណាតិ – យទិ សុត្តសោ, យទិ គេយ្យសោ, យទិ វេយ្យាករណសោ, យទិ អព្ភុតធម្មសោ – តតោ តតោ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ។

“សេយ្យថាបិ , ភោ, បោក្ខរណី អច្ឆោទកា សាតោទកា សីតោទកា សេតកា សុបតិត្ថា រមណីយា។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិតត្តោ ឃម្មបរេតោ កិលន្តោ តសិតោ បិបាសិតោ ។ សោ តំ បោក្ខរណី ឱគាហេត្វា ន្ហាត្វា ច បិវិត្វា ច សព្ពទរថកិលមថបរិឡាហំ បដិប្បស្សម្ភេយ្យ។ ឯវមេវំ ខោ, ភោ, យតោ យតោ តស្ស ភោតោ គោតមស្ស ធម្មំ សុណាតិ – យទិ សុត្តសោ, យទិ គេយ្យសោ, យទិ វេយ្យាករណសោ, យទិ អព្ភុតធម្មសោ – តតោ តតោ សព្ពទរថកិលមថបរិឡាហា បដិប្បស្សម្ភន្តី”តិ។

ឯវំ វុត្តេ ការណបាលី ព្រាហ្មណោ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ទក្ខិណំ ជាណុមណ្ឌលំ បថវិយំ និហន្ត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា តិក្ខត្តុំ ឧទានំ ឧទានេសិ –

> “នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស;
> នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស;
> នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ។

“អភិក្កន្តំ, ភោ បិង្គិយានិ, អភិក្កន្តំ, ភោ បិង្គិយានិ! សេយ្យថាបិ, ភោ បិង្គិយានិ, និក្កុជ្ជិតំ [និកុជ្ជិតំ (ក.)] វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ, មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ – ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ; ឯវមេវំ ភោតា បិង្គិយានិនា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ។ ឯសាហំ, ភោ បិង្គិយានិ, តំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច។ ឧបាសកំ មំ ភវំ បិង្គិយានី ធារេតុ, អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បិង្គិយានីសុត្តំ

១៩៥. ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ។ តេន ខោ បន សមយេន បញ្ចមត្តានិ លិច្ឆវិសតានិ ភគវន្តំ បយិរុបាសន្តិ។ អប្បេកច្ចេ លិច្ឆវី នីលា ហោន្តិ នីលវណ្ណា នីលវត្ថា នីលាលង្ការា, អប្បេកច្ចេ លិច្ឆវី បីតា ហោន្តិ បីតវណ្ណា បីតវត្ថា បីតាលង្ការា , អប្បេកច្ចេ លិច្ឆវី លោហិតកា ហោន្តិ លោហិតកវណ្ណា លោហិតកវត្ថា លោហិតកាលង្ការា, អប្បេកច្ចេ លិច្ឆវី ឱទាតា ហោន្តិ ឱទាតវណ្ណា ឱទាតវត្ថា ឱទាតាលង្ការា។ ត្យាស្សុទំ ភគវា អតិរោចតិ វណ្ណេន ចេវ យសសា ច។

អថ ខោ បិង្គិយានី ព្រាហ្មណោ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច – “បដិភាតិ មំ, ភគវា, បដិភាតិ មំ, សុគតា”តិ។ “បដិភាតុ តំ បិង្គិយានី”តិ ភគវា អវោច។ អថ ខោ បិង្គិយានី ព្រាហ្មណោ ភគវតោ សម្មុខា សារុប្បាយ គាថាយ អភិត្ថវិ –

> “បទ្មំ [បទុមំ (ក.) សំ. និ. ១.១៣២] យថា កោកនទំ [កោកនុទំ (ស្យា. កំ.)] សុគន្ធំ,
> បាតោ សិយា ផុល្លមវីតគន្ធំ;
> អង្គីរសំ បស្ស វិរោចមានំ,
> តបន្តមាទិច្ចមិវន្តលិក្ខេ”តិ។

អថ ខោ តេ លិច្ឆវី បញ្ចហិ ឧត្តរាសង្គសតេហិ បិង្គិយានី ព្រាហ្មណំ អច្ឆាទេសុំ។ អថ ខោ បិង្គិយានី ព្រាហ្មណោ តេហិ បញ្ចហិ ឧត្តរាសង្គសតេហិ ភគវន្តំ អច្ឆាទេសិ ។

អថ ខោ ភគវា តេ លិច្ឆវី ឯតទវោច – “បញ្ចន្នំ, លិច្ឆវី, រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសេតា បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសិតស្ស វិញ្ញាតា បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស ទេសិតស្ស វិញ្ញាតា ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ កតញ្ញូ កតវេទី បុគ្គលោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ។ ឥមេសំ ខោ, លិច្ឆវី, បញ្ចន្នំ រតនានំ បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិ”ន្តិ [អ. និ. ៥.១៤៣]។ បញ្ចមំ។

៦. មហាសុបិនសុត្តំ

១៩៦. “តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ បញ្ច មហាសុបិនា បាតុរហេសុំ។ កតមេ បញ្ច? តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ មហាបថវី មហាសយនំ អហោសិ, ហិមវា បព្ពតរាជា ពិព្ពោហនំ [ពិព្ពោហនំ (សី. ស្យា. កំ. បី.), ពិម្ព + ឱហនំ = ឥតិ បទវិភាគោ] អហោសិ, បុរត្ថិមេ សមុទ្ទេ វាមោ ហត្ថោ ឱហិតោ អហោសិ, បច្ឆិមេ សមុទ្ទេ ទក្ខិណោ ហត្ថោ ឱហិតោ អហោសិ, ទក្ខិណេ សមុទ្ទេ ឧភោ បាទា ឱហិតា អហេសុំ។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ បឋមោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ តិរិយា នាម តិណជាតិ នាភិយា ឧគ្គន្ត្វា នភំ អាហច្ច ឋិតា អហោសិ។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ , អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ ទុតិយោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ សេតា កិមី កណ្ហសីសា បាទេហិ ឧស្សក្កិត្វា ( ) [(អគ្គនខតោ) កត្ថចិ ទិស្សតិ] យាវ ជាណុមណ្ឌលា បដិច្ឆាទេសុំ។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ តតិយោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ចត្តារោ សកុណា នានាវណ្ណា ចតូហិ ទិសាហិ អាគន្ត្វា បាទមូលេ និបតិត្វា សព្ពសេតា សម្បជ្ជឹសុ។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ ចតុត្ថោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោវ សមានោ មហតោ មីឡ្ហបព្ពតស្ស ឧបរូបរិ ចង្កមតិ អលិប្បមានោ មីឡ្ហេន។ តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ បញ្ចមោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“យម្បិ , ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អយំ មហាបថវី មហាសយនំ អហោសិ, ហិមវា បព្ពតរាជា ពិព្ពោហនំ អហោសិ, បុរត្ថិមេ សមុទ្ទេ វាមោ ហត្ថោ ឱហិតោ អហោសិ, បច្ឆិមេ សមុទ្ទេ ទក្ខិណោ ហត្ថោ ឱហិតោ អហោសិ, ទក្ខិណេ សមុទ្ទេ ឧភោ បាទា ឱហិតា អហេសុំ; តថាគតេន , ភិក្ខវេ, អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន អនុត្តរា សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធា។ តស្សា អភិសម្ពោធាយ អយំ បឋមោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“យម្បិ , ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ តិរិយា នាម តិណជាតិ នាភិយា ឧគ្គន្ត្វា នភំ អាហច្ច ឋិតា អហោសិ; តថាគតេន, ភិក្ខវេ, អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតោ។ តស្ស អភិសម្ពោធាយ អយំ ទុតិយោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“យម្បិ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ សេតា កិមី កណ្ហសីសា បាទេហិ ឧស្សក្កិត្វា យាវ ជាណុមណ្ឌលា បដិច្ឆាទេសុំ; ពហូ, ភិក្ខវេ, គិហី ឱទាតវសនា តថាគតំ បាណុបេតា [បាណុបេតំ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] សរណំ គតា។ តស្ស អភិសម្ពោធាយ អយំ តតិយោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“យម្បិ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ចត្តារោ សកុណា នានាវណ្ណា ចតូហិ ទិសាហិ អាគន្ត្វា បាទមូលេ និបតិត្វា សព្ពសេតា សម្បជ្ជឹសុ; ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, វណ្ណា ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា តេ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិត្វា អនុត្តរំ វិមុត្តិំ សច្ឆិករោន្តិ។ តស្ស អភិសម្ពោធាយ អយំ ចតុត្ថោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“យម្បិ, ភិក្ខវេ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោវ សមានោ មហតោ មីឡ្ហបព្ពតស្ស ឧបរូបរិ ចង្កមតិ អលិប្បមានោ មីឡ្ហេន; លាភី, ភិក្ខវេ, តថាគតោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ, តំ [តត្ថ ច (សី. ស្យា. កំ. បី.)] តថាគតោ អគថិតោ [អគធិតោ (ស្យា. បី. ក.)] អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈោសន្នោ [អនជ្ឈាបន្នោ (ក.) អនជ្ឈោបន្នោ (សី. ស្យា.)] អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតិ។ តស្ស អភិសម្ពោធាយ អយំ បញ្ចមោ មហាសុបិនោ បាតុរហោសិ។

“តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឥមេ បញ្ច មហាសុបិនា បាតុរហេសុ”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. វស្សសុត្តំ

១៩៧. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, វស្សស្ស អន្តរាយា, យំ នេមិត្តា [នេមិត្តកា (កត្ថចិ)] ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។ កតមេ បញ្ច? ឧបរិ, ភិក្ខវេ, អាកាសេ តេជោធាតុ បកុប្បតិ។ តេន ឧប្បន្នា មេឃា បដិវិគច្ឆន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ វស្សស្ស អន្តរាយោ, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ឧបរិ អាកាសេ វាយោធាតុ បកុប្បតិ។ តេន ឧប្បន្នា មេឃា បដិវិគច្ឆន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ វស្សស្ស អន្តរាយោ, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, រាហុ អសុរិន្ទោ បាណិនា ឧទកំ សម្បដិច្ឆិត្វា មហាសមុទ្ទេ ឆឌ្ឌេតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ វស្សស្ស អន្តរាយោ, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, វស្សវលាហកា ទេវា បមត្តា ហោន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ វស្សស្ស អន្តរាយោ, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, មនុស្សា អធម្មិកា ហោន្តិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ វស្សស្ស អន្តរាយោ, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច វស្សស្ស អន្តរាយា, យំ នេមិត្តា ន ជានន្តិ, យត្ថ នេមិត្តានំ ចក្ខុ ន កមតី”តិ។ សត្តមំ។

៨. វាចាសុត្តំ

១៩៨. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតា វាចា សុភាសិតា ហោតិ, នោ ទុព្ភាសិតា, អនវជ្ជា ច អននុវជ្ជា ច វិញ្ញូនំ [អននុវជ្ជា វិញ្ញូនំ (ស្យា. កំ.)]។ កតមេហិ បញ្ចហិ? កាលេន ច ភាសិតា ហោតិ, សច្ចា ច ភាសិតា ហោតិ, សណ្ហា ច ភាសិតា ហោតិ, អត្ថសំហិតា ច ភាសិតា ហោតិ, មេត្តចិត្តេន ច ភាសិតា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតា វាចា សុភាសិតា ហោតិ, នោ ទុព្ភាសិតា, អនវជ្ជា ច អននុវជ្ជា ច វិញ្ញូន”ន្តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. កុលសុត្តំ

១៩៩. “យំ, ភិក្ខវេ, សីលវន្តោ បព្ពជិតា កុលំ ឧបសង្កមន្តិ, តត្ថ មនុស្សា បញ្ចហិ ឋានេហិ ពហុំ បុញ្ញំ បសវន្តិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ សីលវន្តេ បព្ពជិតេ កុលំ ឧបសង្កមន្តេ មនុស្សា ទិស្វា ចិត្តានិ បសាទេន្តិ [បសីទន្តិ (ស្យា. កំ. ក.)], សគ្គសំវត្តនិកំ, ភិក្ខវេ, តំ កុលំ តស្មិំ សមយេ បដិបទំ បដិបន្នំ ហោតិ។

“យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ សីលវន្តេ បព្ពជិតេ កុលំ ឧបសង្កមន្តេ មនុស្សា បច្ចុដ្ឋេន្តិ អភិវាទេន្តិ អាសនំ ទេន្តិ, ឧច្ចាកុលីនសំវត្តនិកំ, ភិក្ខវេ, តំ កុលំ តស្មិំ សមយេ បដិបទំ បដិបន្នំ ហោតិ។

“យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ សីលវន្តេ បព្ពជិតេ កុលំ ឧបសង្កមន្តេ មនុស្សា មច្ឆេរមលំ បដិវិនេន្តិ [បដិវិនោទេន្តិ (សី. បី.)], មហេសក្ខសំវត្តនិកំ, ភិក្ខវេ, តំ កុលំ តស្មិំ សមយេ បដិបទំ បដិបន្នំ ហោតិ។

“យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ សីលវន្តេ បព្ពជិតេ កុលំ ឧបសង្កមន្តេ មនុស្សា យថាសត្តិ យថាពលំ សំវិភជន្តិ, មហាភោគសំវត្តនិកំ , ភិក្ខវេ, តំ កុលំ តស្មិំ សមយេ បដិបទំ បដិបន្នំ ហោតិ។

“យស្មិំ, ភិក្ខវេ, សមយេ សីលវន្តេ បព្ពជិតេ កុលំ ឧបសង្កមន្តេ មនុស្សា បរិបុច្ឆន្តិ បរិបញ្ហន្តិ ធម្មំ សុណន្តិ, មហាបញ្ញាសំវត្តនិកំ, ភិក្ខវេ, តំ កុលំ តស្មិំ សមយេ បដិបទំ បដិបន្នំ ហោតិ។ យំ , ភិក្ខវេ, សីលវន្តោ បព្ពជិតា កុលំ ឧបសង្កមន្តិ, តត្ថ មនុស្សា ឥមេហិ បញ្ចហិ ឋានេហិ ពហុំ បុញ្ញំ បសវន្តី”តិ។ នវមំ។

១០. និស្សារណីយសុត្តំ

២០០. “បញ្ចិមា , ភិក្ខវេ, និស្សារណីយា [និស្សរណីយា (បី.), និស្សរណិយា (ទី. និ. ៣.៣២១)] ធាតុយោ។ កតមា បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ កាមំ [កាមេ (ស្យា. កំ.) ទី. និ. ៣.៣២១] មនសិករោតោ កាមេសុ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ។ នេក្ខម្មំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ នេក្ខម្មេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ

បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ។ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ [សុកតំ (បី. ក.)] សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ សុវិសំយុត្តំ [វិសំយុត្តំ (កត្ថចិ, ទី. និ. ៣.៣២១)] កាមេហិ; យេ ច កាមបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, មុត្តោ សោ តេហិ, ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ។ ឥទមក្ខាតំ កាមានំ និស្សរណំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ព្យាបាទំ មនសិករោតោ ព្យាបាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ។ អព្យាបាទំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ អព្យាបាទេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ។ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ សុវិសំយុត្តំ ព្យាបាទេន; យេ ច ព្យាបាទបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, មុត្តោ សោ តេហិ, ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ។ ឥទមក្ខាតំ ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ វិហេសំ មនសិករោតោ វិហេសាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ។ អវិហេសំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ អវិហេសាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ។ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ សុវិសំយុត្តំ វិហេសាយ; យេ ច វិហេសាបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, មុត្តោ សោ តេហិ, ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ។ ឥទមក្ខាតំ វិហេសាយ និស្សរណំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ រូបំ មនសិករោតោ រូបេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ។ អរូបំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ អរូបេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ។ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ សុវិសំយុត្តំ រូបេហិ; យេ ច រូបបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, មុត្តោ សោ តេហិ, ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ។ ឥទមក្ខាតំ រូបានំ និស្សរណំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សក្កាយំ មនសិករោតោ សក្កាយេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ។ សក្កាយនិរោធំ ខោ បនស្ស មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ។ តស្ស តំ ចិត្តំ សុគតំ សុភាវិតំ សុវុដ្ឋិតំ សុវិមុត្តំ សុវិសំយុត្តំ សក្កាយេន; យេ ច សក្កាយបច្ចយា ឧប្បជ្ជន្តិ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, មុត្តោ សោ តេហិ, ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ។ ឥទមក្ខាតំ សក្កាយស្ស និស្សរណំ។

“តស្ស កាមនន្ទីបិ នានុសេតិ, ព្យាបាទនន្ទីបិ នានុសេតិ, វិហេសានន្ទីបិ នានុសេតិ , រូបនន្ទីបិ នានុសេតិ, សក្កាយនន្ទីបិ នានុសេតិ (សោ) [( ) កត្ថចិ នត្ថិ] កាមនន្ទិយាបិ អននុសយា, ព្យាបាទនន្ទិយាបិ អននុសយា, វិហេសានន្ទិយាបិ អននុសយា, រូបនន្ទិយាបិ អននុសយា, សក្កាយនន្ទិយាបិ អននុសយា។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ និរនុសយោ, អច្ឆេច្ឆិ [អច្ឆេជ្ជិ (ស្យា. កំ. ក.)] តណ្ហំ, វិវត្តយិ [វាវត្តយិ (សី.)] សំយោជនំ, សម្មា មានាភិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្ស។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច និស្សារណីយា ធាតុយោ”តិ។ ទសមំ។

ព្រាហ្មណវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

សោណោ ទោណោ សង្គារវោ, ការណបាលី ច បិង្គិយានី;
សុបិនា ច វស្សា វាចា, កុលំ និស្សារណីយេន ចាតិ។

ចតុត្ថបណ្ណាសកំ សមត្តោ។

៥. បញ្ចមបណ្ណាសកំ

(២១) ១. កិមិលវគ្គោ

១. កិមិលសុត្តំ

២០១. ឯកំ សមយំ ភគវា កិមិលាយំ [កិម្ពិលាយំ (សី. បី.) អ. និ. ៦.៤០; ៧.៥៩] វិហរតិ វេឡុវនេ។ អថ ខោ អាយស្មា កិមិលោ [កិម្ពិលោ (សី. ស្យា. កំ. បី.)] យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ; ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា កិមិលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “កោ នុ ខោ, ភន្តេ, ហេតុ កោ បច្ចយោ, យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី”តិ? “ឥធ, កិមិល, តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ សត្ថរិ អគារវា វិហរន្តិ អប្បតិស្សា, ធម្មេ អគារវា វិហរន្តិ អប្បតិស្សា, សង្ឃេ អគារវា វិហរន្តិ អប្បតិស្សា, សិក្ខាយ អគារវា វិហរន្តិ អប្បតិស្សា, អញ្ញមញ្ញំ អគារវា វិហរន្តិ អប្បតិស្សា។ អយំ ខោ, កិមិល, ហេតុ អយំ បច្ចយោ, យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី”តិ។

“កោ បន, ភន្តេ, ហេតុ កោ បច្ចយោ, យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី”តិ? “ឥធ, កិមិល, តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ សត្ថរិ សគារវា វិហរន្តិ សប្បតិស្សា, ធម្មេ សគារវា វិហរន្តិ សប្បតិស្សា, សង្ឃេ សគារវា វិហរន្តិ សប្បតិស្សា, សិក្ខាយ សគារវា វិហរន្តិ សប្បតិស្សា, អញ្ញមញ្ញំ សគារវា វិហរន្តិ សប្បតិស្សា។ អយំ ខោ, កិមិល, ហេតុ អយំ បច្ចយោ, យេន តថាគតេ បរិនិព្ពុតេ សទ្ធម្មោ ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតី”តិ។ បឋមំ។

២. ធម្មស្សវនសុត្តំ

២០២. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អានិសំសា ធម្មស្សវនេ។ កតមេ បញ្ច? អស្សុតំ សុណាតិ , សុតំ បរិយោទាបេតិ, កង្ខំ វិតរតិ [វិហនតិ (ស្យា. កំ. បី. ក.)], ទិដ្ឋឹ ឧជុំ ករោតិ, ចិត្តមស្ស បសីទតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ធម្មស្សវនេ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. អស្សាជានីយសុត្តំ

២០៣. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ភទ្រោ [ភទ្ទោ (បី.)] អស្សាជានីយោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? អជ្ជវេន, ជវេន, មទ្ទវេន, ខន្តិយា, សោរច្ចេន – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ ភទ្រោ អស្សាជានីយោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ, រញ្ញោ អង្គន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ “ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។

“កតមេហិ បញ្ចហិ? អជ្ជវេន, ជវេន, មទ្ទវេន, ខន្តិយា, សោរច្ចេន – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា”តិ។ តតិយំ។

៤. ពលសុត្តំ

២០៤. “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខវេ, ពលានិ។ កតមានិ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, ហិរិពលំ, ឱត្តប្បពលំ, វីរិយពលំ, បញ្ញាពលំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ពលានី”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ចេតោខិលសុត្តំ

២០៥. [អ. និ. ៩.៧១; ម. និ. ១.១៨៥; ទី. និ. ៣.៣១៩] “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ចេតោខិលា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ , ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតិ, តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ, អយំ បឋមោ ចេតោខិលោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ធម្មេ កង្ខតិ…បេ…. សង្ឃេ កង្ខតិ…បេ…. សិក្ខាយ កង្ខតិ…បេ…. សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតិ អនត្តមនោ អាហតចិត្តោ ខិលជាតោ, តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ, អយំ បញ្ចមោ ចេតោខិលោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ចេតោខិលា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. វិនិពន្ធសុត្តំ

២០៦. [អ. និ. ៩.៧២; ទី. និ. ៣.៣២០] “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ចេតសោវិនិពន្ធា [ចេតោវិនិពទ្ធា (សារត្ថទីបនីដីកាយំ)]។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាមេសុ អវីតរាគោ [អវិគតរាគោ (ក.)] ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតបេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាមេសុ អវីតរាគោ ហោតិ អវិគតច្ឆន្ទោ អវិគតបេមោ អវិគតបិបាសោ អវិគតបរិឡាហោ អវិគតតណ្ហោ, តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ, អយំ បឋមោ ចេតសោវិនិពន្ធោ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាយេ អវីតរាគោ ហោតិ…បេ…. រូបេ អវីតរាគោ ហោតិ…បេ…. យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុត្តោ វិហរតិ…បេ…. អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ – ‘ឥមិនាហំ សីលេន វា វតេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វា’តិ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ – ‘ឥមិនាហំ សីលេន វា វតេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វា’តិ, តស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ។ យស្ស ចិត្តំ ន នមតិ អាតប្បាយ អនុយោគាយ សាតច្ចាយ បធានាយ, អយំ បញ្ចមោ ចេតសោវិនិពន្ធោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ចេតសោវិនិពន្ធា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. យាគុសុត្តំ

២០៧. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អានិសំសា យាគុយា។ កតមេ បញ្ច? ខុទ្ទំ [ខុទំ (សី. បី.) ខុធាតិ សក្កតានុលោមំ។ មហាវ. ២៨២] បដិហនតិ, បិបាសំ បដិវិនេតិ, វាតំ អនុលោមេតិ, វត្ថិំ សោធេតិ, អាមាវសេសំ បាចេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា យាគុយា”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទន្តកដ្ឋសុត្តំ

២០៨. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទន្តកដ្ឋស្ស អខាទនេ។ កតមេ បញ្ច? អចក្ខុស្សំ, មុខំ ទុគ្គន្ធំ ហោតិ, រសហរណិយោ ន វិសុជ្ឈន្តិ, បិត្តំ សេម្ហំ ភត្តំ បរិយោនន្ធតិ [បរិយោនទ្ធន្តិ (សី. បី.), បរិយោនទ្ធតិ (ស្យា. កំ. ក.) ចូឡវ. ២៨២ បស្សិតព្វំ], ភត្តមស្ស នច្ឆាទេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទន្តកដ្ឋស្ស អខាទនេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា ទន្តកដ្ឋស្ស ខាទនេ។ កតមេ បញ្ច? ចក្ខុស្សំ, មុខំ ន ទុគ្គន្ធំ ហោតិ, រសហរណិយោ វិសុជ្ឈន្តិ, បិត្តំ សេម្ហំ ភត្តំ ន បរិយោនន្ធតិ, ភត្តមស្ស ឆាទេតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ទន្តកដ្ឋស្ស ខាទនេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. គីតស្សរសុត្តំ

២០៩. [ចូឡវ. ២៤៩] “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មំ ភណន្តស្ស។ កតមេ បញ្ច? អត្តនាបិ តស្មិំ សរេ សារជ្ជតិ, បរេបិ តស្មិំ សរេ សារជ្ជន្តិ, គហបតិកាបិ ឧជ្ឈាយន្តិ – ‘យថេវ មយំ គាយាម, ឯវមេវំ ខោ សមណា សក្យបុត្តិយា គាយន្តី’តិ, សរកុត្តិម្បិ និកាមយមានស្ស សមាធិស្ស ភង្គោ ហោតិ, បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អាយតកេន គីតស្សរេន ធម្មំ ភណន្តស្សា”តិ។ នវមំ។

១០. មុដ្ឋស្សតិសុត្តំ

២១០. [មហាវ. ៣៥៣] “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្បជានស្ស និទ្ទំ ឱក្កមយតោ ។ កតមេ បញ្ច? ទុក្ខំ សុបតិ, ទុក្ខំ បដិពុជ្ឈតិ, បាបកំ សុបិនំ បស្សតិ, ទេវតា ន រក្ខន្តិ, អសុចិ មុច្ចតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ,

បញ្ច អាទីនវា មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្បជានស្ស និទ្ទំ ឱក្កមយតោ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា ឧបដ្ឋិតស្សតិស្ស សម្បជានស្ស និទ្ទំ ឱក្កមយតោ។ កតមេ បញ្ច? សុខំ សុបតិ, សុខំ បដិពុជ្ឈតិ, ន បាបកំ សុបិនំ បស្សតិ , ទេវតា រក្ខន្តិ, អសុចិ ន មុច្ចតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ឧបដ្ឋិតស្សតិស្ស សម្បជានស្ស និទ្ទំ ឱក្កមយតោ”តិ។ ទសមំ។

កិមិលវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

កិមិលោ ធម្មស្សវនំ, អាជានីយោ ពលំ ខិលំ;
វិនិពន្ធំ យាគុ កដ្ឋំ, គីតំ មុដ្ឋស្សតិនា ចាតិ។

(២២) ២. អក្កោសកវគ្គោ

១. អក្កោសកសុត្តំ

២១១. “យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្កោសកបរិភាសកោ អរិយូបវាទី សព្រហ្មចារីនំ, តស្ស បញ្ច អាទីនវា បាដិកង្ខា។ កតមេ បញ្ច? បារាជិកោ វា ហោតិ ឆិន្នបរិបន្ថោ [ឆិន្នបរិពន្ធោ (ក.)], អញ្ញតរំ វា សំកិលិដ្ឋំ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, ពាឡ្ហំ វា រោគាតង្កំ ផុសតិ, សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អក្កោសកបរិភាសកោ អរិយូបវាទី សព្រហ្មចារីនំ, តស្ស ឥមេ បញ្ច អាទីនវា បាដិកង្ខា”តិ។ បឋមំ។

២. ភណ្ឌនការកសុត្តំ

២១២. “យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ភណ្ឌនការកោ កលហការកោ វិវាទការកោ ភស្សការកោ សង្ឃេ អធិករណការកោ, តស្ស បញ្ច អាទីនវា បាដិកង្ខា។ កតមេ បញ្ច? អនធិគតំ នាធិគច្ឆតិ, អធិគតា [អធិគតំ (សព្ពត្ថ)] បរិហាយតិ, បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ យោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ភណ្ឌនការកោ កលហការកោ វិវាទការកោ ភស្សការកោ សង្ឃេ អធិករណការកោ, តស្ស ឥមេ បញ្ច អាទីនវា បាដិកង្ខា”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សីលសុត្តំ

២១៣. [មហាវ. ២០៩; ទី. និ. ៣.៣១៦] “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ បមាទាធិករណំ មហតិំ ភោគជានិំ និគច្ឆតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលស្ស សីលវិបន្នស្ស បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ យញ្ញទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ – យទិ ខត្តិយបរិសំ, យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ, យទិ គហបតិបរិសំ, យទិ សមណបរិសំ – អវិសារទោ ឧបសង្កមតិ មង្កុភូតោ។ អយំ, ភិក្ខវេ, តតិយោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ទុស្សីលោ សីលវិបន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ អាទីនវោ ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទុស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ, ភិក្ខវេ, សីលវា សីលសម្បន្នោ អប្បមាទាធិករណំ មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សីលវា សីលសម្បន្នោ យញ្ញទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ – យទិ ខត្តិយបរិសំ, យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ , យទិ គហបតិបរិសំ, យទិ សមណបរិសំ – វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ។ អយំ ភិក្ខវេ, តតិយោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សីលវា សីលសម្បន្នោ អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ចតុត្ថោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, សីលវា សីលសម្បន្នោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ អានិសំសោ សីលវតោ សីលសម្បទាយ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយា”តិ។ តតិយំ។

៤. ពហុភាណិសុត្តំ

២១៤. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា ពហុភាណិស្មឹ បុគ្គលេ។ កតមេ បញ្ច? មុសា ភណតិ, បិសុណំ ភណតិ, ផរុសំ ភណតិ, សម្ផប្បលាបំ ភណតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ពហុភាណិស្មឹ បុគ្គលេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា មន្តភាណិស្មឹ បុគ្គលេ។ កតមេ បញ្ច? ន មុសា ភណតិ, ន បិសុណំ ភណតិ, ន ផរុសំ ភណតិ, ន សម្ផប្បលាបំ ភណតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា មន្តភាណិស្មឹ បុគ្គលេ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមអក្ខន្តិសុត្តំ

២១៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា អក្ខន្តិយា។ កតមេ បញ្ច? ពហុនោ ជនស្ស អប្បិយោ ហោតិ អមនាបោ, វេរពហុលោ ច ហោតិ, វជ្ជពហុលោ ច, សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អក្ខន្តិយា។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា ខន្តិយា។ កតមេ បញ្ច? ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ, ន វេរពហុលោ ហោតិ, ន វជ្ជពហុលោ, អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ខន្តិយា”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយអក្ខន្តិសុត្តំ

២១៦. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា អក្ខន្តិយា។ កតមេ បញ្ច? ពហុនោ ជនស្ស អប្បិយោ ហោតិ អមនាបោ, លុទ្ទោ ច ហោតិ, វិប្បដិសារី ច, សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អក្ខន្តិយា។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា ខន្តិយា។ កតមេ បញ្ច? ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ, អលុទ្ទោ ច ហោតិ, អវិប្បដិសារី ច, អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ខន្តិយា”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. បឋមអបាសាទិកសុត្តំ

២១៧. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា អបាសាទិកេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ឧបវទតិ, អនុវិច្ច វិញ្ញូ គរហន្តិ, បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អបាសាទិកេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា បាសាទិកេ ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ន ឧបវទតិ, អនុវិច្ច វិញ្ញូ បសំសន្តិ, កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ, អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា បាសាទិកេ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយអបាសាទិកសុត្តំ

២១៨. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា អបាសាទិកេ។ កតមេ បញ្ច? អប្បសន្នា នប្បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ឯកច្ចានំ អញ្ញថត្តំ ហោតិ, សត្ថុសាសនំ អកតំ [ន កតំ (ស្យា. កំ. ក.)] ហោតិ, បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតឹ អាបជ្ជតិ, ចិត្តមស្ស នប្បសីទតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អបាសាទិកេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា បាសាទិកេ។ កតមេ បញ្ច? អប្បសន្នា បសីទន្តិ, បសន្នានញ្ច ភិយ្យោភាវោ ហោតិ, សត្ថុសាសនំ កតំ ហោតិ, បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជតិ, ចិត្តមស្ស បសីទតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា បាសាទិកេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. អគ្គិសុត្តំ

២១៩. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា អគ្គិស្មិំ។ កតមេ បញ្ច? អចក្ខុស្សោ, ទុព្ពណ្ណករណោ, ទុព្ពលករណោ, សង្គណិកាបវឌ្ឍនោ [សង្គណិកាបវទ្ធនោ (សី.), សង្គណិការាមពទ្ធនោ (ក.)], តិរច្ឆានកថាបវត្តនិកោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អគ្គិស្មិ”ន្តិ។ នវមំ។

១០. មធុរាសុត្តំ

២២០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា មធុរាយំ។ កតមេ បញ្ច? វិសមា, ពហុរជា, ចណ្ឌសុនខា, វាឡយក្ខា, ទុល្លភបិណ្ឌា – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា មធុរាយ”ន្តិ។ ទសមំ។

អក្កោសកវគ្គោ ទុតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អក្កោសភណ្ឌនសីលំ , ពហុភាណី ទ្វេ អខន្តិយោ;
អបាសាទិកា ទ្វេ វុត្តា, អគ្គិស្មិំ មធុរេន ចាតិ។

(២៣) ៣. ទីឃចារិកវគ្គោ

១. បឋមទីឃចារិកសុត្តំ

២២១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ អនុយុត្តស្ស វិហរតោ។ កតមេ បញ្ច? អស្សុតំ ន សុណាតិ, សុតំ ន បរិយោទាបេតិ, សុតេនេកច្ចេន អវិសារទោ ហោតិ, គាឡ្ហំ [ពាឡ្ហំ (ស្យា.)] រោគាតង្កំ ផុសតិ, ន ច មិត្តវា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ អនុយុត្តស្ស វិហរតោ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សមវត្ថចារេ។ កតមេ បញ្ច? អស្សុតំ សុណាតិ, សុតំ បរិយោទាបេតិ, សុតេនេកច្ចេន វិសារទោ ហោតិ, ន គាឡ្ហំ រោគាតង្កំ ផុសតិ, មិត្តវា ច ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សមវត្ថចារេ”តិ។ បឋមំ។

២. ទុតិយទីឃចារិកសុត្តំ

២២២. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ អនុយុត្តស្ស វិហរតោ។ កតមេ បញ្ច? អនធិគតំ នាធិគច្ឆតិ, អធិគតា បរិហាយតិ, អធិគតេនេកច្ចេន អវិសារទោ ហោតិ, គាឡ្ហំ រោគាតង្កំ ផុសតិ, ន ច មិត្តវា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទីឃចារិកំ អនវត្ថចារិកំ អនុយុត្តស្ស វិហរតោ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សមវត្ថចារេ។ កតមេ បញ្ច? អនធិគតំ អធិគច្ឆតិ, អធិគតា ន បរិហាយតិ, អធិគតេនេកច្ចេន វិសារទោ ហោតិ, ន គាឡ្ហំ រោគាតង្កំ ផុសតិ, មិត្តវា ច ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សមវត្ថចារេ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. អតិនិវាសសុត្តំ

២២៣. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា អតិនិវាសេ។ កតមេ បញ្ច? ពហុភណ្ឌោ ហោតិ ពហុភណ្ឌសន្និចយោ, ពហុភេសជ្ជោ ហោតិ ពហុភេសជ្ជសន្និចយោ, ពហុកិច្ចោ ហោតិ ពហុករណីយោ ព្យត្តោ កិំករណីយេសុ, សំសដ្ឋោ វិហរតិ គហដ្ឋបព្ពជិតេហិ អននុលោមិកេន គិហិសំសគ្គេន, តម្ហា ច អាវាសា បក្កមន្តោ សាបេក្ខោ បក្កមតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អតិនិវាសេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សមវត្ថវាសេ។ កតមេ បញ្ច? ន ពហុភណ្ឌោ ហោតិ ន ពហុភណ្ឌសន្និចយោ, ន ពហុភេសជ្ជោ ហោតិ ន ពហុភេសជ្ជសន្និចយោ, ន ពហុកិច្ចោ ហោតិ ន ពហុករណីយោ ន ព្យត្តោ កិំ ករណីយេសុ, អសំសដ្ឋោ វិហរតិ គហដ្ឋបព្ពជិតេហិ អននុលោមិកេន គិហិសំសគ្គេន, តម្ហា ច អាវាសា បក្កមន្តោ អនបេក្ខោ បក្កមតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សមវត្ថវាសេ”តិ។ តតិយំ។

៤. មច្ឆរីសុត្តំ

២២៤. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា អតិនិវាសេ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរី ហោតិ, កុលមច្ឆរី ហោតិ, លាភមច្ឆរី ហោតិ, វណ្ណមច្ឆរី ហោតិ, ធម្មមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា អតិនិវាសេ។

“បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អានិសំសា សមវត្ថវាសេ។ កតមេ បញ្ច? ន អាវាសមច្ឆរី ហោតិ, ន កុលមច្ឆរី ហោតិ, ន លាភមច្ឆរី ហោតិ, ន វណ្ណមច្ឆរី ហោតិ, ន ធម្មមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សមវត្ថវាសេ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. បឋមកុលូបកសុត្តំ

២២៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កុលូបកេ [កុលុបកេ (ស្យា. បី.), កុលូបគេ (សី.)]។ កតមេ បញ្ច? អនាមន្តចារេ អាបជ្ជតិ, រហោ និសជ្ជាយ អាបជ្ជតិ, បដិច្ឆន្នេ អាសនេ អាបជ្ជតិ, មាតុគាមស្ស ឧត្តរិ ឆប្បញ្ចវាចាហិ ធម្មំ ទេសេន្តោ អាបជ្ជតិ, កាមសង្កប្បពហុលោ វិហរតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា កុលូបកេ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយកុលូបកសុត្តំ

២២៦. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កុលូបកស្ស ភិក្ខុនោ អតិវេលំ កុលេសុ សំសដ្ឋស្ស វិហរតោ។ កតមេ បញ្ច? មាតុគាមស្ស អភិណ្ហទស្សនំ, ទស្សនេ សតិ សំសគ្គោ, សំសគ្គេ សតិ វិស្សាសោ, វិស្សាសេ សតិ ឱតារោ, ឱតិណ្ណចិត្តស្សេតំ បាដិកង្ខំ – ‘អនភិរតោ វា ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សតិ អញ្ញតរំ វា សំកិលិដ្ឋំ អាបត្តឹ អាបជ្ជិស្សតិ សិក្ខំ វា បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សតិ’។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា កុលូបកស្ស ភិក្ខុនោ អតិវេលំ កុលេសុ សំសដ្ឋស្ស វិហរតោ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ភោគសុត្តំ

២២៧. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា ភោគេសុ។ កតមេ បញ្ច? អគ្គិសាធារណា ភោគា, ឧទកសាធារណា ភោគា, រាជសាធារណា ភោគា, ចោរសាធារណា ភោគា, អប្បិយេហិ ទាយាទេហិ សាធារណា ភោគា។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ភោគេសុ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា ភោគេសុ។ កតមេ បញ្ច? ភោគេ និស្សាយ អត្តានំ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ, មាតាបិតរោ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ, បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសេ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ, មិត្តាមច្ចេ សុខេតិ បីណេតិ សម្មា សុខំ បរិហរតិ, សមណព្រាហ្មណេសុ ឧទ្ធគ្គិកំ ទក្ខិណំ បតិដ្ឋាបេតិ សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិកំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា ភោគេសូ”តិ។ សត្តមំ។

៨. ឧស្សូរភត្តសុត្តំ

២២៨. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា ឧស្សូរភត្តេ កុលេ។ កតមេ បញ្ច? យេ តេ អតិថី បាហុនា, តេ ន កាលេន បដិបូជេន្តិ; យា តា ពលិបដិគ្គាហិកា ទេវតា, តា ន កាលេន បដិបូជេន្តិ; យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកភត្តិកា រត្តូបរតា វិរតា វិកាលភោជនា, តេ ន កាលេន បដិបូជេន្តិ; ទាសកម្មករបោរិសា វិមុខា កម្មំ ករោន្តិ; តាវតកំយេវ អសមយេន ភុត្តំ អនោជវន្តំ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ឧស្សូរភត្តេ កុលេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សមយភត្តេ កុលេ។ កតមេ បញ្ច? យេ តេ អតិថី បាហុនា, តេ កាលេន បដិបូជេន្តិ; យា តា ពលិបដិគ្គាហិកា ទេវតា, តា កាលេន បដិបូជេន្តិ; យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកភត្តិកា រត្តូបរតា វិរតា វិកាលភោជនា, តេ កាលេន បដិបូជេន្តិ; ទាសកម្មករបោរិសា អវិមុខា កម្មំ ករោន្តិ; តាវតកំយេវ សមយេន ភុត្តំ ឱជវន្តំ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សមយភត្តេ កុលេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមកណ្ហសប្បសុត្តំ

២២៩. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កណ្ហសប្បេ។ កតមេ បញ្ច? អសុចិ, ទុគ្គន្ធោ, សភីរុ, សប្បដិភយោ, មិត្តទុព្ភី – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ , បញ្ច អាទីនវា កណ្ហសប្បេ។ ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ អាទីនវា មាតុគាមេ។ កតមេ បញ្ច? អសុចិ, ទុគ្គន្ធោ, សភីរុ, សប្បដិភយោ, មិត្តទុព្ភី – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា មាតុគាមេ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយកណ្ហសប្បសុត្តំ

២៣០. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កណ្ហសប្បេ។ កតមេ បញ្ច? កោធនោ, ឧបនាហី, ឃោរវិសោ, ទុជ្ជិវ្ហោ, មិត្តទុព្ភី – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា កណ្ហសប្បេ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ អាទីនវា មាតុគាមេ។ កតមេ បញ្ច? កោធនោ, ឧបនាហី, ឃោរវិសោ, ទុជ្ជិវ្ហោ, មិត្តទុព្ភី។ តត្រិទំ, ភិក្ខវេ, មាតុគាមស្ស ឃោរវិសតា – យេភុយ្យេន, ភិក្ខវេ, មាតុគាមោ តិព្ពរាគោ។ តត្រិទំ, ភិក្ខវេ, មាតុគាមស្ស ទុជ្ជិវ្ហតា – យេភុយ្យេន, ភិក្ខវេ, មាតុគាមោ បិសុណវាចោ។ តត្រិទំ, ភិក្ខវេ, មាតុគាមស្ស មិត្តទុព្ភិតា – យេភុយ្យេន , ភិក្ខវេ, មាតុគាមោ អតិចារិនី។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា មាតុគាមេ”តិ។ ទសមំ។

ទីឃចារិកវគ្គោ តតិយោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទ្វេ ទីឃចារិកា វុត្តា, អតិនិវាសមច្ឆរី;
ទ្វេ ច កុលូបកា ភោគា, ភត្តំ សប្បាបរេ ទុវេតិ។

(២៤) ៤. អាវាសិកវគ្គោ

១. អាវាសិកសុត្តំ

២៣១. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អភាវនីយោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន អាកប្បសម្បន្នោ ហោតិ ន វត្តសម្បន្នោ; ន ពហុស្សុតោ ហោតិ ន សុតធរោ; ន បដិសល្លេខិតា [សល្លេខិតា (ក. សី.)] ហោតិ ន បដិសល្លានារាមោ; ន កល្យាណវាចោ ហោតិ ន កល្យាណវាក្ករណោ; ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ជឡោ ឯឡមូគោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អភាវនីយោ ហោតិ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ ភាវនីយោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អាកប្បសម្បន្នោ ហោតិ វត្តសម្បន្នោ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ; បដិសល្លេខិតា ហោតិ បដិសល្លានារាមោ; កល្យាណវាចោ ហោតិ កល្យាណវាក្ករណោ; បញ្ញវា ហោតិ អជឡោ អនេឡមូគោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ ភាវនីយោ ហោតី’’តិ។ បឋមំ។

២. បិយសុត្តំ

២៣២. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច។

‘‘កតមេហិ បញ្ចហិ? សីលវា ហោតិ, បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ, យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ, តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធាតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ; កល្យាណវាចោ ហោតិ កល្យាណវាក្ករណោ បោរិយា វាចាយ សមន្នាគតោ វិស្សដ្ឋាយ អនេលគលាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី; អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’’តិ។ ទុតិយំ។

៣. សោភនសុត្តំ

២៣៣. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អាវាសំ សោភេតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សីលវា ហោតិ...បេ.... សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ...បេ.... ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; កល្យាណវាចោ ហោតិ កល្យាណវាក្ករណោ បោរិយា វាចាយ សមន្នាគតោ វិស្សដ្ឋាយ អនេលគលាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា; បដិពលោ ហោតិ ឧបសង្កមន្តេ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតុំ សមាទបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្បហំសេតុំ; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អាវាសំ សោភេតី’’តិ។ តតិយំ។

៤. ពហូបការសុត្តំ

២៣៤. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អាវាសស្ស ពហូបការោ ហោតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សីលវា ហោតិ...បេ.... សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ; ពហុស្សុតោ ហោតិ...បេ.... ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា; ខណ្ឌផុល្លំ បដិសង្ខរោតិ; មហា ខោ បន ភិក្ខុសង្ឃោ អភិក្កន្តោ នានាវេរជ្ជកា ភិក្ខូ គិហីនំ ឧបសង្កមិត្វា អារោចេតិ – ‘មហា ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុសង្ឃោ អភិក្កន្តោ នានាវេរជ្ជកា ភិក្ខូ, ករោថ បុញ្ញានិ, សមយោ បុញ្ញានិ កាតុ’ន្តិ; ចតុន្នំ ឈានានំ អាភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ អាវាសស្ស ពហូបការោ ហោតី’’តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. អនុកម្បសុត្តំ

២៣៥. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ គិហីនំ [គិហី (ស្យា.), គិហី (កត្ថចិ)] អនុកម្បតិ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អធិសីលេ [អធិសីលេសុ (ស្យា.)] សមាទបេតិ; ធម្មទស្សនេ និវេសេតិ; គិលានកេ ឧបសង្កមិត្វា សតិំ ឧប្បាទេតិ – ‘អរហគ្គតំ អាយស្មន្តោ សតិំ ឧបដ្ឋាបេថា’តិ; មហា ខោ បន ភិក្ខុសង្ឃោ អភិក្កន្តោ នានាវេរជ្ជកា ភិក្ខូ គិហីនំ ឧបសង្កមិត្វា អារោចេតិ – ‘មហា ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុសង្ឃោ អភិក្កន្តោ នានាវេរជ្ជកា ភិក្ខូ, ករោថ បុញ្ញានិ, សមយោ បុញ្ញានិ កាតុ’ន្តិ; យំ ខោ បនស្ស ភោជនំ ទេន្តិ លូខំ វា បណីតំ វា តំ អត្តនា បរិភុញ្ជតិ, សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ គិហីនំ អនុកម្បតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមអវណ្ណារហសុត្តំ

២៣៦. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ; អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ឋានេ បសាទំ ឧបទំសេតិ; អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា បសាទនីយេ ឋានេ អប្បសាទំ ឧបទំសេតិ; សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ; អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ឋានេ អប្បសាទំ ឧបទំសេតិ; អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា បសាទនីយេ ឋានេ បសាទំ ឧបទំសេតិ; សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយអវណ្ណារហសុត្តំ

២៣៧. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ; អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អាវាសមច្ឆរី ហោតិ អាវាសបលិគេធី; កុលមច្ឆរី ហោតិ កុលបលិគេធី; សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ; ន អាវាសមច្ឆរី ហោតិ ន អាវាសបលិគេធី; ន កុលមច្ឆរី ហោតិ ន កុលបលិគេធី; សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ សត្តមំ។

៨. តតិយអវណ្ណារហសុត្តំ

២៣៨. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ; អននុវិច្ច អបរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; កុលមច្ឆរី ហោតិ; លាភមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ; អនុវិច្ច បរិយោគាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសតិ ; ន អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; ន កុលមច្ឆរី ហោតិ ; ន លាភមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. បឋមមច្ឆរិយសុត្តំ

២៣៩. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; កុលមច្ឆរី ហោតិ; លាភមច្ឆរី ហោតិ; វណ្ណមច្ឆរី [ធម្មមច្ឆរី (ក.)] ហោតិ; សទ្ធា

ទេយ្យំ វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; ន កុលមច្ឆរី ហោតិ; ន លាភមច្ឆរី ហោតិ; ន វណ្ណមច្ឆរី ហោតិ; សទ្ធាទេយ្យំ ន វិនិបាតេតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ នវមំ។

១០. ទុតិយមច្ឆរិយសុត្តំ

២៤០. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; កុលមច្ឆរី ហោតិ; លាភមច្ឆរី ហោតិ; វណ្ណមច្ឆរី ហោតិ; ធម្មមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន អាវាសមច្ឆរី ហោតិ; ន កុលមច្ឆរី ហោតិ; ន លាភមច្ឆរី ហោតិ; ន វណ្ណមច្ឆរី ហោតិ; ន ធម្មមច្ឆរី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាវាសិកោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ ទសមំ។

អាវាសិកវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

អាវាសិកោ បិយោ ច សោភនោ,
ពហុបការោ អនុកម្បកោ ច;
តយោ អវណ្ណារហា ចេវ,
មច្ឆរិយា ទុវេបិ ចាតិ [យថាភតំ ចាបិ អវណ្ណគេធា, ចតុក្កមច្ឆេរ បញ្ចមេន ចាតិ (សី. ស្យា.) យថាភតំ អវណ្ណញ្ច, ចតុកោ មច្ឆរិយេន ចាតិ (ក.)]។

(២៥) ៥. ទុច្ចរិតវគ្គោ

១. បឋមទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទុច្ចរិតេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ គរហន្តិ; បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; សម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ; កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទុច្ចរិតេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សុចរិតេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ន ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ បសំសន្តិ; កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ; កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សុចរិតេ”តិ។ បឋមំ។

២. បឋមកាយទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤២. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កាយទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា កាយសុចរិតេ…បេ….។ ទុតិយំ។

៣. បឋមវចីទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៣. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា វចីទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា វចីសុចរិតេ…បេ….។ តតិយំ។

៤. បឋមមនោទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៤. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា មនោទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា មនោសុចរិតេ ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ន ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ បសំសន្តិ; កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ; កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា មនោសុចរិតេ”តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. ទុតិយទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៥. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា ទុច្ចរិតេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ គរហន្តិ; បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; សទ្ធម្មា វុដ្ឋាតិ; អសទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា ទុច្ចរិតេ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អានិសំសា សុចរិតេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ន ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ បសំសន្តិ; កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; អសទ្ធម្មា វុដ្ឋាតិ; សទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា សុចរិតេ”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយកាយទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៦. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា កាយទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា កាយសុចរិតេ…បេ….។ ឆដ្ឋំ។

៧. ទុតិយវចីទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៧. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា វចីទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា វចីសុចរិតេ…បេ….។ សត្តមំ។

៨. ទុតិយមនោទុច្ចរិតសុត្តំ

២៤៨. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា មនោទុច្ចរិតេ…បេ…. អានិសំសា មនោសុចរិតេ។ កតមេ បញ្ច? អត្តាបិ អត្តានំ ន ឧបវទតិ; អនុវិច្ច វិញ្ញូ បសំសន្តិ; កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ; អសទ្ធម្មា វុដ្ឋាតិ; សទ្ធម្មេ បតិដ្ឋាតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អានិសំសា មនោសុចរិតេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩. សិវថិកសុត្តំ

២៤៩. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាទីនវា សិវថិកាយ [សីវថិកាយ (សី. ស្យា. កំ. បី.)]។ កតមេ បញ្ច? អសុចិ, ទុគ្គន្ធា, សប្បដិភយា, វាឡានំ អមនុស្សានំ អាវាសោ, ពហុនោ ជនស្ស អារោទនា – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា សិវថិកាយ។

“ឯវមេវំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចិមេ អាទីនវា សិវថិកូបមេ បុគ្គលេ។ កតមេ បញ្ច? ឥធ , ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អសុចិនា កាយកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសុចិនា វចីកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសុចិនា មនោកម្មេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥទមស្ស អសុចិតាយ វទាមិ។ សេយ្យថាបិ សា, ភិក្ខវេ, សិវថិកា អសុចិ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។

“តស្ស អសុចិនា កាយកម្មេន សមន្នាគតស្ស, អសុចិនា វចីកម្មេន សមន្នាគតស្ស, អសុចិនា មនោកម្មេន សមន្នាគតស្ស បាបកោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ។ ឥទមស្ស ទុគ្គន្ធតាយ វទាមិ។ សេយ្យថាបិ សា, ភិក្ខវេ, សិវថិកា ទុគ្គន្ធា; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។

“តមេនំ អសុចិនា កាយកម្មេន សមន្នាគតំ, អសុចិនា វចីកម្មេន សមន្នាគតំ, អសុចិនា មនោកម្មេន សមន្នាគតំ បេសលា សព្រហ្មចារី អារកា បរិវជ្ជេន្តិ។ ឥទមស្ស សប្បដិភយស្មិំ វទាមិ។ សេយ្យថាបិ សា, ភិក្ខវេ, សិវថិកា សប្បដិភយា; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។

“សោ អសុចិនា កាយកម្មេន សមន្នាគតោ, អសុចិនា វចីកម្មេន សមន្នាគតោ , អសុចិនា មនោកម្មេន សមន្នាគតោ សភាគេហិ បុគ្គលេហិ សទ្ធិំ សំវសតិ។ ឥទមស្ស វាឡាវាសស្មិំ វទាមិ។ សេយ្យថាបិ សា , ភិក្ខវេ, សិវថិកា វាឡានំ អមនុស្សានំ អាវាសោ; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។

“តមេនំ អសុចិនា កាយកម្មេន សមន្នាគតំ, អសុចិនា វចីកម្មេន សមន្នាគតំ, អសុចិនា មនោកម្មេន សមន្នាគតំ បេសលា សព្រហ្មចារី ទិស្វា ខីយធម្មំ [ខីយនធម្មំ (សី.)] អាបជ្ជន្តិ – ‘អហោ វត នោ ទុក្ខំ យេ មយំ ឯវរូបេហិ បុគ្គលេហិ សទ្ធិំ សំវសាមា’តិ! ឥទមស្ស អារោទនាយ វទាមិ។ សេយ្យថាបិ សា, ភិក្ខវេ, សិវថិកា ពហុនោ ជនស្ស អារោទនា; តថូបមាហំ, ភិក្ខវេ, ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា សិវថិកូបមេ បុគ្គលេ”តិ។ នវមំ។

១០. បុគ្គលប្បសាទសុត្តំ

២៥០. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, អាទីនវា បុគ្គលប្បសាទេ។ កតមេ បញ្ច? យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ បុគ្គលោ អភិប្បសន្នោ ហោតិ, សោ តថារូបំ អាបត្តិំ អាបន្នោ ហោតិ យថារូបាយ អាបត្តិយា សង្ឃោ ឧក្ខិបតិ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យោ ខោ ម្យាយំ បុគ្គលោ បិយោ មនាបោ សោ សង្ឃេន ឧក្ខិត្តោ’តិ។ ភិក្ខូសុ អប្បសាទពហុលោ ហោតិ។ ភិក្ខូសុ អប្បសាទពហុលោ សមានោ អញ្ញេ ភិក្ខូ ន ភជតិ។ អញ្ញេ ភិក្ខូ អភជន្តោ សទ្ធម្មំ ន សុណាតិ។ សទ្ធម្មំ អសុណន្តោ សទ្ធម្មា បរិហាយតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បឋមោ អាទីនវោ បុគ្គលប្បសាទេ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, យស្មិំ បុគ្គលេ បុគ្គលោ អភិប្បសន្នោ ហោតិ, សោ តថារូបំ អាបត្តិំ អាបន្នោ ហោតិ យថារូបាយ អាបត្តិយា សង្ឃោ អន្តេ និសីទាបេតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យោ ខោ ម្យាយំ បុគ្គលោ បិយោ មនាបោ សោ សង្ឃេន អន្តេ និសីទាបិតោ’តិ។ ភិក្ខូសុ អប្បសាទពហុលោ ហោតិ។ ភិក្ខូសុ អប្បសាទពហុលោ សមានោ អញ្ញេ ភិក្ខូ ន ភជតិ។ អញ្ញេ ភិក្ខូ អភជន្តោ សទ្ធម្មំ ន សុណាតិ។ សទ្ធម្មំ អសុណន្តោ សទ្ធម្មា បរិហាយតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, ទុតិយោ អាទីនវោ បុគ្គលប្បសាទេ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, យស្មិំ បុគ្គលេ បុគ្គលោ អភិប្បសន្នោ ហោតិ, សោ ទិសាបក្កន្តោ ហោតិ…បេ…. សោ វិព្ភន្តោ ហោតិ…បេ…. សោ កាលង្កតោ ហោតិ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘យោ ខោ ម្យាយំ បុគ្គលោ បិយោ មនាបោ សោ កាលង្កតោ’តិ។ អញ្ញេ ភិក្ខូ ន ភជតិ។ អញ្ញេ ភិក្ខូ អភជន្តោ សទ្ធម្មំ ន សុណាតិ។ សទ្ធម្មំ អសុណន្តោ សទ្ធម្មា បរិហាយតិ។ អយំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចមោ អាទីនវោ បុគ្គលប្បសាទេ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច អាទីនវា បុគ្គលប្បសាទេ”តិ។ ទសមំ។

ទុច្ចរិតវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ទុច្ចរិតំ កាយទុច្ចរិតំ, វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ;
ចត្តូហិ បរេ ទ្វេ សិវថិកា, បុគ្គលប្បសាទេន ចាតិ។

បញ្ចមបណ្ណាសកំ សមត្តំ។

(២៦) ៦. ឧបសម្បទាវគ្គោ

១. ឧបសម្បាទេតព្ពសុត្តំ

២៥១. [មហាវ. ៨៤] “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ឧបសម្បាទេតព្ពំ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសេខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសេខេន សមាធិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសេខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសេខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសេខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ឧបសម្បាទេតព្ព”ន្តិ។ បឋមំ។

២. និស្សយសុត្តំ

២៥២. [មហាវ. ៨៤] “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា និស្សយោ ទាតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសេខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ...បេ.... អសេខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ...បេ.... និស្សយោ ទាតព្ពោ”តិ។ ទុតិយំ។

៣. សាមណេរសុត្តំ

២៥៣. [មហាវ. ៨៤] “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អសេខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ; អសេខេន សមាធិក្ខន្ធេន... អសេខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន... អសេខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន... អសេខេន វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា សាមណេរោ ឧបដ្ឋាបេតព្ពោ”តិ។ តតិយំ។

៤. បញ្ចមច្ឆរិយសុត្តំ

២៥៤. “បញ្ចិមានិ , ភិក្ខវេ, មច្ឆរិយានិ។ កតមានិ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, ធម្មមច្ឆរិយំ – ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច មច្ឆរិយានិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ មច្ឆរិយានំ ឯតំ បដិកុដ្ឋំ [បតិកិដ្ឋំ (សី. បី.), បដិក្កិដ្ឋំ (ស្យា. កំ.), បដិកិដ្ឋំ (ក.)], យទិទំ ធម្មមច្ឆរិយ”ន្តិ។ ចតុត្ថំ។

៥. មច្ឆរិយប្បហានសុត្តំ

២៥៥. “បញ្ចន្នំ , ភិក្ខវេ, មច្ឆរិយានំ បហានាយ សមុច្ឆេទាយ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ? អាវាសមច្ឆរិយស្ស បហានាយ សមុច្ឆេទាយ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ; កុលមច្ឆរិយស្ស...បេ.... លាភមច្ឆរិយស្ស... វណ្ណមច្ឆរិយស្ស... ធម្មមច្ឆរិយស្ស បហានាយ សមុច្ឆេទាយ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ។ ឥមេសំ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ មច្ឆរិយានំ បហានាយ សមុច្ឆេទាយ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី”តិ។ បញ្ចមំ។

៦. បឋមឈានសុត្តំ

២៥៦. “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, ធម្មមច្ឆរិយំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, ធម្មមច្ឆរិយំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុ”ន្តិ។ ឆដ្ឋំ។

៧-១៣. ទុតិយឈានសុត្តាទិសត្តកំ

២៥៧-២៦៣. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ ទុតិយំ ឈានំ...បេ.... អភព្ពោ តតិយំ ឈានំ... អភព្ពោ ចតុត្ថំ ឈានំ... អភព្ពោ សោតាបត្តិផលំ... អភព្ពោ សកទាគាមិផលំ... អភព្ពោ អ

នាគាមិផលំ… អភព្ពោ អរហត្តំ [អរហត្តផលំ (សី.)] សច្ឆិកាតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ , កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, ធម្មមច្ឆរិយំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ អរហត្តំ សច្ឆិកាតុំ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ ទុតិយំ ឈានំ…បេ.… ភព្ពោ តតិយំ ឈានំ… ភព្ពោ ចតុត្ថំ ឈានំ… ភព្ពោ សោតាបត្តិផលំ… ភព្ពោ សកទាគាមិផលំ… ភព្ពោ អនាគាមិផលំ… ភព្ពោ អរហត្តំ សច្ឆិកាតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, ធម្មមច្ឆរិយំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ អរហត្តំ សច្ឆិកាតុ”ន្តិ។ តេរសមំ។

១៤. អបរបឋមឈានសុត្តំ

២៦៤. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, អកតញ្ញុតំ អកតវេទិតំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, អកតញ្ញុតំ អកតវេទិតំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុ”ន្តិ។ ចុទ្ទសមំ។

១៥-២១. អបរទុតិយឈានសុត្តាទិសត្តកំ

២៦៥-២៧១. “បញ្ចិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ ទុតិយំ ឈានំ…បេ.… តតិយំ ឈានំ… ចតុត្ថំ ឈានំ… សោតាបត្តិផលំ… សកទាគាមិផលំ… អនាគាមិផលំ… អរហត្តំ សច្ឆិកាតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, អកតញ្ញុតំ អកតវេទិតំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ អប្បហាយ អភព្ពោ អរហត្តំ សច្ឆិកាតុំ។

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ ទុតិយំ ឈានំ…បេ.… តតិយំ ឈានំ… ចតុត្ថំ ឈានំ… សោតាបត្តិផលំ… សកទាគាមិផលំ… អនាគាមិផលំ… អរហត្តំ សច្ឆិកាតុំ។ កតមេ បញ្ច? អាវាសមច្ឆរិយំ, កុលមច្ឆរិយំ, លាភមច្ឆរិយំ, វណ្ណមច្ឆរិយំ, អកតញ្ញុតំ អកតវេទិតំ – ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច ធម្មេ បហាយ ភព្ពោ អរហត្តំ សច្ឆិកាតុ”ន្តិ។ ឯកវីសតិមំ។

ឧបសម្បទាវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

១. សម្មតិបេយ្យាលំ

១. ភត្តុទ្ទេសកសុត្តំ

២៧២. ‘‘បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ ន សម្មន្និតព្ពោ [ន សម្មនិតព្ពោ (ក.) ចូឡវ. ៣២៦ បស្សិតព្ពំ]។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ, ទោសាគតឹ គច្ឆតិ, មោហាគតឹ គច្ឆតិ, ភយាគតឹ គច្ឆតិ, ឧទ្ទិដ្ឋានុទ្ទិដ្ឋំ ន ជានាតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ ន សម្មន្និតព្ពោ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ សម្មន្និតព្ពោ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆតិ, ន មោហាគតឹ គច្ឆតិ, ន ភយាគតឹ គច្ឆតិ, ឧទ្ទិដ្ឋានុទ្ទិដ្ឋំ ជានាតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ សម្មន្និតព្ពោតិ។

‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ សម្មតោ [សម្មតោបិ (សី.)] ន បេសេតព្ពោ…បេ.… សម្មតោ បេសេតព្ពោ… ពាលោ វេទិតព្ពោ… បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ… ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ… អក្ខតំ អនុបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ… យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ… យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆតិ, ន មោហាគតឹ គច្ឆតិ, ន ភយាគតឹ គច្ឆតិ, ឧទ្ទិដ្ឋានុទ្ទិដ្ឋំ ជានាតិ – ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភត្តុទ្ទេសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ បឋមំ។

២-១៤. សេនាសនបញ្ញាបកសុត្តាទិតេរសកំ

២៧៣-២៨៥. ‘‘បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សេនាសនបញ្ញាបកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… បញ្ញត្តាបញ្ញត្តំ ន ជានាតិ…បេ.… សេនាសនបញ្ញាបកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… បញ្ញត្តាបញ្ញត្តំ ជានាតិ…បេ.…។

សេនាសនគាហាបកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… គហិតាគហិតំ [បញ្ញត្តាបញ្ញត្តំ (សី. ស្យា. កំ.)] ន ជានាតិ…បេ.… សេនាសនគាហាបកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… គហិតាគហិតំ [បញ្ញត្តាបញ្ញត្តំ (សី. ស្យា. កំ.)] ជានាតិ…បេ.…។

ភណ្ឌាគារិកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… គុត្តាគុត្តំ ន ជានាតិ… ភណ្ឌាគារិកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… គុត្តាគុត្តំ ជានាតិ…បេ.…។

ចីវរបដិគ្គាហកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… គហិតាគហិតំ ន ជានាតិ… ចីវរបដិគ្គាហកោ សម្មន្និតព្ពោ …បេ.… គហិតាគហិតំ ជានាតិ…បេ.…។

ចីវរភាជកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… ភាជិតាភាជិតំ ន ជានាតិ… ចីវរភាជកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… ភាជិតាភាជិតំ ជានាតិ…បេ.…។

យាគុភាជកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… យាគុភាជកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.…។

ផលភាជកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… ផលភាជកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.…។

ខជ្ជកភាជកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… ភាជិតាភាជិតំ ន ជានាតិ… ខជ្ជកភាជកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… ភាជិតាភាជិតំ ជានាតិ…បេ.…។

អប្បមត្តកវិស្សជ្ជកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… វិស្សជ្ជិតាវិស្សជ្ជិតំ ន ជានាតិ… អប្បមត្តកវិស្សជ្ជកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ.… វិស្សជ្ជិតាវិស្សជ្ជិតំ ជានាតិ…។

សាដិយគ្គាហាបកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. គហិតាគហិតំ ន ជានាតិ … សាដិយគ្គាហាបកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. គហិតាគហិតំ ជានាតិ…។

បត្តគ្គាហាបកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. គហិតាគហិតំ ន ជានាតិ… បត្តគ្គាហាបកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. គហិតាគហិតំ ជានាតិ…។

អារាមិកបេសកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. អារាមិកបេសកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ….។

សាមណេរបេសកោ ន សម្មន្និតព្ពោ…បេ…. សាមណេរបេសកោ សម្មន្និតព្ពោ…បេ….។

សម្មតោ ន បេសេតព្ពោ…បេ…. សម្មតោ បេសេតព្ពោ…បេ….។

សាមណេរបេសកោ ពាលោ វេទិតព្ពោ…បេ…. បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ… ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ… អក្ខតំ អនុបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ… យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ… យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? ន ឆន្ទាគតឹ គច្ឆតិ, ន ទោសាគតឹ គច្ឆតិ, ន មោហាគតឹ គច្ឆតិ, ន ភយាគតឹ គច្ឆតិ, បេសិតាបេសិតំ ជានាតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ សាមណេរបេសកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ’’តិ។ ចុទ្ទសមំ។

សម្មុតិបេយ្យាលំ និដ្ឋិតំ។

២. សិក្ខាបទបេយ្យាលំ

១. ភិក្ខុសុត្តំ

២៨៦. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ, អព្រហ្មចារី ហោតិ, មុសាវាទី ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ ? បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ, អព្រហ្មចរិយា បដិវិរតោ ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ”តិ។ បឋមំ។

២-៧. ភិក្ខុនីសុត្តាទិឆក្កំ

២៨៧-២៩២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ភិក្ខុនី…បេ…. សិក្ខមានា… សាមណេរោ… សាមណេរី… ឧបាសកោ… ឧបាសិកា យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតិនី ហោតិ, អទិន្នាទាយិនី ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារិនី ហោតិ, មុសាវាទិនី ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយិនី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ឧបាសិកា យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ និរយេ។

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតា ឧបាសិកា យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតា បដិវិរតា ហោតិ, អទិន្នាទានា បដិវិរតា ហោតិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតា ហោតិ, មុសាវាទា បដិវិរតា ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតា ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតា ឧបាសិកា យថាភតំ និក្ខិត្តា ឯវំ សគ្គេ”តិ។ សត្តមំ។

៨. អាជីវកសុត្តំ

២៩៣. “បញ្ចហិ , ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាជីវកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ, អព្រហ្មចារី ហោតិ, មុសាវាទី ហោតិ, សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អាជីវកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ”តិ។ អដ្ឋមំ។

៩-១៧. និគណ្ឋសុត្តាទិនវកំ

២៩៤-៣០២. “បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ និគណ្ឋោ…បេ…. មុណ្ឌសាវកោ… ជដិលកោ… បរិព្ពាជកោ… មាគណ្ឌិកោ… តេទណ្ឌិកោ… អារុទ្ធកោ… គោតមកោ… ទេវធម្មិកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ។ កតមេហិ បញ្ចហិ? បាណាតិបាតី ហោតិ, អទិន្នាទាយី ហោតិ…បេ…. សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋាយី ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ទេវធម្មិកោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ”តិ។ សត្តរសមំ។

សិក្ខាបទបេយ្យាលំ និដ្ឋិតំ។

៣. រាគបេយ្យាលំ

៣០៣. “រាគស្ស , ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ កតមេ បញ្ច? អសុភសញ្ញា, មរណសញ្ញា, អាទីនវសញ្ញា, អាហារេ បដិកូលសញ្ញា, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញា [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ] – រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

៣០៤. “រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ កតមេ បញ្ច? អនិច្ចសញ្ញា, អនត្តសញ្ញា, មរណសញ្ញា, អាហារេ បដិកូលសញ្ញា, សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញា – រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

៣០៥. “រាគស្ស , ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ កតមេ បញ្ច? អនិច្ចសញ្ញា, អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា, ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា, បហានសញ្ញា, វិរាគសញ្ញា – រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

៣០៦. “រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ កតមេ បញ្ច? សទ្ធិន្ទ្រិយំ, វីរិយិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយំ, សមាធិន្ទ្រិយំ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ – រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

៣០៧. “រាគស្ស , ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ កតមេ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ – រាគស្ស, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

៣០៨-១១៥១. “រាគស្ស, ភិក្ខវេ, បរិញ្ញាយ... បរិក្ខយាយ... បហានាយ... ខយាយ... វយាយ... វិរាគាយ... និរោធាយ... ចាគាយ... បដិនិស្សគ្គាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។ ទោសស្ស... មោហស្ស... កោធស្ស... ឧបនាហស្ស... មក្ខស្ស... បឡាសស្ស... ឥស្សាយ... មច្ឆរិយស្ស... មាយាយ... សាឋេយ្យស្ស... ថម្ភស្ស... សារម្ភស្ស... មានស្ស... អតិមានស្ស ... មទស្ស... បមាទស្ស អភិញ្ញាយ... បរិញ្ញាយ... បរិក្ខយាយ... បហានាយ... ខយាយ... វយាយ... វិរាគាយ... និរោធាយ... ចាគាយ... បដិនិស្សគ្គាយ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា។

“កតមេ បញ្ច? សទ្ធាពលំ, វីរិយពលំ, សតិពលំ, សមាធិពលំ, បញ្ញាពលំ – បមាទស្ស, ភិក្ខវេ, បដិនិស្សគ្គាយ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ភាវេតព្ពា”តិ។

រាគបេយ្យាលំ និដ្ឋិតំ។

តស្សុទ្ទានំ –

អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ,
បហានាយ ខយាយ វយេន ច;
វិរាគនិរោធា ចាគញ្ច,
បដិនិស្សគ្គោ ឥមេ ទសាតិ។

បញ្ចកនិបាតោ និដ្ឋិតោ។

តត្រិទំ វគ្គុទ្ទានំ –

សេខពលំ ពលញ្ចេវ, បញ្ចង្គិកញ្ច សុមនំ;
មុណ្ឌនីវរណញ្ច សញ្ញញ្ច, យោធាជីវញ្ច អដ្ឋមំ;
ថេរំ កកុធផាសុញ្ច, អន្ធកវិន្ទទ្វាទសំ;
គិលានរាជតិកណ្ឌំ, សទ្ធម្មាឃាតុបាសកំ;
អរញ្ញព្រាហ្មណញ្ចេវ, កិមិលក្កោសកំ តថា;
ទីឃាចារាវាសិកញ្ច, ទុច្ចរិតូបសម្បទន្តិ។

បញ្ចកនិបាតបាឡិ និដ្ឋិតា។